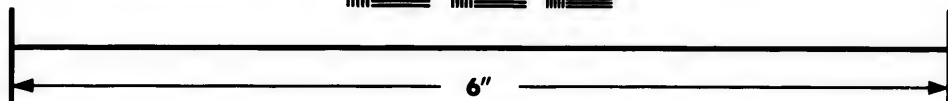
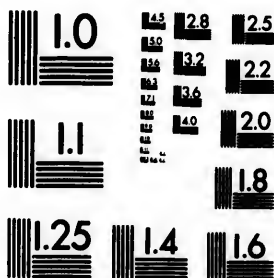


**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**



**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

1.5 1.8 2.0 2.2 2.5
2.8 3.2 3.6 4.0 4.5

**CIHM/ICMH
Microfiche
Series.**

**CIHM/ICMH
Collection de
microfiches.**



Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

10

© 1983

Technical and Bibliographic Notes/Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming, are checked below.

L'Institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

- Coloured covers/
Couverture de couleur
- Covers damaged/
Couverture endommagée
- Covers restored and/or laminated/
Couverture restaurée et/ou pelliculée
- Cover title missing/
Le titre de couverture manque
- Coloured maps/
Cartes géographiques en couleur
- Coloured ink (i.e. other than blue or black)/
Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- Coloured plates and/or illustrations/
Planches et/ou illustrations en couleur
- Bound with other material/
Relié avec d'autres documents
- Tight binding may cause shadows or distortion along interior margin/
La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la distortion le long de la marge intérieure
- Blank leaves added during restoration may appear within the text. Whenever possible, these have been omitted from filming/
Il se peut que certaines pages blanches ajoutées lors d'une restauration apparaissent dans le texte, mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont pas été filmées.
- Additional comments:/
Commentaires supplémentaires:

- Coloured pages/
Pages de couleur
- Pages damaged/
Pages endommagées
- Pages restored and/or laminated/
Pages restaurées et/ou pelliculées
- Pages discoloured, stained or foxed/
Pages décolorées, tachetées ou piquées
- Pages detached/
Pages détachées
- Showthrough/
Transparence
- Quality of print varies/
Qualité inégale de l'impression
- Includes supplementary material/
Comprend du matériel supplémentaire
- Only edition available/
Seule édition disponible
- Pages wholly or partially obscured by errata slips, tissues, etc., have been refilmed to ensure the best possible image/
Les pages totalement ou partiellement obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure, etc., ont été filmées à nouveau de façon à obtenir la meilleure image possible.

This item is filmed at the reduction ratio checked below/
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

10X	12X	14X	16X	18X	20X	22X	24X	26X	28X	30X	32X
						✓					

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

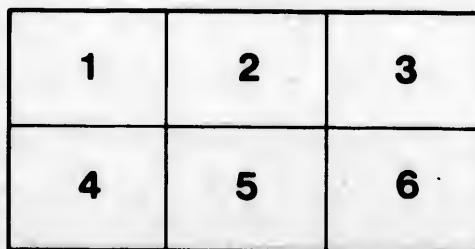
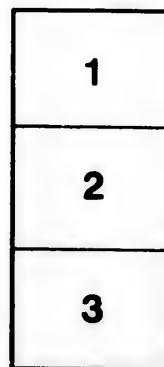
Library Division
Provincial Archives of British Columbia

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol \rightarrow (meaning "CONTINUED"), or the symbol ∇ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:



L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

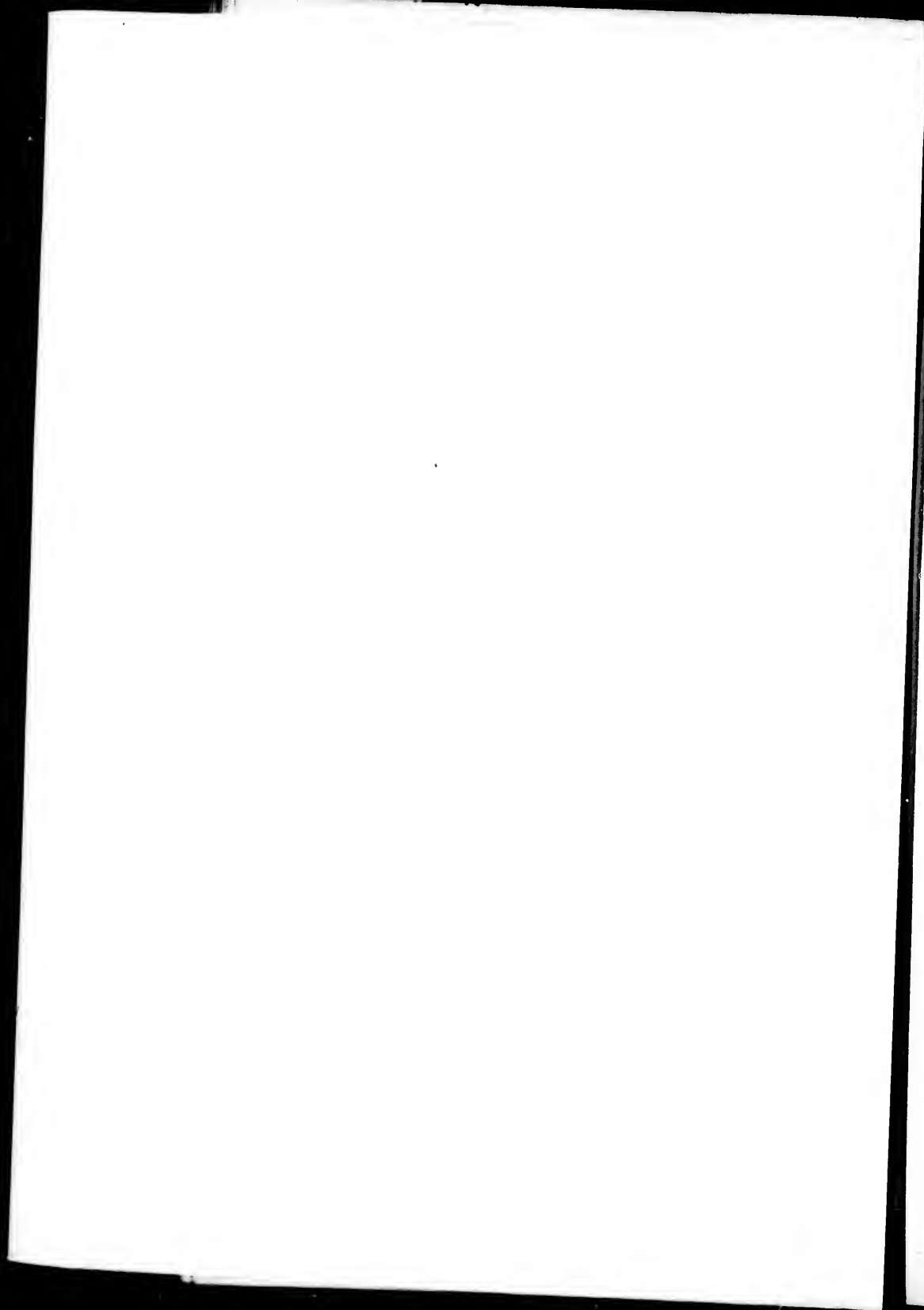
Library Division
Provincial Archives of British Columbia

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole \rightarrow signifie "A SUIVRE", le symbole ∇ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.



ONTDEKKINGSREIZE

RONDON DE WERELD.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO



Acamahanna.

NIEUWE
ONTDEKKINGSREIZE

RONDON DE WERELD,

IN DE JAREN 1823, 24, 25 EN 26
ONDERNOMEN

DOOR DEN RIDDER

OTTO VON KOTZEBUE.

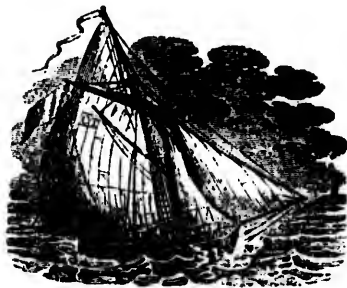
*Scheepsbevelhebber in Russisch-
Keizerlijke dienst.*

IN TWEE DEELEN.

Uit het Hoogduitsch vertaald.

~~~~~  
**TWEEDE DEEL.**  
~~~~~

MET KAARTEN.



Te HAARLEM, bij
DE WED. A. LOOSJES, Pz.

MDCCCXXX.

1703

I
X
XI
XII
XIII
XIV

INHOUD.

IX. KAMTSCHATKA	Bl. 1.
X. NIEUW-ARCHANGEL.	» 20.
XI. KALIFORNIE EN HET RUSSISCHE FORT ROSS	» 63.
XII. DE SANDWICH-EILANDEN	» 112.
XIII. DE PESCADORES-, RIMSKI-, KORSAKOFF-, ESCH- SCHOLZ- EN BRONUS-EILANDEN	» 198.
XIV. DE LADRONES-, OF MARIANNES- EN DE PHI- LIPPIJNSCHE EILANDEN	» 206.
XV. ST. HELENA	» 223.
DIERKUNDIG AANHANGSEL.	» 235.

v
o
w
d
er
b
g
v
A
de
de
on
fel
op
zo
wa
zo
ten
I

IX.

KAMTSCHATKA.

Tot aan de grenzen van den noordelijken keerkring was ons de wind gunstig gebleven, doch toen overviel ons eene stilte, die twaalf dagen aanhield. De oceaan was gedurende dien ganschen tijd, zoo ver het oog konde reiken, zoo glad als een spiegel. Het was daarenboven onverdragelijk heet. Zeelieden alleen kunnen begrijpen, hoe onaangenaam wij te moede waren. De grootste drukte, die altijd op een schip heerscht, had voor de allervervelendste werkeloosheid plaats gemaakt. Allen waren even ongeduldig. Eenige matrozen twijfelden er reeds aan, of de wind zich wel ooit weder zoude verheffen, en hadden liever de zwaarste stormen te ondergaan gehad. Op eenen morgen hadden wij het schouwspel, dat zich twee groote zwaardvischen op de oppervlakte der zee in den zonneschijn koesterden. Ik zond eene boot af, die wel met harpoenen voorzien was, hopende, dat deze dieren de inschikkelijkheid zouden hebben van zich dezelve in het lijf te laten schieten, doch zij wachtten zulks niet af, schoten naar

II. DEEL. A de

de diepte, en wij hadden ze slechts vruchteloos in hun genoegen gestoord.

Onze wateremmers werden meermalen naar beneden gelaten, tot op eene diepte van duizend vademen. Op de oppervlakte was de temperatuur der warmte 24° van REAUMUR, en in deze diepte slechts 2° .

Op den 22 Mei, den verjaardag van het afloopen van ons schip, kregen wij een' frischen oostewind, die ons tamelijk snel over de nog steeds effene oppervlakte der zee heenvoerde.

Op den 1 Junij, toen wij de breedte van 42° , en de lengte van 201° bereikt hadden, en ons dus tegenover de kust van *Japan* bevonden, zagen wij eene roode streep over het water, die bijna een vadem breed, doch wel eene mijl lang was. Terwijl wij over dezelve heenvoeren, schepten wij er eenen emmer water uit op, en wij ontdekten, dat hare kleur van eene oneindige menigte kleine, en met het bloote oog ter naauwernood zichtbare, kreeften voortsproot.

Van nu af aan begonnen wij ook het onaangename van de noordelijke hemelstreek al sterker en sterker te gevoelen. De hemel, die tot nu zo9 helder was geweest, was bijna altijd betogen, en dikwijls met dreigende onweerswolken bedekt, die zelden misten hare voorspellingen tot stand te brengen. Daarbij waren wij bijkans onophoudelijk in een' mist gehuld, die ons het uitzigt tot op eenige vademen van ons af belemmerde. De gesteldheid des weters was binnen korter tijd van 24° op 3° gezakt. Zulk een plotfelijke ommekeer is zeer gevoelig, en veroorzaakt zware ziekten. Wij hadden het aan de kunde, en aan de zorgvuldigheid van onzen arts, den heer VON SIEGWALD, te danken, dat zij

zij bij ons spoedig gestuit werden. Naar het jaargetijde te rekenen, en de breedte, waarop wij ons bevonden, konden wij op zulk eene ruwe weersgesteldheid niet rekenen. Doch deze is eene eigenschap der Japanfche kust, zelfs in het midden van den zomer. De walvischen en de stormvogels herinnerden ons mede, dat wij naar het noorden gingen, en ons reeds ver verwijderd bevonden van de gezegende velden der Zuidzee-eilanders.

Met dat alles was de wind zoo gunstig, dat wij reeds op den 7 Junij het hoogste gebergte van *Kamtschatka* in deszelfs winterpraal ontdekten. Dat hooge, afgebrokkelde land levert een heerlijk tafereel op, alzoo deszelfs hemelhooge bergtoppen, met eeuwig ijs bedekt, in den zonneschijn glinsteren, terwijl het lager gedeelte van wolken omringd is. Het gelukte ons op den volgenden dag de baai van *Awaischa* te bereiken, en des avonds in de *Peter- en Paulshaven* het anker te laten vallen.

Wij bevonden ons dan nu op *Kamtschatka*, dat groote schiereiland, hetwelk zich van de rivier *Anadir* in het noorden, zuidelijk tot aan de *Kurilische Eilanden* uitstrekt, ten oosten door den oceaan, en ten westen door het meer van *Ochotzk* bespoeld wordt, en waarmede het even zoo als met vele menschen gaat, dat het namelijk beter is dan men wel denkt. Men houdt hetzelfde voor het barfste en onvruchtbaarste einde van de wereld, en echter het ligt op denzelfden graad van breedte als *Engeland* en *Schotland*, waarmede het ook met elkander genomen, in uitgestrektheid bijna gelijk staat. De zomer is er, wel is waar, veel korter, doch daarentegen ook veel schooner, en de groeikracht is hier oneindig rijker dan daar. De winter duurt lang, en is er ongemakkelijk uit hoofde der veelvuldige sneeuw,

doch in het zuidelijkste gedeelte is hij niet zeer koud. Men heeft wel eens het gevoelen aangenomen, dat de korte duur van het schoone faizoen den korenbouw in den weg stond; doch verscheidene proefnemingen hebben het tegendeel daarvan bewezen.

Hoewel de sneeuw in eenige dalen tot aan het einde van Mei blijft liggen, omdat de verwarmende zonnestralen slechts zelden tuschen de hooge bergen kunnen doordringen, zoo groeijen er echter de tuinvruchten zeer goed. De aardappelen geven er gewoonlijk een dertigvoudig gewin, en zouden het gemis van brood volkomen aanvullen, wanneer de inwoners ze slechts vlijtiger verbouwden. Doch het gemak, waarmede zij zich voor den ganschen winter van visch voorzien, houdt de aardappelenteelt, die met meer moeite gepaard gaat, tegen, hoewel er ook jaren zijn geweest, waarin de vischvangst zoo weinig opbragt, dat zij ter naauwernood voldoende was, om eenen algemeenen hongersnood voor te komen.

De langdurige, ofschoon tamelijk zachte, winter wordt lastig, gelijk reeds gezegd is, door de menigvuldige sneeuw, die van de bergen afstuift, zoodat er de huizen dikwerf mede bedekt zijn, en derzelve bewoners zich eenen uitgang moeten graven, terwijl het vee over de daken kuijert. De winterreizen, welke hier in zeer ligte, met zes en meerdere honden bespannen, sleden gedaan worden, vallen gemakkelijk, en gaan snel voort: men heeft zich bij dezelve alleen in acht te nemen tegen stormen, die van sneeuwbuijen gepaard gaan. Wordt een reiziger door zulk een' storm, hier te lande *purga* genoemd, overvallen, dan blijft hem tot zijn behoud niets anders overig, dan zich stil en rustig te laten *purgeren*.

Hij

Hij laat zich met zijne honden slechts door de sneeuw bedekken, hetgene weldra gebeurt, en wanneer de storm voorbij is, zoekt hij zich weder uit zijn graf te bevrijden. Dit gelukt hem echter niet altijd. Overkomt de *purga* den reiziger in eene bergkloof, dan hoopt zich weldra de sneeuw in zulk eene mate boven hem op één, dat het hem onmogelijk wordt er onder uit te komen.

Zulke voorvallen zijn echter zeldzaam, dewijl de Kamtschadalen, uit nood gedwongen, eene groote behendigheid verkregen hebben, om eenige dagen vooruit het weder te kunnen voorzien, en zich dus slechts op den weg begeven, wanneer zij meenen zeker te kunnen zijn. De voorname reden, waarom *Kamtschatka's* klimaat het over het algemeen verliest tegen andere landen, die met hetzelfde onder dezelfde hemelstreek liggen, komt uit de geaardheid van deszelfs grond voort. De bergen van *Engeland*, b. v. verheffen zich slechts tot eene matige hoogte, en worden door groote vlakten afgewisseld, terwijl daarentegen, langs de geheele lengte van *Kamtschatka*, zich een gebergte uitstrekt, hetwelk, met eeuwig ijs bedekt, tot in de wolken, en op vele plaatsen tot boven dezelve uitsteekt, welks voet de breedte van het gansche schiereiland beslaat, en hetwelk slechts zeer weinige kleine dalen vormt. Het panorama van *Kamtschatka* is eene opeenstapeling van dicht ineen gedrongene, kegelvormige, deels zeer hooge, en deels lagere granietbergen, welke puntige en afgebrokkelde gestalten den schrikkelijken strijd der elementen doet bevroeden, onder welken de aarde dezelve uit haren schoot te voorschijn heeft gebragt. Deze strijd is nog niet ten einde, gelijk de menigvuldige

aardbevingen, en het rooken en branden van vele dier bergen bewijzen, waarvan er een, de *Kamtschatka-berg* genoemd, zich met de hoogste bergen der aarde vermag te meten, en alles wat rondom hem ligt, dikwijls door eenen stroom van lava verwoest. Deze levert door zijne ijsvelden en vuurkolen, wier rook en vlammen zich boven het ijs verheffen, een schilderachtig contrast met het schoone groen der dalen op. Doch hetgene eene ongemeen zeldzame, en onbeschrijfelijk heerlijke vertooning oplevert, zoodat men zich in een wonderland heengetooverd zoude wanen, zijn de kristalbergen der westkust, welke, door de zon beschenen, met de fraaiste kleuren pronken, en voor rotsen van diamant kunnen gehouden worden, even gelijk het zwavelgruis hier naar den schijn bergen van masief goud vormt.

Voor den delfstofkundige behoort *Kamtschatka* tot de allerbelangrijkste landen. De veelfoortigheid der steenen lokt zelfs de onkundigen uit. Hier liggen gewisfelijk nog groote schatten verholen, welke men eens zal vinden, en tot een nuttig gebruik aanwenden. Er bevindt zich insgelijks eene menigte van warme bronnen, wier kracht men wil dat zeer heilzaam is.

Ook de plantenkenner en dierkundige zullen van hier niet onvoldaan naar huis keeren. De eerste vindt eene menigte van weinig of in het geheel niet bekende planten, en onder de dieren treft men, behalve vele soorten van beeren, wolven en vosfen, den uitnemenden fabel aan, wiens vel zoo duur verkocht wordt, en het hier te huis behorende zoogenoemde wilde schaap, hetwelk de hoogste bergtoppen bewoont. Deszelfs grootte is die eener gewone geit, en de kop gelijkt naar dien van het gewone schaap, behalve dat het met sterke, naar beneden gebo-

ge-

gene horens voorzien is. Het lijf en de huid gelijken volkomen naar die van het rendier, waarmede het ook hetzelfde voedsel, het mos gebruikt. Het is snel en vlug, en neemt, even als de steenbok, geweldige sprongen over de afgronden, waarom het moeilijk te schieten is. Terwijl het van den eenen bergtop op den anderen springt, trekt het de vier pooten zamen, vliegt met den kop vooruit, en stoot met denzelven op het punt, waarheen het raamde. Dan eerst bedient het zich van de pooten. De maat, waarnaar het de tot den sprong vereischte kracht berekent, is altijd zeer juist genomen. Dikwijls is de ruimte, vanwaar het raamt, niet grooter, dan dat het dier, om zich staande te houden, de achterpooten dicht tegen de voorpooten dient aan te sluiten, en echter zal het nooit zijn doel misfen. Even bewonderenswaardig is het evenwigt, waarin het dier zich terstond na den sprong weet te rigten, en vast te houden. De dansers onzer balletten konden zich hetzelfde tot een volmaakt voorbeeld nemen. — Het reusachtige dier, der voorwereld, de mammoth, moet hier insgelijks te huis hebben behoord: althans men vindt er vele beenderen van. *Kamtschatka's* bosfchen worden wel door geene zingende vogelen verlevendigd, zoo als over het geheel genomen landvogels hier zeldzaam zijn, doch daarentegen heeft men er eene talrijke menigte wintervogelen van verschillenden aard. De meren, stroommen, moerasfen, en de zee zelve, zijn van hunne vlugten overdekt. Visfchen zijn hier in overvloed, vooral in de maanden Junij en Julij. Een enkele trek met ons net verfhafte er ons altijd zoo veel, als de geheele manschap voor een paar dagen noodig had. Eene foort van zalm, stokvisch en haring, werd er vooral voor het

gebruik des winters gevangen. De laatste dienen, in de lucht gedroogd, tot voedsel voor de honden.

Kamtschatka werd in het jaar 1696 ontdekt door eenen Jakutzkifchen Kozak, met name LUKAS SEMENOFF, die, op een gerucht over het bestaan van dit land, hetwelk zich reeds sedert eenige jaren te *Jakutzk* had staande gehouden, zich met zestien zijner kameraden daarheen begaf. In de eerstvolgende jaren werden dergelijke togten, hoewel met veel grootere magt, herhaald, totdat *Kamtschatka* aan de Russische kroon onderworpen en cijnsbaar werd. De verovering van dit land kostte aan vele Russen het leven, en eindigde bij de toenmalige barbaarschheid, en de moeite, om onder zulke verafgeleene troepen eene behoorlijke krijgstuicht te houden, ten naasten bij met de volflagene uitroeiing der Kamtschadalen. Hoewel er in het vervolg maatregelen genomen werden ter wering der ongeregelheden, waaraan zich de ruwe Kozakken schuldig maakten, zoo is de bevolking nogtans gering; doch zij zal zekerlijk, onder den invloed eener wijze en zorgelijke regering, spoedig weder toenemen.

De naam *Kamtschatka* is van de Russen afkomstig, die van de inboorlingen vernamen, dat zij de grootste rivier van hun land aldus, of eigenlijk *Kontschatka* noemden. Deze rivier had, volgens het zeggen, haren naam ontleend van KONTSCHOT, een' held van vorige dagen, die aan derzelver oever eenen versterkten burg had gehad. Het is zonderling, dat de Kamtschadalen noch voor hun land, noch voor hun volk eenen eigen naam hadden. Zij noemden zich *Kroscha*, d. i. menschen, even alsof zij zich voor de eenigste bewoners der aarde hielden, of zich zelven zulk eenen voorrang

bo-

boven de overige toefchreven, dat zij zich alleen voor eigenlijke menschen aanzagen. Men geloofte wel, dat zij, die op de zuidelijkste spits van het schiereiland wonen, zich door de benaming van *Itelmen* onderscheiden hebben, doch het blijft onbewezen, wat men eigenlijk onder deze uitdrukking te verstaan had.

De Kamtschadalen geloofden in eenen almachtigen Schepster der wereld, dien zij *Kutka* noemden. Hij woonde in den hemel, doch had zich onder eene menschelijke gedaante een' tijdlang op *Kamtschatka* opgehouden, en was de stamvader der Kamtschadalen geworden. Men vond ook bij hen de overlevering van eenen algemeenen watervloed, en zij toonen nog heden ten dage op den top van eenen berg de plek, waar *Kutka* met eene boot geland zoude zijn, om de wereld van menschen te voorzien. Er is nog eene algemeene spreekwijze op *Kamtschatka*, om iets te kennen te geven, dat lang verleden is: dat was in *Kutka's* tijd.

Voor de togten der Russen naar *Kamtschatka* waren den Kamtschadalen slechts de Koriakers en de Tschuktischen als naburen bekend. Zij bekwamen echter ook iets te weten aangaande *Japan*, alzoo er een Japansch schip op hunne kusten gestrand was. Zij hadden geen opperhoofd, leefden in volslagene onafhankelijkheid, en hielden deze voor hun beste goed.

Behalve den oppersten God *Kutka* hadden zij nog eene menigte andere goden, welke hunne verbeelding gedeeltelijk op de bergen, in de boschen, wateren, en in de lucht plaatste. Zij baden dezelve aan, zoo lang hunne wenschen vervuld werden, en beschimpten ze, wanneer het hun niet naar den zin ging, even gelijk het gemeen in *Italië*, hetwelk, wanneer het zich over eenig

eenig onheil ergert, zijne muts afneemt, zooveel namen van heiligen als hetzelfde slechts invallen, binnen dezelve uitspreekt, en haar dan met de voeten treedt. Twee van hout gefnedene huisgoden, *Afchufchok* en *Hontai*, stonden in een bijzonder aanzien. De eerste had de gedaante van eenen mensch, en het was zijne zaak, de boschgeesten uit het huis te jagen, waarvoor hij dan ook te eten kreeg, waartoe men dagelijks zijn hoofd met vischfoep besprengde. *Hontai* was half mensch en half visch, en van dezen werd er jaarlijks, op den dag der algemeene reiniging van zonden, een nieuwe gefnedene, die nevens den ouden, welken men mede behield, geplaatst werd, zoodat het getal der *Hontai's* het aantal der jaren aanduidde, hetwelk de bewoners in het huis hadden doorgebracht.

De Kamtschadalen geloofden aan hunne eigene onsterfelijkheid, gelijk mede aan die van alle hunne dieren, doch zij meenden tevens, dat zij ook in het toekomstige leven hun onderhoud door den arbeid zouden moeten vinden. Zij hoopten alleen, dat de arbeid ligter, en het gewin altijd toereikende zoude zijn, om nimmer honger te lijden. Dit denkbeeld bewijst, dat ook toen reeds de vischvangst niet altijd voldoende geweest is.

De verschillende stammen der Kamtschadalen voerden dikwijls onderling oorlog, waartoe in het gemeen de gewelddadige ontvoering der vrouwen aanleiding gaf, of ook, wanneer zij bij de bezoeken, die zij elkander bragten, niet genoeg te eten hadden gekregen. Zulk eene achteloosheid van den gastheer jegens zijnen gast werd voor de grootste beleediging gehouden, en eischte eene bloedige wraak. Deze oorlog werd zelden op eene openbare wijze gevoerd. Men zocht veel eer zijnen vijand

and door arglistigheid te overwinnen, en de overwinnaars oefenden de gruwelijkste wreedheden jegens de overwonnenen uit. Wanneer belegerden of ingeslotenen de overmagt niet langer konden wederstaan, en geenerlei uitzigt hadden om zich door de vlugt te redden, zoo liet de koene heldengeest van dezen kleinen onaanzienlijken menschenstam hun echter niet toe de wapens neder te leggen. De beangstigden vermoordden eerst hunne vrouwen en kinderen, en wierpen zich dan op hunne vijanden, om hun leven zoo duur mogelijk te verkopen. Dat noemden zij dan, *zich een bed spreiden*. Zij konden ook op geen kwartier hopen, wanneer zij zich hadden overgegeven. Hunne wapens bestonden uit lanssen, bogen en pijlen, welke laatste gewoonlijk vergiftigd waren.

Om eenen gast met alle opmerkzaamheid te behandelen, en geene reden tot oorlog te geven, stookte de gastheer vooraf zijne onderaardsche woning zoo lang, dat er de hitte bijna onverdragelijk was. Dan ontkleedde hij zich zoo wel als zijnen gast, en nu werd dezen eene ongehoorde menigte van spijzen voorgezet, terwijl het vuur onophoudelijk aan den gang gehouden werd. Bekende nu de gast, dat hij niet langer in staat was de warmte te verdragen of meer te eten, zoo waren alle de regelen eener voltrekte wellevendheid jegens hem in acht genomen, en de gastheer vorderde hem dan voor zijne gastvrijheid een geschenk af.

⊙ Bij zulke gastmalen was ook het gebruik algemeen van eene zekere soort van paddestoelen, als een middel tot bedwelming. In eene geringe hoeveelheid genuttigd, zegt men, dat dezelve eene vrolijke stemming te weeg brengt; doch het misbruik daarvan zoude eene razernij voort-

voortbrengen, die eenige dagen aanhoudt. Op dusdanige wijze vervrolijkt, vermaken zich de gastheer en zijne gasten door het hun bijzonder eigen talent, om menschen en dieren op eene treffende wijze na te bootfen.

De volwasfene kinderen toonden weinig liefde voor hunne ouders, en veronachtzaamden hen geheelenal in hunnen ouderdom, floegen hen ook wel dood, wanneer zij begonnen zich zelven en hun tot overlast te worden: en hiermede geloofden zij in het allerminst hunnen kinderpligt niet te kort doen. Evenceens bragten zij ook hunne zwakke en gebrekkelijke kinderen om, ten einde denzelfen den last van een ziekelijk leven uit te winnen. Stierf er iemand in zijn huis, dan werd het lijk niet begraven: men sleepte het, met eenen riem om den hals vastgemaakt, naar het open veld, en liet de honden zich daarvan te goede doen. Van hem, wien deze dieren gulzig opaten, geloofden zij, dat hij in de andere wereld met de beste honden rijden zoude.

De wijze, waarop de huwelijken onder de Kamtschadalen gefloten werden, was langwijlig, en ging met vele moeilijkheden voor den bruidegom gepaard. De man, die een meisje wenschte te trouwen, ging naar het huis van deszelfs ouders, en nam, zonder verdere verklaring, deel aan den huisfelijken arbeid. Hij werd nu geheelenal befchouwd als in dienst te staan van het gezin, en hij moest alles doen wat hem belast werd, totdat het hem gelukte zich de genegenheid van het meisje, en van deszelfs ouders te winnen. Dit kon dikwijls vele jaren duren, en was het hem dan nog niet gelukt, zoo werd hij, zonder eenige vergoeding voor zijne moeite, weggezonden; geviel hij integendeel, en waren de ouders met hem tevreden, zoo verleenden zij hem de vergunning
naar

naar zijne beminde te dingen. Dit bestond hierin, dat hij haar aantasten moest, haren tegenstand overwinnen, en haar met de hand op eene wijze aanroeren, welke hier niet wel duidelijker kan beschreven worden. Van het oogenblik af, dat de minnaar dit verlot gekregen had, zocht het meisje op alle mogelijke wijze te vermijden met hem alleen te blijven, en beveiligde zich nog daarenboven door een vischnet en eene menigte lederen riemen, die, bij den aanval, met een steenen mes moesten doorgesneden worden. Zij werd daarenboven bewaard door de huisgenooten, die, zoodra haar minnaar haar betrapte, op haar geroep toefschoten, hem sloegen en bij de haren van haar afscheurden. De minnaar had dus eenen zwaren strijd te kampen, en de arme ziel moest blijven dienen om het meisje, tot zoo lang hij den prijs der overwinning naar behooren had behaald. Was hem dit eindelijk gelukt, zoo maakte zij zelve zijne overwinning bekend, en het huwelijk was voltrokken.

De tegenwoordige Kamtschadalen zijn een ten uiterste goedhartig, gastvrij en schroomvallig volkje, in kleur en gestalte zeer na verwant met de Chinezen en Japanesen. Zij belijden de Christelijke Godsdienst, doch hebben in het geheim nog vele van hunne heidensche gebruiken behouden; en hiertoe behoort vooral het ombrengen hunner gebrekkige kinderen.

Het stadje, of liever het dorp, aan de *Peter- en Paulshaven*, alwaar de bevelhebber van *Kamtschatka*, tegenwoordig de Scheepskapitein STANITZKY woont, is de voornaamste plaats van het schiereiland. Er bevinden zich ter naauwernood twee huizen, waarin men met gemak wonen kan. De overige, ten naastenbij vijftig in
ge-

getal , zijn slechts hutten , en liggen onregelmatig aan de helling van eenen berg verstrooid. De bewoners van dit oord , hetwelk denzelfden naam draagt als de haven , zijn allen Rusfen , beambten van de kroon , gepaspoorteerde soldaten , matrozen , en eenige weinig beluidende kooplieden. De Kamtschadalen wonen in kleine dorpen , aan de rivieren binnen het land , en zelden aan de kust.

Sedert de beschrijving van KRUSENSTERN van voor vijftiwintig jaren , is *Kamtschatka* weinig van gedaante veranderd. De eenigste vorderingen , die het gemaakt heeft , schijnen hierin te bestaan , dat de inwoners van *Peter- en Paulshaven* begonnen hebben de aardappelen te verbouwen , en dat verscheidene waren en onmisbare levensbehoeften , die voorheen over land door *Siberië* naar *Ochotzk* , en vandaar eerst te water herwaarts kwamen , niet meer zulk eenen onmatig hoogen prijs gelden , sedert dat zij geheelenal te water hierheen vervoerd worden.

Het noordelijkste gedeelte van het schiereiland , en het daaraan grenzende land tot aan de *Ijszee* toe , wordt bewoond door de Tschuktchen , een' zwervenden , oorlogzuchtigen volksstam , die met zijne rendieren overal heen trekt , en aan de kroon van *Rusland* slechts eene geringe schatting van vellen opbrengt. De Tschuktchen waren niet zoo gemakkelijk te onderwerpen als de Kamtschadalen , en zij vielen de Rusfen nog tot voor vijftig jaren onophoudelijk aan. Doch toen werden er ernstige maatregelen genomen , en de magt der kanonnen vestigde eenen duurzamen vrede. Iets later meende men echter wederom een' aanval van hen te duchten te hebben , en men zond deswege gezanten naar hunnen *Tajo* of opperhoofd , om zijne oogmerken te weten. Toen trok deze een lang mes , desgelijken zij gewoonlijk in

eene

eene scheede aan hunne zijde dragen, met een afgebrokene punt te voorschijn, toonde hetzelfde aan de afgevaardigden, en sprak: „Toen mijn vader zijn' dood voelde naderen, gaf hij mij dit wapen, en zeide:

Mijn zoon, dit mes heb ik gekregen van mijnen oom, wien ik in de waardigheid van opperhoofd ben opgevolgd, en ik heb hem bij die gelegenheid moeten beloven, hetzelfde nimmer tegen de Rusfen te wetten, dewijl een strijd tegen hen ons niet dan onheil aanbrengt. Daarom beveel ik u ook, u in geen' strijd met de Rusfen in te laten, voordat deze afgebrokene punt zich van zelve herstelt. Gij ziet, het mes is nog stomp, en de laatste wil van mijn' vader is mij heilig.”

Volgens eene naauwkeurige, in het jaar 1822 bevolene volkstelling, bedroeg de geheele bevolking van *Kamtschatka*, met uitzondering der Tschuktschen, die niet geteld konden worden, 2457 personen van het mannelijke, en 1941 van het vrouwelijke geslacht. Daaronder bevonden zich van de eigenlijke Kamtschadalen slechts 1428 mannen, en 1330 vrouwen. De overige waren Koriakers en Rusfen. Zij bezaten zamen 91 paarden, 718 stuks rundvee, 3841 honden, en 12000 rendieren, welke laatste het uitsluitend eigendom der Koriakers waren.

Hoe onbeduidend ook het oord is, waar wij ons nu ophielden, zoo is echter, na eene langdurige reis ter zee, elk oponthoud op het land zeer aangenaam, en het werd het ons zoo veel te meer door het vriendelijke en gastvrije onthaal, hetwelk wij zoo wel bij den bevelhebber, als bij de inwoners genoten.

Wij legden eene beerenjagt aan, die ons veel vermaak verschafte, en bekroond werd door het afmaken van een
ge-

geweldig groot dier. Er zijn er hier zoo veel, dat men zich niet ver van de haven af behoeft te begeven, om er een aan te treffen. De anders vreesachtige Kamtschadaal tast hen moedig aan. Dikwijls slechts met eene lans en een mes gewapend, gaat hij op den beer los, en tracht hem te tergen. Wanneer deze zich nu, volgens zijne gewoonte, op zijne achterpooten verheft, om zich te verdedigen, of op zijnen vijand aan te vallen, zoo sloot de jager hem zijne speer in de borst, en het andere einde in de aarde, wanneer hij hem met zijn mes verder doodt. De beer behoudt echter ook dikwijls de overhand, en in dat geval moet de jager zijne stoutheid met zijn leven boeten.

De volgende anekdote kan een blijk opleveren van de driestheid der beeren. Voor omtrent een jaar was hier gebrek aan visch, het voornaamste voedsel der beeren in den zomer, hetwelk zij zelve aan de rivieren gaan opzoeken. Hierdoor ontstond een hongersnood onder hen, en zij begaven zich den ganschen winter door niet naar hunne legers, maar zwierven rond, en kwamen tot in de straten van *Peter- en Paulshaven*. Een hunner trad in een huis, waarvan hij de deur open vond, doch deze sloot zich toevalligerwijze achter hem. De vrouw van het huis had even te voren eenen grooten thee-ketel (*), zoo als hier in gebruik is, om te koken gebragt

(*) In het Rusfisch *Samowar*, de zelfkoker. Het is een in *Rusland* gebruikelijk werktuig, hetwelk gewoonlijk midden op de theetafel staat, en het heete water tot de bereiding der thee in zich bevat; — een waterketel, die met eene kraan voorzien is, en een met gloeiende kolen gevuld komfoor in zich sluit, waardoor het water kokende gehouden wordt.

br
fe
ve
ko
te
de
we
lijk
en
ma
hij
Wa
hee
(
dui
leng
paal
hor
den
Owa
te v
voet
op;
voet
zeng
zoek
hadd
lifeer
Na
hadd
zo J
de P
II

bragt, en in het voorhuis laten staan. De beer besnuffelde het werktuig, en brandde zijn' neus. Hierdoor vergramd, wilde hij zijne gansche woede aan hetzelfde koelen, pakte het met zijne voorste klauwen aan, drukte het tegen zijne borst om het te vernielen, en brandde zich des te heviger. Op het gebrul, hetwelk de woede en de pijn hem afpersten, kwamen de gezamentlijke bewoners van het huis met de naburen toefschieten, en hij werd met geweerfchoten door het venster afge maakt. Hij heeft zich met dat alles vereeuwigd, alzoo hij hier gelegenheid tot een spreekwoord gegeven heeft. Wanneer iemand zich door zijne eigene drift benadeeld heeft, zegt men: *dat is de beer met den thee ketel.*

Op den 14 Julij nam de heer PRÉUSS eene zonsverduistering waar, volgens welke hij de aardrijkskundige lengte van *Peter- en Paulshaven* op $201^{\circ} 10' 31''$ bepaalde. Op denzelfden dag bragten de heeren LENZ, HOFFMAN en VON SIEGWALD de stoute onderneming, den niet zeer ver van de haven verwijderd gelegen berg *Owatscha* te bestijgen, gelukkig ten uitvoer. Zijne hoogte werd, naar eene barometrische opneming, van 7200 voeten bevonden. Uit den krater steeg somwijlen rook op; en eene muts, welke men op de diepte van eenige voeten binnen denzelfden had geworpen, kwam er gezengd weder uit. Ten bewijze, dat onze natuuronderzoekers binnen den krater zelve hunne nasporingen hadden voortgezet, bragten zij eenige stukken gekristalliseerde zwavel uit denzelfden mede.

Nadat alles afgeleverd was, wat wij voor *Kamtschatka* hadden medegenomen, verlieten wij des morgens op den 20 Julij, met eenen frischen en voorspoedigen wind, de *Peter- en Paulshaven*, en zeilden naar de Rusfische

volkplanting *Nieuw-Archangel*, op de noordwestkust van *Amerika*. Bij het ondergaan der zon waren wij reeds zoo ver, dat de statige bergen van *Kamtschatka* zich voor het laatste op eenen verren afstand aan den gezigteinder vertoonden. Dit barre, en tot nu toe weinig geachte land, zal mischien te eenigen tijde voor *Rusland* een *Mexiko* worden. Wij namen uit hetzelfde geen' schat mede, maar wel een zwaluwennest. Ik maak daar melding van, dewijl het zelve een' tijdlang der geheele equipage tot uitspanning verstrekte.

De diepte aan de kust veroorlooft den schepen in *Peter- en Paulshaven* zoo nabij het land te ankeren, dat zij door eene plank met hetzelfde gemeenschap hebben. Hierdoor had een paar zwaluwen ons fregat voor een, op het vaste land staande, gebouw aangezien, en het bouwde zich, tot overgroote blijdschap mijner matrozen, die dit voor een gelukkig voortreken hielden, een nest dicht bij mijne kajuit. Ongestoord door het rumoer van den arbeid op het schip, broedde het minnende paar deszelfs jongen gelukkig uit, voederde hen met de teederste zorgvuldigheid, en tjlpte hun een blij gezang voor. Toen verwijderde zich hunne vreedzame woning eensklaps van het land. Zij schenen er in verbaasdheid over te geraken, en fladderden angstig rondom het steeds verder voortijlende schip, doch haalden zoolang voedsel van het land voor hunne jongen, totdat de verwijdering te groot was. Nu begon de strijd tusfchen het zelfbehoud en de kinderliefde. Zij vlogen nog lang om het schip heen, verdwenen toen een' tijdlang, keerden plotseljk weder, gingen hij hunne hongerige jongen zitten, die hun de geopende snaveltsjes voorhielden, en zich schenen te beklagen, dat zij geen voedsel voor hen konden vinden.

Dit

Dit heengaan en wederkomen hield nog eenigen tijd aan. Dewijl de ouders hen niet meer verwarmden, werden zij voorzigtig uit het nest gehaald, in een ander, van katoen vervaardigd, overgebracht, op eene warme plaats nedergezet, en met vliegen gespijst, die hun wel smaakten. Het liet zich aanzien, alsof het ontwerp wel zoude gelukken, hen welgevoed in *Amerika* aan land te brengen: doch in spijt der zorgvuldigste oppassing begonnen zij ziek te worden, en na verloop van acht dagen was er tot ons droevig leed geen van onze voedsterlingen meer overig. De matrozen hadden intusfchen weder een blijk gegeven, hoezeer de gemeene Rus zich aller hulpeloozen aantrekt.

NIEUW - ARCHANGEL.

De zwaluwen hadden ons geen geluk aangebragt. Terstond op den dag, nadat wij *Kamtschatka* hadden verlaten, viel een onzer beste matrozen uit den top van den mast op den mastkorf, en gaf dadelijk den geest. Onder de hevigste stormen had hij overal omgeklauterd, en de moeijelijkste diensten verrigt: thans bij schoon weder, en eene stille zee, trof hem zijn noodlot. Het zijn meestal de ervarenste en werkzaamste matrozen, die verongelukken. Zij laten het te zeer op hunne behendigheid aankomen, en achten het gevaar te weinig, om de noodige behoedzaamheid in acht te nemen, waarvoor men hen niet genoeg kan waarschuwen. Onze treurige stemming over dit noodlottig voorval werd nog verergerd door het natte, mistige en koude weder, hetwelk spoedig daarna inviel, en ons tot *Amerika* toe bijbleef. Gelukkig behielden wij steeds eenen stijven westewind, met welks behulp wij de *Aleutische Eilanden* ten zuiden voorbijzeilden, en ons reeds op den 7 Augustus in de nabijheid der Amerikaansche kust bevonden. Deze was

was ook de eerste dag, waarop wij de zon wederzagen. De hemel bleef nu helder, en hoe meer wij het land naderden, zoo veel te zachter en aangener werd de lucht.

Wij bevonden ons, naar onze berekening, onder den $55^{\circ} 35'$ noorderbr., en $140^{\circ} 56'$ lengte. Eenige zeevaarders meenen in deze hemelstreek, tot aan de kust toe, eenen geregelden stroom naar het noorden bespeurd te hebben; doch onze ondervinding heeft zulks niet bevestigd. Wij vonden hier den stroom met eene kracht van 20 tot 30 mijlen, binnen 24 uren nu naar het noorden, dan naar het zuiden, geheelenal naarmate de wind was. Alleen dicht bij de kust houdt de stroom geregeld stand naar het noorden, gelijk zulks mede door de bewoners verzekerd wordt.

Wij zetteden nu regtuit koers op de bogt, die door de Engelschen *Norfolk-Sound*, doch door de Russen *Sitkabaai* genoemd wordt, naar een diep, achter in dezelfde gelegen eiland, hetwelk bij de inboorlingen *Sitchachan* heet, waaruit dan de Russen hun *Sitkabaai* gemaakt hebben. Hier bevindt zich tegenwoordig de hoofdzetel der Russisch-Amerikaansche Kompagnie, en deze heeft aan die plaats den naam van *Nieuw-Archangel* gegeven.

Op den ochtend van den 10 Augustus moesten wij, naar mijne berekening, reeds dicht nabij het land zijn, doch een dikke nevel bedekte alle de voorwerpen, die ook slechts 50 vademmen ver van ons af waren. Toen eindelijk de middagzon doorbrak, en de nevelen schielijk uit elkander sloven, werden wij verrast door het gezigt op de voor ons liggende kust van *Amerika*. Wij bevonden ons juist voor den mond der gemelde bogt,

op een' geringen afstand van *Kaap Edgecumbe*, welke platte kruin zich zoo hoog verheft, dat men haar, bij helder weder, reeds op een' afstand van 50 mijlen zien kan, wanneer zij tot een veilig baken dient.

Uit hoofde van den slapen wind, konden wij heden niet binnen de bogt komen, en wij moesten ons met het uitzigt op de hooge, en wild met denneboomen begroeide kust vergenoegen. Hoezeer wij ons thans op eene veel hoogere breedte bevonden dan op *Kamtschatka*, zagen wij nogtans, zelfs op de hoogste bergtoppen, die daar tot in de ijsstreek zouden gereikt hebben, geene sneeuw. Dit kan ten bewijs dienen, hoeveel zachter het klimaat aan de Amerikaansche, dan aan de Europeansche kust is.

Daags daarna woei eene labberkoelte de bogt in, en daarvan maakten wij terstond gebruik. Doch het weder werd nu zoo deinzig, dat wij nauwelijks het land konden zien. Niemand van onze equipage was voorheen in deze bogt geweest. Zij strekt zich, van haren ingang tot aan *Nieuw-Archangel*, omtrent 25 mijlen in de lengte uit, en is vol kleine eilanden en ondiepten. Aan een' loods viel hier niet te denken. Wij kwamen echter alle zwarigheden gelukkig te boven. Wij stevenden door al de bogten heen, en lieten onder een voortdurend droevig weder, en zwaren regen, op den afstand van een geweerschot, voor de vesting het anker vallen.

Wij vonden hier het fregat *Kreiser*, onder het bevel van den Kapitein LASAREF, die door de regering tot bescherming van den koophandel herwaarts gezonden was, en wien het onze bestemming was af te losfen.

De aankomst van een schip uit het vaderland veroorzaakt natuurlijkerwijze, vooral in een zoo verafgelegen

en

en verlaten oord van de wereld, altijd eene groote blijdschap onder landslieden. Ik bezocht terstond den Kapitein LASAREF, en vervolgens ook den bevelhebber der kolonie, den Kapitein MURAWIEF, die een oude bekende en vriend van mij was, en dien ik in vele jaren niet gezien had. Zoo ver van het vaderland wordt de band van vriendschap, zelfs tusschen onbekende landslieden, spoedig van zelf geknoopt: hoe veel inniger moest hij zijn, wanneer hij reeds in het vaderland gelegd was! De omgang met dezen, zoo door zijn edel karakter, als door zijnen beschaafden geest, uitstekenden man, bragt zeer veel toe, om ons verblijf in deze woestenij dragelijk te maken.

Op mijne schriftelijke aanvraag, of het noodzakelijk ware, dat het onder mijn bevel staande schip terstond bij de kolonie bleef, antwoordde hij mij, dat ik den tijd, tot aan den 1 Maart van het aanstaande jaar 1825, nog te baat konde nemen, en van denzelven naar mijn goeddunken gebruik maken, indien ik slechts op dat tijdstip weder hier terug zoude zijn. Ten gevolge hiervan zeilde ik nog naar *Kalifornië*, bezocht de *Sandwich-Eilanden*, en ik was reeds op den 23 Februarij 1825 in de nabijheid van *Nieuw-Archangel* terug.

Hoe digter wij het land naderden, des te zachter werd de lucht, en wij waren verwonderd, in dit jaarfai-
zoen het zoo noordelijk gelegen land, met deszelfs bergen, tot op eene aanmerkelijke hoogte geheel en al vrij van sneeuw te vinden. De winter was ook hier bijzonder zacht geweest, en de sneeuw had in de dalen niet langer dan eenige uren gelegen. Het klimaat is hier, onder 57° noordelijke breedte, over het algemeen veel zachter dan onder eene gelijke breedte in *Europa*, even

gelijk de noordoostkust van *Azië* wederom veel kouder is, dan de met haar op gelijke breedte liggende landen van *Europa*.

Op den morgen van den 24, nadat wij op deze gevaarlijke kust eenen stormachtigen nacht hadden doorgebracht, gelukte het ons de haven te bereiken, en wij wierpen juist het anker voor de vesting, terwijl er een nieuwe geweldige storm losbrak.

Wij werden met veel blijdschap ontvangen, en namen des anderen daags, op eenigen afstand van het fort, met ons fregat zulk eene stelling in, als het doelmatigste konde zijn met het oogmerk van onze tegenwoordigheid. Ten einde zich hetzelfde te kunnen verklaren, zal het noodzakelijk zijn hier eenige berigten, ten aanzien der Russische handelplaatsen in *Amerika*, gelijk mede eene schets van de oorspronkelijke bewoners dezer streek, in te laschen.

Het heeft van de oudste tijden af, tot op heden toe, niet aan voorbeelden ontbroken, dat zich de menschen in kleine onveilige vaartuigen aan den oceaen hebben toevertrouwd, en verbazende zeetogten volbragt, zonder in het bezit te zijn geweest der hulpmiddelen, welke de volmaking der kunsten en wetenschappen ons aan de hand geeft. De kinderen der zon in *Peru*, en de stichters der gevestigde staatsregeling, welke de Spanjaarden in *Mexiko* vonden, zwommen vermoedelijk, even als de eerste bevolkers van de eilanden der *Zuidzee*, in kleine kano's over de onmeetbare vlakke der wereldzee. De zeetogten der Pheniciërs en der Romeinen zijn even zoo bekend als die der Noordsche helden, die *Groenland*, *IJsland*, ja eindelijk zelfs *Noord-Amerika* ontdekten. Met even zulke gebrekkige vaartuigen,

zon-

zonder werktuigen , die tot de waarneming van eenigen koers vereischt worden , dikwijls zelfs zonder kompas , zonder begrip van de grootte en gedaante der aarde , voeren onwetende Rusfische gelukzoekers uit *Ochotzk* om *Kamtschatka* heen , ontdekten de *Aleutische Eilanden* , en bereikten de noordwestkust van *Amerika*. Zij herhaalden deze togten van jaar tot jaar , uitgelokt door de fraaije pelterijen , die zij in de nieuw ontdekte landen konden bekomen. Vele vaartuigen vergingen ; vele der gelukzoekers werden door de wilden overvallen en vermoord , en echter deden er zich steeds nieuwe voor : want vooral de zeeottervellen gaven bij hunne terugkomst een aanmerkelijk gewin. Langzamerhand werden er geregelde handelmaatschappijen tot stand gebragt , die op de *Aleutische Eilanden* , en zelfs aan de noordelijkste streken der westkust van *Amerika* , voet kregen , een' geregelden handel met *Siberië* drevén , doch onderling in grooten twist leefden. Door hunne vuurwapenen magtiger dan de inboorlingen , zetteden zij de palen van hun gebied steeds meer en meer uit , behandelden vooral de vreesachtige Aleuten op het gruwelijkste , en zouden hen mogelijk geheelenal hebben uitgerocid , wanneer Keizer PAUL er niet tusfchen beide ware gekomen. Op diens bevel werd , in het jaar 1797 , eene onder de bescherming der regering staande , en aan haar verantwoordelijke Rusfisch-Amerikaanfche handelkompagnie op actiën , tot stand gebragt , welke in de plaats kwam der vermelde koopmansverbindtenifen , die echter aandeel aan dezelve konden nemen , en het uitsluitend voorregt bewam , in deze streken handel te drijven en kantoren te vestigen. De bestuurders , die het opzigt over deze kompagnie

houden, en onder welke de bevelhebbers der handelplaatsen staan, hebben hun verblijf in *Petersburg* gevestigd.

In het begin waren de zeeotters, zelfs op de kusten van *Kamtschatka*, overvloedig voorhanden: doch de onbeperkte jagt op deze dieren verminderde derzelve getal dermate, dat de kompagnie zich gedrongen zag dezelve verder op te zoeken, zoodat zij zich boven de *Aleutische Eilanden* tot op het eiland *Kodiack*, aan de kust van *Amerika* gelegen, uitbreidde, en daar hare voornaamste handelplaats vestigde. Vanhier af werd de jagt doorgezet tot aan de bogt der *Tschugatschen*, en tot aan *Cook's rivier*. De arme otters moesten er bitterlijk om boeten, dat de natuur hun een zoo fraai vel gegeven had. Zij werden met alle magt vervolgd, en jaarlijks werd een groot aantal hunner geveld, zoodat zij hier ook zeldzaam begonnen te worden. Van *Kamtschatka* en de *Aleutische Eilanden* waren zij, binnen een tijdvak van weinige jaren, reeds geheelenal verdwenen.

De kompagnie besloot diensvolgens hare handelplaatsen verder zuidwaarts uit te breiden, en zoo ontstond in het jaar 1804 het handelkantoor op het eiland *Sitka*, welks inboorlingen zich naar hun eiland noemen, maar door de Russen *Kaluschen* geheeten worden.

Dit eiland is slechts door eene nauwe straat van het vaste land gescheiden. Het bestaat drie en eenen halven graad in de breedte, en bestaat eigenlijk uit drie eilanden, gelijk mij duidelijk gebleken is uit de nasporingen, die ik zelf daaromtrent met booten in het werk heb gedaan. De zeeëngten, die deze eilanden van een scheiden, zijn zoo smal, dat men ze zeer gemakkelijk voor één

één eiland kan doen gelden. De oevers der *Siskabaai* hebben vele diepe inhammen, en zij zijn bezaaid met kleine, klippige, zwaar begroeide eilanden, welke, even als de Finlandsche scheeren, de schepen voor de stormen beveiligen, en eenen vasten muur opleveren tegen de golven der zee. De haven van *Nieuw-Archangel* is even zoo door de natuur zelve beveiligd, en heeft daartoe de kunst niet noodig gehad.

Een onverfaagd, en ondernemend man, met name **BARANOF**, was sedert lang het opperhoofd van de handelplaatsen der Rusfisch-Amerikaansche kompagnie. Zeer geschikt zijnde om wilde volken te beteugelen, vond hij daarin te gelijk zijn vermaak. Hoewel de onderwerping der Sitkaërs of Kaluschen niet zoo gemakkelijk was, als die der zachtere en geduldiger Aleuten en Kodiackers, gelukte hem dezelve toch. Hij had hier te doen met een volk, dat van de schepen der Noord-Amerikaansche vrije Staten, die voor den Chineschen handel zeeottervelen van hen inruilden, met vuurwapenen voorzien werd, en dezelve zeer goed wist te gebruiken: doch desniettemin wist **BARANOF** hun ontzag in te boezemen. Wat hij door vrijwillige geschenken niet konde verkrijgen, wist hij met geweld te overmeesteren, en zoo vestigde hij, allen wederstand te boven komende, de handelplaats op dit eiland. Nadat hij zich hier een' tijdlang opgehouden, huizen gebouwd, verschanzingen aangelegd, en de Kaluschen, gelijk hij meende, door milddadigheid gewonnen had, keerde hij terug naar *Kodiack*, en vertrouwde zijne nieuwe verovering aan een gering getal van Rusfen en Aleuten. Gedurende een paar jaren ging alles goed; doch toen werd de door **BARANOF** achtergelatene bezetting, die zich reeds te veilig waande,
in

in eenen nacht plotfeling door eene groote menigte van Kaluschen overvallen: deze drongen zonder tegenstand binnen de verschansingen, en maakten met eene gruwelijke wreedaardigheid de geheele bezetting af. Slechts eenigen Aleuten, die juist op de jagt waren gegaan, gelukte het op hunne kleine Baidaren (*) over den oceaen naar *Rodiack* te ontkomen, en aldaar de tijding der vernieling van het handelkantoor op *Sitka* over te brengen.

Deze gebeurtenis viel voor in het jaar 1804, in den tijd, toen de tegenwoordige Admiraal VON KRUSENSTERN zijne reize rondom de wereld deed, en zijn tweede schip, *de Newa*, naar deze kolonie bestemd was. BARANOF maakte dadelijk van deze gunstige gelegenheid gebruik, om zijne wraakzucht ten volle aan de Kaluschen te

(*) De kano's der Aleuten, gewoonlijk 12 voeten lang, en 20 duimen breed, in het midden even zoo diep, en aan de beide einden spits toeloopende. De kleinste zijn slechts voor één' man ingerigt, de grootste voor twee, of ook voor drie. Het geraamte en de kiel bestaan uit zeer dunne latten van dennehout, die, met walvischpezen zamen verbonden, en met eene robben- of walrushuid overtrokken zijn. Op het verdek, hetwelk mede uit zulk eene huid bestaat, bevinden zich zoo veel ronde gaten, als er personen aan boord zullen zijn. De roeijers, die, met uitgespreide beenen, op den bodem van de kano zitten, steken met hun bovenlijf uit deze gaten, die slechts even zoo groot zijn, dat zij zich met gemak in dezelve kunnen bewegen. De ruimte tusschen hunne lichamen en het verdek, wordt zoo wel met blazen gedigt, dat er geen waterdruppel kan doordringen. Deze Baidaren worden door het roeijen zeer snel bewogen, en de Aleuten gaan onder elk weder, en elken wind, met dezelve in zee.

te koelen. Hij rustte zelf drie vaartuigen uit, en zeilde van *de Newa* vergezeld naar *Sitka* af. Toen de Kaluschen hoorden, dat de held NONOK, gelijk zij BARANOF noemden, er weder was, werden zij dermate verchrikt, dat zij zich in het geheel niet tegen zijne landing verzetteden, maar ten spoedigste naar hunne verschansing terugtrokken. Deze bestond uit een groot vierkant, dat rondom met groote en dikke palen was bezet, waarin eene kleine opening gelaten was, om tot eene zeer versterkte deur te dienen. In de pallisfaden bevonden zich schietgaten voor geweren en kanonstukken, waarvan de ingesloten rijkelijk voorzien waren. Dit houten fortje, waarin zich bijna 300 strijdbare mannen met hunne huisgezinnen bevonden, hield het eenige dagen tegen de belegeraars uit: doch toen het Rusfische gefchut eene bres in de pallisfaden gefchoten had, en de belegerden zagen, dat zij er nu geene beveiliging meer van te wachten hadden, begonnen zij te onderhandelen, en leverden de zonen van eenige hunner opperhoofden als gijzelaars uit, tot onderpand van hunne onderwerping. Hoewel nu de vrede gefloten, en hun een vrije aftogt toegestaan was, zoo vertrouwden zij echter de Rusfen niet, doch trokken in eenen donkeren nacht ftilletjes weg, nadat zij vooraf hunne oude lieden en kinderen, die hun op de vlugt tot last zouden geworden zijn, vermoord hadden. De morgenftond openbaarde den gruwel, dien deze onmenfchen bedreven hadden, die, in hun wantrouwen, de Rusfen naar zich zelve beoordeelden.

Van nu af bleef BARANOF in het bezit van het eiland, of eigenlijk slechts van eenen, door de natuur tot eene verschansing aangelegden heuvel, die voorheen door het opperhoofd der Kaluschen, met name KATELAU, bewoond

woond was geweest: doch de barbaren dorsteden, in spijt der aangegane verbindtenissen, onophoudelijk naar wraak, en zij zochten dezelve, bij iedere gelegenheid, in het geheim en door list te bevredigen, zoodat de Rusfen zich niet anders dan gewapend, en in een vrij aanzienlijk getal, uit de vesting durfden wagen, zonder gevaar te loopen van vermoord te worden.

Hier werd nu de handelplaats op nieuw gevestigd, en de hooge, met steilten omringde heuvel door het aanleggen van nieuwe vestingwerken nog meer verschanst, zoodat hij tegenwoordig tegen allen aanval volkomen beveiligd is. De noodige huizen waren weldra getimmerd, en nu werd deze plaats, onder den naam van *Nieuw-Archangel*, de hoofdstad der Russische bezittingen in *Amerika*, welke zich van den 52^o breedte tot aan de *Ijszee* uitstrekken, doch waartoe nog twee zuidelijker gelegene handelplaaifen behooren, waarvan in het vervolg zal gesproken worden.

BARANOF bleef te *Nieuw-Archangel*, en de hier sterk doorgezette zeeottervangst verschaftte der compagnie eene ruime winst. Doch ook hier zijn deze dieren langzamerhand verminderd, zoodat de vangst tegenwoordig minder opbrengt dan de kosten vereischen tot instandhouding eener magt, welke sterk genoeg is, om het wilde en krijgzuchtige volk der Kaluschen het hoofd te bieden. De compagnie gaat ook daarom reeds van het ontwerp zwanger, om *Nieuw-Archangel* er geheel aan te geven, en het hoofdkantoor weder naar *Kodiack* te verleggen. Het zoude echter jammer zijn, indien dit voornemen ten uitvoer werd gebragt, dewijl veelligt eene andere natie zich zulks ten nutte zoude kunnen maken, zich in deze streken vestigen, en vandaar eenen schade-

delijken invloed op den handel der compagnie uitoefenen. Doch het vermogen der compagnie is misfchien niet voldoende om *Nieuw-Archangel* te behouden, en daarom zal het mogelijk te niet gaan, wanneer het beftuur er niet tufchen komt.

Het klimaat van *Sitka* is zoo bar niet, als men het van deszelfs breedte verwachten zoude. Midden in den winter ftijgt de koude flechts eenige graden, en zij duurt niet lang. Desnietemin wil hier de akkerbouw niet gelden. Er is geene plaats in de wereld, waar het zoo menigvuldig regent.

Een drooge dag behoort onder de zeldzaamheden. Daardoor alleen reeds kan het graan niet tot wasdom komen. Doch ook de aard van den grond is den graanbouw hinderlijk. Er zijn geene vlakten van eenigen omtrek: de kleine dalen zijn overal van hooge, fteile, met digte bosfchen bedekte granietbergen omgeven, en voor het grootfte gedeelte van den dag met fchaduw overtogen. Eenige tuinvruchten, als kool, rapen en aardappelen, komen echter willig voort. De laafte worden zelfs door de Kalufchen verbouwd, die zulks van de Ruffen hebben afgekeken, bij welke zij voor eene groote lekkernij gelden. Men zegt, dat op het vaste land, hoewel onder dezelfde breedte, het klimaat veel beter is; en dewijl daar groote vlakten zijn, zoo zoude er de akkerbouw waarfchijnlijk wel gelukken.

De bosfchen van *Sitka*, welke voornamelijk uit dennen en lofkenboomen beftaan, zijn hoog en digt. Men vindt er boomen van 160 voeten hoogte, wier flammen zes tot zeven voeten in doornede halen. Uit zulke flammen vervaardigen de Kalufchen hunne groote praauwen, die dikwijls 25 tot 30 perfonen bevatten. De
 bouw

bouw dezer vaartuigen is met vele moeite bearbeid, en legt vele handigheid aan den dag; het eenigste goede, wat men van dezen verachtelijken menschenstam zeggen kan.

Hoe woest en onvruchtbaar het land ook voorkomt, zoo is echter de grond overal vol van groeikracht, waardoor alle de planten, wier veelvoortigheid overigens weinig te beduiden heeft, tot eene ongewone hoogte opschieten. Verscheidene soorten van beziën, vooral de frambozen en zwarte aalbeziën zijn hier buitengemeen groot van stuk, doch waterig van smaak.

De zee is aan de kusten, zoowel als in de baaijen, rijk aan zoogdieren, en aan vischen. Walvischen, kachelotten, zeehonden, robben en zeleeuwen, zwammen hier in groote menigte, en van de vischen, die het voornaamste voedsel, zoo wel van de Rusfen, als van de inboorlingen uitmaken, worden vooral de haringen, verscheidene soorten van zalmen en kabeljaauw, in overvloed gevangen. De soorten van vogelen zijn aan deze kust niet talrijk. Onder dezelve onderscheiden zich, in het bijzonder, de schoone witkoppige adelaar, en verschillende soorten van kolibrieten, die uit warmere streken naar *Sitka* overkomen, om te nestelen. Het is zeer merkwaardig, dat dit teedere, en in heete hemelstreken te huis behoorende diertje zoover naar het barre noorden is verdwaalt geraakt. Van de viervoetige dieren, welke hier de boschen bewonen, is vooral de zwarte beer opmerkelijk, wiens vacht in *Rusland* zoo duur betaald wordt. Een ras van wilde schapen, dat zich op de hoogste bergen onthoudt, is ons slechts door de beschrijving der Kaluschen bekend geworden, en ontbreekt nog aan onze Natuurlijke Historie. Zij wijken zeer af
van

van die op *Kamtschatka*. Derzelve wol is zoo fijn en zacht als zijde. Het merkwaardigste dier intusfchen, hetwelk de menschen uit verafgelegene gewesten herwaarts gelokt heeft, om misfchien ten eenigen tijde de weldoeners der inboorlingen te worden, blijft de zeeotter.

Dit dier bewoont slechts de noordwestkust van *Amerika*, tusfchen de 60° en 30° graden van breedte; in geringer aantal de oevers der *Aleutifche Eilanden*, en voorheen ook de kusten van *Kamtschatka*, en de *Kurilifche Eilanden*. Deszelfs vel levert de fraaifte pelterij van de wereld, die zoo wel bij de Europeanen als bij de Chinezen in hoogen prijs staat, welke van jaar tot jaar ftijgt, naarmate van de vermindering der dieren, die weldra geheel van de aarde verdwijnen, en slechts nog met hunne afbeeldingen onze dierkundige werken verfiereu zullen. Sommigen hebben geen onderscheid willen erkennen tusfchen de zee- en de rivierotters, dewijl zij elkander in gedaante zeer gelijk zijn: doch het vel van den eerften is, buiten alle tegenspraak, oneindig fchooner dan dat der laafte, die slechts de rivieren en meren bewonen, alwaar de zeeotter nooit gevonden wordt. Dezen treft men niet zelden vele mijlen ver van het land aan, met den rug op de oppervlakte des waters drijvende, en gerust flapende, terwijl zijne jongen, waarvan zij er nooit meer dan twee hebben, hem op de borst liggen te zuigen. De jongen kunnen niet zwemmen, voordat zij eenige maanden oud zijn. Daarom draagt de moeder ze op haren rug, waaraan zij zich vasthouden, in de zee rond, wanneer zij genoodzaakt is voedsel te zoeken, en na het stillen van haren honger keert zij op dezelfde wijze met hen naar haar kliphol terug. Wordt zij op zulk een' togt door een' jager bemerkt,

II DEEL.

C

dan

dan is zij zijn gewisfe buit: want hoe moeilijik haar het zwemmen ook gemaakt wordt, verlaat zij hare jongen niet; maar zij verdedigt dezelve, door het mannetje geholpen wordende, tegen elken aanval. Beide rukken hun dan de pijlen, waarvan zij getroffen zijn, met hunne tanden uit, en zij vallen zelfs de kano hunner vervolgers aan, doch boeten des te gewisfer hunne roekeloosheid met den dood. De long van dit dier is zoodanig gevormd, dat het niet langer dan een paar minuten onder water kan blijven, doch dan weder boven moet komen om lucht te scheppen. Dit maken zich de jagers ten nut, welken de vangst bezwaarlijk zoude gelukken, ingeval de otter langer onder het water konde blijven, daar hij met eene groote snelheid weet te zwemmen. Deze jagt is echter niet alleen zeer vermoeijende, maar zelfs gevaarlijk. Men rigt haar op de volgende wijze in:

De jagers varen met kleine werpschichten, ook wel eens van pijl en boog voorzien, op kleine Aleutische Baidaren langs de kusten, tot op eenige mijlen in zee rond. Zien zij een' otter, zoo werpen zij de spiefen af, of schieten naar hem met pijlen. Het dier wordt slechts zelden bij den eerften keer getroffen. Het duikt schielijk onder water: doch dewijl het daar niet lang toeven kan, waar het inmiddels snel vooruitzwemt, zoo is de voornaamfte behendigheid des jagers hierin gelegen, dat hij aan zijn vaartuig dezelfde rigting weet te geven, welke het dier genomen heeft, terwijl eene andere Baidare het tracht te gemoet te komen. Komt het nu weder boven water om lucht te scheppen, zoo wordt het weder beftookt, waarna het weder duikt, en de vervolging op nieuw eenen aanvang neemt, totdat het dier zoodanig is afgemat, dat men het gemakkelijk kan treffen.

fen. Niet zelden verdedigt, het zich, vooral wanneer het jongen heeft, en het kwetst ook zijnen vijand wel met de tanden en klauwen. Hoe meer vaartuigen er bijéén zijn, zoo veel te zekerder is de jagt: intusfchen zijn ook wel eens twee afgerigte jagers genoegzaam tot de vangst, die niettegenstaande alle de moeite wel eens mislukt, en bij welke de jagers wel eens aan groot gevaar blootgesteld zijn, wanneer zij zich te ver in zee hebben gewaagd, en door eenen storm overvallen worden.

Thans blijft mij nog over de inboorlingen van *Sitka*, de Kalusfchen af te malen, waartoe ik met weêrzin overga. Zij zijn, gelijk ik reeds gezegd heb, het verachtelijkste volk der aarde, en dermate walgelijk, dat ik keurige lezers en lezeresfen verzoeken moet hier eenige bladzijden over te slaan. Alleenlijk om alle gaping in mijn reisverhaal voor te komen, moge hier ook het stuitende tafereel der ijsfelijke verkeerdheden, waartoe menschelijke wezens kunnen nederzinken, deszelfs plaats vinden.

De *Sitka*-eilanders en hunne naburen op het vaste land zijn groot en fors, doch hunne ledematen staan, op zich zelve genomen, in zulk eene onregelmatige evenredigheid tot elkander, dat zij eigenlijk een volk van louter wanstaltige scephselen uitmaken. Hun zwart sluik haar hangt in wanorde over hunne breede gevleeschde aangezigten. De wangbeenderen steken ver vooruit, de neus is breed en plat, de mond groot, de lippen zijn dik, de oogen klein, zwart en vurig, de tanden schitterend wit. Hunne natuurlijke kleur trekt een weinig naar het bruine: doch zij befmeren zich insgelijks het gezigt en het gansche lijf met oker, en met eene zwarte aarde, zoodat zij eene zeer donkere kleur

schijnen te hebben. Terstond bij de geboorte der kinderen wordt hun het hoofd ingedrukt, om aan hetzelfde een' in hun oog schooneren vorm te geven, waardoor de wenkbrauwen zeer naar de hoogte getrokken, en de neusgaten wijd uit elkander gespalkt worden. Zij plukken, gelijk meer andere volken, den baard, zoodra hij zichtbaar wordt, met den wortel uit. Deze verrijting behoort tot de werkzaamheden der vrouwen. Hunne kleeding bestaat meerendeels uit een klein voorschoot. De meer goeuden dragen wollen dekens, die zij van de Rusfen, of van de schepen der vrije Amerikaanse Staten krijgen, en die zij aan twee punten om hunnen hals zamenbinden, zoodat zij achter over hunnen rug hangen. Sommigen hunner nemen hiertoe eene beerenhuid. De rijksten zijn in het bezit van eenige Europeaansehe kleedingstukken, doch zij trekken die slechts bij plegtige gelegenheden aan, en zouden er belagchelijk in zijn, indien zij slechts niet zoo leelijk en walgelijk waren, dat men niet eens om hen lagchen kan. Zij bedekken nimmer hunne hoofden, dan onder eenen zeer zwaren regen. Dan zetten zij eene kunstig van gras gevlochtene kegelvormige muts op, waardoor geen druppel dringen kan. Onder de grootste hitte, en de felste koude gaan zij eveneens gekleed, en ik geloof niet, dat een eenig volk van den aardbodem zoo gehard is tegen het weder, als zij het zijn. Men heeft hier in den winter somtijds 10° koude, en de Kaluschen wandelen moedernaakt rond. Wordt het hun al te koud, dan springen zij tot aan den hals in het water, en dan verzekeren zij, dat zij warmer worden. Des nachts vlijen zij zich onder den blooten hemel geheel onbedekt naast een hoog brandend vuur neder, en wel zoo nabij het-

hetzelve, dat zij in de heete asch liggen. Hier wentelen zij zich nu op de eene, dan op de andere zijde, al naarmate de buik of de rug te veel hinder van de vlam begint te gevoelen. De vrouwen, welke ik gezien heb, droegen hemden van grof linnen, die haar tot op de hielen zakten, of van matten, die zij zelve daartoe vlechten.

Dit volk verschaft zich een nog wilder en afzigtelijker voorkomen door het gebruik, aan de beide geslachten eigen, van zich het gezicht te verwen met breede, zwarte, witte en roode strepen, die zich in alle rigtingen kruisen. Hoewel deze manier, van zich dus onregelmatig te bekladden, geheel van eigene willekeur schijnt af te hangen, gelooft men toch, dat de verschillende volksstammen zich aan dezelve herkennen. Om aan zulk een besmeerd gezicht een nog razender voorkomen te geven, wordt het lange, verwarde en woest omvliegende haar, met de fijne borst- en halsvederen van den witkoppigen adelaar bestrooid. Aldus bestreken en bepoederd zouden de, zonder dat reeds bovenmatè leelijke, vrouwen der Kaluschen er afschuwelijk genoeg uitzien, doch om hare afgrijselijkheid te voltoojen, hebben zij nog iets anders uitgevonden. Zoodra zij den ouderdom van huwbaarheid hebben bereikt, geeft men haar eene kerf in de onderlip, en schuift er een been in, hetwelk van tijd tot tijd door een dikker vervanger wordt, om de opening hoe langer hoe wijder te maken. Eindelijk wordt een dubbele houten knop van eenen eironden vorm, *Kaluga* genoemd, met geweld er in gestoken: deze bij de aanzienlijken dikwijls eene lengte van drie duimen bij drie duimen breedte hebbende doet de onderlip in eene horizontale rigting ook zoo veel vooruitsteken, dat de onderste tanden altijd zichtbaar zijn. De buitenste rand

der lip, die om den houten knop heenloopt, wordt door die geweldige uitrekking zoo dun als een draad, en donkerblauw. Terwijl zij loopen, rammelt haar de lip op en neder, zoodat zij beurtelings tegen den neus en de kin slaat. Op het vaste land zegt men, dat de *kaluga* nog grooter is, en dat de vrouw, die met dezelve haar gansche gelaat bedekken kan, voor de volmaaktste Schoone gehouden wordt. Mannen en vrouwen doorboren zich het neusbeentje, en steken er vederpennen, ijzeren ringen en allerlei sieraden in. Ook in hunne ooren, die op vele plekken doorgestoken zijn, dragen zij beenderen, schelpen en glazen koralen. Het is onbeschrijfelijk, hoe stuitend en hoe walgelijk er dit volk in deszelfs ongerijmden opschik uitziet. Het allerleelijkste echter blijft de houten onderlip der vrouwen, waarin bij wijze van een trog uitgehold, al het speeksel liggen blijft, hetwelk haar onder het kaauwen van tabak, waarvan zij groote liefhebsters zijn, onophoudelijk uit den mond zijpelt.

De Kaluschen bepalen zich aan geene vaste woonplaats, maar zwerven in hunne groote prauwen, die zij *vrouwenprauwen* heeten, en waarin zij hunne gansche bezitting medevoeren, langs de kusten rond. Wilten zij zich ophouden, zoo slaan zij zich schieijk eene hut op, waartoe zij de noodige bouwstof medebrengen. Zij steken eene menigte palen in een vierkant in den grond, vullen de tuschenruimte met dunne planken aan, en bedekken het dak met boomschors. Met zulk een huis vergenoegen zij zich bij den strengsten winter, en onderhouden dan in het midden daarvan een vuur, rondom hetwelk het gezin zich in eenen kring nederzet, en deszelfs arbeid verrigt. Het binnenste van zulk eene woning beantwoordt volmaakt aan de verregaande morfig-

figheid van derzelve bewoners, die in dit opzigt met de onreinste dieren schijnen te wedijveren. De rook, de stank van verrotten visch, van traan en andere vuiligheid, de afzigtelijke gedaanten, de leelijke vrouwlieden, die zich bezig houden met de vachten, of ook wel de hoofden harer mannen van het ongedierte te zuiveren, hetwelk zij dadelijk met veel smaak opeten, de groote algemeene nachtpot, die het eenige gewone waschwater voor het gansche huisgezin bevat, dat alles verdriift den nieuwsgierigen Europeaan ten spoedigste uit zulk eene afgrijselijke plaats.

Hunne spijzen, die op zich zelve walgelijk genoeg zijn, worden zulks nog meer door de wijze, waarop zij die gebruiken, of liever verslinden. Zij bestaan meestendeels uit visch. Zij eten het liefst den walvisch, en de traan is er hun het lekkerste van. Zij eten gewoonlijk alles raauw. Wanneer zij echter voor eenen enkelen keer den visch koken, zoo doen zij dit in een waterdigt gevlochten korf, door middel van gloeiende steenen, die zij er in werpen.

Hun grootste rijkdom bestaat uit zeeottervellen, die bij hen de plaats van het geld bekleeden. Voor deze krijgen zij ook van de schepen, die tot nadeel van het handelkantoor koopmanschap met hen drijven, geweren, kruid en lood, waarnaar zij zeer begeerig zijn. Er zijn geene Kaluschchen, die zich niet in het bezit bevinden van twee of meerdere geweren, waarmede zij ook zeer goed weten om te gaan.

Hoe rijker een Kalusch is, des te magtiger is hij ook. Hij heeft eene menigte van vrouwen, waardoor zijn huisgezin talrijk wordt, en dan koopt hij zich nog slaven en slavinnen, *Kalga* genoemd, die voor hem moeten vischen en arbeiden, en die in den oorlog zamen

met zijn huisgezin een leger uitmaken. Deze slaven zijn krijgsgevangenen en derzelve nakomelingen. Zijne magt over hen is onbeperkt, en hij heeft er het regt van leven en dood over, hetwelk ook niet zelden wordt toegepast. Wanneer de meester sterft, worden twee der slaven op zijn graf vermoord, opdat hij in het andere leven geen gebrek aan bediening zal ondervinden. Deze worden reeds lang vooraf daartoe bestemd, doch zij schijnen zich over het lot, hetwelk hen verbeidt, weinig te bekommeren.

De menigvuldige oorlogen, die de afzonderlijke stammen met eene, zelfs onder wilden, zeldzame woede en wreedheid tegen elkander voeren, zijn de oorzaak der geringe bevolking van deze streken. De vuurwapenen, waarmede vooral de schepen der vrije Noord-Amerikaansche Staten deze ruwe menschen tot derzelve ongeluk voorzien, dragen er ook veel toe bij, dat hunne oorlogen zoo bloedig zijn, en dat zij zich onderling des te meer tergen. Voorheen bestonden hunne wapenen slechts uit bogen en pijlen: thans hebben zij snaphanen, messen van een el lang en dolken. De vijand wordt nimmer openbaar bestreden, maar altijd arglistig overvallen, dikwijls wanneer hij zich in eenen veiligen vrede waant. Het vooruitzicht van roof, of het gewin eeniger slaven, is eene genoegzame reden tot eenen plotfelijken aanval, bij welken de gruwelijkste wreedheden gepleegd worden. Daarom zijn de Kaluschen, zelfs in vreedestijd, steeds op hunne zelfsverdediging bedacht. Zij slaan hunne woningen altijd op zulke plaatsen op, die door de natuur eenigzins versterkt zijn, en die zoo veel mogelijk naar alle kanten een vrij uitzicht hebben. Gedurende den nacht wordt de wacht aan de vrouwen toevertrouwd, wel-

welke dan buiten de hut rondom een vuur verzameld, zich door het verhaal der heldendaden van hare mannen en zonen wakker houden. De mannen bemoeijen zich alleen met de jagt, en met het bouwen hunner vaartuigen. De slaven alleen moeten de vrouwen bij haren arbeid behulpzaam zijn, en worden zonder versooning behandeld. Aan de oorlogen nemen de vrouwen mede een levendig deel. Zij vuren de mannen niet slechts aan tot dapperheid, maar ondersteunen hen ook in den strijd. Behalve de roofgierigheid is ook de wraakzucht de gewone aanleiding tot een' aanval. Een moord kan slechts door eenen moord gewroken worden. Het is om het even, of de moordenaar zelf valt, dan een zijner bloedverwanten: doch de regel vordert, dat voor een' man wederom een man, en voor eene vermoorde vrouw eene andere vrouw vermoord worde. Ook heeft wel eens het onbegrijpelijk geval plaats, dat ter oorzaak van eene dezer afschuwelijke vrouwelijke wezens, gelijk ééns voor *Troje* om de sclaone HELENA, gestreden wordt; en dan wordt dikwijls, door den afstand van zulk een monster, een voordeelige vrede gesloten.

De Kalusch, die, bij het zien onzer schoonste vrouwen, waarschijnlijk koel zoude blijven, vindt zijne afzigtelijke landsvrouwen met hare trog-lippen zoo bevalig, dat zij dikwijls de hevigste drift in hem ontsteken. Een voorval, hetwelk, gedurende ons verblijf te *Sitka*, onder eene horde Kaluschchen, welke zich in de nabuurschap van het fort had nedergeflagen, plaats greep, levert daar een bewijs van op. Een meisje had vier minnaars, wier jaloezij in eenen geweldigen strijd losbrak. Nadat zij lang onderling gestreden hadden, en geen hunner tot afstand wilde komen, besloten zij het beminde

voorwerp te vermoorden, hetwelk dan ook weldra onder hunne lanssteken den geest gaf. De gansche horde verzamelde zich rondom den houtstapel, waarop het lichaam verbrand werd, en zong een lied, waarvan eenige onzer landslieden, die reeds lang hier geweest waren, deze woorden verstonden: *Gij waart te schoon. Gij mogt niet leven. Men had u slechts aan te zien om razende te worden.*

Zoo beestachtig wild deze daad ook was, werd zij echter nog door eene andere overtroffen. Een vader kreeg verdriet over zijn in de wieg schreiend kind, en wierp het in de kokende walvischtraan. — Deze voorbeelden doen genoegzaam dit afgrijselijke volk kennen, hetwelk in allen opzichte het afschuwelijkste uitvaagsel der menschheid is.

Hunne bruiloften bestaan in een gastmaal, hetwelk aan de nabestaanden der bruid gegeven wordt. De dooden worden verbrand, en hunne asch blijft in kleine houten doozen, in een daartoe bijzonder bestemd gebouw bewaard. Zij hebben een verward denkbeeld van de onsterfelijkheid: maar buiten dat bespeurt men geen blijk van eenige godsdienst onder hen. Zij hebben noch priesters, noch uiterlijke dienst, noch afgodsbeelden. Daarentegen zijn zij zeer behebt met het geloof aan heksferijen, en hunne tovenaars, die tegelijk de plaats van artsen bekleeden, staan in een groot aanzien, en zijn meer gevreesd dan bemind. Deze tovenaars genezen de zieken door bezweringen van eenen boozen geest. Intuschen zegt men, dat vele hunner werkelijk geneesmiddelen kennen, welke zij uit kruiden bereiden, doch dat zij het wezenlijke van hunne kunst als een winstgevend geheim voor zich behouden.

Wij

Wij kregen dikwijls een bezoek aan boord van de opperhoofden der Kaluschen. Zij kwamen gewoonlijk met hun gansche huisgezin en alle hunne bedienden om het schip te bezien, zich te bedrinken, en zat te vreten, waarvoor zij ons dan hunne dankbaarheid, door hunnen afgrijsfelijken volksdans, zochten te betoonen. Alvorens aan boord te komen, voeren zij eenige keeren het schip om, en hieven daarbij een gezang aan, dat wel naar het gehuil van honden geleek, en de woorden behelsde: *Wij zijn als vrienden tot u gekomen, en hebben waarlijk geen kwand inzicht. Onze voorvaders leefden in twist met u: tusfchen ons heersche de vrede. Ontvangt ons gastvrij, en verwacht van ons hetzelfde.*

Dit gezang ging gepaard met eene soort van tamboeerijn, die er het geluid niet aangener van maakte. Nadat zij meermalen door ons uitgenoodigd waren, kwamen zij eindelijk op het schip: want op eene eerste uitnoodiging te komen, brengt bij hen het gebruik niet mede. Het wantrouwen heeft waarschijnlijk deze gewoonte ingevoerd. Tot zulk een bezoek schikken zich de Kaluschen altijd bijzonder op. Hunne aangezigten worden dan zoodanig met roode, witte en zwarte strepen besmeerd, dat derzelve natuurlijke kleur nergens zichtbaar is: het lijf versieren zij daarentegen alleen met zwarte strepen: hun haar is met witte vederen bedekt, die, bij elke beweging van het hoofd in de lucht rondstuiven. Behalve dat, hebben zij nog aan vele plekken van het haar hermelijnvellen gebonden. Eene rondom den hals vastgebundene beeren- of wolvenhuid, of eene wollen deken bedekt hunnen rug. Zij houden een' vlerk of den staart van eenen arend, bij wijze van eenen waai-

waaijer, in hunne handen. Hunne voeten zijn altijd bloot.

Toen de bezoekers hunne nieuwsgierigheid op het schip bevredigd, en in het hol — want in de kajuiten lieten wij hen niet toe — een' vreesfelijken stank van de bedorvene olie en traan, waarvan zich deze diemenschen als welriekende zalven bedienen, achtergelaten hadden, begon de dans op het verdek. De vrouwen dansten niet, maar zij waren de muzikanten. Haar gezang, van het doffe geluid der tamboerijn vergezeld, bestond uit afgebrokene holle toonen, onder welke zij met hare voeten de maat aansloegen. Naar deze muziek maakten de mannen nu met hunne armen en met hunne gansche lichamen de zonderlingste bewegingen, onder geweldige sprongen, zoodat de lucht met de vederen van hunne hoofden vervuld werd. De danser verliet hierbij nimmer zijne plaats, doch keerde zich slechts dikwijls om, ten einde de aanbouwers hem van alle kanten zouden bewonderen. De woedende dansers maakten zamen een' ongeregelden hoop uit: doch er was er een, die op eenigen afstand van de overigen bleef. Deze was meer dan de anderen met hermelijnvellen en met vederen uitgedoscht, stampte de maat met eenen staf, die met ottértanden versierd was, en scheen den dans te regelen. Bij elke tuschenpoos, die de dansers maakten, liet ik hun zoo wel, als aan de van het zingen vermoeide dames eene verversching toedienen, welke uit tabaksbladen bestond, die dadelijk door de personen van beiderlei geslacht met grooten lust in hunn' mond werden gestoken, waarna de muziek en de dans op nieuw eenen aanvang namen. Maakte eindelijk eene volkomene uitputting van krachten een einde aan de vertooning,

zoo werd de geliefkoosde spijz der Kaluschen, bestaande in eene rijstpap in siroop gekookt, in houten schalen opgezet, waarom zij dan gingen zitten, om die op eene hoogst walgelijke wijze, zich alleen van hunne finerige handen bedienende, gulzig in te slikken. Hierbij waren den vrouwen hare lipstroggen zeer hinderlijk. De zwaarte van den brij, die er aan hangen bleef, drukte dezelve in diervoege naar omlaag, dat zij de kin bedekten, en de mond niet alles konde binnenhouden, wat hem toegedacht was. — Bij zulk een feestmaal werden de Kaluschen eens geweldig verschrikt door eenen jongen beer, dien wij van *Kamtschatka* hadden medegenomen. Deze brak van zijnen ketting los, sprong hun over de hoofden heen, en maakte zich gelukkig van den brijpot meester. Onze gasten kregen tot afscheid altijd eene teug brandewijn, waarvan zij groote liefhebbers zijn, en veel kunnen verdragen.

Ten einde geenerlei ondeugd te misfen, zijn de Kaluschen ook aan de drift van het spel overgegeven. Hun gewone spel bestaat hierin, dat zij kleine stukjes hout met verschillende kleuren verwen, en er bijzondere teekens aan geven, waarvan elk zijnen eigen naam draagt, b. v. de kreeft, de eend, de otter, de walvisch, enz. Deze vermengen zij dan door elkander, verdeelen ze in onderscheidene hoopen, en bedekken die met mos. Vervolgens moet er naar geraden worden, in welken hoop de kreeft, of de walvisch, enz., te vinden is. Zij verspelen op deze wijze dikwijls alles wat zij bezitten; eindelijk zelfs hunne vrouwen en kinderen, die dan de flaven der wimmers worden.

Gedurende den ganschen tijd van ons verblijf op *Sitka* bleven wij in vrede met de Kaluschen, hoewel er wei-

weinig aan verschilde, of die eendragt was eens, zonder de onverschrokkenheid en de bedaardheid onzer matrozen, op eene bloedige wijze verftoord geworden. Dewijl onze watervaten bijna alle moesten hersteld worden, had zich onze scheepskuiper aan land, tegenover het fregat, onder eene tent gelegerd, en ik had hem drie gewapende matrozen tot zijne helpers, en om hem tegen de Kaluschen te beschermen, medegegeven. Eens op eenen dag kwamen er tien van dat volk, met lange mesfen gewapend, bij de tent. Zij hielden zich in het begin stil, en keken opmerkzaam naar den arid: doch weldra werden zij lastig, en wilden met kracht en geweld de hun voorgeschrevene grenzen overschrijden. Toen hun dit verboden werd, haalden zij hunne mesfen voor den dag, en de kuiper was misfchien zwaar gewond geworden, zoo hij niet behendig met zijne hand een' hem toegedachten steek had weten af te weren. Hierop sprongen de matrozen met hunne geladene geweren toe: doch dewijl zij het bevel hadden ontvangen van niet dan in de uiterfte noodzakelijkheid, bloed te vergieten, zoo vergenoegden zij zich den Kaluschen hunne gevelde bajonetten voor te houden. De Kaluschen bleven insgelijks met hunne mesfen een' tijdlang tegen hen over staan: doch toen zij de kordaatheid onzer matrozen zagen, waagden zij den aanval niet, maar keerden naar het bosch terug. Wanneer het tot eene fchermtufeling gekomen was, had de zaak ernstige gevolgen kunnen hebben. De Kaluschen waren dan welligt gezamenlijk tegen ons opgestaan, en hadden ons telkens, wanneer wij van het fort verwijderd aan land gingen, uit hunne schuilhoeken veel schade kunnen toebrengen. Daarom beijvert zich de Kommandant onzer volkplanting, de Kapitein

MURAWIEF ook alle twisten tusfchen de Rusfen en de Kalufchen te voor komen, en hij heeft het door zijne voorzigtige maatregelen zoo ver gebragt, dat hij bij de laafte in groot aanzien ftaat, en dat de omgang met hen veel beter is dan voorheen. Het beftuur van dezen man is over het algemeen zeer gefchikt om de welvaart der kolonie te bevorderen, en wanneer de ontwerpen opgevolgd worden, die hij voor de toekomst gemaakt heeft, zullen zich nieuwe hulpbronnen voor dezelve openen, en haar handel zal der Kompagnie groote voordeelen aanbrengeu.

Ik heb reeds vroeger mijn gevoelen te kennen gegeven, dat de burgers der Vrije Staten van *Noord-Amerika*, in ondernemingsgeest, flouthed en doorzetting van hunne handelspekulatiën, door geen ander volk overtroffen worden. Wij vonden hiervan op nieuw een bewijs. Op den 16 April 1825 liep een fchip met twee masten in de haven van *Nieuw-Archangel* binnen, hetwelk regtuit, zonder zich ergens op te houden, van *Boston* kwam, *Kaap Hoorn* omgezeild was, en tot die reize 166 dagen befteed had. De Kapitein, die tegelijk bezitter van het fchip en dezelfs ganele lading was, heette BLANCHARD. Op een bloot gerucht, dat de kolonie aan eenige artikelen gebrek had, had hij zijn ganfche vermogen bijeenverzameld, zich voor hetzelfde voorzien van de verneende noodwendigheden, die het doel zijner reize uitmaakten, en thans bood hij dezelve ter verkoop aan, doch fchrikte op het vernemen, dat *Nieuw-Archangel* nog rijkelijk van alles voorzien was, en dat er bovendien een fchip met allerlei waren uit *Petersburg* verwacht werd. Dewijl hij echter in eene billijke fchlikking wilde treden, zoo werden hem zijn fchip met des-

deszelfs lading voor 21000 vellen van zeekatten (geene zeeotters) afgekocht, terwijl hij tevens de voorwaarde aanging, dat hij met zijne equipagie en zijne vellen naar de *Sandwich-Eilanden* zoude worden overgevoerd, vanwaar hij dan eene gelegenheid hoopte te vinden, om zich naar *Kanton* te laten brengen, en daar een' voordeligen koop te sluiten. Nu wordt zulk een vel inderdaad in *China* gewoonlijk tegen twee Spaansche matten betaald. Bij de aankomst van het schip in de haven was de gansche equipagie, de heer BLANCHARD zelf niet uitgezonderd, beschonken, en zij schenen het niet dan aan een bijzonder gelukkig toeval te danken te hebben, dat zij de menigte van klippen en banken ontkomen waren: doch de Noord-Amerikanen zijn zulke ervaren zeelieden, dat zij zich zelfs in een' roes door alles heen weten te redden. Vermoedelijk hadden zij op hunnen overtocht matiger geleefd, en slechts in het gevoel van blijdschap, omdat zij het doeleinde van hunne reis in het oog hadden gekregen, de flesch een weinig te kras aangesproken. Bij gelegenheid van mijn bezoek aan boord van het schip had ik reden om mij te verwonderen, hoe alles met de meeste zuinigheid was ingerigt. Er bevond zich onder anderen geen enkele spiegel aan boord, behalve die, welke tot de meting der hoeken aan den sextant behoorde. Deze moest dan ook, hoe klein hij was, der gansche equipagie tot het scheren dienen.

Op den 10 Julij kwam het schip *Helena*, voor rekening der Kompagnie bevracht, uit *Petersburg* te *Nieuw-Archangel* aan, en bragt eene rijke lading van behoeften voor de kolonie mede, zoodat deze voor eenen langen tijd van alles, wat zij konde gebruiken, voorzien werd. De aankomst van dit schip veroorzaakte ons zoo veel

ve
me
we
ons
II
do
cha
had
niet
flec
nige
besl
Zee
niet
lang
lijke
beho
na v
keten
De
opger
aardri
33'
king
Kaap
lengte
wester
aanget
de do
cisco:
le do
II D

veel te meer blijdschap, dewijl het ons de vergunning medebragt, onzen post te verlaten, en naar *Rusland* weder te keeren.

Wij gingen diensvolgens dadelijk aan den arbeid, om ons fregat in zeilvaardigen toestand te brengen, en de 11 Augustus was de lang gewenschte dag, waarop wij door eenen frischen noordewind begunstigd, *Nieuw-Archangel* verlieten, waar wij vijf en eene halve maand hadden doorgebracht, omringd van een volk, hetwelk niet dan ons grootste afgrijzen konde gaande maken, en slechts in den omgang met Kapitein MURAWIEF en weinige bewoners van het fort eenig genoeg smaakten. Ik besloot den terugtogt naar *Kronstadt* door de *Chinesche Zee* over de *Kaap de Goede Hoop* te nemen, doch niet, gelijk BLANCHARD, mijne manschap door eene zoo lange zeereis af te matten, maar dezelve in de gemakkelijke haven van *Manilla*, op het tot de *Philippijnsche* behoorende eiland *Lugon*, de noodige rust te vergunnen, na vooraf eene poging gedaan te hebben, om de eilandketen van *Ralik* te vinden.

De gemiddelde berekening der gedurende vijf maanden opgemaakte sterrekundige waarnemingen leverde, voor de aardrijkskundige lengte van *Nieuw-Archangel*, $135^{\circ} 33' 18''$, en voor deszelfs breedte $57^{\circ} 2' 57''$: de afwijking der kompasnaald was van $17^{\circ} 30'$ ten oosten. *Kaap Edgcumbe* bevindt zich diensvolgens onder de lengte van $136^{\circ} 1' 49''$: bijgevolg bijna $20'$ meer ten westen, dan dezelve op de kaart van VANCOUVER is aangeteekend. Wij vonden een gelijk verschil tuschen de door hem en door ons bepaalde lengte van *S. Francisco*: en hierom geloof ik, dat VANCOUVER de geheele door hem opgenomene noordwestkust van *Amerika*,

20' meer ten oosten heeft opgeteekend, dan zij werkelijk ligt. Er mag op de door ons gemaakte lengteberekeningen meer vertrouwen gesteld worden, dan op die van VANCOUVER, omdat dezelve niet, gelijk de zijne, slechts in het voorbijzeilen bepaald werden, maar de uitkomst opleveren van een groot aantal op het land gedane waarnemingen.

Onze waarnemingen bij *Nieuw-Archangel*, ten aanzien des tijds van het hooge water bij de nieuwe en volle maan, leverden o uur 30 minuten, en het grootste verschil van het getij beliep 16 voeten.

I
ver
lifa
gen
lost
S.
pen
Hoo
wilt
die
te
baan
vand
binne
N
verbl
fchip
Septe
wind

KALIFORNIE EN HET RUSSISCHE FORT ROSS.

Ik heb in de vorige afdeeling reeds gezegd, dat het mij veroorloofd werd den winter van 1824 tot 1825 in *Kalifornie*, en op de *Sandwich-Eilanden* door te brengen. De Kapitein *LASAREF*, dien ik van zijn' post aflostte, was insgelijks van zins, op zijne terugreize te *S. Francisco*, aan de kust van *Kalifornie* in te loopen, om zich aldaar, voor zijne omvaart van *Kaap Hoorn*, van versche levensmiddelen te voorzien: hij wilde evenwel eerst den post uit *Petersburg* afwachten, die tuschen deze zoo verafgelegene punten van ons groot Rijk slechts één's in het jaar afreist, door het ongebaande *Siberië* tegen de lente te *Ochotzk* aankomt, en vandaar over zee in den herfst te *Nieuw-Archangel* binnenvloopt.

Nadat wij de noodige maatregelen voor ons toekomstig verblijf te *Nieuw-Archangel* genomen hadden, en het schip behoorlijk gereed was, gingen wij op den 10 September 1824 in zee, en een voorspoedige noorde-wind voerde ons schielijk een zuidelijker gewest, het

vruchtbare *Kalifornie*, te ontmoet. Onze overtocht was gelukkig, en wij ondervonden op denzelfden niets merkwaardigs, behalve dat wij, onder 40° breedte, de zeldzame vertooning hadden van eenen kampstrijd tusschen twee tegenovergestelde winden, hoedanig een' ik nog nimmer had bijgewoond. Het had, sedert een paar dagen, tamelijk hard uit het zuiden gewaaid, toen er plotseling wolken opstegen in het noorden, en men aan de beweging van het water, een' even zoo harden wind van dien kant zag opkomen. De golven raasden en schuimden weldra van beide kanten als in een vreeselijk krijgsgeweld: doch juist in het midden lag eene ruimte van bijna 50 vadem breedte, en van eene onafzienbare lengte, van het oosten naar het westen, geheel onzijdig, en genoot de rust en stilte des vredes. Hier rimpelde geen koeltje de spiegelvlakke zee. Na een' korten tijd verklaarde de overwinning zich voor den noordewind, en deze woei ons, die nog eenen even zoo sterken zuidewind hadden als te voren, de onzijdige streep te ontmoet. Weldra geraakten wij er zelve in, en wij zagen, terwijl wij niet langer konden voortzeilen, het woeden van den wind aan weerskanten. Wij hadden nagenoeg een kwartier uurs lang het genot van dit zeldzaam verschijnsel; toen bereikte ons de steeds nader aanrukkende noordewind, en voerde ons ras naar het doel onzer bestemming.

Op den 25 September bevonden wij ons reeds zeer nabij het, door de Spaansche zeevaarders dus genoemde *Voorgebergte der Koningen*, vanwaar ook de bogt van *S. Francisco* niet zeer verwijderd is: doch een dikke mist, welke in dit jaargetijde aan de kust van *Kalifornie* heerscht, bedekte het land, en eerst toen deze, op den

den morgen van den 27 optrok, zagen wij de verlangde kaap, eenen tamelijk hoogen, geheel kalen heuvel, die, naar den kant van de zee, in eene steile zwarte keten van rotfen uitloopt, waaraan niets koninklijks te zien is. Des morgens te 10 ure zeilden wij dezen klippenkoning om, op drie mijlen afstands van de kust, en wij hadden kort nabij ons het schouwspel eener zeer sterke, uit de snelle afwisseling van geweldige zeeltoomen voortkomende branding, die, met eene blinde woede, vruchteloos tegen den standvastigen, en boven allen rusteloos gewoel verheven monarch aandruischte.

Het kanaal, hetwelk naar de schoone ruime waterkom van *S. Francisco* voert, is slechts een half kanonschot breed, en wordt betreken door een fort, hetwelk, aan deszelfs linkerover, boven op eene hooge rots gebouwd, en naar den heiligen JOACHIM genoemd is. Wij zagen van hetzelfde het fein, dat ook deze noordelijkste van *Spanje's* koloniën de heerschappij van het moederland niet meer erkent, de republikeinsche vlag, waaijen. Wij bespeurden ook eenige kavalleristen en eene menigte van het volk, die het snel voortzeilende schip met eene ingespannen opmerkzaamheid scheen gade te slaan. Toen wij tot op den afstand van een snaphaanshot genaderd waren, greep een schildwacht met beide handen eenen langen scheepsroeper, en vroeg ons, van welk volk wij waren, en vanwaar wij kwamen. Deze barsche aanspraak, de stukken geschut, die op het vaarwater gerigt stonden, de — wel is waar geringe — krijgsmagt onder de wapenen, de ruitery zelfs slagvaardig, en het verlangen, dat wij de vesting zouden begroeten, hadden het denkbeeld bij ons kunnen doen opkomen, dat het in de magt stond van den Kommandant, aan een schip den

ingang in de haven te verbieden, wanneer wij niet reeds een weinig van den stand der zaken onderrigt waren geweest. De heilige JOACHIM, die boven op de rots zijnen zetel heeft gevestigd, is zeer vredelievend gezind. Geen zijner kanonnen is in staat, een schot met scherp uit te houden, en zijne militaire magt kan zich aan geen gevecht wagen. Hij strijdt slechts met woorden. Ik weigerde hem nogtans de beleefdheid der begroeting niet, om ons des te meer van een goed onthaal te verzekeren, doch ik was verwonderd, toen mijne salut-schoten niet beantwoord werden. Een afgezant van het fort loste mij spoedig het raadsel op, terwijl hij mij zoo veel buskruid vroeg, dat men mijne begroeting pligtschuldig konde beantwoorden.

Zoodra wij de ankers hadden laten vallen, trok de gezamenlijke krijgsmagt uit de vesting af, liet dezelve, als naar gewoonte, geheel zonder bezetting, en vlijde zich met andere nieuwsgierigen neder aan den oever tegenover het schip; alzoo deze zeldzame verschijning hier bijkans even zoo veel verwondering baarde, als aan de eilanden der *Zuidzee*.

Ik zond nu den Luitenant PFEIFFER aan land, ten einde den Kommandant in den behoorlijken vorm van onze aankomst berigt te geven, en hem tevens te verzoeken, ons tot de aanschaffing van versche levensmiddelen behulpzaam te willen zijn.

De Kommandant zelf, *Don. MARTINEZ IGNATIO*, Luitenant der Kavallerie, was tot een kongres naar de hoofdstad *Monterey* geroepen, en bij gevolg afwezig. Zijn plaatsvervanger, de tweede Luitenant, *Don JOSEPH SANCHEZ*, ontving mijn' officier met veel beleefdheid, en herinnerde zich mijner nog van den tijd af, toen ik met

met het schip *Rurik* in deze haven geweest was. *Don SANCHEZ* was toen een eerlijk en braaf onderofficier, en had zich thans, onder de republikeinsche regering, tot den rang van officier weten te verheffen. Hij bewees mij zijn toegenegen aandenken door de toezegging, dat hij mij alle hulp zoude bewijzen, die het in zijn vermogen stond mij te verleen, gelijk mede door het onmiddellijk toezenden van eenige vruchten, groenten, en versch vleesch.

Ik breek hier het verhaal af van ons oponthoud in dit schoone land, hetwelk door de natuur voorzien is van alle hulpmiddelen tot een gemakkelijk en zelfs gelukkig leven voor nijvere en arbeidzame bewoners, doch hetwelk tot heden toe het meest verwaarloosd is van alle de Spaansche koloniën. Er zijn slechts weinige gebrekkige berigten aangaande *Kalifornie*: daarom zal een kort verslag van de geschiedenis en staatsregeling van dit zoo onbekend gewest, mijnen lezers niet onaangenaam zijn, en mischien te weeg brengen, dat zij ons met des te grootere belangstelling in hetzelfde vergezellen.

In het eerst werd het, aan de westkust van *Noord-Amerika* gelegen finalle schiereiland, hetwelk, van de haven *S. Diego*, onder den 32° noorderbr. begint, en met het voorgebergte *S. Lukas* onder den 22° graad eindigt, en dus de aanmerkelijke lengte van 150 Duitsehe mijlen beslaat, bij uitfluiting *Kalifornie* geheeten: doch toen de Spanjaarden meer noordwaarts de kust ontdekten, gaven zij aan deze dien naam insgelijks. Het schiereiland heette, sedert dien tijd, *Oud-*, en het noordelijk kustland tot aan de bogt van *S. Francisco*, onder den 37° graad van breedte, *Nieuw-Kalifornie*. Van

daar begint noordwaarts op het zoogenaamde *Nieuw-Albion*.

Mexico was voor den rusteloozen veroveraar CORTEZ niet genoeg. Hij liet schepen bouwen aan de kust des grooten oceaans, om de heerschappij van *Spanje* steeds verder uit te breiden, en zoo werd *Kalifornie*, in het jaar 1534, het eerst door Spaansche zeevarenden gezien, en in 1587 door FRANCISCO DE ULLOA bezocht. Toen het Spaansche bestuur kennis kreeg van deze ontdekking, besloot het, in tegenoverstelling van hunne handelwijze in *Mexico* en *Peru*, het nieuwe land op eene vreedzame wijze in bezit te nemen, door de inboorlingen tot het Christendom te bekeeren, en deze vrome bedoeling diende hun tot den eenigsten grond, waarop zij de in bezitneming vestigden. Inderdaad werd slechts een aantal Jezuiten met eene geringe krijgsmagt naar *Kalifornie* gezonden, die zich daar zouden nederzetten en het werk der bekeering aanvangen. Hoe onbaatzuchtig ook deze, nogtans met zware kosten tot stand gebragte expeditie ook schein, zoo heeft er echter mogelijk wel eene andere reden ten grond gelegen, te weten: de vrees, dat eenig ander volk zich van het zoo nabij aan *Mexico* grenzende land meester mogt maken, en gevaarlijk worden voor de Spaansche goudmijnen.

De Jezuiten kwamen en — bekeerden. Hen volgden later de Dominikanen, en eindelijk de Franciskanen. De eerste hebben hunne vestigingen, alhier *Zendelingsposten* geheeten, nog tegenwoordig in *Oud- en Nieuw-Kalifornie*. Zij bekeerden, en bekeeren nog: wij zullen weldra vernemen hoe!

De eerste zendelingsposten ontstonden, om door de zee

zee in gemeenschap te kunnen blijven met *Mexico*, aan de kusten van *Oud-Kalifornie*, en wel in zoodanige streken, die bijzonder geschikt voorkwamen voor den graanbouw. De krijgsmagt, welke de monniken vergezelden, verkoos zich daarentegen zulke plaatsen tot haar verblijf, vanwaar zij de meeste zendelingsplaatsen konde overzien, om zoo doende steeds bereid te zijn tot derzelve verdediging en tot ondersteuning van het zendelingswerk. Zulk een militaire post heet hier *Presidio*.

Dewijl men zich door de wilde inboorlingen niet kon doen verstaan, zoo was er aan geene uitbreiding van de leer des Christendoms te denken, en er bleef niets overig dan de Katholijke Godsdienst, of liever de heerschappij der monniken, door geweld van wapenen in te voeren onder dezen ten uiterste eenvoudigen, vreesachtigen, slechts weinig boven de dieren verheven menschenstam, die welligt nog in het geheel geen denkbeeld van Godsdienst had: en dit ging ook zoo goed, dat de zendelingsposten, welke door de nieuwe Katholijke Christenen moesten gebouwd worden, zich zeer schielijk vermenigvuldigden. In *Nieuw-Kalifornie*, waarin wij ons thans bevinden, werd de eerste zendelingspost *S. Diego*, in het jaar 1769 gebouwd, en nu telt men er reeds 21. Onder deze behooren tegenwoordig 25000 gedoopte Indianen: en de gansche krijgsmagt, door welke deze menschen in bedwang worden gehouden, die dezelve bewaakt, zoodat er geene van ontkomen, die dezulken hunner, welken het evenwel gelukt is hunne waakzaamheid te verschalken, dikwijls met geweld uit het midden hunner talrijke volkstammen terug sleept, en gaande wegs nog wel eens met hare sabel nieuwe profe-

lieten maakt, deze tot dat alles toereikende krijgsmagt bestaat uit 500 dragonders.

Het lot der zoogenaamde Christelijke Indianen is hier allerbeklagenswaardigst, en dat der negerflaven zelve is niet harder. Geheeenal ten prijs gegeven aan de onbepaaldste willekeur van heerschzuchtige monniken, blijft hun in dien kommer zelfs de toevlugt tot den hemel niet over: want ook daar treden die geestelijke heeren hun als deurbewaarders in den weg, en wijzen alles af, wat hun niet aanstaat. Zonder eenigen eigendom te bezitten, is de gansche levenstijd dezer ongelukkigen in bidden en arbeiden voor de monniken verdwaald. Driemaal des daags jaagt men hen ter kerk in, om eene Latijnsche mis aan te hooren; den overigen tijd worden zij bezig gehouden bij den veld- en tuinbouw, of bij anderen arbeid met allergebrekkigste werktuigen, en des avonds sluit men hen op in opgepropte kasernen, die onbevloerd, zonder bedden of vensters, eerder naar vee-stallen dan naar menschenwoningen gelijken, en in welke zij ter naauwernood ruimte vinden om te slapen. Hunne kleeding bestaat slechts in een grof wollen hemd, hetwelk zij zelve moeten vervaardigen, en dan van de zendelingen tot een geschenk te ontvangen. Ziedaar het geluk, hetwelk de Katholieke Godsdienst den armen Indianen verschaft; ziedaar de genietingen, welke zij op den zendelingspost te wachten hebben: en wie het waagt dit paradijs te verlaten, en er naar streeft, om de vroeger genotene vrijheid onder zijne onbekeerde landslieden weder te erlangen, moet, wanneer hij gevonden wordt, in kluisters die eeuweldaad boeten.

De aanzienlijke streken van graanvelden, die de vrome
zie-

ziclierders zich hebben toegeëigend, en welke zij door hunne kuddekens laten bearbeiten, worden voor het grootste gedeelte met tarw en peulvruchten bezaaid. De oogst wordt in magazijnen opgeslagen, en wat niet tot het gebruik noodig is, bij gelegenheid naar *Mexico* ingescheept, om daarvoor zoodanige artikelen, welke de zendelingsposten niet voortbrengen, in te ruilen. Het aanmerkelijk overschot in bare piasters verkeerd, wordt in de kasfen der zendelingen overgeftort.

Op deze wijze gingen de monniken, en de van hen zeer afhankelijke militairen, stilletjes hun wegje in *Kalifornie* voort, toen de andere Spaansche koloniën zich onafhankelijk verklaarden van het moederland. Zij bleven hunnen Koning nog getrouw, toen de opstand reeds in *Mexico* was doorgedrongen, en de nieuwe besturen hen op zeer voordeelige voorwaarden aanzochten, om gemeenschappelijke zaak met hen te maken. Zij bleven getrouw, alhoewel *Spanie* reeds, sedert jaren lang, zich met dit land niet scheen te bemoeijen, en noch den geestelijken, noch den militairen hunne bezolding toezond. Met deze onveranderlijke trouw namen zij ook des Konings bevel in acht, van hunne havens voor geen vreemd fchip te openen. Dewijl er nu geen geld uit *Spanje* kwam, en de nieuwe republikeinen mede tot de vreemden behoorden, leden en de zendelingen, en de militaire posten, gebrek aan vele noodwendigheden, die het land hun niet konde opleveren. De laatste gingen, tot hunnen Kommandant toe, in lappen gekleed, en waren zonder foldij, nog daarenboven genoodzaakt, hunne middelen van onderhoud van de monniken af te bedelen. Het gemis, waaraan deze het gevoeligste leden, was dat van werktuigen en gereedschap voor den akkerbouw,

cn

en hun ander werk, daar zij, ingevolge eene Spaansche achteloosheid, verzuimd hadden de middelen te beramen, om hetzelfde binnenslands te doen vervaardigen. Hierdoor dreigde de bron van hun gewin uit te droogen, en nogtans bleven zij hunnen Koning aankleven, hetgene hun tot groote eer zoude verstrekt hebben, wanneer slechts hun eigenbelang niet zoo zeer daarmede ware gemoeid geweest: want wat konden zij van eene verandering van staatsregeling anders te gemoet zien, dan dat hunne magt merklijk zoude beperkt worden? Intusfchen glom reeds in het misnoegen der militairen eene voor de heerschappij der monniken gevaarlijke vonk, dié door een voorval, hetwelk een paar jaren voor onze aankomst gebeurde was, plotsfelijk in lichterlaaije vlam uitbrak.

Tot de eenigste uitspanning der gedoopte Indianen, hadden de monniken hun van tijd tot tijd, even als de zeevarenden aan de eilanders der *Zuidzee*, eenige kleinnigheden gegeven om er mede te spelen. Dit hield nu natuurlijkerwijze op, toen dergelijke dingen niet meer voorhanden waren, en nu eerst gevoelden de Christelijke halfmenschen het gansche gewigt hunner rampen. Hunne vertwijfeling verwekte een' opstand. Woedend braken zij uit hunne kerkers los, en vielen op de woningen der monniken aan, doch moesten weldra voor de magt der vuurwapenen wijken. De militairen bragten hun met een gering verlies aan hunne zijde eene zware nederlaag toe, en zij moesten zich weder geheelenal naar de vorige dwingelandij schikken. Doch nu ook was den dragonders een lichtstraal opgegaan. Wat zoude er, zonder hunnen dapperen moed, van de monniken geworden zijn? Bedwelmd door hunne overwinning, zagen zij, van nu af aan, in de geestelijke vaders niet anders dan hun-

hunne hulpbehoevende beschermelingen, en zij verklaarden zich, in weêrwil van allen tegenstand der monniken, voor den eersten stand van het land, doch tevens onafhankelijk van *Spanje*, dat reeds zoo lang de hand van hen had afgetrokken. Gelijke oorzaken hadden in *Oud-Kalifornie* dezelfde uitwerking, en de beide landen, die reeds voorheen als twee verschillende Gouvernemenenten beschouwd werden, maken ook thans, ieder op zich zelve, een bijzonder gemeenebest uit.

Het zoude niet bezwaarlijk voor *Spanje* geweest zijn, deze vruchtbare gewesten te behouden. Had het hun slechts eenen geringen onderstand gezonden, dan waren zij waarschijnlijk nimmer afgevallen. En hoe geschikt is niet de ligging van *Kalifornie*, om vandaar de aanspraak op de oproerige koloniën met nadruk te doen gelden, vooral op het aangrenzende *Mexico*, de voormalige goudmijn van *Spanje*? Dewijl de *Philippijnsche Eilanden* getrouw zijn gebleven, zouden ook deze rijke eilanden toereikende middelen tot bevordering van dat oogmerk opleverd hebben. Het schijnt bijna de wil der Voorzienigheid geweest te zijn, dat *Spanje* deszelfs *Kalifornie* zoude vergeten, ten einde de nieuwe Staten te doen oprijzen.

De onafhankelijkheid van *Kalifornie* heeft ten gevolge gehad, dat deszelfs havens voor alle natiën openstaan, en dat de handel er begint te bloeijen. De Staten van *Noord-Amerika* hebben het eerste nut van denzelven getrokken. De uitvoer uit het land bestaat tegenwoordig slechts uit koren, osenhuiden, talk en kostbare zeeottervellen. Men heeft zelfs reeds eene proef genomen, om voor eigene rekening op *China* te handelen: doch deze is mislukt. Het rijk beladen schip werd aan het

be-

bevel van eenen Noord-Amerikaanschen Kapitein toevertrouwd, die de lading ook in *China* verkocht, maar er tevens beter rekening voor zich in vond, om het ontvangen geld met het schip te behouden, dan naar de eigenaars terug te keeren.

Ten tijde van ons verblijf in *Nieuw-Kalifornie*, stond hetzelfde onder het bestuur van *Don LOUIS ARGUELLO*, denzelfden jongen man, dien ik op mijne reize met den *Rurik* als Kommandant der bezetting te *S. Francisco* had leeren kennen. Hij hield zich te *Monterey* op, en was bezig aldaar een wetboek te regelen, hetwelk voor de veelvoortige bestanddeelen van zijn Gouvernement, dragonders, monniken en Indianen tot een rigtsnoer van gedrag zoude dienen. Moge het lot der laatste verzacht worden! Hier bestond nog geene staatsregeling, en *ARGUELLO*'s geestkracht en doorzigt zijn mischien niet vermoegend genoeg geweest om die, welke hij ontworpen heeft, tot stand te brengen. De beide deelen van *Kalifornie* behoeven nog groote veranderingen, eer zij gelukkige en bloeiende staten kunnen worden, waartoe het land anders de middelen zoo rijkelijk oplevert.

Op den morgen na onze aankomst bezocht ik aan het militaire hoofdkwartier den ouden *SANCHEZ*, die mij met hartelijke blijdschap ontving, en mij veel verhaalde van de gebeurtenissen, die in de acht jaren, sedert dat ik hier met den *Rurik* geweest was, tot nu toe waren voorgevallen. *Don LOUIS* was, volgens zijn zeggen, een man van aanzien geworden, en hij zelf tot Luitenant bevorderd, hetgeen hier reeds veel beteekent. Hij verzekerde mij echter, dat de gansche huishouding hem niet geviel, en dat zij niet goed zoude afloopen. Hij was liever een eenvoudig Spaansch koninklijk onderdaan

ge-

gebleven, dan, gelijk nu, een republikeinsch officier te zijn.

De bezetting was in denzelfden toestand, waarin ik die voor acht jaren gezien had, en ik vond in het geheel geen ander blijk van de gewigtige staatsomwenteling, die er plaats gegrepen had, dan de republikeinsche vlag. Alles scheen nog in eene onachtzame zorgeloosheid den ouden gang voort te sukkelen. SANCHEZ beloofde mij het schip vooreerst dagelijks van versch vleesch te zullen voorzien; doch ten aanzien onzer behoefte aan groente gaf hij mij den raad, eene boot naar den zendelingspost van *S. Clara* te zenden, alwaar er een overvloed van was. De bezetting had, uit eene slechts hier verklaarbare nalatigheid, verzuimd er zoo veel van te verbouwen, als zij tot eigen gebruik noodig had. Dewijl ik, gedurende mijn eerste verblijf alhier, de zendelingsplaats van *S. Clara* niet bezocht had, zoo nam ik voor, op den volgenden dag met onze sloep daarheen te varen. SANCHEZ bezorgde mij eenen goeden loods, en zond tegelijk een' bode te paard over land naar den zendelingspost, om berigt van mijne aanstaande komst te geven.

De baai *S. Francisco* bevat in haren omtrek 90 mijlen. Zij wordt door eenige eilanden in twee tamelijk gelijke waterkommen verdeeld, waarvan de eene ten noorden, de andere ten zuiden ligt. Aan de oevers der zuidelijke, die in eene oostelijke rigting landwaarts inloopt, liggen de drie zendelingsplaatsen *S. Francisco*, *S. Clara*, en *S. Jose*. Van de noordelijke helft der baai zal ik hierna spreken.

Des morgens van den 28 September was de barkas, met al het noodige tot de kleine reis voorzien en zeilvaar-

vaardig. Wij namen zoo wel den vloed als eenen gunstigen wind te baat, en zeilden in eene oostelijke rigting voorbij lagchende oevers, eilanden en kapen op den zendelingspost *S. Clara* aan, welke, op eenen afstand van 25 mijlen, omtrent in eene rechte lijn van ons schip verwijderd lag. Overal waarheen onze oogen zich keerden, kwam ons het land schoon en vruchtbaar voor. Men ziet hier geene kale rotfen. De oevers, in het heerlijkst groen pralende, zijn niet zeer hoog. Heuvelen verheffen zich golvende en amphitheatergewijze naar het binnenste gedeelte des lands, en de achtergrond is met hoog geboomte gedekt. Boven op de ronde heuveltoppen staan hier en daar eikenboschjes, en deze vormen, door lagchende beemden van elkander gescheiden, bevalliger landschappen, dan de kunst kan afmalen. Men konde van dit land, met eene geringe moeite, den overvloedigsten oogst winnen: doch men zoekt er vergeefs naar menschen, om zich ten nutte te maken, hetgeen de natuur hun zoo milddadig aanbiedt. In deze schoone velden heerscht alom de stilte des doods, die slechts door de wilde dieren gestoord wordt. Zoo ver het oog reikt, ontwaart men nergens eene hut, nergens eenig spoor van menschen. Geene kano glijdt over het water, door hetwelk wel schepen konden zeilen, en waarin goede havens zijn. De groote witte pellikaan alleen, met zijnen geweldigen krop onder zijn' snavel, maakt zich den overvloed van visch te nut, en is hierin der Spanjaarden vooruit, die in de tweehonderd jaren, sedert welke zij in *Kalifornie* wonen, nog zoo ver niet gekomen zijn, dat zij een vischnet bezitten. Hoe zorgeloos en gelukkig konden hier duizenden van huisgezinnen leven! hoeveel beter hadden de Europeanen, die als kolonis-

r
v
te
d
v
z
h
lo

w
oe
bo
tu
me
wo
dat
ju
alle
zo
bij
ond
Ter
het
lijk
bod
best
baal
Gee
dit
zoo
war
éene
II

nisten naar *Brazilië* optogen, gedaan, met zich hier te vestigen! Daar hebben zij oneindig meer zwarigheden te boven te komen, worden er niet altijd naar wensch door het beftuur behandeld, en bezwijken er ten laafte voor de ongewone hitte: hier hadden zij het klimaat van zuidelijk *Duitschland* gevonden met eene natuur, die hunne geringfte pogingen met eene milde hand zoude beloond hebben.

Toen wij een paar uren lang gezeild hadden, vonden wij regts van ons af een' diepen inham, aan welks oever wij den zendelingspost *S. Francisco* tusfchen boschachtige heuvelen ontdekten. De ebbe was onder tusfchen ingevallen, de wind gaan liggen, en wij kwamen niet dan langzaam met roeijen vooruit. Dit bewoog ons aan een klein bevallig eilandje te landen, nadat wij bijna vijftien mijlen hadden afgelegd. Het was juist middag. Wij legden een groot vuur aan, en daar alle de matrozen een weinig van het koken verftonden, zoo was er spoedig een middagmaal toebereid, dat ons, bij het uitnemend schoon weder, in de opene lucht en onder fchaduwrijke eikenboomen, overheerlijk fmaakte. Terwijl de matrozen een weinig uitrustten, gingen wij het eiland bezien. Deszelfs noordelijke oever was tamenlijk hoog, en fteeg bijna loodregt uit de zee op. De bodem van het eiland, onder de eerfte laag van aarde, beftaat, even gelijk die van het gansche land rondom de baai van *S. Francisco*, uit lei van verfchillende kleur. Geen fpoor deed ons vermoeden, dat ooit menfchen op dit eiland geweest waren, en dit is ook waarfchijnlijk zoo, omdat hier nog voor korten tijd geene vaartuigen waren, en elke zendelingspost tegenwoordig slechts nog ééne vrachtboot bezit, waarmede de vrome monniken op

de rivieren, welke zich in de noordelijke helft der baai uitstorten, togten ondernemen, ten einde onder de Indianen, die zich somtijds aan derzelve oevers ophouden, nog eenige profelieten te maken, en zich zoo doende nieuwe arbeiders aan te werven. De Indianen hebben ook geene andere kano's dan zulke, die uit zamengebonden riet bestaan, en in welke zij tot aan de heupen in het water zitten. Dat hier, waar het schoonste timmerhout in zulk eenen overvloed voorhanden is, niemand nog het geringste vaartuig verstaat te bouwen, levert een duidelijk bewijs op van de luiheid der Spanjaarden, en van de domheid der Indianen.

Ons eiland was omringd van wilde eenden en andere zeevogels: de witkoppige adelaars zweefden boven de toppen der eiken, en loerden op eene soort van kleine hazen en patrijzen, welke hier zeer overvloedig zijn. Wij hadden nu een paar uren lang eene voor zee-lieden verkwikkelijke rust op het land genoten, en vervolgden toen met eenen voorspoedigen wind onzen togt.

De zon was reeds nabij den horizon, toen wij den oostelijken oever van de bogt naderden. Hier laat de diepte van het water slechts aan groote booten en niet meer aan schepen toe te varen, en het land krijgt een ander aanzien. De bergen wijken meer achteruit. Voor dezelve ligt eene opene vlakte, die al lager wordt en aan den oever in een moeras eindigt, hetwelk door eene menigte slingerende kanalen doorsneden wordt, die diep genoeg zijn, om er met booten door tot aan het drooge land te komen. Het begon reeds donker te worden, toen wij deze kanalen invoeren, waar men zonder eenen goeden loods, zelfs bij helderen dag, zoude verdwalen, uithoofde van de aan weerskanten van het moeras groei-

jen-

jende biezen, die zoo hoog staan, dat men boven dezelfde niets dan den hemel zien kan. Onze matrozen roeiden met vele inspanning: de kanalen werden langzamerhand smaller en het land drooger: weldra vernamen wij nu ook achter het vaartuig menschelijke stemmen, en eindelijk bereikten wij te middernacht de landingsplaats. Hier brandde een groot vuur. Bij hetzelfde stonden twee dragonders met rijpaarden voor ons, en eenige halfnaakte Indianen, die van den zendelingspost hierheen gezonden waren om ons te ontvangen. Dewijl de zendelingspost nog een uur van hier verwijderd lag, de nacht zeer donker was, en ik de monniken niet in derzelve rust storen wilde, besloot ik hier den morgen af te wachten. Onze kleine tenten werden dadelijk opgeklagen, nog eenige vuren aangelegd, en de koks weder aan het werk gezet. Na onze langdurige vaart met de sloep, (wij hadden door de verschillende koersen, welke wij hadden moeten nemen, ten minste veertig mijlen ver van het schip afgelegd) kwam ons het *bivouak* op het vaste land zeer genoegelijk voor. De lucht was zoo zwoel als bij ons in de warmste zomernachten, en echter waren wij reeds op het einde van September. Wij hoorden gedurig rondom onze legerplaats eene soort van gejang, alsof wij omringd waren door jonge honden. Hetzelve kwam voort van eene kleine soort van wolven, bijna zoo groot als vossen, die in menigte door geheel *Kalifornie* verspreid zijn. Deze dieren zijn zoo driest en loos, dat zij in het donkere de woningen der menschen naderen, en zich niet gemakkelijk laten afschrikken, om te kapen wat zij verlangen. Wij kregen er eene proef van. Onze voorraad van vleesch was niet goed genoeg bewaard

geworden , en des morgens vonden wij niets dan den doorgebeten ledigen zak.

De opgaande zon voorspelde ons eenen schoonen dag , en ontdekte ons de omstreken van ons nachtleger. Het waren onafzienbare vlakten , die door de zendelingen tot tarwvelden gebruikt werden. Het koren was reeds gemaaid , en men zag niet anders dan de stoppelen , waarin groote troepen van paarden , runderen , en schapen liepen te weiden. De zendelingspost van *S. Clara* bezit den grooten rijkdom van meer dan 14000 stuks rundvee , 1000 paarden , en 10000 schapen. Het grootste gedeelte dezer dieren leeft zonder eenig toezigt in de boschen in eenen verwilderden toestand , en teelt er sterk voort.

Ik liet nu de paarden zadelen , en wij begonnen den rid naar den zendeling post , die zich achter de wijduitgestrekte korenvelden aan ons vertoonde. Onze weg lag juist dwars over de stoppels , die met scharen van wilde ganzen , eenden en snippen van allerlei foort bedekt waren , welke ons onbescroomd zoo nabij lieten komen , dat men er met eenige oefening , door het werpen van stokken , vele van had kunnen dooden. Deze trekvogels blijven hier den winter over , nadat zij den zomer in het Noorden doorgebracht en aldaar gebroed hebben. Wij losten een paar schoten onder de ganzen , en troffen er een dozijn van ; sommigen derzelven waren geheel wit , en zoo groot als onze gewone werfganzen.

Na anderhalf uur rijdens kwamen wij te *S. Clara* aan , waar de monniken ons allervriendelijkst ontvingen , en zich op alle wijze beijverden , ons het verblijf onder hen aangenaam te maken. De zendelingspost is in het
jaar

jaar 1777 aangelegd: hij ligt aan eene kleine beek van het schoonste helderste water, in eene uitgestrekte, boven alles vruchtbare vlakte. Zware eiken overschaduwden de gebouwen, achter welke zich onachtzaam bearbeide tuinen bevinden, die echter groenten, allerlei soort van vruchten, en een' overvloed van schoone druiven opleverden. De gebouwen van *S. Clara* zijn, gelijk die van alle de andere zendelingsposten eene groote steenen kerk, eene zeer ruime woning voor de monniken, groote magazijnen tot berging der granen en gereedschappen, en eindelijk de *Rancherio's*, of kazernen voor de Indianen, waarvan reeds melding is gemaakt. Deze bestaan uit lange rijen van smalle en lage huisjes, of liever stallen, met afzonderlijke vertrekken voor elk huisgezin, waar het even plaats genoeg heeft om te slapen. Dan viel ons nog eene groote, vierkante, tusschen huizen ingesloten plaats in het oog, die naar buiten in het geheel geen venster had, en slechts van eene kleine, zorgvuldig gesloten deur voorzien was, waardoor zij volkomen het aanzien heeft van een gevangenhuis voor staatsmisdadigers. Hier houden de monniken, als gestreng bewaarders der kuisheid, de jonge ongehuwde Indiaansche meisjes onder hun bijzonder toezigt opgesloten, en bezig met spinnen, weven en dergelijken arbeid. Deze kerk wordt voor de gevangenen geopend, wanneer zij naar de kerk behooren te gaan, hetgeen dagelijks twee- of driemaal het geval is. Ik heb eenige keeren gezien hoe het poortje ontsloten werd, en de arme meisjes waarlijk in woede naar buiten kwamen dringen, om de ruime lucht in te ademen, en hoe zij dan door eenen ouden haveloozen Spanjaard, met eenen stok in zijne hand, gelijk eene kudde schapen naar de kerk werden

den gedreven, uit welke zij, na het hooren van de mis, terstond weder in hare gevangenis moeten kruipen. Met zulk eene zorgvuldigheid worden de jonge meisjes door de geestelijke vaders bewaard, en echter verklaarde men mij, dat de ijzeren stangen aan de beenen van eenige dezer weinig bekoorlijke Schoonen, tot eene boete dienden voor het ontsnappen aan die waakzaamheid. Eerst wanneer zij getrouwd zijn, komen deze kloosterlingen weder in de kazernen onder de haren terug.

Driemaal daags roept eene klok de Indianen ten eten, hetwelk in vele groote ketels toebereid, en dan in bepaalde portien aan elk huisgezin wordt rondgedeeld. Zelden krijgen zij vleesch. Hunne gewone spijs bestaat in een' uit tarwemeel, mais, erwten en boonen gemengden, en in water gekookten brij, die ook zelfs het gezondste voedsel niet eens oplevert.

De zendelingspost van *S. Clara* bevat 1500 Indianen van het mannelijke geslacht, en van deze is omtrent de helft gehuwd. Deze menigte van menschen wordt door drie monniken geregeerd, en door vier soldaten met een' onderofficier bewaakt. Dewijl deze geringe wacht toereikende is voor een zoo groot getal van menschen, moet men gelooven, dat van de Indianen de zendelingspost het, in vergelijking van hunne vrije wilde landslieden, zeer wel hebben, of dat hunne groote bekrompenheid hen met de dieren gelijk stelt, wier instinkt hen aan de plaats gehecht houdt, waar zij gevoederd worden. Het eerste schijnt juist het geval niet te zijn. Zware dagelijksche arbeid, uitgenomen alleen den zondag, die bijkans geheel met bidden moet worden doorgebracht, lichamelijke tuchtiging, gevangenis en ijzeren stangen aan de voeten, tot straf voor de onnaauwkeurige opvolging van den wil
der

der monniken, slecht voedsel, eene ellendige woning, ontbering van allen eigendom, en bijna van elk genot des levens — ziedaar dingen, die juist niet tot het genoegen van menschelijke wezens kunnen toebrengen. Menig een zoekt ook door de vlugt een beter lot te erlangen: doch de soldaten weten zijn verblijf spoedig op te sporen, en brengen hem dikwijls, zoo als reeds gezegd is, zelfs uit het midden van den kring zijner wilde landslieden, met geweld terug, en dan staat hem eene zware straf te wachten. Het geduld, waarmede deze Indianen zich aan de mishandelingen op den zendelingspost onderwerpen, behoort dus slechts aan hunne dierlijke onnoozelheid te worden toegeschreven, en ik moet erkennen, dat ik nog nimmer een' zoo dommen en leelijken menschenstam gezien heb, die mischien nog een' trap lager staat dan de inwoners van het *Vuur-* en van *Van Diemensland*. Deze schepselen hebben inderdaad slechts eene geringe gelijkenis naar menschen. De Christelijke Godsdienst, of veel meer datgene, hetwelk de monniken dus noemen, heeft hen niets beschaafder gemaakt. En hoe zoude zij ook in deze bekrompene verstandenging kunnen vinden, vooral daar het middel, om zich bij hen begrijpelijk te maken, de kennis van hunne verschillende talen, bijna geheel ontbreekt? De wijze, waarop de leeraars van het Christendom met deze stiefkinderen der natuur omgaan, heeft hen integendeel nog lager doen zinken. Ik heb later gelegenheid gehad om vrije Indianen te zien, die zoo dom niet schenen, maar op eenen hooger trap stonden, dan die, welke zich onder het opzigt bevonden van *la gente rational*, gelijk zich de Spanjaarden hier betitelen.

Had men slechts niet gezocht hen tot bloote schijn-

Christenen, maar ook tot menschen te vormen, had men hen geleerd zich huizen te bouwen, akkerbouw en vee-teelt voort te zetten op velden, die hun eigendom bleven, en van welker voortbrengselen zij het vrije genot behielden, dan had de menschelijke beschaving zeer spoedig van zelve vorderingen onder hen gemaakt, en mischien weldra *los Barbaros* met het *gente rational* op dezelfde hoogte gebragt.

Er zijn in *Kalifornie* vele verschillende stammen van Indianen, wier talen zoodanig onderscheiden zijn, dat zij dikwijls geene de minste overeenkomst met elkander hebben. Er worden b. v. te *S. Clara* alleen meer dan twiptyg verschillende spraken gebezigt: doch het morfge, domme, leelijke, walgelijke uitzigt hebben alle die Indiaansche stammen met elkander gemeen. Zij zijn ook doorgaans middelmatig van groei, zwak van aanleg, en zwart van kleur. Zij hebben meestal een plat gezigt, groote vooruitstekende lippen, breede negerneuzen, bijna geen voorhoofd, pikzwart en sterk, maar sluik haar. Hunne zielskrachten sluimeren nog volkomen, en **LA PEROUSE** heeft mischien niets overdreven, wanneer hij zegt, dat diegene onder hen, die begrijpen kan, dat tweemaal vier acht is, voor eenen **NEWTON** of **DESCARTES** onder zijne landslieden kan doorgaan, dewijl dit voor het verstandsbegrip der meesten hunner te hoog is.

In hunnen wilden staat leiden alle deze Indianen een omzwerfend leven. De jagt is hunne eenigste bezigheid, en het eenigste middel om zich onderhoud te verschaffen. Vanhier is ook het schieten met pijl en boog hunne eenigste behendigheid, en deze heeft aq menigen Spanjaard het leven gekost. Zij zwerven naakt door de boschen en bergen, om op wild te loeren. Slechts

voor

voor eenen korten tijd bouwen zij zich ellendige hutten van struiken op de plaats, waar zij willen blijven, en verbranden die, zoodra zij dezelve weder verlaten.

De akkerbouw is hier, gelijk ik reeds gezegd heb, de rijke bron van inkomsten der geestelijken. Zij beoefenen dien zeer in het groot. De jaarlijksche tarwoogst van *S. Clara* alleen bedraagt over de 3000 fanegos, bijna 620 Engelsche kwarters, of 3400 Berlijner schepels, en door de buitengewone vruchtbaarheid van den grond levert de oogst, middelbaar berekend, 40 voor 1 op: hoewel een Europeansch landbouwer vele aanmerkingen zoude te maken vinden op de bearbeiding van het veld. De akker wordt eerst met eenen zeer gebrekigen ploeg omgehaald, vervolgens bezaaid en weder beploegd. Daarmede is alles afgeloopen, en een aanmerkelijk gedeelte van het zaad verftikt onder de dikke harde aardkluiten. Door eene goede bewerking zouden deze velden een in *Europa* voorbeeldeloos gewin opleveren. De monniken erkennen zelve, dat zij weinig van den akkerbouw verstaan, en kunnen zich ook wel met hunnen rijken oogst vergenoegen. Met het malen van het koren gaan zij op eene onvergeeflijke wijze te werk. Er bestaat nog in geheel *Kalifornie* geen molen, en de arme geplaagde Indianen moeten met eenen allermoeijelijksten arbeid de tarwe tusfchen twee platte fteenen aan stukken wrijven.

Wij deden eene wandeling van den zendelingspost af naar het een half uur van denzelfden verwijderde *Pueblo*. Deze naam beteekent in *Kalifornie* een dorp, hetwelk door getrouwde invaliden en gepasporteerde foldaten met hunne kinderen bewoond wordt. Dit *Pueblo* ligt in eene bekoorlijke ftreek. De bevallige huizen zijn van

steen gebouwd en omringd van boomgaarden, over welker heiningen uitlokkende druiven hangen. De bewoners kwamen ons met vriendelijkheid te gemoet, en noodigden ons met eene Spaansche deftigheid in hunne eenvoudige, maar zindelijke huizen binnen. De gezondheid en het vergenoegen waren op alle gezigten te lezen. Deze lieden zijn inderdaad gelukkig. Vrij van alle belastingen en in het bezit van zoo veel land als zij willen, leven zij onbekommerd van de rijke opbrengst hunner akkers en veeteelt. Er zijn verscheiden zulke *Pueblos*, en men bespeurt jaarlijks in dezelve eenen sterken aanwas der bevolking, terwijl daarentegen de Indianen in de zendelingsposten door eene aanmerkelijke sterfte, die dikwijls in een jaar het derde gedeelte van hun aantal belooft, geweldig afnemen: zoodat de geestelijke heeren ook niet zouden kunnen bestaan, indien zij door list en geweld geene rekruten uit de wilde Indianen aanwierven. In *Oud-Kalifornie* zijn reeds ettelijke zendelingsposten te niet gegaan, omdat de wilden, die zich in die streken ophielden, reeds uitgeroeid waren. Voor *Nieuw-Kalifornie* is er in het noorden nog een aanzienlijke voorraad van menschen voorhanden: doch, wanneer men voortgaat zoo verspillend met hen te handelen, zal er eens een tijd komen, waarin ook die bron verdroogen zal. Intusschen zullen zich de *Pueblos* vermenigvuldigen, en éénmaal aan *Kalifornie* eene nieuwe bevolking schenken.

Nadat wij ons drie dagen opgehouden hadden bij de monniken van *S. Clara*, wier gastvrijheid men ten minste moet erkennen, ondernamen wij de terugreis met eene lading groente en vruchten, welke wij tot eenen tamelijk billijken prijs hadden ingekocht, en die op zeer slecht

flecht gemaakte, lompe, tweewielige en met osfen gespannen karren naar de landingsplaats vervoerd werd. De wielen van deze karren waren schijven uit dikke planken ineengevoegd. Juist niet volmaakt rond, en ook niet in het midden doorgeftoken, draaiden zij ongemakkelijk om de asfen, en deelden aan deze eene schokkende beweging mede, door welke onze heerlijke meloenen, perziken, abrikozen, druiven, vijgen en appelen, die in *Europa* huns gelijken niet hebben, veel te lijden kregen. Bij onze barkas aangekomen, vonden wij alles gereed, om ons met onze lading in te nemen. De matrozen waren, gedurende onze afwezigheid, in den nacht, zoo als zij zeiden, door eene soort van groote wolven verontrust geworden.

Geholpen door de eb, staken wij van den oever af, en zagen weldra een' arm van de zee, die naar eene rivier geleek, zich naar het oosten uitstrekken, aan welks einde de zendelingspost van *S. Jose*, in het jaar 1797, in eene zeer vruchtbare streek is aangelegd. Hij is thans reeds een der rijkste van *Kalifornie*, en in zijne nabijheid is ook een *Pueblo* opgekomen. Deze en die van *S. Clara* waren tot nog toe de eenigste aan de bogt van *S. Francisco*. Tusschen *S. Jose* en *S. Clara* was kort geleden een weg aangelegd, dien men rijdende in twee uren kan afleggen.

Spoedig na onze terugkomst aan het schip kwam er een monnik, vergezeld van eenen dragonder, naar den oever rijden, en gaf ons met zijnen grooten hoed een teeken, dat hij bij ons verlangde te komen. Hij werd terstond afgehaald, en de kleine, magere, zeer levendige en spraakzame Spanjaard kondigde zich aan als de *padre*

dre THOMAS van den zendelingspost te *S. Francisco*, die zijne dienst kwam aanbieden, om ons tegen behoorlijke betaling dagelijks van versche levensmiddelen, waartoe zelfs een paar fleschen melk zouden behooren, te voorzien. Hij liet er zich niet weinig op voorstaan, dat hij de eenige man aan de gansche baai van *S. Francisco* was, wien het, na eene moeijelijke overwinning van vele hinderpalen en zwarigheden, eindelijk gelukt was, van zijne koeijen, waarvan hij er eene menigte had, een weinig melk te winnen. Daar wij van het *presidio* niets krijgen konden, en *S. Clara* te ver van ons af was, moesten wij met den eisch van *padre* THOMAS' genoeg nemen, en hierop noodigde hij mij tegen den volgenden dag bij zich.

Ik reed dan des anderen daags, van eenige mijner officieren vergezeld, naar den zendelingspost van *S. Francisco*, welken ik reeds in mijn vorig reisverhaal beschreven heb, en die, sedert dien tijd, bijna in denzelfden toestand gebleven is. De opgeruimde vrolijke THOMAS was thans de eenigste monnik van deze plaats, en bijgevolg zonder mededinging haar oppergezagvoerder. Wij werden vriendelijk ontvangen, en met veel staatsie onthaald. De maaltijd, waarbij eene talrijke menigte van spijzen, sterk met knoflook en peper gekruid, werd voorgediend, en de zeer goede wijn, dien de *padre* zelf had gekelderd, dapper werd ingefchonken, zoude ook nog door muzijk veraangenaamd worden. Deze werd gedeeltelijk door kleine Indiaansche jongens op gebrekkige violen gekrast, gedeeltelijk door den eerwaardigen *padre* zelve met eene lier, welke op eenen stoel naast hem stond, geakkompagneerd. De zendelingspost
van

van *S. Clara* had de vruchten tot het nageregt geleverd, alzoo dezelve hier uit hoofde van den zeedamp niet rijp willen worden.

Op zekeren morgen kondigden eenige kanonschoten uit het *presidio*, van het bij de beantwoording onzer begroeting gespaarde buskruid, de terugkomst aan van den Kommandant *Don IGNATIO MARTINEZ*, die, na den afloop van het kongres te *Monterey*, weder naar zijnen post terugkeerde. De Kommandant van den militairen post *S. Diego*, *Don JOSE MARIA ESTUDILLO*, dien ik van vroegeren tijd kende, was ter verrigting van eenige zaken met hem medegekomen. Zij bezochten mij, vergezeld van *SANCHEZ*, spijsden des middags bij mij, en het geviel hun aan boord zoo wel, dat zij het schip niet voor den nacht verlieten.

Noodzakelijke dienstpligten riepen mij naar het etablissement der Rusfisch-Amerikaansche Kompagnie, *Ross* geheeten, hetwelk ten naasten bij 80 mijlen ten noorden van *S. Francisco* ligt. Reeds voor eenigen tijd was de gedachte bij mij ontstaan, de reize derwaarts van hier over land te doen: doch onoverkomelijke zwarigheden schenen zich daartegen te verzetten. Alleen door den bijstand van den Kommandant was het mogelijk dezelve uit den weg te ruimen. Ik nam dus zijne welwillendheid te baat, en hij was bereid om mijnen wensch te vervullen. Wij hadden een aantal rijpaarden noodig benevens een gewapend eskorte, om als wegwijzers te dienen, en ons tegelijk te kunnen ondersteunen in onze verdediging tegen de mogelijke aanvallen van dezen of genen wilden volksstam. Het een en ander werd ons toegeestaan. *Don ESTUDILLO* besloot het avontuur mede te

te beproeven, en hij nam zelf het bevel over het eskorte op zich, hetwelk tot ons geleide bestemd was.

Mijne reisgenooten op dezen togt waren Doctor ESCHSCHOLTZ, de Heer HOFMANN, twee mijner officieren, twee matrozen, en *Don ESTUDILLO* met vier dragonders. Wij waren dus in alles twaalf mannen sterk. De dag der afreis werd bepaald. Des avonds te voren kwam ESTUDILLO, met zijne in leder geharnaste en wel gewapende dragonders aan boord. Hij zelf zag er in zijne oude Spaansche rusting, met een groot zwaard en nog grootere sporen, met eenen dolk en pistolen in zijnen gordel, en eene karabijn in zijnen arm, zoo avontuurlijk uit, dat hij wel aan eene vroegere eeuw scheen toe te behooren. Hij verzekerde, dat men niet voorzigtig genoeg konde zijn, alzoo wij streken gingen bezoeken waar *los Indianos bravos* woonden. Wij voorzagen ons derhalve mede rijkelijk van wapenen, en het kleine, wel uitgeruste legertje besteeg des morgens, toen slechts nog eenige schemering van licht op de toppen der bergen viel, de barkas, met welke wij bij een' volkomen stillen wind, onder het schoonste weder en eene bekoorlijke zachte lucht, in eene noordoostelijke rigting over de baai van *S. Francisco* roeiden, naardien wij de reize te land eerst van den zendelingspost *S. Gabriel* aan den noordelijken oever der baai gelegen, wilden aannemen. De Indiaan MARCO, dien ESTUDILLO had medegebragt, diende ons tot een' loods. De Spanjaarden, die hier wonen, kunnen op geene reis te water vaste verkenningspunten waarnemen, zelfs niet, wanneer zij dezelve meermalen gedaan hebben, of liever, zij vinden dat te ongemakkelijk, en bedienen zich daarom altijd van eenen ervaren Indiaan voor het roer.

Es-

ESTUDILLO was reeds een man van rijpen ouderdom, doch desniettemin een vrolijk gezelschap, en de welgemanierdste Spanjaard, dien ik in *Kalifornië* heb aangetroffen. Hij was een weinig vooringenomen met zijne letterkundige kennis, en noemde mij, behalve *Don Quichot* en *Gil Blas*, nog drie boeken op, die hij gelezen had, terwijl zijne overige hier woonachtige landslieden, gelijk hij mij vertrouwelijk influisterde, nooit eenig ander boek hadden gezien dan den bijbel. MARCO had tot op zijnen ouden dag op eenen zendelingspost geleefd, en om zijne bruikbaarheid had men hem onderscheiden, en beter dan de overigen behandeld. Hij sprak ook vrij goed Spaansch. ESTUDILLO hield hem zoo een weinig voor het doelwit, om de pijlen van zijn vernuft op af te schieten, doch vond in den ouden Indiaan eenen kloekmoedigen tegenstander, wiens antwoorden hem dikwijls in verlegenheid bragten. Deze MARCO strekt ten blijk, dat, onder gunstiger omstandigheden, ook het geestvermogen van een' Kalifornieschen Indiaan zich weet te verheffen: — doch dit kan op de zendelingsposten niet dan zeer zelden het geval zijn.

Don ESTUDILLO sprak met groote vrijmoedigheid over den stand van zaken in *Kalifornië*, waar hij nu sedert 30 jaren geleefd had. Hij was even zoo min als zijne spitsbroeders een vriend van de geestelijken. Hij noemde dezelve *Egoïsten*, die slechts op hun persoonlijk belang bedacht zijn, zich door den zwaren arbeid hunner bekeerlingen verrijken, en dan met derzelve schatten naar *Spanje* vertrekken. Hij beschreef mij ook de wijze, waarop de bekeering in het werk werd gesteld. De monniken, zeide hij, zenden dikwijls hunne dragonders naar het gebergte op de vangst der vrije ongeloovigen, om

om hen tot Christelijke slaven te maken. Zulk een jager is van eenen strik voorzien, die, uit sterke riemen vervaardigd, met het eene einde aan den zadel is vastgemaakt, en hij weet denzelven, op eenen afstand van zeven tot acht vademmen, zoo behendig te werpen, dat hij zelden zijn doel mist. Gelukt het hem, om een' troep Indianen te overvallen, zoo werpt hij, eer zij er op verdacht zijn, een' van hen den strik over het hoofd, geeft zijn paard de sporen, en jaagt met den buit naar den zendelingspost, waar hij dan menigwerf met een lijk aankomt. Ik moet erkennen, dat de hier wonende dragonders inderdaad tot de moedigste en behendigste ruiters behooren, die ik ooit gezien heb, en hieruit laat het zich verklaren, dat zij zelfs beeren en wilde stieren met hunne strikken vangen, wanneer er vele bij elkander zijn. Tot de vangst van een' Indiaan is één hunner genoegzaam. ESTUDILLO verzekerde mij verder, dat geen Indiaan zich uit eigene beweging bij den zendelingspost kwam aanmelden, zoo als de monniken goedgevonden voor te geven, maar dat zij allen, of op de voorvermelde wijze opgevangen, of door list bepraat werden. Tot het laatste einde hield men op de zendelingsposten altijd eenige geschikte voorwerpen na, en onder deze behoorde b. v. onze loods MARCO. Deze moesten de verafgelegene streken doorwandelen, en hunne gansche welsprekendheid ten koste leggen bij de wilden, om hen naar den zendelingspost te lokken. Die daar eenmaal verscheen, werd dadelijk gedoopt, en was daardoor een eeuwig eigendom der zendingen, van welke hij zich nu niet meer durfde verwijderen, of een dragonder zat hem met een' strik op de hielen; en hij moest weldra zijne vlucht met zweepslagen en ijzers aan de beenen boeten. Op

Op mijne aanmerking, dat thans vele dingen reeds veranderd zouden zijn, omdat de heerschappij der monniken had opgehouden, en de militairen niet meer in de oude drukkende afhankelijkheid van hen stonden, gaf ESTUDILLO mij tot antwoord: „*Kalifornie* kan een magtige Staat worden. De natuur heeft hetzelfde overvloedig van alle middelen daartoe voorzien: doch wij moesten een' man van karakter aan ons hoofd hebben. *Don LOUIS ARGUELLO* heeft de geschiktheid niet, om ons geheel verward finantiewezen te herstellen, eene onderworpenheid in te voeren, zonder welke geen Staat kan bestaan, en ons eene staatsregeling te geven, die onze rust en weltevredenheid op vaste gronden zoude vestigen. Onder de militairen is slechts ééne stem: Hem willen wij gehoorzamen, die ons geeft, wat *Spanje* ons schuldig is! Op deze tamelijk luid genoeg verspreide verzekering bouwende, heeft *Mexico* getracht onderhandelingen met ons aan te knoopen; deze kwamen vooral op het kongres te *Monterey* ter sprake, en het is nog onzeker, of *Kalifornie* op zich zelve zal blijven bestaan, dan of het aan de bescherming eener andere mogendheid onderworpen zal worden.”

Ik erken, dat ik de gedachte niet konde onderdrukken, hoe gelukkig dit land onder de bescherming van ons groote Rijk zoude zijn, en welke voordeelen het aan *Rusland* zoude opleveren. Als eene onuitputtelijke korenschuur voor *Kamtschaika*, *Ochozsk* en alle handekantoren der Russisch-Amerikaansche Kompagnie, zoude *Kalifornie* een nieuw leven over deze zoo dikwijls door het dringendste gebrek bezochte landtreken doen ontkiemen.

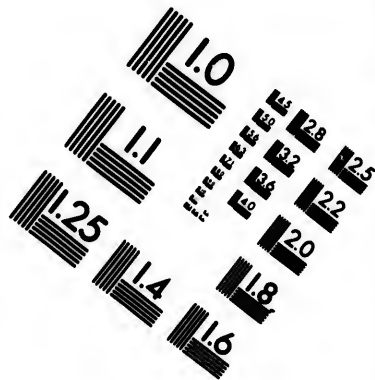
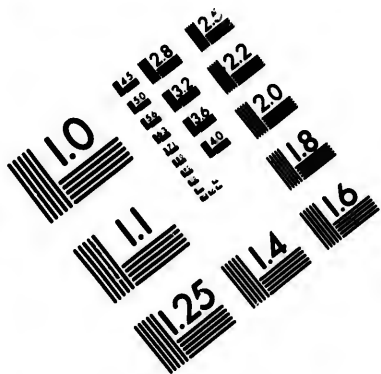
De zon was nauwelijks in volle pracht van achter de

bergtoppen te voorschijn gerezen, toen wij tusfchen de eilanden heenroeiden, die het zuidelijke gedeelte der bogt van het noordelijke fcheiden, en weldra opende zich ons het uitzigt op den grooten vrijen waterspiegel, waar wij het doeleinde van onzen zeetogt, den zendelingspost van *S. Gabriel*, aan de bergen in deszelfs verfchiet herkenden. Het voorfte gedeelte van het land is zoo effen, dat het nog onder den horizon lag. Een' anderen, geheel nieuw aangelegden zendelingspost, dien van *S. Francisco Solona*, zagen wij in het noordwesten. Deze en *S. Gabriel* zijn tot dus ver de eenigfte zendelingsposten aan den noordkant van de bogt. Voor het overige ziet men hier ook overal even zulke bekoorlijke landschappen met derzelve allengs opftijgende heuvelen, tuinachtige boomgroepen en lagchende beemden, als aan den zuidkant. Aan den noordwestelijken oever, welken wij ter linkerhand lieten liggen, doch welken ik naderhand meermalen bezocht heb, heeft de natuur vele veilige havens gevormd, welke vlak aan den oever zoo diep zijn, dat er de grootste fchepen met gemak ten anker kunnen komen. Hier namen wij ook ons water in, hetwelk zeer goed was, terwijl daarentegen dat bij het *presidio* niets deugde. De gansche bogt van *S. Francisco*, waarin duizenden van fchepen kunnen ankeren, is op zich zelve reeds eene goede haven: maar zulke kleine inhammen als de noordwestkust bevat, in welke de fchepen dicht aan wal kunnen komen, verfchaffen een groot gemak voor derzelve herftelling, vooral wanneer, gelijk hier het geval is, het fchoonfte timmerhout, zelfs de grootste masten niet uitgezonderd, zich in de nabijheid bevindt. Het gansche noordelijke gedeelte der baai, hetwelk, eigenlijk gezegd, niet meer aan *Kalifornie* behoort,

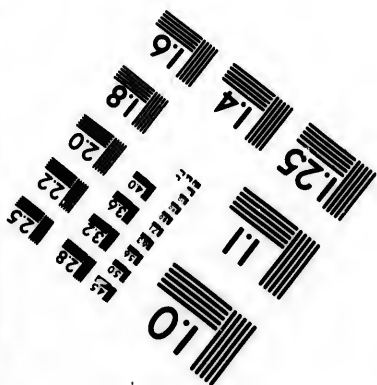
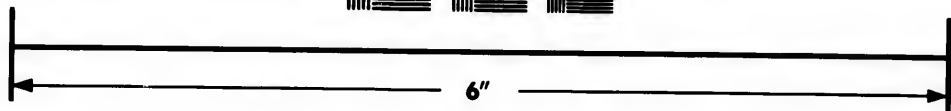
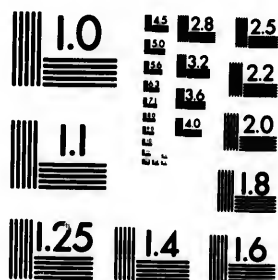
hoort, doch door de aardrijksbeschrijvers reeds tot *Nieuw-Albion* gerekend wordt, is nog door geen' zeevaarder onderzocht geworden, en zelfs nog weinig bekend bij de hier woonachtige Spanjaarden. Twee groote bevaarbare rivieren, welke ik naderhand onderzocht heb, storten zich in dezelve uit, de eene van het noorden en de andere van het oosten. Het land schijnt overal zeer vruchtbaar, en het gematigde klimaat is welligt het schoonste en gezondste van de wereld. Doch het gaat deze streken zoo als der stille deugd, zoo als der bescheidene verdienste — men kent ze niet. Eene regtvaardiger nakomelingschap zal eens derzelve waarde erkennen: dit eenzaam oord zal eens met steden en dorpen prijken: dit water, hetwelk thans slechts zeer zelden door eene boot bevaren wordt, zal eenmaal de vlaggen dragen van alle natiën: een gelukkig en welvarend volk zal eens dankbaar de weldaden genieten, die de natuur hier milddadig verspilt, en zijne schatten naar de verste deelen der wereld verzenden.

Eene frische koelte hielp ons de invallende ebbe, door welke wij den stroom tegen ons kregen, te boven komen. De gemeenschappelijke uitwatering der beide vermelde rivieren, die zich door steile oevers onderscheidt, lag ter rechterzijde van ons, en toen de zon de blaauwe bergtoppen in het westen naderde, kwamen wij door een kanaal, hetwelk uit een moerasig deel van het land voortkwam, aan onze landingsplaats, vanwaar wij nog eene goede zeemijl hadden af te leggen naar den tuschen hooge eikeboomen verscholen zendelingspost van *S. Gabriel*. Verscheiden paarden aan dien post behoorende, graasden op eene schoone weide aan den oever, in groote eendragt met enen troep kleine herten,





**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**



**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

18
20
22
25
28
32
36
40

10

die hier in menigte zljn. Onze dragonders , die geen lust hadden den weg naar *S. Gabriel* te voet af te leggen , namen hunne strikken te baat , en wij hadden zoo vele paarden opgevangen , als wij tot ons gebruik noodig hadden. Onze zadels hadden wij medegenomen , en zoo ging het dan spoedg in vollen galop over een vlak land tusfchen de hier en daar verspreide eiken door op den zendelingspost af , alwaar wij door den eenigften geestelijke , onder wiens bestuur hij stond , vriendelijk ontvangen werden.

De plaats van dezen in het jaar 1816 gevestigden aanleg schijnt nog beter gekozen dan die van het beroemde *S. Clara*. Een hooge berg beveiligt haar tegen den noordewind ; doch achter dit bolwerk huizen , zoo als de monnik zeide , *los Indianos bravos* , welken het reeds eenmaal gelukt was , de gebouwen van den zendelingspost door een' aanval te verbranden , en tegen welke hij gedurig op zijne hoede moest zijn. *S. Gabriel* heeft inderdaad het aanzien van eenen voorpost tegen den vijand. De bezetting uit zes dragonders bestaande , is bij den eersten alarmslag onder de wapens. Gedurende den nacht , terwijl ik aan het ongedierte mijn bed moest inruimen , vond ik in de rigting naar het gebergte twee schildwachten in volle wapenrusting. Ieder van hen had zich een vuur aangelegd , en zij luidden na elke tien minuten aan een' tusfchen twee pilaren hangenden bengel , waarschijnlijk ten bewijze hunner waakzaamheid , hetgene telkens door het gehuil der kleine wolven , die rondom de aanlegplaats zwerven , werd beantwoord. Het gering getal der krijgslieden en de volstagnene verwaarloozing van alle verdedigingsmaatregelen voor den op het open veld gelegen zendelingspost bewijzen echter , dat men

men van de andere vijanden niet veel te vreezen heeft. De moed der *bravo's* schijnt meest hierin gelegen te zijn, dat zij zich niet goedschiks onderwerpen, vervolgd zijnde naar hunne schuilhoeken vlugten, en van tijd tot tijd ongemerkt komen aan sluipen, om brand te stichten. Wij zagen hier cenige dezer helden, met ijzeren kluisters om hunne beenen, geduldig arbeiden, en zij waren nergens door van de Indianen van *S. Francisco* en *S. Clara* te onderscheiden.

De eerste zonnestralen beschenen ons, toen wij reeds te paard zaten, en nadat wij het dal, waarin de zendelingspost gelegen is, achter den rug hadden, en eene hoogte voorbij waren gereden, nam onze wegwijzer eene noordwestelijke rigting, die ons dieper in het land voerde. De elfenheid en de zindelijkheid van dezen grond wekte onze opmerkzaamheid, en de digte schaduwrijke boomen stonden hier en daar in groepen verspreid. Het was bijkans alsof smaakvolle hoveniers dezen aanleg gemaakt hadden en zorgvuldig onderhielden. Hoe gemakkelijk was dit land te bebouwen, daar men hier bijna geene steenen vindt, en hoe vruchtbaar moet het zijn, daar het zulk een welig gras doct opschieten. Wij troffen gedurig ontelbare troepen van kleine herten aan, die zoo driest waren, dat men onder hen inrijden moest, om ze beschroomd te maken. Dan vloden zij evenwel ook met de snelheid van een' pijl weg. Minder dikwijls zagen wij er eene andere soort van, die zoo groot was als paarden, en van breede hooge horens voorzien. Deze graasde gemeenlijk op zulke heuvels, vanwaar zij naar alle kanten een vrij uitzigt had, en zij scheen veel voorzigtiger te zijn dan de kleine. Desniettemin gelukt het den Indianen zeer wel hen te betrappen. Zij binden

zich het geweide van zulk een dier op hunne hoofden, en slaan het vel op hun lijf, loopen dan op handen en voeten door het hooge gras, en bootfen alle de bewegingen na, die het hert onder het grazen pleegt te maken. Zoo komen zij steeds nader bij den troep, die hen trouwhartig voor zijns gelijken houdt, totdat zich het verraad openbaart door eene bui van pijlen, en door de slagting, die dezelve onder hen aanrigt.

Tegen den middag werd de hitte zoo drukkende, dat wij op eenen met eiken begroeiden heuvel moesten aanhouden, ons in derzelter schaduw nedervlijden en onze paarden lieten grazen, terwijl wij zelve onzen maaltijd hielden. Daar zagen wij in de verte achter een bosch een' troep Indianen, weshalve onze dragonders terstond naar hunne wapens grepen. Doch de wilden verdwenen zonder bij ons te komen. Nadat wij een paar uren hadden uitgerust, vervolgden wij onze reis, en ik had reden om verwonderd te zijn over de opmerkzaamheid van onzen wegwijzer, die slechts eenmaal te voren in deze landstreek geweest was, alwaar zich toch geene bijzondere voorwerpen van verkenning opdeden, naar welke hij zich gemakkelijker had kunnen rigten. Twee groote, ruigharige; witte wolven maakten jagt op een' troep kleine herten, doch zij vloden, door onze aannadering schuw geworden, heen, en de aardige dieren waren voor dezen keer gered. Wij zagen op verscheidene plaatsen kleine cilindervormige hutten van in elkander gevlochtene struiken, die eerst kortelings door de Indianen verlaten schenen te zijn, en een paar keeren vonden wij een zoo even uitgebluscht vuur, waarvan de kolen nog glommen. Er zullen mogelijk dikwijls wilden nabij ons geweest zijn: doch dewijl zij ons met hun scherp

ge-

gezigt altijd vroeg genoeg bemerkten, wisten zij zich voor de zoo gevreesde strikijagers zoo behendig te verbergen, dat wij hen niet te zien kregen. Des avonds kwamen wij aan eene kleine rivier, die zich uit eene bergholte voortflingerde, en te *Port Romanzow* of *Bonnga* in zee valt. Wij waren hier niet ver meer van het strand, en hadden nog tien goede mijlen af te leggen naar *Ross*. Daar het reeds donker werd, bragten wij den kouden en mistigen nacht hier vrij ongemakkelijk door. Des morgens doorwaadden wij den ondiepen froom, en bevonden ons nu in eene streck, van eenen geheel anderen aard dan die, welke wij tot nu toe doorgetrokken waren. Hoe meer wij de kust naderden, zoo veel te merkbaarder werd ook dit onderscheid. De liefelijke heuvels met hunne lagchende valleijen verdwenen, en eene wilde natuur nam derzelve plaats in. Hooge, puntige rotsen, zwaar begroeid met eene soort van lorkenboomen, wisfelden zich met diepe steilten af. Wij waren genoodzaakt vele omwegen te zoeken, en nogtans was menige berg niet te vermijden, en moest met de vermoeijendste inspanning beklommen worden. Tegen den middag hadden wij eene aanmerkelijke hoogte bereikt, die ons een verrukkelijk gezigt opleverde. In het westen zagen wij den oceaan, welks oever hier de haven van *Romanzow* vormt, waar slechts kleine schepen kunnen inloopen, zoodat de daar aanhoorige, onbeduidende, Russische aanlegplaats zekerlijk nimmer tot dien bloei zal geraken, als zij aan de bogt van *S. Francisco* had kunnen doen. Ten oosten strekte zich eene vallei diep landwaarts in, welke, zoo als *ESTUDILLO* mij zeide, door de Indianen *het dal der blanke menschen* genoemd wordt.

Er bestaat onder hen een oud verhaal, dat een schip

aan deze kust geftrand zoude zijn, waarvan de blanke menschen zich dit oord ter woning verkozen, en met de Indianen in vriendschap geleefd hadden. Doch wat er eindelijk van hen geworden is, daarvan bestaat geene overlevering. — In het noordoosten verhief zich een hoog, zwaar, met denneboomen bewasfen gebergte, hetwelk ontoegankelijk schein, waarom zich daar bijzonder Indianen ophielden, zoo als ook de opstijgende kolommen van rook ons bewezen. Onze soldaten verhaalden, dat aldaar het verblijf was van een opperhoofd, hetwelk zich door zijne persoonlijke dapperheid zoo wel bij zijne onderhoorigen, als bij de Spanjaarden geacht had weten te maken, en dat deze wilden over het geheel tot eenen gansch anderen stam behoorden, die zich door zijnen moed onderscheidt, en den dood verkiest boven de onderwerping aan de zendelingen, waarom ook geen hunner zich in de handen der monniken bevindt. Misschien hebben deze hunne meerdere zielskracht, en hun beter overleg, aan de vermenging met geftrande blanken dank te weten.

Onze weg leidde ons thans gedeeltelijk zoo nabij den zandigen oever des oceaans, dat de pooten onzer paarden dikwijls door de branding bespoeld werden, gedeeltelijk over hoogten en weilanden. Nadat wij *Port Romanzow* voorbij waren, reden wij door de drooge bedding van eene rivier, aan welke de Rusfen den naam van *Slavianska* gegeven hebben. Dieper landwaarts in, zegt men, dat zij dieper en zelfs bevaarbaar is. De Rusfen zijn dezelve 100 wersten (15 Duitfche mijlen) opgevaren. Zij komt uit het noordoosten. Hare oevers zouden, naar den schijn te oordeelen, zeer vruchtbaar zijn; doch er zouden zich talrijke en oorlogzuchtige volksstammen ophouden. De

De landstreek , door welke wij reden , werd nu , zonder van aard te veranderen , inderdaad romanesk , en de welige groei van het gras strekte ook hier tot bewijs van de vruchtbaarheid van den grond. Nog eenmaal bereikten wij den top eens hoogen bergs , en zagen tot onze blijdschap van denzelfden neder op het fort *Ross*. De weg naar beneden was vrij gemakkelijk. Wij gaven onze paarden de sporen , en galoppeerden tot groote verwondering van ieder , die ons zag , de poort in. De bestierder van dit etablissement , de Heer von *SCHMID* , ontving ons allervriendelijkst , liet eenige stukken losbranden ter eere van onze aankomst op het Russisch-Amerikaansch grondgebied , en geleidde ons naar zijn zindelijk , op de Europeaanse wijze , van dikke balken gebouwd huis , alwaar hij ons op eene gastvrije manier onthaalde.

Het handelskantoor *Ross* , hetwelk , onder de breedte van 38° 33' , op eene hoogte aan den oever der zee , en aan eene onbeduidende rivier ligt , is in het jaar 1812 gevestigd , en zulks met de toestemming der inboorlingen van dit gewest , die ook bij den aanvoer der bouwstoffen , en bij het optrekken der gebouwen , zeer voorkomend en bereidwillig de behulpzame hand boden. Het oogmerk van deszelfs aanleg was de vangst der zeeotters aan de kust van *Kalifornie* met meer gemak voort te zetten , alzoo deze dieren bij de noordelijker handelplaatsen reeds zeldzamer begonnen te worden. De Spanjaarden , die zich met deze jacht niet ophielden , veroorloofden den Rusfen gaarne tegen eene schadeloosstelling , die op de door hen reeds in bezit genomene kust uit te oefenen , waar de otters toen nog menigvuldig waren. Thans zijn zij ook dáár , en men kan zeggen in de gan-

sche wereld schaarsch geworden. Intuschen is de vangst aan de Kalifornische kust, die uit *Ross* ondernomen wordt, nog de voordeeligste. De vesting is een vierkant met palissaden van hooge, dikke balken bezet, en met twee torens voorzien, op welke vijftien kanonnen staan. De bezetting bestond, toen ik er was, uit 130 man, waarvan slechts het geringste aantal Rusfen, en de overigen Aleuten waren. In het eerst hadden de Spanjaarden niets tegen deze handelsplaats, en zij voorzagen dezelve integendeel van ossen, koeijen, paarden en schapen: doch toen zij bemerkten, dat zij in weerwil van den onvruchtbaren grond en het ongunstig klimaat sterker in bloei toenam dan de hunne, begon hen de wangunst te bekruijen en de vrees, dat de Rusfen hun gevaarlijk mogten worden. Zij eischten nu, dat zij de kust verlaten zouden, hielden staande, dat hunne grenzen aan de westkust van *Amerika* zich tot aan de *Ijszee* uitstrekten, en dreigden hunne vorderingen door het geweld der wapenen te zullen doen gelden. De grondlegger en toenmalige bevelhebber van het fort *Ross*, de Heer *VON KUSKOFF*, een onverschrokken man, die veel doorzigt had, gaf hun het stellige antwoord, dat hij zich, op last zijner overigheid, gevestigd had op eene plaats, die vóór hem door geene mogendheid was ingenomen, en waarop alle de inboorlingen een regt hadden, hetwelk zij vrijwillig aan hem hadden afgestaan: dat hij derhalve geenszins aan zulk eene onbillijke vordering gehoor konde verleen, maar het geweld met geweld zoude keeren. De Spanjaarden zagen wel in, dat zij niet tegen de Rusfen opgewassen zouden zijn, gaven hunnen belághelijken eisch op; knoopten zelfs weder vriend-schappelijke betrekkingen aan, en thans heerscht de beste ver-

verstandhouding tusfchen de beide natiën. *Ross* is voor het overige den Spanjaarden zeer voordeelig. Er is in geheel *Kalifornie* noch fmid, noch slotenmaker. Zij laten dus alle hunne ijzeren gereedfchappen tegen goede betaling hier vervaardigen of herstellen. De dragonders van ons eskorte hadden ook eene menigte van gebrekkige geweerfloten ter herftelling medegenomen.

Ten einde de Rusfen hunnen handelpost niet tot aan den noordelijken oever der baai *S. Francisco* mogten uitftrekken, rigteden de Spanjaarden daar fchielijk de zendelingsposten *S. Gabriel* en *S. Francisco Solona* op. Het is zeer te bejammeren, dat wij hen niet zijn voorgekomen. De voordeelen van eenen vasten voet aan deze fchoone baai zijn niet te overzien, vooral daar wij niet er niet anders dan de flechte haven *Bonega* of *Port Romanzow* bezitten.

Met de inboorlingen leven de bewoners van *Ross* in de grootfte eendragt. De Indianen komen bij troepen in het fort, en arbeiden er voor dagloon. Des nachts houden zij zich gemeenlijk buiten de palisfaden op. Zij trouwen hunne dochters gaarne uit aan de Rusfen en Aleuten. Daardoor is eene menigte van verbindtenifen ontftaan, die de goede verftandhouding nog fterker aanknoopen. De bewoners van *Ross* gaan ver in het land onverzeld op de jagt, om herten en ander wiid te fchieten, en zij brengen de nachten onder verfchillende ftammen der Indianen door, zonder dat hun immer enig leed wordt toegebracht. Zoo iets zouden de Spanjaarden niet durven wagen. Hoe meer het verfchil hunner behandelingen van de onze in het oog loopt, zoo veel te meer moet zich de menfchenvriend verheugen bij zijne komst op het Rusfifch grondgebied. De Rusfifch-Griekfche

sche Kerk dringt hare leer niet met geweld op. Vrij van dweeperij predikt zij slechts verdraagzaamheid en liefde. Zij veroorlooft zich zelfs het middel van overreding niet, maar laat het geheel en al aan de vrije innerlijke overtuiging over om zich met haar te vereenigen; en voor hem, dien zij aldus in haren schoot opneemt, blijft zij eene liefderijke moeder.

Hoe geheel anders zijn de Roomsche priesters en de protestantsche zendelingen hiermede te werk gegaan!

Ross geniet eene zachte luchtsgefteldheid. Het kwik van den thermometer van REAUMUR zakt in den winter slechts zelden tot het vriespunt: doch de menigvuldige nevels aan deze kust beletten het rijpen der tuinvruchten. Daarentegen komen eenige werften dieper in het land, tot waar de mist niet doordringt, de meeste zuidelijke planten goed voort. De tuinvruchten bereiken daar eene ongehoorde grootte. Men vindt er rammelassen van 50, en kalebasen van 65 ponden; en de overige zoo naar evenredigheid. De aardappelen geven er eene honderd- tot twee honderdvoudige winst, en worden tweemaal in het jaar ingezameld. Hongersnood kan hier bezwaarlijk plaats vinden. De vesting is omringd van tarw- en gerstvelden, die, uithoofde van den zeedamp, wel niet zoo voordeelig staan, als die van *S. Clara*, maar die toch den bewoners van *Ross*, aan wie zij in eigendom toebehooren, hunnen arbeid, door het dagelijksch genot van wit brood en gerst, beloonen. Het gevalt hier ook den Aleuten zoo wel, dat zij, offchoon anders ongaarne hunne geboorteplaats verlatende, hier gaarne blijven en hunne eilanden niet terug verlangen.

De Spanjaarden moesten te *Ross* van den Heer von SCHMID onderwijs in de landhuishoudkunde nemen. Hij heeft

heeft alles, wat tot dit vak behoort, tot eenen graad van volmaaktheid gebragt, die bewondering verdient. Het bouwgereedschap wordt onder zijn opzigt hier vervaardigd, en geeft het beste Europeaanſche niets toe. Onze Spaanſche reisgenooten waren ook doordrongen van verbaasdheid; doch hetgeen hunne opmerkzaamheid het meest gaande maakte was het zien van een' windkorenmolen. Zulk een kunſtig en doelmatig werktuig was hun nog nimmer voor de oogen gekomen.

Er bevindt zich in de ſtreken van het fort *Ross* een overvloed van ſchoon timmerhout, waarvan de Kompanie een nuttig gebruik maakt. Er waren hier reeds twee ſchepen van ſtapel gelooſen. De zee levert den ſmakelijkſten viſch op, en het land eene onuitputtelijke menigte van allerlei ſoorten van wild. Bij alle deze voorregten ontbreekt ſlechts eene goede haven. Ondertuſſchen zullen vanhier te eenigen tijde onder een goed beſtuur, niettegenſtaande dit gebrek, de noordelijke handelspoſten van alle hunne behoeften kunnen worden voorzien.

De Indianen, die wij hier zagen, geleken zeer veel naar die van de zendelingspoſten, en men kan wel ſtaande houden, dat zij allen tot denzelfden ſtam behooren, hoewel zij door het verſchil van taal onderſcheiden zijn. Zij waren echter hier niet zoo dom, en zagen er vergenoegder en vrolijker uit dan bij de zendingen, waar altijd de diepſte ernſt de aangezigten kenmerkt, en waar de oogen altijd naar den grond zijn geſlagen. Doch dit ligt in het verſchil van hun lot. Zij zwerven hier ook zonder vaste woonplaats naakt rond, en wanneer zij niet als daglooners bij de Ruſſen arbeiden, is de jacht hunne eenigſte bezigheid. In de keuze van hun voedsel

val-

vallen zij niet keurig. Zij verteren de walgelijkste dingen zonder weêrzin met goeden eelust, allerlei infekten en wormen niet uitgezonderd. Alleen voor vergiftige slangen weten zij zich te hoeden. Voor den winter verzamelen zij zich eenen voorraad van eikels en wilde rog, die hier in overvloed groeit. Wanneer de laatste rijp is, steken zij er den brand in; het stroo brandt dan weg, en de gerooste korrels blijven over. Deze worden dan bijeengeraapt, en vermengd met eikels zonder verdere toebereiding gegeten. Van hazardspelen, waarvan zij er verscheidene hebben uitgevonden, zijn de hier woonachtige Indianen groote beminnaars. Zij geven zich met zulk eene drift aan dezelve over, dat zij dikwijls het laatste, wat zij bezitten, verspelen.

Wanneer eenmaal de zegen der beschaving zich over de ruwe bewoners dezer gewesten zal verspreid hebben, dan zal hij zeer zeker uit de Russische handelplaatsen, en niet uit de Spaansche zendelingsposten zijn voortgekomen. Welgemanierde volken zullen eens hun ontwakken tot het redelijk verstand aan de Russen moeten dank weten, waarmede de Aleuten reeds een begin hebben gemaakt.

Na een verblijf van twee dagen namen wij afscheid van den achtingswaardigen Heer VON SCHMID, en wij verlieten *Ross* langs denzelfden weg als wij er gekomen waren, zonder dat ons iets opmerkenswaardigs overkwam. De Hoogleraar ESCHSCHOLTZ bleef nog achter, om eenige nasporingen te doen met betrekking tot de Natuurlijke Geschiedenis, en zijn voornemen was zich ter zee op eene Aleutische baidare, waarvan er vele binnen kort naar *S. Francisco* ter ottervangst zouden afzeilen, weder tot ons te laten brengen. Dewijl de
Span-

Spanjaarden deze jacht niet doorzetten, laten zij dezelfde gaarne voor de Russen aan hunne kusten over, waarvoor zij dan een bedongen aandeel van den buit bekomen. Het was mij zeer aangenaam, dat er gedurende mijn verblijf alhier nog baidaren moesten aankomen, omdat ik het voornemen had, eenigen tijd ten koste te leggen aan het onderzoek der nog zeer onbekende rivieren, welke zich in de baai van *S. Francisco* uitstorten, waartoe mij deze kleine vaartuigen van groote dienst konden zijn. Ik wachtte derhalve slechts derzelve aankomst af, om mij op nieuw op weg te begeben.

Gedurende den zomer is de noordwestewind hier de heerschende, en met dezen regent het nooit: doch thans op het einde van October, begonnen de zuidelijke winden reeds te waaijen, en bragten ons slecht weder en regenvlagen mede. Dit was ook de oorzaak, waarom wij een' tijdlang vergeefs op de baidaren en op den Profesfor ESCHSCHOLTZ moesten wachten.

Intuschen kwam er op zekeren dag, tot onze groote verwondering, eene opene boot met zes roeijers uit zee de bogt binnenvaren. Zij behoorde aan een Engelsch schip, dat op de walvischvangst was uitgegaan, en reeds sedert eenige dagen voor de baai laveerde, daar het door tegenwind verhinderd werd binnen te loopen. Dewijl het grootste gedeelte der equipage door de scheurbuik was aangetast, had de kapitein besloten zijne boot aan land te zenden, om versch vleesch voor de zieken te halen. Ik liet terstond de boot rijkelijk daarvan voorzien, gelijk mede van groente, en hiermede voeren zij weder heen. Des anderen daags kwam het schip zelf in de baai, en wierp het anker uit in onze nabijheid. Aan

de

de wijze, waarop de zeilen gestreken werden, zagen wij, dat er slechts weinige lieden meer aan boord moesten zijn, die nog kracht hadden om te arbeiden. De kapitein, die mij spoedig daarna bezocht, was zelf hevig door de ziekte aangetast. Zijne onderofficieren lagen te bed. Het schip had zeven maanden lang aan de kust van *Japan* zee gebouwd, zonder te landen, of in eenige gemeenschap met de vaste kust te staan: en nog was deze geweldige vermoeijenis niet door de vangst van eenen enkelen walvisch vergoed geworden, hoewel er zich eene menigte van dezelve aan die kust hadden opgehouden.

Dat de equipage aan de scheurbuik leed, moet ik alleenlijk aan het slechte voedsel en aan onreinheid toeschrijven, waaraan zich anders de Engelschen niet schuldig maken, doch die op eenen zoo langen onafgebroken zee-tocht ten laatste moeilijk te voorkomen is. Gedurende de gansche reis heeft zich op ons schip zelfs het minste spoor van deze vreeselijke ziekte niet doen blijken, van welke echter in vroegere tijden zoo vele zee-lieden de slagtoffers geworden zijn.

De kapitein verhaalde mij, dat zich eene menigte walvischvangers aan de kust van *Japan* ophielden, en dat vele derzelve binnen kort met eene rijke vangst naar huis zouden keeren. De voornaamste zwarigheden, waarmede zij te worstelen hadden, waren de menigvuldige stormen, die daar heerfchen, en het getrengende verbod van op de Japansche kust te landen.

Het is eene bekende zaak, dat de Japanezen met geene andere natiën dan met de Chinezen en de Hollanders te doen willen hebben, en dezelve als verpeste behandelen, die hen, op straffe des doods, niet vermogen te

na-

na
vo
len
me
ma
dat
te
ho
het
wet
ring
tige
den
stig
E
had
vers
bod
koer
Keiz
verd
op
anke
bewe
vero
zien
en g
logzu
dat
hare
Doch
voora
II

naderen. Hierin zien zij het zekerste middel om hunne voorouderlijke zeden, waarbij zij zich gelukkig gevoelen, onvervalscht te bewaren. Op mijne eerste reize met den Admiraal VON KRUSENSTERN heb ik zeven maanden in *Japan* doorgebracht, en ik kan verzekeren, dat iedereen, die in de gelegenheid is geweest dit volk te leeren kennen, hetzelfde moet achten, van wege den hoogen trap van verstandelijke beschaving, tot welken het zonder hulp van vreemden, door eigene kracht heeft weten te geraken. Welligt is deszelfs geheele afzondering een gevolg der staatkunde van de allezins vrijmagtige regering, die bevreesd is voor de verbreiding van denkbeelden, welke met haar belang niet overeenkomstig mogten zijn.

Een walvischvanger, die zich te lang aan die kust had opgehouden, had daardoor gebrek aan leefstogt en versch water gekregen. Niettegenstaande hem het verbod des lands bekend was, nam hij in dezen nood het koene besluit bij de Japanezen in de hoofdstad zelve des Keizers een bezoek af te leggen, en hij zeilde, zonder verdere formaliteiten, de bogt van *Jedo* in, waar hij, op den afstand van een kanonschot van de stad, zijne ankers liet vallen. Men kan zich verbeelden, welk eene beweging dat verschijnsel onder de bewoners van *Jedo* veroorzaakte, die nog nooit een Europeaansch schip gezien hadden. Het strand wemelde terstond van soldaten, en gewapende booten omringden het schip. Deze oorlogzuchtige toebereidselen deden de equipage vreezen, dat men zich van haar wilde meester maken, en dat zij hare waaghalzerij wel eens met haar leven konde boeten. Doch dit was het geval niet. Nadat de Japanezen alle voorzorgen hadden genomen, dat het schip deszelfs leg-

plaats niet konde verlaten, noch eene boot afzenden, kwam een fraai vaartuig naast hetzelfde liggen, uit hetwelk twee aanzienlijke Bonjofen in zijde gekleed, ieder met twee fabels op de zijde, en vergezeld van eenen tolk, die een weinig Hollandsch sprak, aan boord van het schip kwamen. Zij begroetteden den kapitein met innemende vriendelijkheid, en zeiden, dat de Keizer hen gezonden had om te vernemen, om welke reden zij hier gekomen waren, en of het hun niet bekend was, dat men op straffe des doods de Japansche kust niet mogt aanraken. De kapitein erkende rondborftig, dat hem dit streng verbod niet onbekend was, doch voegde er bij, dat het uiterste gebrek aan levensmiddelen hem tot dit radeloos besluit gebragt had. De Bonjofen onderzochten het schip naauwkeurig, en toen zij overtuigd waren, dat er wezenlijk noch proviand noch water aan boord was, namen zij met even zoo veel beleefdheid afscheid van den kapitein, als waarmede zij hem eerst begroet hadden. Eene groote menigte van booten, met nieuwsgierigen van beiderlei kunne, kwam thans van de stad; doch het was haar slechts geoorloofd buiten den kring, dien de wachtschepen om het vaartuig gefloten hadden, rond te roeijen, en zich vandaar op het gezigt van een Europeansch schip te vergasten. Nog op denzelfden dag kwam de tolk aan boord, en bragt allerlei levensmiddelen met water voor eenige weken mede, en gaf daarbij te kennen, dat de Keizer dit alles ten geschenke gaf, dewijl het eene schande voor het bestuur zoude zijn, van noodlijdenden betaling aan te nemen, en dat het pligtelijk was zijnen evenmensch te helpen: doch dat de kapitein thans, nu er in zijne behoefte voorzien was, terstond in zee had te loopen, en

aan

aan zijne landslieden bekend te maken , dat geen vreemde-
deling buiten den hoogsten nood , op straffe des doods ,
de Japanfche kust vermogt te genaken : gelijk mede , dat
het zeer onbillijk was , zonder de voorafgaande vergun-
ning des Keizers aan deze kusten te visfchen. De tolk
had eene menigte lieden medegebragt , die de levensmid-
delen en het water fchielijk in het fchip laadden : ter-
ftond daarop moest het anker geligt worden , en de Ja-
panfche booten boegfeerden het fchip naar zee , nadat
het ter naauwernood twaalf uren in de baai was geweest.
Bij het affcheid nemen wilde de kapitein den tolk een ge-
fchenk geven , doch deze kreeg daar zulk een' fchrik van ,
dat hij het fchip plotseling verliet met de verklaring , dat
de geringfte kleinigheid , welke hij aannam , hem het hoofd
zoude kosten. — Zoo naauwziende is men in *Europa*
niet.

Een andere walvischvanger zond fpoedig daarna , zon-
der iets van het voorgevallene in *Jedo* te weten , hon-
derd mijlen meer zuidwaarts , eene boot aan land , om
in een klein dorpje , nabij het ftrand gelegen , verfche
levensmiddelen in te koopen. De gelande matrozen wer-
den terftond gepakt en opgefloten , en de boot in vei-
ligheid gebragt. Het fchip wachtte lang vergeefs op de
terugkomst van de boot , totdat het eindelijk door eenen
hevigen storm ver van de kust gedreven werd. De ge-
vangenen werden goed behandeld ; hun verblijf was ge-
makkelijk , en de kost , die hun gegeven werd , uitne-
mend. Binnen den tijd van veertien dagen was hun
vonnis geveld , hetwelk zoo onmenfchelijk niet uitviel ,
als de Japanezen anders plegen te handelen. Men zette
hen in hunne eigene boot , en dwong hen , zonder le-
vensmiddelen en zonder inachtneming van het weder , in

zee te steken, waar zij 48 uren lang omdreven, en toen het geluk hadden eenen anderen walvischvanger aan te treffen, die hen opnam. Mogen deze voorbeelden allen zeevaarders, wien de gedachte mogt invallen op *Japan* te willen landen, tot eene waarschuwing dienen!

De winter begon zich thans in *Kalifornie* met nadruk te doen gevoelen. Wij hadden dikwijls stormachtig weder en regen. Op den 9 October woei de wind uit het zuidwesten met het geweld eens Oost- of West-Indischen orkaans, floeg de daken van de huizen weg, ontwortelde de zwaarste boomen, en rigtte eene vreesfelijke vernieling aan. Een onzer dikste ankertouwen brak, en wanneer het tweede, hetwelk ook nog dikker was, het niet had uitgehouden, waren wij tegen de klippige oevers van het kanaal gefmeten geworden, die de baai met de zee verbindt, en waar een geweldige stroom, tegen den hevigen storm kampende, eene vreesfelijke branding veroorzaakt. Gelukkig duurde de ergste woede van den storm slechts eenige uren: doch het was lang genoeg, om in de omstreek groote schade te veroorzaken. Er had te gelijk eene overstroming plaats. Het water verspreidde zich zoo schielijk over alle de lage gedeelten van het land, dat de onzen nauwelijks den tijd hadden, om de tent met de sterrekundige werktuigen in veiligheid te brengen.

Volgens eene nauwkeurige vergelijking van den tijd te *Petersburg* en te *S. Francisco*, door middel van het verschil der lengte, blijkt het, dat de zware overstroming, die te *Petersburg* zoo veel onheil baarde, en deze in *Kalifornie*, niet slechts op denzelfden dag voortvielen, maar ook in hetzelfde uur een begin namen. Vele honderden mijlen naar het westen, op de *Sandwich-*

Ei-

Eilanden, had op denzelfden tijd insgelijks een felle storm gewoed, gelijk mede nog honderden van mijlen verder op de *Philippijnsche Eilanden*, waar hij gepaard ging van eene aardbeving, die verscheiden huizen deed instorten. In de baai van *Manilla* was het geweld van den wind zoo geducht geweest, dat eene Fransche korvet, onder bevel des Kapiteins BOUGAINVILLE, een' zoon van den vermaarden zeevaarder, in de anders zoo veilige haven zijne masten verloor, gelijk men ons op de *Sandwich-Eilanden*, en te *Manilla* zelf verhaalde. Deze orkaan heeft bij gevolg een aanmerkelijk gedeelte van het noordelijk halfrond onzer aarde bezocht, en de oorzaak, waardoor hij ontstond, is mogelijk wel buiten onzen atmosfeer te zoeken.

Dewijl onze ankerplaats in den winter bij zulke stormen niet veilig genoeg was, maakten wij des anderen daags gebruik van het schoone weder, en zeilden eenige mijlen verder oostwaarts heen in eene kleine, van een romanesk landschap omgeven bogt, in welke VANCOUVER ook ten anker heeft gelegen, en die in alle tijden des jaars volkomen veilig is. De Spanjaarden noemen deze bogt naar een welriekend kruid, dat aan hare oevers groeit, *Herba buena*.

Onze doctor ESCHSCHOLTZ bleef nog steeds met de Baidaren uit *Ross* achter, en ik had wel oorzaak om te vreezen, dat haar door het slechte weder eenige ramp was overgekomen. Des te levendiger was mijne blijdschap, toen zij op den 12 October, ten getale van twintig, zonder avarij binnenliepen, en wij onzen vriend gezond en welvarende wederzagen. De kleine flotille had *Ross* wel voor den storm verlaten, maar was denzelfden toevallig daardoor ontweken, dat zij, voor dat hij

uitbrak, eene landingsplaats aan *Kaap de los reges* bereikte, en hem daar nu gerust liet uitrazen. Onze reizigers moesten middelerwijl met weinig leeftogt, en zonder zich tegen het ruwe weder te kunnen beveiligen, op eene hooge kale rots *bivouakkéren*. De doorgestane zwarigheden hadden echter den doctor ESCHSCHOLTZ niet ontmoedigd, en hij was terstond gereed, om met mij de reize tot het onderzoek der reeds vermelde rivieren te ondernemen.

Alle de voorbereidselen tot den togt werden gemaakt. Wij kregen ook onzen ouden loods MARCO weder, benevens eeh' soldaat van de bezetting, die zich van zelve aanbod om ons te vergezellen. Den 18 November was het weder gunstig, en wij begaven ons met de barkas en nog eene sloep, beide wel bemand en van al het noodige voorzien, onder geleide der Aleutische flotille, op reis.

In het eerst volgden wij den ons reeds bekenden koers naar den zendelingspost van *S. Gabriel*. Wij stevenden de zuidelijke kom van de baai over tusschen de eilanden door, en kwamen in de noordelijke. Nu zeilden wij oostwaarts heen, lieten op eenen vrij verren afstand *S. Gabriel* links van ons af ten noordoosten liggen, en kwamen tegen den middag aan den gemeenschappelijken uitloop der beide rivieren, die zich hier in de baai uitstorten, nadat wij dertig mijlen van ons schip af hadden afgelegd. De breedte dezer uitwatering beslaat eene en een halve mijl, en hare oevers zijn van weerskanten hoog, steil en weinig bewassen. Dwars voor haar ligt eene bank, waarboven slechts twee of drie voeten water stond: doch aan derzelve oostkant is het vaarwater diep genoeg voor schepen van middelbare grootte met derzel-

ver

ver volle lading. Wij hadden het zoodanig in den stroom, dat onze roeijers hunne uiterste pogingen moesten in het werk stellen, om de bank voorbij te geraken. Wij zetteden aan den linker oever voet aan wal, om de aardrijkskundige ligging van den uitloop te bepalen, en vonden dezelve op $38^{\circ} 2' 4''$ breedte, en hare lengte $122^{\circ} 4'$. Na dezen arbeid beklom ik eene der hoogste plekken van den oever, die uit lei- en kwarzgrond bestaat, en genoot daar een ruim uitzigt. In het zuiden lag de benijdenswaardige onafzienbare baai *S. Francisco* met alle hare eilanden en inhammen: van het noorden af slingerde zich de schoone, groote en hier nog onverdeelde stroom nu eens tusschen hooge, steile rotten, dan tusschen vrolijke, weinig beplante beemden door, waarop groote troepen herten van allerlei ras graasden. Naar alle kanten heen waren de landschappen bevallig, en droegen den stempel eener vruchtbare natuur. Onze Aleuten verstrooiden zich hier met hunne baidaren, en maakten jagt op het wild, waarmede land en water bedekt waren. Deze geweldige jagers hadden er ook nog nimmer zulk een' overvloed van bijéén gezien. Men hoorde gedurig schieten, en zelfs met de werpspiefen werd er wild gedood. De Aleuten gaan met hunne kleine lederen vaartuigen zoo gezwind om, als onze Kozakken met hunne paarden. Daar zij met de grootste snelheid hunnen buit in alle rigtingen vervolgen, zal deze hun ook zelden ontgaan. Witte en grijze pellikanen, tweemaal zoo groot als onze ganzen, waren er in menigte. Een der Aleuten drong met zijne baidare midden onder eenen troep dezer vogelen, en doodde er een' van met zijne werpspies. De anderen namen dit zoo euvel op, dat zij op den moordenaar aanvielen, en hem reeds menigen oorveeg met hunne vlerken hadden toegedeeld,

eer de overige baidaren hem ter hulpe kwamen. Dat de pellikanen zich in zulk eene menigte aan de oevers dezer rivier ophouden, bewijst haren overvloed van visch, hetgeen onze loods ons ook bevestigde. Wij bespeurden zelve de springende beweging van vele groote vischen op de oppervlakte van het water.

Nadat de matrozen eenige uren gerust hadden, voeren wij verder de rivier op: doch het was de tijd der ebbe, en de beide stroomen hier vereenigd hielden onze pogingen tegen. Wij landden daarom slechts weder te 6 ure, nadat wij niet dan weinige mijlen gevaren hadden, en floegen ons nachtleger in eene bevallige weiide op. De rivier nog bij voortduring, gelijk meer naar beneden, uit het noorden komende, was hier eene mijl breed en diep genoeg voor de grootste schepen.

Op den volgenden morgen verlieten wij met het aanbreeken van den dag ons nachtkwartier, en zeilden door den wind en den vloed begunstigd noordwaarts op schielijk vooruit. De stroom veranderde hier dikwijls van aanzien. Zijne breedte bedroeg van eene, twee, tot drie mijlen. Wij kwamen ook dikwijls in groote ronde kommen, die ettelijke mijlen in omtrek hadden en van heerlijke landouwen waren omringd. Ook zeilden wij fraaije eilanden met schoon hoog geboomte beplant voorbij, en overal vonden wij eene genoegzame diepte voor groote schepen. De steile oevers wisselden zich met bekoorlijke vlakten af, waar de herten onder de schaduw der eikeboschen graasden. Het was in der daad zelfs in dit jaargetijde eene regt vermakelijke vaart.

Toen wij tot op 18 mijlen van ons nachtverblijf en 23 van den mond der rivieren gevorderd waren, bevonden wij ons op de plek, waar zich de beide stroomen vereenigden. De eene komt uit het oosten, de andere

uit

uit het noorden. Den eersten noemende Spanjaarden *Pescadores*. Deze neemt dieper in het land nog twee rivieren op, die, volgens het zeggen van onzen loods, ook breed en diep zouden zijn, en aan welke de zendelingen de namen van *S. Joachim* en *Jezus Maria* gegeven hebben. Tot in deze rivieren toe, welker oevers voor ongemeen vruchtbaar en sterk bevolkt doorgaan, hebben de geestelijke heeren kanalen doen graven, om de Indianen naar hunne wijze te bekeeren, en zich arbeiders voor den zendelingspost te verschaffen. Thans, nu een gedeelte der bevolking bekeerd, en het andere uit vrees voor de bekeering dieper naar binnen in het land gevlugt is, kan er ook geen volk meer uit getrokken worden. De landstreek waarin wij ons bevonden, was, zoo als men ons verhaalde, bewoond geweest door een' talrijken volksstam, *Korekijnen* geheten, doch van denwelken tegenwoordig om dezelfde reden geen spoor meer bestaat.

Dewijl de rivier *Pescadores* reeds bevaren was, sloeg ik de andere in, die van het noorden komt, en aan welken men den naam van *Sacramento* heeft toegevoegd. Nadat wij haar eenige mijlen waren opgevaaren, dwong ons een felle tegenwind aan land te stapen, en wij vonden er de breedte van $38^{\circ} 22'$.

De wind werd gedurig harder, zoo dat wij heden geen vooruitzicht hadden van verder te zullen komen, en dus besloten wij hier den nacht over te blijven, en sloegen op eene vrolijke weide aan den westkant der rivier ons nachtleger op. Ik klom hier weder op eene hoogte, die mij een ruim uitzigt deed genieten. Naar het westen heen bestond het land uit louter heuvelen van eene tamelijke hoogte, doch op weinige waarvan boomen

stonden. In het oosten en zuid-oosten verhief zich hoog boven den horizon het ijsgebergte, *la Sierra Nevada*, hetwelk gansch *Amerika* van het noorden naar het zuiden doorloopt. Deszelfs verwijdering van het punt waar ik stond bedroeg ten naasten bij 40 mijlen. Het schein tot op de helft van deszelfs hoogte met sneeuw en ijs bedekt. Het land tusschen de bergen en de rivier is effen, zeer laag, sterk met bosch bewasfen en van eene oneindige menigte grootere en kleinere rivieren doorsneden, die hetzelfde in kleine eilanden verdeelen. Wij hadden op onzen togt nog geene Indianen aangetroffen: doch uit de moerasige eilandjes naar de *Sierra Nevada* heen, steeg eene menigte van rookkolommen op, en gaf te kennen, dat zij naar eene plaats de wijk hadden genomen, waar geen strikdragronder iets konde uitrigten.

Men kan met vrij wat grond van zekerheid vooronderstellen, dat de rivier *Pescadores*, even zoo als die van *S. Joachim* en van *Jezus Maria*, die zich in dezelve uitstorten, haren oorsprong heeft in het ijsgebergte, dewijl zij uit het oosten en door het lage land loopen, waar zij een aantal geringere stroomen in zich opnemen. De rivier *Sacramento* komt daarentegen uit eene geheel andere streek van het noorden, en zoude, volgens het getuigenis van eenige Indianen uit de zendelingsposten, uit een groot meer ontspruiten. Ik gis, dat de *Slavianka*, die zich in de omstreek van *Ross* in de zee uitstort, een arm van dezelve is.

De menigte van groote en kleine rivieren, die dit vruchtbare land doorfroomen, zullen voor de toekomstige aanlegplaatsen in deze gewesten van een onberekenbaar nut zijn. Het lage land is hier bij uitstek geschikt voor

vo
me
ku
vo
pla
wi
onk
zië
geu
ons
V
het
gan
zit
dat
ber
een
met
T
groot
verdv
vind
beere
was
water
beer
uit h
Me
alzo
aan d
vaarlij
rijkte

voor den rijstbouw, en het hoogere gedeelte zoude met deszelfs groeiocracht den schoonsten tarwe-oogst kunnen opleveren. De wijnstok zoude voortreffelijk voortkomen, dewijl de natuur zelve hem reeds hier geplant heeft. Wij zagen de oevers der rivier overal met wilde wijngaarden bezet, die zoo welig groeiden als het onkruid. De druiven worden zeer groot: doch de beziën zijn zoo klein als erwten, zeer zoet en van een' geurigen smaak. Wij aten er veel van en dit bekwam ons goed. Ook de Indianen eten ze gaarne.

Wij bragten onzen tijd met de jacht door. Overal op het land graasden groote en kleine herten, en de ganzen, eenden en kraanvogels waren geheel in het bezit der oevers. Er was zulk een overvloed van wild, dat ieder van ons, al was hij ook te voren geen liefhebber van de jacht geweest, het roer in handen nam, en een geweldig jager werd. De matrozen vermaakten zich met de hertenjacht, en schoten ook eenige derzelve.

Toen het donker begon te worden, legden wij een groot vuur aan, opdat onze jagers, waarvan eenige verdwaald waren geraakt, het nachtleger zouden kunnen vinden. Wij werden des nachts verontrust door eenige beeren, die dicht bij onze tent een hert vervolgden. Het was heldere manschijn, en wij zagen het hert in het water springen, om den stroom over te zwemmen. De beer volgde het, en zwom het na, totdat wij ze beiden uit het gezigt verloren.

Met het opgaan der zon vervolgden wij onzen togt, alzoö de wind een weinig bedaard was. Wij vonden aan den oever eene kleine ratelslang, die ons ligt gevaarlijk had kunnen worden. Zij werd gedood, en verrijkte de verzameling van den Hoogleeraar ESCHSCHOLTZ.

De

De rivier kwam nu uit eene noordwestelijke rigting. Hare breedte besloeg 250 à 300 vadem, doch nevens haar aan den oostkant vloeiden nog eene menigte kleine armen, die vele eilanden vormden. Het land aan de westzijde der rivier bleef tamelijk hoog, en dat van de oostzijde laag. Er liep een zoo sterke stroom, dat wij slechts langzaam vooruitkwamen, hoewel de roeijers alle hunne krachten inspanden. Met het klimmen der zon stak ook de noordewind weder op, zoodat wij met alle onze moeite naauwelijks iets vorderden. Dit noodzaakte ons, reeds met het midden van den dag aan land te gaan, zoodat wij op dezen dag slechts tien mijlen hadden afgelegd. De plaats van den oever, waar wij ons nu bevonden, lag op de breedte van $38^{\circ} 27'$, en op de lengte van $122^{\circ} 10'$.

Hier was dan ook het keerpunt van onze kleine ontdekkingsreis. Het ongunstige weder liet ons niet toe verder te gaan. Ook verzekerde ons de loods, dat het in dit jaargetijde, uit hoofde van den veelvuldigen regen, die de rivier doet zwellen, en den stroom heviger maakt, ondoenlijk zoude zijn verder te komen, omdat het water reeds aanmerkelijk toenam. Die hier in het vervolg in den zomer mogt komen wanneer alle die zwarigheden wegvallen, moge dus onze nasporingen voortzetten.

Het scheen, dat zich in de nabijheid onzer landingsplaats kortelings Indianen hadden opgehouden. Wij vonden eene stang in de aarde gestoken met eenen windwijzer van vederen, eenige plekken waar vuur gebrand had, en waar de asch nog boven de kolen lag, gelijk mede twee Indiaansche kanos van biezen gevlochten. De loods noemde mij twee stammen op, de *Tschupukanen* en *Hulpunen*, welke deze streken voorheen bewoond hadden, en mischien nog enkele keeren hier kwamen

stroom-

stroopen. Thans zagen wij de kolommen van hunnen rook boven de moerassen opstijgen. Zij hadden er de hoogste punten van tot hunne verblijfplaatsen verkoren.

Wij hadden hier het schoonste gezigt op de grootsche bergketen van *la Sierra Nevada*. De geheele oostelijke gezigteinder was door deze hooge ijsklompen bepaald, en het lagere strand lag als eene groene zee vóór dezelve uitgespreid. Van de baai *S. Francisco* heeft men nergens eenig uitzigt op de *Sierra nevada*: doch zoodra men het punt te boven is, waar de *Pescadores* en de *Sacramento* zich vereenigen, krijgt men reeds een gedeelte van dit gebergte in het oog.

De dag verliep ons weder onder de verlustiging van de jagt, en wij schoten verscheiden herten, welker vleesch wij zeer smakelijk vonden. Des nachts werden wij door de kleine wolven gestoord, die hier ook in menigte voorhanden zijn. Zij ontroofden ons eenige stukken hertenvleesch.

Op den vroegen morgen namen wij den terugtogt aan, en verlieten deze schoone vruchtbare streken, waarvan vele duizenden van huisgezinnen in overvloed konden leven, maar die evenwel met alle hare pracht en weligheid, door het volflagen gebrek van bewoners eenen onaangenamen indruk te weeg brengen, die nog versterkt wordt door de gedachte aan de verdrijving der Indianen.

Op den terugtogt peilden wij gestadig, en bevonden de diepte in het midden der rivier altijd 15, 17, tot 20 vademen, doch vóór aan den mond slechts 4, of 5.

Den 23 November kwamen wij beladen met hertenvleesch voor de geheele manschap weder aan boord. Kapitein LASAREF was in dien tusfchentijd met zijn fregat aangekomen. Hij had op zijnen togt van *Nieuw-Arch-*

chan-

changel tot *S. Francisco* bijkans onophoudelijk met stormweêr te kampen gehad.

Ik had slechts op zijne aankomst gewacht om *Kalifornie* te verlaten, omdat wij door hem naar het vaderland konden schrijven. Ons fregat werd dan nu ook dadelijk zeilvaardig gemaakt, de legertenten aan land opgebroken, en met de sterrekundige werktuigen aan boord gebracht. In den laatsten nacht, dien onze lieden op het land doorbragten, doodden zij nog een stinkdier, hetwelk in eene tent was geloopen om eenig aas op te doen. Dit dier, hetwelk in grootte niet ongelijk is aan eene kat, verspreidt zulk eenen afgrijselijken stank, dat men het onmogelijk nabij hetzelfde kan uithouden. De honden, die somwijlen jacht op deze dieren maken, kunnen, zoo als men zegt, dien stank niet weder kwijt worden, en woelen zoo lang in razende woede met hunnen neus in den grond, dat er het bloed uitspat. Deze zijn de Kaluschen onder de dieren.

Op den morgen van den 25 November, toen de eb inviel, laveerden wij met eenen noordwestewind, die hier gemeenlijk altijd schoon weder medebrengt, de baai van *S. Francisco* uit. De zee was nog zeer verbolgen door de hevige zuidwesterstormen, die hier onlangs gewoed hadden, zoodat er hooge golven gingen in het kanaal, hetwelk de baai met de zee vereenigt. Het schip door den sterken stroom tegen deze golven ingedreven, begon zoodanig te slingeren, dat het niet langer naar het roer luisterde, waardoor wij in gevaar geraakten van tegen eene klip gefmeten te worden. Ik raad elken zeevaarder aan, om slechts uit de baai te zeilen, wanneer het water van dit kanaal kalm is; en dit gebeurt meestal, wanneer de wind eenige dagen achtereen uit het noordwesten gewaaid heeft. Vol-

Volgens onze meermalen herhaalde waarnemingen ligt het *presidio* van *S. Francisco* op de breedte van $37^{\circ} 48' 33''$, en op de lengte van $122^{\circ} 22' 30''$. De miswijzing der kompasnaald was van $16^{\circ} 0' 00''$ ten Oosten.

Onze waarnemingen in de baai leverden voor den tijd van het hooge water, bij de nieuwe en de volle maan, 11 uren 20 minuten. Het grootste verschil van water was van 7 voeten. De rivieren, die in de baai uitloopen, hebben veel invloed op den tijd van ebbe en vloed, zoodat de ebbe acht uren lang aanhoudt, en de vloed slechts vier.

XII.

DE SANDWICH-EILANDEN.

Toen wij de kust van *Kalifornie* uit het gezigt verloren hadden, stelden wij koers naar het zuiden, ten einde zoo spoedig als mogelijk was den pasfaat te bereiken, en dan regtuit naar de *Sandwich-Eilanden* te zeilen. Een aanhoudende sterke noordewind begunstigde onzen overtocht, zoodat wij op den 3 December, onder de lengte van $133^{\circ} 58'$, den keekring van den kreeft doorsneden, den pasfaat aantroffen, door middel van denzelfden westwaarts koers zetteden, en ons verbeeldden hier in de keekringsstreek aan geene stormen meer blootgesteld te zullen zijn. Hierin echter hadden wij ons nu eens misrekend. Reeds op den 5 begon er een hevige zuidoostewind te blazen, die ons noodzaakte alle de zeilen te strijken. Den 6 ging de storm met een gelijk geweld naar het westen om, en den 7 liep hij naar het noorden. Nu kregen wij met de verschrikkelijkste rukwinden te doen: doch gelukkig helderde de hemel spoedig op, en de storm bedaarde. Tegen den avond van den 8 viel de gewone westpasfaat weder in. Ik maak slechts

slechts van deze stormen melding, omdat zij tusschen de keerkringen, zoo ver van land af, althans die uit het westen, bijna zonder voorbeeld zijn. Doch dit jaar scheen over het geheel van deszelfs gewonen loop afgeweken te zijn, en bragt eene menigte verwoestende natuurverschijnselen mede, over welke men zich overal, waar wij kwamen, te bedroeven had.

Nadat het weder zoodanig tegen ons gewoed had, bleef het nu aangenaam, en onze reis ging onder den heerlijken keerkringshemel spoedig en vermakelijk voort. Het zeilen tusschen de keerkringen levert inderdaad een eigenaardig genoegen op, en wordt uit hoofde daarvan door alle de zeevarenden hoogelijk geroemd. Een oude Engelsche scheepskapitein, wiens kennis ik op deze reis maakte, verzekerde mij, dat hij zich voor het overige van zijnen leeftijd geen grooter geluk konde voorstellen dan een goed stielzeilend schip te bezitten, eene lekkere tafel te houden, en altijd zonder te landen tusschen de keerkringen rond te zeilen. Ik erken, dat deze verklaring van eenen echten zeeman niet met mijne neigingen zoude strooken. Het gezigt alleen van land is mij op alle mijne reizen steeds een genoegen geweest. Hoezeer het brengen van een schip door verafgelegene zeeën, in strijd met de onbestendige elementen, mij niet onbelangrijk voorkwam, zoo verrukte mij nochtans vooral de bekendwording met vreemde gewesten en derzelve bewoners, en ik heb mijne zeetogten steeds als den arbeid voor die belooning beschouwd. Misschien ben ik ook niet voor eenen zeeman geboren. Mijne opvoeding was daar ten minste niet toe berekend, en het toeval heeft er mij in mijn vijftiende jaar toe gemaakt.

Nadat wij *Ovahi*, het grootste der *Sandwich-eilanden*,

II DEEL.

H

den,

den, met deszelfs wijdberoemd gebergte *Mou-na-roa*, in den nacht voorbij waren gezeild, zagen wij op den 13, bij het aanbreken van den dag, het ten westen van hetzelfde gelegen hooge eiland *Muwe*, en vervolgden onzen togt langs deszelfs noordelijke kust en die van het volgende eiland *Morotai*, naar het eiland *Wahu*, alwaar wij wilden landen. Het gezigt van eenig land tusfchen de keerkringen is altijd zeer genoegelijk, hoezeer er de kusten doorgaans uit zeer hooge lavabergen bestaan, groote en meerendeels kale rotsblokken zich wild boven elkander stapelen, en den zeevaarder lang aan de vruchtbaarheid des lands doen twijfelen. Hij wordt des te aangenaamer verrast, wanneer hij aan de zuidkanten van alle de eilanden dezer groep, in tegenstelling van de noordkanten, alleen hoogst bevallige landouwen in weligen bloei aantreft.

In het midden van de straat, tusfchen de eilanden *Muwe* en *Morotai*, liggen twee kleine onbewoonde eilanden, van welke het onbegrijpelijk is, dat zij op de kaart van VANCOUVER niet aangeduid staan. Wij deden ons best, om derzelver ligging zoo naauwkeurig als mogelijk was te bepalen.

Des namiddags te 4 ure zagen wij de hooge, uit gele klippen bestaande oostelijke landpunt van het eiland *Wahu*, zich duidelijk boven den gezigteinder verheffen. Aan derzelver zuidkant ligt de veilige haven *Honaruro*, die wij door het vallen van de duisternis niet meer konden bereiken, zoodat wij ons dien nacht tusfchen de eilanden *Morotai* en *Wahu* bleven ophouden. Des morgens voeren wij langs de zuidkust van *Wahu*, en nadat wij de kaap, op dewelke de spitse zoogenoemde *Diamantberg* staat, waren omgezeild, zagen wij eens-

ensklaps de haven met hare bekoorlijke omstreken, en in dezelve eene menigte schepen van allerlei vlaggen ten anker liggen.

Ik moet hier een paar aanmerkingen inlaschen, die nuttig kunnen zijn voor de zeelieden, die deze wateren niet naauwkeurig kennen. Hij, die bij deinzig weder, of in den nacht, genoodzaakt is tusschen de eilanden *Wahu* en *Morotai* te zeilen, neme den sterken stroom in acht, die hier het gansche jaar door naar het noordwesten loopt: en die de oostelijke punt van *Wahu* omzeilt, om te *Hanaruro* te komen, verwijdere zich niet boven de drie mijlen van de kust, dewijl er doorgaans op verderen afstand geen wind is, terwijl daarentegen in de nabijheid van de kust regelmatig des morgens een frische landwind, en van den middag tot den avond een koele zeewind heerscht.

De aankomende zeevaarder ziet achter de stille haven, die door koraalriffen tegen het geweld der baren beveiligd wordt, de zoogenaamde stad *Hanaruro* in onregelmatige rijen van woningen, op de vlakte liggen. Tusschen de hutten van verschillende gedaante verheffen zich hier en daar eenige huizen, die naar de Europeaanse manier van steen gebouwd zijn. De eerste verbergen zich nederig onder de koele schaduw van palmboomen, de laatste vertoonen zich stout in den brandenden zonneschijn, en verblinden het oog door den witten kalk, waarmede zij bepleisterd zijn. Digt aan den oever ligt de met kanonnen beplante vesting, een vierkant van sterke muren, en uit deze wappert de bontgestreepte nationale vlag der *Sandwich-eilanden*. Boven de stad verheft zich het land bij wijze van amphitheater, en verschaft door deszelfs planterijen van tarowortelen, suikerriet en bananen een ongemeen heerlijk uitzigt, hetwelk door het steile en wild tot in de

wolken reikende gebergte met zwaar geboomte bezet, gedeekt wordt. Dit overfchoone panorama laat ook geen twijfel over ten aanzien der vruchtbaarheid van het eiland *Wahu*, welke aan hetzelfde ook den naam van *den tuin der Sandwich-eilanden* verworven heeft.

Bij de haven gekomen zijnde, liet ik door het gebruikelijke fein om eenen loods verzoeken. Spoedig daarna zagen wij eene boot van Europeaansch maakfel naar ons toekomen. Derzelve roeijers waren naakte *Kanacka's*, zoo als de geringfte volksklafse hier genoemd wordt: de loods zat aan het roer, en was geheelnaal naar onze wijze gekleed. Toen hij aan boord kwam, herkende ik in hem den Engelschman ALEXANDER ADAMS, die, toen ik hier voorheen met den *Rurik* was, het bevel voerde over het fchip *Kahumanna*, aan den Koning TAMEAMEA toebehoorende, en die thans opzigter over het loodswezen was. De wind liet ons niet toe binnen de haven te loopen: doch na eenige uren werd hij gunftig, en wij kwamen, met behulp van den kundigen loods, door het enge, flangenvormige kanaal gelukkig binnen. Zeer groote fchepen kunnen niet door hetzelfde gaan, en het onze was het grootfte, hetwelk het ooit bevaren had.

De fchepen, die in de haven vertuid lagen, waren gedeeltelijk Engelsche en Amerikaanfche walvifchvangers, die hier ingelooopen waren, om zich van verfche levensmiddelen te voorzien, gedeeltelijk zulke, die naar de noordwestkust van *Amerika* waren beftemd, om daar vellen in te koopen, of die er vandaan kwamen en hier infgelijks hadden aangelegd. Eenige derzelve waren met Chinefche voortbrengfelen uit *Kanton* bevracht, en voor de *Sandwich-eilanden* beftemd, waar zij een goed debiet vonden. Hier lag ook een Fransch fchip met quincailleriën geladen, hetwelk van *Bordeaux* naar *Chili*,
Peru

Peru en *Mexico* gegaan was, en het overige van deszelfs lading hier had gebracht. Alle de kapiteins dezer schepen bezochten mij, in de hoop van iets nieuws uit *Europa* te vernemen: doch vele hadden het na mij verlaten, en deelden ons hunne Londensche nieuwspapieren mede.

Wanneer men bedenkt, dat er nauwelijks vijftig jaren verloopen zijn, sedert dat deze eilanden door cook bekend werden, dat derzelver bewoners toen nog geheelenal waren, hetgeen wij Wilden noemen, dat zij namelijk van onze zeden, inrigtingen en gebruiken, van onze uitvindingen, kunsten en wetenschappen geen begrip hadden, en dat derzelver leefwijze bij gevolg geheel van de onze afweek, dan zal men zich vrolijk verheugen, na een zoo kort verloop van tijd, de haven van *Hanaruro* geheelenal voor eene Europeaansche te kunnen aanzien, en op zijn hoogst slechts door de eenigermate gebrekkige kleeding der inboorlingen aan de nieuwhheid hunner bekendwording met ons herinnerd te worden.

Het kan mijnen lezers niet onbelangrijk zijn, in eene korte schets der geschiedenis van dit volk, deszelfs spoedige vorderingen tot de beschaafdheid na te gaan, door welke het den Europeanen bijkans op zijde zou streven, indien er geene ongelukkige omstandigheden tuschen beiden waren gekomen, wier invloed hen zal terughouden, totdat er weder een Souverein, gelijk *TAMEAMEA* was, aan deszelfs hoofd zal staan en die zwarigheden te boven komen.

De elf eilanden, welke cook naar zijnen beschermheer den Graaf *SANDWICH* genoemd heeft, en die deze benaming hebben behouden, dewijl derzelver bewoners zich door geen gemeenschappelijken naam aanduiden,

liggen, zoo als men weet, tusſchen den 19 en 22 graden noorderbreedte. Zij zijn allen zeer hoog en van eenen volkaanachtigen aard. *O Wahi*, het oostelijkſte, overtreft de overige ver in uitſtrektheid. Het is 87 mijlen lang en 75 breed. Er bevinden zich drie bergen op hetzelfde, die zich met de hoogſte in de wereld kunnen meten. Het klimaat der eilanden is bij uittek ſchoon en gezond. De Kapitein KING ſchatte het aantal van derzelve bewoners op 400,000. Hunne geſtalte, kleur, taal en gebruiken, gaven hunne verwantſchap met de overige eilanders des grooten oceaans duidelijk te kennen. Zij hebben hier echter geene oorkonden meer van.

Hunne oudſte geſchiedenis beſtaat uit verhalen, die tot aan de vroegſte bevolking dezer eilanden opklimmen, en doorweven zijn met fabelen, die nog in geene reisbeſchrijving voorkomen. Ik heb dezelve naauwkeurig bijeenverzameld uit de geſprekken van den aanzienlijkſten en verſtandigſten man op *Hanaruro*, mijn' vriend KAREMAKU, waarbij de Spanjaard MARINI, die zich hier reeds lang heeft opgehouden, ons om elkander beter te verſtaan, tot een' tolk diende.

Ingevolge dezer onlangs hier nog algemeen geloofde vertellingen heerschte de magtige geest ETUA RONO over deze eilanden, voordat dezelve door menſchen bewoond waren. Hij konde er geene voortbrengen, hoe gaarne hij zijn land ook bevolkt had gezien. Dit maakte hem zeer treurig, en hij vergoot ſtroomen van tranen op den *Mou-na-roa*. Zijne teedere gemalin zelve, de ſchoone godin OPUNA, was niet in ſtaat hem eenigen troost te verſchaffen. Eindelijk verhoorde hem het noodlot. Aan de zuidoostkaap van *O Wahi* kwamen twee booten met eenige huisgezinnen te ſtranden, welke zwijnen, hon-

den.,

den, hoenders en verscheidene soorten van eetbare wortelen medebragten. Nog heden toont men op eene rots het ingedrukte voetspoor van den man, die het eerste liet land betrad. RONO was juist afwezig. Hij was bij de noordelijke eilanden bezig met vischen voor zijne gemalin. De god des vuurs, die hem onderdanig was, en de menschen niet beminde, maakte van deze gelegenheid gebruik, om dezelve vandaar te verjagen. Hij trad hun grimmig te gemoet, en vroeg vanwaar zij kwamen. Het antwoord was: „Wij komen uit een land, waar men zwijnen, honden, kokosnoten en broodvruchten in overvloed vindt. Een geweldige storm heeft ons gejaagd, toen wij onze naburen wilden bezoeken, en de maan is viermaal veranderd, voordat wij hier gekomen zijn.” Zij baden nu om de vergunning van zich hier te mogen vestigen: doch de god des vuurs sloeg dit af en bleef onverbiddelijk, hoewel zij beloofden hem een zwijn te zullen offeren. Intusschen bespeurde RONO eenen vreemden reuk van *O Wahi*, keerde eensklaps terug, en was niet weinig verrast op het gezicht van menschen. Zijn vriendelijk voorkomen boezemde hun vertrouwen in. Zij keerden thans hunne bede tot hem, en verhaalden hem, hoe hardnekkig de god des vuurs hen verstootten had. Hierop werd RONO zoodanig in woede ontstoken, dat hij den god des vuurs in den krater *Kairuo* wierp, die zich bij den berg *Mou-na-roa* bevindt, en daar woelt hij nog op den huidigen dag. De menschen, die nu gerust op *O Wahi* leefden, en door groote offeranden hunne dankbaarheid en hunne liefde aan ETUA RONO zochten te bewijzen, vermenigvuldigden sterk. Weldra werden ter eere van RONO de jaarlijksche plegtige spelen *Makahiti* ingerigt, welke uit verschillende ligchaams-

oefeningen, vuistvechterijen en krijgskundige evolutiën bestonden. Die daarin den prijs behaalde, werd omkranst, en was onder den maaltijd de koning van het feest. Langzamerhand werden na *O Wahi* ook de overige eilanden bevolkt, en het getal der goden groeide aan; doch zij bleven allen aan ETUA RONO onderworpen.

Onder de bescherming van ETUA RONO leefden de menschen lang cendragtig en in vrede; niets scheen hun geluk te zullen storen, tot dat er plotseling een treurig voorval gebeurde. De godin OPUNA, de schoone gemalin van RONO, vernederde zich dermate, dat zij eenen man van *O Wahi* door hare gunst gelukkig maakte. De beledigde en door jaloerschheid in woede ontstoken echtgenoot stortte haar van leene hooge rots af, zoodat zij verpletterd op den grond viel. Doch naauwelijks had hij deze daad volbragt, of hij had er berouw over, liep als een dolleman rond, en deelde onder alle menschen, die hij ontmoette, oorvegen en muilperen uit. Het volk vol verbaasdheid over de verandering, die er met den god plaats had, vroeg hem naar de oorzaak van dezelve, en in het gevoel zijner smart riep hij uit: „ik heb hetgene ik het meest beminde vermoord.” Hij droeg het lijk van OPUNA naar de *Maraï* (begraafplaats) aan de baai *Karekakua*, en bleef daar lang in bitteren rouw verzonken. Eindelijk besloot hij deze eilanden te verlaten, waar hem alles den gelukkigen tijd, dien hij met zijne gemalin geleefd had, herinnerde. Het volk, waaraan hij zijn voornemen mededeelde, geraakte daarover in de bitterste treurigheid. Hij zocht hetzelfde te troosten met de belofte, dat hij eens zoude wederkomen op een drijvend eiland, overvloedig voorzien van alles, wat

wat een' mensch gelukkig kan maken, en dat hij dan zijnen lievelingen een rijkelijk aandeel daarvan zoude geven. Daarop scheepde hij zich in een vaartuig van eene bijzondere bouwde in, en zeilde naar een verafgelegen vreemd land.

Met het vertrek van RONO hield de gouden eeuw dezer eilanden op. Van nu af aan ontstonden er twisten en oorlogen. Het getal der goden werd nog veel grooter, doch derzelve invloed was niet meer zoo zegenrijk, als toen zij nog onder het gezag stonden van den algemeen vereerden opperheer. In dezen tijd ontstonden ook de menschenoffers en meer andere gebruiken, die in het gelukkige verledene onbekend waren. — De *Mythologie* der Sandwich-eilanders levert echter geen bewijs op, dat zij ooit kannibalen geweest zijn.

KAREMAKU wist nu aangaande een lang tijdsverloop niets te zeggen, voordat er weder eene merkwaardige gebeurtenis voorviel. Eene boot met vijf blanke menschen landde in de baai van *Karekakua*, dicht bij de *Marai*, waar OPUNA rustte. De inhoorlingen zagen hen aan voor wezens van eene hoogere soort, en waren hun dus niet hinderlijk om bezit te nemen van de *Marai*, op welke gewijde plaats zij niet alleen beveiligd waren tegen de vervolging, maar ook geen gebrek konden lijden aan levensmiddelen, dewijl er dagelijks aan de beelden der afgoden spijsoffers gebragt werden. Zoo leefden zij zeer genoegelijk, en dewijl zij terstond naar de *Marai* gegaan waren, en de geschiedenis van OPUNA door een lied vereeuwigd, algemeen onder het volk bekend was, zoo werden zij weldra voor afgezanten van RONO gehouden, aan welken hij de bewaking van de grafplaats zijner dierbare gemalin had aanbevolen. Deze

meening verwierf hun nog grootere eerbewijzing dan die, welke zelfs den afgoden ten deele viel. De priesters alleen hadden het regt hen van alle hunne behoeften te voorzien, en kweten zich ook op het vlijtigste van dien pligt: het volk onderwerd zich zelfs niet in de nabijheid der *Marai* te komen. Eindelijk kwamen zij zelve onder het volk: en hoewel dit nu overtuigd werd, dat zij inderdaad menschen waren, die slechts door kleur van hen verschilden, zoo bleven zij toch door hun verstand en hunne onbeprokene zeden in groote achting. Men gaf hun de aanzienlijkste meisjes ten huwelijk, en ieder van hun werd de beheerscher van een eiland. De nakomelingschap dezer vreemde menschen, zeide KAREMAKU, tot welke de meeste *Jeri's* (adelijken) behooren, is nog heden door hare blanke kleur onderscheiden. Het is inderdaad waar, dat hier, even als op *Tahaiïi*, de *Jeris* van de lagere volksklasse door grootte en eene schoonere ligchaamsgestalte verschillen, waarbij dan nog de blankere kleur van vele onder hen komt.

Het waren ook de blanke vreemdelingen, die op deze eilanden de helmen en de korte mantels in zwang bragten, welke COOK en KING hebben beschreven. In het begin verschenen de Koningen slechts in die kleederdragt: doch ten tijde van COOK was zij reeds door de *Jeri's* aangenomen. Thans, nu de Europeaanse modes die van het land geheel hebben verdrongen, toont men dezelve nog slechts aan de vreemdelingen, als een aandenken aan het verledene. De helm is van hout, geheel overdekt met kleine, gele en roode veders, van een beweegbaar vizier voorzien, zoodat hij, wat zijnen uiterlijken vorm aangaat, geheel naar die van onze riddertijden gelijkt. De korte mantel, die, bij gebrek van gewe-

wevene stof uit kunstig in elkander gewerkte vederen bestaat, is insgelijks eene getrouwe kopij van dien, welken onze ridders droegen. Hierdoor wordt dan wel genoegzaam bewezen, dat de op *O Wahi* gelande blanke menschen werkelijk Europeanen waren, en dat wij met een groot gedeelte der aanzienlijkste Sandwich-eilanders ten minste nader verwant zijn, dan met de overige bewoners der *Zuidzee*.

Met de komst van deze blanke menschen begint eerst eene soort van tijdrekening, en men telt op *O Wahi* van den blanken Koning af tot aan TAMEAMEA zeven Koningen, die elkander in de regering opgevolgd zijn. In dit tijdperk, doch lang voor COOK, zegt men, dat twee vaartuigen aan de noordoostkust van *O Wahi* gestrand zouden zijn. Wat er van de tot dezelve behoorende equipagiën geworden is, daaromtrent zijn de overleveringen niet gelijklopende. Volgens de eene zijn zij bij de schipbreuk omgekomen, volgens de andere door de inboorlingen vermoord. Van één schip maakte KAREMAKU ook nog melding, hetwelk in de verte gezien was, en hoewel er zoo wel bij *O Wahi* als bij *Muwe*, ijzeren scheepsankers gevonden zijn, die stellig bewijzen, dat aldaar schepen gelegen hebben of verongelukt zijn, zoo wist hij daar toch niets van te zeggen. Het is overigens zeer waarschijnlijk, dat de Spanjaarden, die van hunne ontdekkingen in de *Zuidzee* zoo dikwijls een geheim maakten, reeds voor COOK van het bestaan dezer eilanden wel iets geweten hebben.

Met het jaar 1778, toen COOK ze ontdekte, en denzelven, gelijk reeds gezegd is, den naam gaf naar den toenmaligen eersten Lord der Admiraliteit, neemt het geschiedkundig tijdperk dier eilanden een' aanvang. Zij

wa-

waren toen niet, gelijk thans, gezamenlijk aan denzelfden Koning onderworpen, maar ieder eiland had deszelfs eigen beheerscher, die *Jeri-rahi* genoemd werd, eene volltrekte magt over het leven en den dood zijner onderdanen had, en aan wien de zoodanigen onder hen, die in het bezit van landerijen waren, eene schatting moesten betalen. Op *O Wahi*, waar *COOK* omkwam, regeerde toen *TERAIOPU*, door hem *TERREOBU* genaamd.

De reisgenoot van *COOK*, Kapitein *KING*, hangt de volgende schilderij op van de Sandwich-eilanders. „Zij zijn over het algemeen van middeibare grootte (*) en fersich van gestalte. Hun gang en hunne bewegingen zijn vlug. Zij loopen gezwind, en kunnen groote vermoeijensissen verdragen. De mannen moeten echter in krachten en behendigheid min of meer wijken voor de bewoners der *Vrienden-eilanden*, en de vrouwen zijn niet zoo teeder van leest als de *Tahaiterinnen*. Hunne kleur is iets bruiner, en zij zijn niet zoo schoon als de *Tahaitiers*: intusschen hebben de gelaatstrekken van een groot gedeelte der beide geslachten iets innemends en openhartigs: in het bijzonder nemen de fraaije oogen en tanden der vrouwen, en derzelve zachte gevoelige blik zeer voor haar in. Hun haar is donkerbruin, niet zoo glad als dat van de Amerikaansche wilden, en niet kroes gelijk dat van de *Negers* in *Afrika*, doch het wisselt tusschen die beide in, en is bijkans even als het onze.”

„De *Jeri's* onderscheiden zich hier, even als op de andere eilanden der *Zuidzee*, zeer voordeelig door hunne

(*) Men moet dit alleen verstaan van de lagere volksklasse: de *Jeri's* zijn er bijna allen even zoo groot als die op *Tahiti*.

ne gefalte. Alle degenen, die wij hier gezien hebben, waren zeer welgemaakt. Ook zijn zij zelden behebt met de zweren en gezwellen, die wij zeer menigvuldig bij de lagere volksklasse bespeurden, en die wij toefschreven aan het veelvuldige zout, waarmede zij het vleesch en den visch toebereiden: daarentegen doet hun het onmatig gebruik van den avadranc (welken de lezer zich nog van *Tahaiti* herinneren zal), veel nadeel. Bij hen, die daar het meest van leden, was het gansche ligchaam zeer mager en met eenen witten uitflag bedekt. Hunne oogen waren rood en ontftoken. Zij beefden sterk, en konden hun hoofd niet regt ophouden. Deze drank verkort echter het leven niet van alle zijne beminnaars: want TERRIOPU, KAU en eenige andere opperhoofden waren zeer oud: doch hij heeft altijd eenen vroegen en ziekelijken ouderdom ten gevolge. Gelukkig is deszelfs genot een der uitsluitende voorregten van de opperhoofden. De zoon van TERAIOPU, een knaap van twaalf jaren, roemde er dikwijls op, dat hij het regt gekregen had van ava te drinken, en toonde met veel weltevredenheid eene kleine plek op zijne lendenen, waar die uitflag reeds merkbaar was geworden."

„Niettegenstaande het zware, onherftelbare verlies, ons door de eensklaps opgewekte gevoeligheid en de geweldadige handelwijze der Sandwich-eilanders toegebracht (den dood van COOK) moet ik, om hun gedrag over het algemeen regt te doen wedervaren, zeggen, dat hun karakter zeer zacht en welwillend is, en dat zij noch zoo litzinnig en wispelturig, als de Tahaitiers, noch zoo ernstig en achterhoudend als de Vrienden-eilanders zijn. Zij schijnen onderling in de beste verftandhouding, en op eenen zeer vriendschappelijken voet te leven. Wij
be-

bewonderden de teedere zorg, waarmede de vrouwen hare kinderen behandelden. Dikwijls waren haar de mannen in die huishoudelijke bezigheid behulpzaam met eene voorkomende bereidwilligheid, die hunne harten eer aan doet."

„ Wanneer men met dat al uit de achting, die het vrouwelijke geslacht bij hen geniet, een besluit wilde opmaken tot hunne vordering in de beschaafdheid, welke zich toch op die wijze het beste laat beoordeelen, dan kan men niet stellen, dat deze ver gevorderd is. Het is der vrouwen niet slechts verboden, met de mannen te eten, maar zij mogen de beste spijzen ook niet aanroeren. Zwijnevleesch, schildpadden, vele der voorten van vischen en eenige van bananen mogen zij niet nuttigen, en men heeft ons gezegd, dat een arm meisje gruwelijk slagen kreeg, omdat het bij ons aan boord iets van die verboden dingen geproefd had. De vrouwen schijnen er meestal in afzondering te leven, en hoewel wij nimmer gezien hebben, dat zij slecht behandeld werden, zoo is het niettemin zeker, dat men weinig achting voor haar heeft."

„ Telkens, wanneer wij aan land kwamen, werden wij met veel vriendschap en gastvrijheid ontvangen. Men gedroeg zich bijkans altijd met de meeste ingetogenheid jegens ons. Zoodra wij voet aan wal zetteden, welkijverden de eilanders onder elkander, wie ons het eerst geschenken brengen, spijs toebereden en ons bewijzen van hunne achting geven zoude. De oude lieden weenden van blijdschap, en waren zeer tevreden, wanneer zij de vergunning konden erlangen ons aan te raken: en dan maakten zij vergelijkingen tusschen ons en henzelve, die hunne groote bescheidenheid en nederigheid aan den dag bragten."

„ In

de
ge
wo
een
ge
zijn
ten
ning
felen
pen
den,
wij
zijn'
He
zegt,
beden
rigten
als e
KING

„ In geestvermogen schijnen de Sandwich-eilanders in geenerlei opzigt voor eenig ander volk te wijken. Hunne vorderingen in den veldbouw en de volkomenheid hunner handwerken staan in evenredigheid met hunnen toestand, en met de hulpmiddelen, welke de natuur hun aanbiedt. De oplettendheid, waarmede zij den arbeid van onzen smid gadesloegen, en de middelen, die zij nog voor onze afreize uitvonden om aan het ijzer, hetwelk zij van ons gekregen hadden, den vereischten vorm tot hun gebruik te geven, leverden een genoegzaam blijk op van hunne leergierigheid en zelfs van hunne vindingrijkheid.”

„ Onze ongelukkige vriend KANCENA (hij werd door de Engelschen, jegens welke hij zich allervriendelijkst gedragen had, doodgeschoten) werd door een' buitengewonen lust gedreven om zich te onderrigten: hij had een ongemeen gezond oordeel en eene levendigheid van geest, die men onder volkeren in dien toestand als het zijne, zelden aantreft. Hij deed ons ontelbare vragen ten aanzien onzer zeden en gebruiken, van onzen Koning, onze regeringsvorm, de bevolking en voortbrengselen van ons land, de manier van onze huizen en schepen te bouwen. Hij wilde weten, of wij oorlogen voerden, met wie en waarom, op welke wijze, welken God wij aanbaden, en nog vele andere zaken, waardoor hij zijn' veel omvattenden geest aan den dag legde.”

Hetgene KING van de goedhartigheid dezer eilanders zegt, wordt zoo veel te meer bevestigd, wanneer men bedenkt, dat de Engelschen, gelijk uit hunne eigene berigten blijkt, hen zeer hard behandelden, en dat COOK als een slagtoffer van zijne eigene schuld gevallen is. KING heeft hen mede vrij gesproken van de verdenking, dat

dat zij kannibalen waren, die echter ANDERSON en andere reisgenooten van COOK op hen geworpen hadden.

De neiging tot stelen hadden zij, of liever had hunne laagste klasse van volk gemeen met de overige Zuidzee-eilanders, en het was deze, welke aan COOK de aanleiding gaf tot eene roekelooze gestrengheid, waarbij hij zich zelven als regter opwierp, en zich de verstaande gewelddadigheden veroorloofde. Was hij een zoo groot menschenvriend als zeeman geweest, dan zoude hij zijn leven op *O Wahi* niet hebben verloren door eene den woners afgedwongene zelfsverdediging, gelijk nader blijken zal.

De gewoonte van het *tatouëren* had ook plaats op de *Sandwich-eilanden*. Men vond er zelfs gezigten met rechte en hoekige lijnen geteekend, en eenigen hunner hadden zich zelfs hunne tongen laten *tatouëren*. De handen en armen der vrouwen waren vol van aardige teekeningen.

De gewone kleeding der beide geslachten bestond in niets anders dan in een stuk stoffe, hetwelk midden om het lijf gebonden was. De vrouwen schikten zich daarboven op met halsfieraden van schelpen, of van eene soort van kleine roode boontjes, die hard en glad zijn: of zij droegen een' halsband van fraaije zamengevlochten vederen. Ook derzelve haar was met deze en met bloemkranfen getooid. Zindelijke armbanden van verschillende soort voltooiden haren opschik.

De Sandwich-eilanders leefden in dorpen of kleine vlekken van honderd tot tweehonderd woningen, welke ongeregeld door elkander stonden, en langs eenen kronkelenden weg gemeenschap met elkander hadden. Voor sommige dezer woningen bevond zich een tuin, die van eene heining omringd was. Het

j
r
b
z
M
w
vl
ve
ze
ne
hu

ner
we
een
dat
hoo
(Ka
rij.
met
het
de d
foor
werk
den
spel,
doch
aanda
hierin
stoke
moes
II

Het voedsel der geringere volksklasse bestond uit visch, jams, zoete aardappelen, tarowortels, bananen, suikerriet en broodvruchten. De aanzienlijken gebruikten behalve dat zwijnen- en hondenvleesch, hetwelk even zoo werd toebereid, als op de *Societeits-Eilanden*. Men vond hier ook van ons tam gevogelte: doch het was er niet overvloedig en weinig gewild. Visch en vleesch zouteden zij in menigte in, en schenen er dan veel smaak in te vinden. Zij waren in het algemeen zeer zindelijk bij het eten. De wijze, waarop zij hunne spijsen toebereidden, werd door de Engelschen boven hunne eigene manier verkozen.

De bezigheid der *Jeri's* bestond in het bouwen hunner vaartuigen en het vervaardigen van matten: de vrouwen bereidden de papierachtige stoffen, welke hier op eene bijzondere wijze geperst of geperst worden, zoodat zij het voorkomen van ons katoen kregen: en de hoofdzakelijke verrigting der *Tauton's* of bedienden, (*Kanackas*) waren de veld- of tuinbouw, en de vischrij. In hunne ledige oogenblikken vermaakten zij zich met verlustigingen van verschillenden aard, waaronder het dansen behoorde, waarmede de jonge lieden van beide de geslachten zeer veel op hadden. Behalve velerlei soorten van trommels hadden zij geene muzikalishe werktuigen, maar hun gezang was bevallig. Zij speelden veel met zwarte en witte steentjes op een bord, een spel, hetwelk veel overeenkomst had met ons damspel, doch hetwelk om de groote menigte der ruiten nog meer aandacht scheen te vereischen. Een ander spel bestond hierin, dat een steen onder eenen grooten lap doek verstoppen werd, en dat de plaats, waar hij zich bevond, moest geraden worden. Er werden ook voor vermaak

wedloopen, waaraan zelfs de meisjes deel namen, en gevaarlijke zwem-oefeningen in de branding der zee gehouden. In het worstelen en vuistvechten toonden zij zoo veel kracht en vlugheid niet als de bewoners der *Vrienden-Eilanden*. De kinderen vonden een groot behagen in een spel, waarbij zij verscheiden ballen na elkander in de lucht opwierpen, en dezelve met veel behendigheid weder opvingen.

Hunne vaartuigen waren goed gebouwd. Het grootste behoorde aan *TERAIOPU*. Het was 70 voeten lang, twaalf breed, en ging drie en eenen halven voet diep.

Onder hun huisgeredschap waren de schalen voor den avadranc der aanzienlijken in het bijzonder merkwaardig. Zij hadden gewoonlijk acht tot tien duimen middellijns, waren volmaakt rond, en goed glad geschaafd. Derzelver voetstuk bestond uit drie of vier menschenbeeldjes in verschillende houdingen. Dikwijls droegen zij deze schalen op het hoofd, dikwijls op de schouders, of op de boven het hoofd opgehevene handen. Deze beeldjes waren zeer goed bewerkt, de evenredigheden naauwkeurig in acht genomen, en zelfs de spanning der spieren zeer juist geteekend.

Onder de kunsten, in welker bezit zich de Sandwich-eilanders bevonden, behoorde vooral de bereiding van het zout. De Engelschen kregen het in groote menigte van hen, en het was voortreffelijk.

Hunne wapens bestonden in knodsen, lanssen en dolken van eene harde houtsoort. De bewoners der verschillende eilanden voerden dikwijls oorlog. De gevechten vielen meest op zee voor door middel van te enteren, en zij waren bloedig. Wanneer de *Jeri's* ten strijde togen, droegen zij den reeds beschreven met vederen versierden helm,

helm, en den mantel, die uit zwarte, roode en gele vederen was zamengefteld. Alleen de *Jeri-Rahi's*, of de Koningen, droegen een geheelenal gelen vederen mantel. Ieder Koning had een afbeeldfel van den god des krijgs, eene van hout gefnedene fhrikbarende karikatuur eener menfchelijke gedaante, in eene dreigende houding, met een' open mond, waarin hondftanden gezet waren. Dit afgodsbeeld werd telkens in het gevecht medegenomen, en het hoofdoogmerk des vijands was hetzelfde te veroveren, dewijl daarmede de oorlog een einde nam. Een gedeelte der gevangenen werd den goden opgeofferd, doch daar mogt geen bloed bij gefort worden. Zij werden geworgd, en vervolgens met hunne aangezigten voorover in de *Marai*, ter befchikking van de goden nedergelegd.

De begraaving der geftorvenen was eene der heiligfte verrigtingen op deze eilanden, en ging van vele plegtigheden vergezeld. De lijken werden in holen gebragt, en wanneer het vleefch tot de verrotting was overgegaan, reinigde men de beenderen daarvan, en deze werden dan voor een gedeelte op gewijde plaatfen bewaard, en overigens onder de bloedverwanten en vrienden des afgestorvenen verdeeld, die ze dan als *reliquien* bij zich droegen. De ftervende begeerde ook niet zelden, dat zijn gebeente in den vurigen krater op *O Wahi*, welken de hoog vereerde godin *PELAI* bewoonde, zoude geworpen worden.

Wij hebben reeds aangemerkt, dat velerlei fpijzen der vrouwen verboden waren. Zij mogten ook op ftraffe des doods het huis niet betreden, waarin de mannen aten, en zij waren van het bezoeken der *Marais* volkomen uitgefloten. Voor het overige genoten zij alle

vrijheid, en bragten zelfs hare stem uit bij de beraadslagingen over vrede of oorlog.

De godsdienstige inrigting van het *tabu*, hetwelk op verscheidene eilanden der *Zuidzee* wordt aangetroffen, vindt mede alhier plaats. De *tabu* verklaarde personen waren onschendbaar, een *tabu* verklaard stuk land mogt door niemand betreden, eene *tabu* verklaarde soort van dieren door niemand vervolgd en gedood worden, voordat het *tabu* weder opgeheven was. Zoo had TAMEAMEA in lateren tijd den *Diamantberg*, waarvan wij gesproken hebben, voor *tabu* doen verklaren, omdat een Engelschman eenige stukken kwartz-kristal, welke hij daar gevonden had, voor diamanten hield, den koning derzelve groote waarde leerde kennen, en deze nu meende in dien berg eenen grooten schat te bezitten, totdat de dwaling aan den dag kwam, en het *tabu* werd opgeheven.

De schepen, welke de Sandwich-eilanders voorheen kunnen gezien hebben, moeten klein geweest zijn: want toen COOK met de zijnen verscheen, hielden zij ze voor drijvende eilanden, en zij geloofden, dat ETUA RONO, wiens aandenken altijd in groote achting bij hen stond, eindelijk zijn woord hield, en weder bij hen kwam. De blijdschap daarover werd weldra algemeen, en men besloot den zoo lang misten weldadigen god, van wien men hoopte, dat hij de gulden eeuw weder op de eilanden kwam terugbrengen, met alle den hem verschuldigten eerbied te ontvangen. COOK zelf en zijne reisgenooten schijnen niet begrepen te hebben, dat men hem werkelijk goddelijke eer bewees, en hielden alle de plegtigheden, die er met hem werden in het werk gesteld, slechts voor blijken van achting, welke zij insgelijks aan

an-

andere zeer aanzienlijke personen betoonden. Dat hij o RONO genoemd werd, konde hem ook geene oplossing geven aangaande het denkbeeld, hetwelk men van hem had, daar hun dit wezen onbekend was, en zij hielden zich tevreden met de gedachte, dat het een eeretitel was, die een opperhoofd of een' priester betekkende. Iridien cooks gedrag de goede eilanders in hunnen waan gelaten had, zoude de goede verstandhouding tusfchen hen en de Engelschen nooit gestoord zijn geworden: maar hij zelf bragt hen terug van het geloof, dat hij hun weldoener was.

Een der *Kanacka's* meende zich van de geschenken, die RONO hun volgens zijne belofte bragt, ook heimelijk iets te mogen toeëigenen. Cook liet dit op staande voet hard bestraffen. Betrapt zijnde werd hij gegeesfeld, en cook liet onder de vlugtenden vuren, waardoor vele, ook onschuldigen, omkwamen. Zoo konde RONO niet handelen. TUTE, zoo als zij cooks naam verbaserden, was RONO niet, en zonk van nu af tot den rang van een' gewonen mensch. Men vreesde hem als een' magtigen bevelhebber, doch men vereerde hem niet langer. Dit werd merkbaar, toen hij van zijnen togt naar het noord en weder hier terugkwam. De eilanders gedroegen zich geheel anders, bragten nog altijd varkens en vruchten naar de fchepen, doch zij bepaalden vooraf wat zij er voor wederom wilden hebben, in plaats dat zij te voren alles als offers of geschenken hadden gebragt, en hetgene zij er voor wederkregen, insgelijks als geschenken beschouwden. Daar zij nu naar hunne gedachten die levensmiddelen tot eenen te hoogen prijs leverden, beschouwden zij de Engelschen als menschen, die uit een land van hongersnood kwamen, om zich bij

hen eens te verzadigen. Tegelijk met de hooge meening was ook de ondergeschiktheid verdwenen, en het gemeene volk zette nu deszelfs dieverijen zoo veel te stoutmoediger voort. De Koning, de priesters, en vele der voornaamste *Jeri's* bleven intusfchen den Engelschen nog genegen. Een der laatste, met name PAREA, gaf daar een doorflaand bewijs van, en een blijk van zijne onbepaalde goedhartigheid, hetwelk Kapitein KING zelf verhaalt. Er waren wederom eenige *Kanacka's*, die iets ontfutfeld hadden, met snaphaanschoten vervolgd. Hoezeer men het gestolene had wedergekregen, meende een der Engelsche officieren zich van eene der kano's, die aan het strand lagen, en aan PAREA toebehoorde, meester te moeten maken. Deze vorderde haar terug, dewijl hij onschuldig was aan den diefstal. Dit weigerde de officier, en hierdoor kwam het tot een gevecht, in hetwelk PAREA met eenen roeriem zulk eenen geweldigen slag op zijn hoofd kreeg, dat hij bezeffeloos op den grond nederviel. De eilanders, die intusfchen bij troepen zamengekomen waren, doch zich tot nu toe stil en rustig hadden gehouden, geraakten over de belediging, hun opperhoofd aangedaan, in zulk eene gramfchap, dat zij de Engelschen met steenen begonnen te werpen, zoodat deze hunne boot in den steek latende, zich door te zwemmen, op eene nabij gelegene klip moesten redden. Thans vielen de eilanders op de boot aan, en zouden dezelve vernield hebben, wanneer PAREA, die inmiddels weder tot zich zelven gekomen was, hen daar niet van had terug gehouden. Hij deed de menigte uiteengaan, en wenkte den Engelschen toe terug te komen, hetgene deze ook deden, en weder in hunne boot gingen zitten. PAREA volgde hen weldra naar het boord,

boord, bragt den hoed van eenen bootsman met eenige kleinigheden, die vermist waren, mede, betuigde zijn leedwezen over het voorgevallene, en vroeg, of o RONO hem zoude dooden, en of hij den volgenden dag weder op het schip mogt komen. (Hij had derhalve de meening, dat COOK RONO was, nog niet opgegeven, of ten minste hij hield zich zoo, om de Engelschen des te beter te bevredigen.) Nadat men hem de verzekering had gegeven, dat hij niets te vreezen had, en dat men hem gaarne zoude zien, raakte hij tot een teeken van verzoening en vriendschap met zijnen neus dien van alle de officieren aan, en keerde naar het land terug.

Dewijl PAREA zijne landslieden verboden had hunne wraak op de Engelsche boot te koelen, stalen zij in den nacht eene andere, na alvorens den strik te hebben doorgesneden, waarmede zij aan het schip was vastgemaakt. Hierover werd COOK woedend, en hij besloot den Koning zelven op het schip te brengen, en hem als gijzelaar te houden, totdat de boot terug gegeven was. Hij had op andere eilanden bij dergelijke gelegenheden zulk eenen maatregel van een gewenscht gevolg bekroond gezien. Hij ging dus in eigen perfoon, wel gewapend, met soldaten en scherpgeladene geweren aan land, nadat hij bevolen had geen vaartuig uit de baai te laten, dewijl hij die alle wilde vernielen, ingeval zachtere maatregelen niet mogten baten, en nu werden alle de booten van beide de schepen, goed bemand en gewapend, zoodanig geplaatst, dat zij dit bevel ten uitvoer konden brengen.

COOK werd, volgens KINGS berigt, aan land met vele eerbewijzen ontvangen. Het volk boog zich voor hem ter aarde. Hij ging terstond naar den ouden Koning, die

een weinig lag te rusten, en noodigde hem uit op het schip te komen, waarin deze terstond bewilligde. Verscheiden *Jeri's* raadden hem dit echter af, en zochten hem terug te houden, hoezeer cook bij hem aandrong. Toen greep cook den Koning bij den arm en wilde hem met geweld medevoeren, en hierdoor werd het volk, hetwelk in menigte bijeengekomen was, ten uiterste opgewonden: en toen er nu nog een bloedende *Jeri*, die van den anderen kant der baai overgekomen, maar door een' gewéérkogel van eene der Engelsche booten gewond was, toefchoot, en den Koning toeriep, dat hij toch achter zoude blijven, dewijl het hem gewis niet beter zoude vergaan, kende de woede des volks paal noch perk meer, en er ontstond een gevecht, waarin cook met eenige soldaten bleef, en de overigen de vlugt namen.

Zoo verhaalde KAREMAKU dit voorval, hetwelk hij zelf had bijgewoond, en daarmede stemmen ook in de hoofdzaak alle de berigten van COOKS reis ooten overeen. Eenige omstandigheden worden waders door hen opgegeven: doch op *Wahu* was iedereen overtuigd, dat alles zich juist zoo had toegedragen, als KAREMAKU verzekerde. Wanneer men de Engelschen zelfs geheelal wilde gelooven, moet men echter nog toestemmen, dat zij de aanvallers geweest zijn, en dat cook's onbezonnen gedrag bij de noodweer der eilanders eene niet geheel onverdiende straf ondervonden heeft.

JOHANN REINHOLD FORSTER deelt, in de voorrede van het door hem uitgegeven dagboek eener ontdekkingsreis naar de *Zuidzee* in de jaren 1776—1780, onder bevel der Kapiteins COOK, CLERKE, GORE en KING, uitgegeven te *Berlijn* 1781, eene aanhaling mede uit een' brief, welken hem een Engelschman, die enen hoogen post

post waarnam, geschreven had, en waar aangaande cook gezegd werd: *The Captain's karakter is not the same now as formerly. His head seems to have been turned.* — *Het karakter van den kapitein is niet meer zoo als te voren. Het schijnt, dat hem het hoofd op den hol is geraakt.* FORSTER geeft aldaar eene oplossing van deze verandering bij COOK, terwijl hij zegt: „COOK had op zijne eerste reize de heeren „BANKS en SOLANDER met zich, die de kunsten en wetenschappen hadden beoefend. Op de tweede waren „mijn zoon en ik zijne metgezellen en dischgenooten, en „wij gingen dagelijks met elkander om. Hij moest derhalve bij ons allen eene soort van achting en eerbied „voor zijn' eigen naam en karakter weten te bewaren. „Onze ienkwijze, onze grondbeginselen, onze zeden „werkten door de langdurigheid van tijd en bestendigheid van omgang op hem, en lieten hem niet toe de „arme onschadelijke eilanders der *Zuidzee* wreedaardig te „behandelen. Er bestaat ook geen voorbeeld, dat hij „als bevelhebber in den eigenlijken zin hard en wreed „met hen gehandeld heeft, behalve eens, toen hij „om een' geringen diefstal het kanon liet afvuren op een' „vlugtenden *Jeri* en zijne boot; doch hierbij kreeg gelukkig niemand eenig letsel. Doch, dewijl hij op zijne „laatste reize geene zulke getuigen bij zich had, die „niet onder zijn onmiddellijk bevel stonden; daar het „louter lieden waren, die van zijn gezag afhingen of „ten minste zulken, die zonder opvoeding waren en „zonder een' naam die eerbied en achting inboezemt, „de sterrekundige zelfs, de heer BAILAY, en zijn kruidkundige, de heer NELSON niet uitgezonderd, zoo was „het geenszins te verwonderen, dat hij de achting, die

„ hij zich zelve en zijn karakter verschuldigd was ,
 „ uit het oog verloor , en eenige zeer wreede en onmen-
 „ schelijke daden beging. Ik ben daarom overtuigd ,
 „ dat wanneer de heeren BANKS en SOLANDER , of ik
 „ met mijn' zoon en doctor SPARMANN op deze reize
 „ bij den Kapitein COOK geweest waren , hij gewisfelijk
 „ niet op die wijze om het leven zoude geraakt zijn.”

De eerste schepen , die na COOK de *Sandwich-Eilan-*
den bezochten , waren die van MEARES , DIXON , PORT-
 LOCK , en COXE , in de jaren 1786—89. Zij dreven
 handel in vellen tusfchen de noordwestkust van *Ameri-*
ka en *China* : en dus waren hun deze eilanden zeer ge-
 schikt tot eene rustplaats. Zij werden wel ontvangen en
 verscheiden der eilanders deden met hen de reis naar de
 Amerikaansche kust. TIANNA een der voornamste *Jeri's*
 van *O Tuai* , ging met MEARES naar *China*. Zulke rei-
 zen en de voortdurende omgang met de Europeanen ,
 moesten den kring der denkbeelden van deze kinderen
 der natuur zeer vergrooten , en alzoo zij onbesmet waren
 van het gebrek , hetwelk hoogstbeschaafde volken van
Europa gemeen hebben met de Groenlanders , van zich
 namelijk voor het verstandigste volk van den aardbodem
 te houden , zoo namen zij weldra de zeden en gebruiken
 van vreemden over , waartoe hun de steeds toenemende
 pelterijenhandel , die hun jaarlijks vele schepen deed toe-
 komen , overvloedige gelegenheid gaf. Vanhier ook , dat
 VANCOUVER in het jaar 1792 reeds bespeurde , dat er
 sedert den tijd van COOK in het oog loopende veranderingen
 waren voorgevallen.

De Koning TERAIOPU overleefde COOK niet lang. Na
 hem aanvaardde zijn zoon KAWARAO de regering over
 het grootste gedeelte van het eiland *O Wahi*. Een kleiner
 ge-

gedeelte kwam in handen van zijn' bloedverwant TAMEAMEA. De eerste was een dwingeland en beging tot dus verre ongehoorde wreedheden. Gedurende de maansverandering waren er oogenblikken, waarin hij *tabu* of onschendbaar was. Dan mogten hem de priesters aanzien, zoo lang de zon aan den hemel stond. Had een ander het ongeluk ook slechts door een toeval hem aan te zien, dan werd deze op staande voet en op de pijnlijkste wijze ter dood gebragt. Bij deze wreedheid voegde de razende tiran ook nog veroveringszucht, en hij wilde zich het gansche eiland onderwerpen; hierom deed hij TAMEAMEA den oorlog aan. Deze jonge man in de kracht zijnes levens onderscheidde zich dermate door zijn gezond verstand en zijne bebedigheid in den wapenhandel, dat hij aanleiding tot een spreekwoord gaf. Hoezeer het leger zijns vijands veel talrijker was dan het zijne, werd hij nochtans niet overwonnen. De oorlog, die toen nog met geene vuurwapenen gevoerd werd, duurde lang, en bleef onbeslist. Toen besloten de beide vorsten, door een tweegevecht, een einde aan hun geschil te maken. Hij, die in hetzelfde overwon, zoude het gansche eiland beheerschen. De beide kampvechters rusteden zich uit, en plaatsten vooraf hunne afgodsbeelden, van de priesters omringd, op de plaats van den strijd. Deze begon met werpspielen, waarin KAWARAO meende zeer bedreven te zijn. Doch hij had aan TAMEAMEA zijn' man gevonden. Deze was in staat verscheidene spiefen, die door velen tegelijk op hem afgeschoten waren, alle tegelijk af te keeren, en hij zelf miste daarentegen nimmer zijn doel. De bloeddorstige KAWARAO ontging dan ook de regtvaardigheid van het noodlot niet. Na eenige vruch-

vruchteloze worpen van beide zijden viel hij, door die van TAMEAMEA doorboord, dood ter aarde.

Dit tweegevecht, waardoor TAMEAMEA Koning werd der eilanden *O Wahi* en *Munee*, welk laatste mede onder KAWARAO gestaan had, viel voor in het jaar 1781. Om zijne regering te beter te vestigen huwde TAMEAMEA de dochter van zijnen verflagen vijand, en verwierf zich nu door zijne zachtzinnige en verstandige heerschappij in eenen hoogen graad de liefde van alle zijne onderdanen. Zelf begaafd zijnde met een uitnemend oordeel, vertrouwde hij de gewigtigste bedieningen in zijnen kleinen Staat slechts aan zulke personen, wier bekwaamheden hen daarvoor berekend maakten. Zoo had hij eene zeer gelukkige keuze gedaan aan KAREMAKU. Deze toen nog een jong man zijnde, maar bij uitnemendheid geschikt om in de veel omvattende denkbeelden van TAMEAMEA in te dringen, werd alras de eerste persoon na hem, ondersteunde hem in alles met raad en daad, en bleef tot aan zijn' dood zijn getrouwe aanhanger. De Engelschen noemden hem den PITT der *Sandwich-Eilanden*.

Nu vestigden zich ook Europeanen op *O Wahi*, van welke DAVIS en JOHN JUNG den nieuw opkomenden Staat de gewigtigste dienften betoonden. Onder hun opzigt werden er hutten en schepen naar den Europeanschen trant gebouwd. Zij verrijkten het eiland met nuttige buitenlandsche planten, wier aankweeking zij bevorderden, en waren zelfs in de regeringszaken goede raadslieden.

Met de verschijning van VANCOUVER ging er insgelijks eene gelukster op voor deze eilanden. Zij hebben aan hem onder meer andere goede zaken, die hij hier tot stand

stand bragt, ook hunnen rijkdom aan vee en schapen te danken. TAMEAMEA verklaarde deze dieren voor tien jaren *tabu*, en hierdoor vermenigvuldigden zij zoodanig, dat zij thans in het wilde de bosfchen vervullen. Was VANCOUVER in de plaats van COOK geweest, hij zoude het geloof, dat hij RONO was, niet in duigen hebben doen vallen.

In zijnen tijd regeerde TAMEAMEA nog over de eilanden *O Wahi* en *Muwe*, doch hij was met de vorften der overige in eenen oorlog gewikkeld, in welken hij reeds van snaphanen en kanonnen gebruik maakte, welke hij van de fchepen had gekocht, die zijne eilanden bezochten. In alle gevechten ter zee en te land voerde hij zelf zijn leger aan, en KAREMAKU was, als zijn eerfte onderbevelhebber, altijd bij hem. Met de vuurwapenen moeten de *Owahiers* in dien tijd toch nog niet regt hebben weten om te gaan, alzoo de oorlog nog tien jaren aanhield na het verblijf van VANCOUVER, totdat alle de eilanden, met uitzondering van *O Tuai*, het noordwestelijkfte, zich hadden onderworpen. In het jaar 1817 veroverde TAMEAMEA na vele mislukte pogingen, eindelijk hetzelfde ook, en nu was hij de beheerfcher van dien ganschen *Archipel*.

Van nu af aan streefde hij naar niets zoo zeer dan zijn volk te befchaven en den handel te bevorderen. Zout en fandelhout waren de artikelen van uitvoer. Het laafte werd door de fchepen der vrije Staten van *Noord-Amerika*, die bijna uitsluitend hier den handel dreven, tamelijk duur betaald, en echter nog weder met groote winst te *Kanton* verkocht. Men heeft mij gezegd, dat de Amerikanen jaarlijks bijna voor 300,000 Spaanfche daalders aan fandelhout vanhier in *China* verkochten.

TA-

TAMEAMEA kocht nu ook groote koopvaardijfchepen voor het fandelhout van de Amerikanen in, welke, zoo wel als de in zijn land gebouwde, gedeeltelijk met Europeanen, en gedeeltelijk met zijne eigene onderdanen bemand werden, en waarmede hij zijne waren voor eigene rekening afzond. Ja, hij wist zich in het bezit eener kleine oorlogsvloot te stellen. Zijne magazijnen op *O Wahi*, van steen gebouwd, waren steeds opgepropt met nuttige Europeaanfche en Amerikaanfche voortbrengfelen. Hij bezat eener aanmerkelijken fchat aan zilvergeld en zilveren gereedfchappen. Zijne vestingen waren met stukken van groot kaliber beplant, en hij onderhield een leger van 15000 mannen, alle van geweren voorzien en voortreffelijke fchutters. Hij deed, door middel van den Spanjaard MARINI, zijn best om de katoenplant op zijne eilanden over te brengen, die er zeer goed voortwil, en fchoone katoen oplevert. Hij zocht ook het binnenlandsche vlas, hetwelk beter is dan dat van *Nieuw-Zeeland*, fterker aan te doen kweeken, en er een handelsartikel van te maken. Zijnen helderen geest ontging volftrekt niets, wat voordeel aan zijn land konde aanbrengeu, en hij ftreefde met al zijne magt het tot den rang te verheffen van de bloeiendfte Staten, waarvan hij gehoord had. Ieder fchip, hetwelk in zijne havens inliep, was even zoo veilig voor hoon en onbillijkheid als in eene Europeaanfche, ja dikwijls nog veiliger dan in vele van deze. Zoodra er een aankwam, liepen er overal omroepers rond, die het volk aankondigden, dat de vreemdelingen vrienden waren, gastvrij behoorden ontvangen te worden, en dat voor iedere hun toegevoegde belediging eene ftreuge straf te verwachten was. Toen TAMEAMEA voor den eerften keer een eigen fchip

schip met fandelhout naar *Kanton* had gezonden, en hetzelfde aldaar een aanmerkelijk tolgeld om er te ankeren moest betalen, dacht hij: wat men mij laat betalen, kan ik met een rein geweten eenen anderen ook afnemen: en nu moest ieder schip in de buitenhaven 40, en in de binnenhaven 80 Spaansche daalders opbrengen. *Wahu*, het vruchtbaarste en eenigste eiland van deze groep, hetwelk eene veilige haven bezit, maakte ook van allen de meeste vorderingen in beschaving. Te *Hanaruro* vestigden zich vele Europeaanse en Amerikaanse kooplieden: er ontstonden winkels van allerlei waren voorzien: vele huizen werden in den Europeaanse smaak van hout en steen gebouwd: van de eerste waren er sommige in *Amerika* getimmerd, en hier slechts in elkander gezet. Door *MARINI*'s arbeidzaamheid verspreidden zich vele Europeaanse groenten, de wijnstok, die zeer wel slaagt, en andere vruchten meer. Hij fokte zich ook eene drift koeijen aan. Geiten, schapen en Europeaanse gevogelte van allerlei soort werden algemeen. Door de menigvuldige reizen, welke de Sandwich-eilanders gedeeltelijk op *TAMEAMEA*'s schepen deden, en gedeeltelijk op de vreemde, waarop zij zich als matrozen lieten aannemen, werden de zeden der beschafde volken ook eigen onder hen. Zij verschaften zich ook onze kleeding, doch hiermede was het zoo ten naastenbij gelegen als op *Tahiti*. Eene kleeding, *in forma*, scheen hun eene overtollige weelde toe. *TAMEAMEA* zelf ging gewoonlijk, zoo als hij in mijne vorige reisbeschrijving is afgebeeld, in een hemd, pantalon en een rood vest, zonder rok, hoewel hij vele rijk geborduurde monteringen had; doch deze trok hij slechts bij plechtige gelegenheden aan. Deze eilanders maakten ook vorderingen

gen in de Engelsche taal, en vele hunner konden zich in dezelve zeer wel doen verstaan. TAMEAMEA verstond haar ook zelf, doch sprak haar niet.

Wie dezen uitstekenden vorst nog nader wil leeren kennen, dien moet ik naar VANCOUVER en naar mijne vorige reis verwijzen. Voor desulken, die deze laatste niet willen nalezen, breng ik hier nog een paar gezegden van hem uit dezelve bij. Hij liet mij eenen bonten, met veel kunst bearbeiden vederen kraag ten hand stellen, dien hij zelf in den oorlog en bij plegtige gelegenheden gedragen had, en zeide: „Ik heb gehoord dat uw „Vorst een groot held is: ik bemin hem daarom, want „ik ben dat zelf, en ik zend hem dezen halskraag als „een bewijs van mijne achting.” Eens zeide hij, de beelden van zijne *Marai* omhelzende: „Deze zijn de „goden, die wij aanbidden. Of ik daar wel dan kwa- „lijk aan doe weet ik niet, maar ik volg mijn geloof, „dat niet slecht kan zijn, dewijl het mij voorschrijft „niet onregtvaardig te zijn.”

In het jaar 1819, den 8 Mei n. st. eindigde TAMEAMEA zijne roemvolle loopbaan, tot de bitterste droefheid der inboorlingen, zoo wel als der onder hen woonachtige vreemdelingen. Zijn lijk werd volgens alle de gebruiken der godsdienst, welke hij getrouw gebleven was, begraven. Nadat het een' tijdlang in de *Marai* gestaan had, werden de gereinigde beenderen onder zijne bloedverwanten en voornaamste dienaren verdeeld. Volgens des lands gebruik waren er reeds voorlang twee personen bestemd om eens bij zijnen dood tegelijk met hem begraven te worden. Hij had bepaald, dat zulks geene plaats zoude hebben, en het gebeurde niet.

Zijn oudste zoon en wettige troonsopvolger LIO LIO, of

of RIO RIO, zoo als de Engelfchen het uitspreken, dewijl het bij de Sandwich-eilanders moeilijk is de *L* van de *R* te onderscheiden, aanvaardde voortaan de regering onder den naam van *TAMEAMEA den Tweeden*. De geest zijns vaders was helaas! niet op hem overgegaan, en zijne zucht tot den drank maakte hem reeds onbekwaam, om den opkomenden Staat te bestieren, die zulk eene rasche vlugt tot de beschaving genomen, en eenen kloeken heerscher noodig had, om geene verkeerde leiding te krijgen. Reeds in de laatste levensjaren van *TAMEAMEA*, vestigden de opperhoofden van eenige eilanden, en bovenal dat van *O Tuai*, op de zwakheden van zijnen opvolger, de hoop van zich onafhankelijk te kunnen maken, en zij sloegen de handen aan het werk. Doch *KAREMAKU*, de getrouwe vriend en raadgever des afgestorvenen, wien het geheele volk van gansch harte aanhing, en wiens heldere geest gemakkelijk inzag, welke noodlottige gevolgen de verdeling der heerschappij voor deze eilanden met zich zoude slepen, nam zich des zoons van zijnen vriend met dezelfde vaderlandsliefde aan, waarmede hij den overleden Koning gediend had. Door de kracht zijner welsprekendheid, en waar deze niet vermogend genoeg was, door die der wapenen, dempte hij weldra den opstand, en herstelde overal de rust: doch liefde voor den nieuwen Koning kon hij het volk niet inboezemen, en de kiem van toekomstige onlusten scheen nog niet verftikt te zijn. De Koning verkoos daarom het eiland *Wahu* tot zijn verblijf, en omdat hij zich daar het veiligst beschouwde. Hier gaf hij zich onbepaald aan zijne buitensporigheden over, en daalde daardoor meer en meer in de achting zijner onderdanen. *KAREMAKU* was de goede geest, die over

II DEEL.

K

het

het land waakte, terwijl zijn gebieders den tijd verfpilde met drinkgelagen, bij welke hij meermalen eene ganfche fchep rum in eene teug ledigde.

Bij zulk eene ongeredderde levenswijze kon de reeds buiten dat genoeg beperkte geest van den monarch niet op nuttige en voor het heil zijner onderdanen doelmatige inrigtingen bedacht zijn; echter wilde hij ook iets aan hunne vorming toebrengen, en hen ten minfte van een bijgeloof bevrijden. Hij was, in de flechte beteekenis van dat woord, een vrijegeest. Hij haatte de godsdienst van zijn land, omdat zij hem eenen dwang oplegde, en hij befloot haar uit te roeijen, niet om eene andere betere in hare plaats in te voeren, waartoe zijne lage ziel zich niet konde verheffen, maar om zich en zijne onderdanen van verpligtingen te verlossen, die hij voor nutteloos hield, hoezeer ook de voorfchriften der zedekunde onder dezelve begrepen waren, weshalve zijn vader zich ook tot aan zijnen dood toe vrijwillig aan dezelve onderworpen had.

Reeds in de vijfde maand zijner regering begon hij, ten fpijt van KAREMAKU's vermaningen, zijn ontwerp op de onbefchofte manier door te zetten. In verftandhouding met eenige zijner hovelingen, die de deelgenooten zijner ongeregeldheden waren, rigtte hij een groot feestmaal aan, waartoe de aanzienlijkfte eilanders genoodigd werden. Toen de wijn en de rum derzelver werking begonnen te doen, werden er vrouwen gehaald en genoodzaakt deel te nemen aan den maaltijd. Deze arme fchepfels, die des Konings voornemen niet doorgrondten, werden ten hoogfte verfhrikt, omdat zij eene ont-heiliging moesten plegen, waarvan de doodftraf het gevolg moest zijn. Hare tegenkanting baatte niets. Zij

moes-

moesten niet alleen naast de mannen gaan zitten, maar ook zwijnevleesch eten, zoodat, tot de grootste verbaasdheid der gasten, die niet van het geheim waren, op den last des Konings een dubbeld *tabu* geschonden werd. Er ontstond eenig gemor, doch het grootste getal der gasten was door den drank gewonnen, en nu gaf de Koning overluid te kennen, welke zijne bedoeling was. Vrees en ontzetting maakten zich van het grootste getal der toehoorders meester. Men vroeg hem, welk kwaad dan de goden bedreven hadden, dat hij die wilde verdelgen, en men trachtte hem te bewegen hunne gramschap niet te tergen, daar dezelve hem en het gansche land in het verderf zoude storten. Toen sprong de Koning met woedende gebaren op, en riep uit: „Gij „ziet, dat wij reeds strenge *tabus* geschonden hebben, „en de goden hebben het niet getraft: dus kunnen zij „dat niet doen, even zoo min als zij in staat zijn ons „iets goeds te bewijzen. Ons geloof was eene dwa- „ling, en het deugt nergens toe. Komt, vernielen wij „de *Marai*; er zij van dit oogenblik af geene gods- „dienst meer!” Des Konings aanhangers volgden hem: en dewijl er in *Hanaruro* door het bestendig verkeeren met scheepsvolk veel losbandigheid en toemeloosheid was ingeslopen, zoo groeide de woeste hoop weldra aan door eene menigte van lieden, voor wie niets meer heilig was. Bij de koninklijke *Marai* gekomen werden toch vele door het gezigt der afgodsbeelden afgeschrikt, en bevreesd: doch daar de Koning met eenigen zijner aanhangers dezelve begon te mishandelen, en er wederom geene straf op volgde, kregen zij weldra nieuwen moed, en binnen eenige oogenblikken waren alle de *Marai*'s tot den grond toe geslecht.

Had RIO RIO slechts de misbruiken zijner godsdienst afgeschafte, en datgene behouden, wat er eerbiedwaardigs in was, dan zoude zijne regering zich door eene groote weldaad hebben onderscheiden, in plaats dat hij nu het heiligste, dat zijn volk had, met eene ruwe hand aantastende, slechts wanorde deed ontstaan, en aanleiding gaf tot bloedvergieten. Zijne dwaze handelwijze had zeer gemakkelijk de slechtste gevolgen voor het land en voor hem zelve kunnen hebben, zoo niet KAREMAKU wederom zijn redder geweest was.

Vele der *Jeri's*, welke des Konings inzigten niet goedkeurden, hadden zich heimelijk aan den maaltijd onttrokken, en vereenigd met de priesters het volk aangespoord, om deszelfs goden met de magt der wapenen te verdedigen. Zij maakten eenen aanhang, die, zijnen krijgsgod met zich voerende, tot vijandelijkheden overfloeg. Toen het berigt van de ontheiliging der goden op de andere eilanden ruchtbaar werd, braken daar ook oproeren uit. KAREMAKU, die aan de verwoesting der *Marais* geen deel genomen had, het gebeurde wel niet billijkte, doch het niet ongedaan konde maken, en de gevolgen doorzag, welke de opstand konde hebben, verzamelde spoedig, daar hij nog altijd de gunsteling van het volk was, een leger, en herstelde met hetzelfde, overal waar hij verscheen, de rust. Alleen op het groote eiland *O Wahi* vond hij eenen krachtadigen tegenstand, totdat het hem na vele bloedige gevechten gelukte, den krijgsgod te bemagtigen. De opstandelingen hunningen aanvoerder mede in het gevecht verloren hebbende, geloofden nu geheel door hunne goden verlaten te zijn, verstrooiden zich, en KAREMAKU keerde, na hier mede de rust hersteld te hebben, naar *Wahu* terug.

Het

Het is een zonderling verschijnsel, dat een volk, hetwelk deszelfs geloof en priesters met zulk eenen eerbied had aangezien, als waarvan ik in vroegeren tijd zelf dikwijls getuige ben geweest, zoo spoedig tot bedaren kwam, nadat deszelfs heiligdommen verwoest, en deszelfs overtuigingen als dwalingen voorgesteld werden, en dat het ten minste zonder uiterlijke godsdienstplegtigheden rustig bleef. KAREMAKU begreep nogtans, dat dit zoo niet konde blijven, en dat de invoering eener godsdienst eene behoefte was voor het volk. Hij besloot dus zijne landslieden met een goed voorbeeld voor te gaan, en, zoodra zich daartoe de gelegenheid aanbood, de Christelijke Godsdienst, welke hij reeds lang toegedaan was, naar het kerkelijk gebruik aan te nemen, en openbare belijdenis van dezelve af te leggen. Nog in hetzelfde jaar 1819 landde hier de kapitein FREYCINET, op zijne reize rondom de wereld, en had een' geestelijke bij zich, door wien KAREMAKU en zijn broeder BOKI in het Roomsche-Katholieke geloof gedoopt werden.

Omtrent dezen tijd werd er in de vrije Noord-Amerikaansche Staten een genootschap van zendelingen tot stand gebragt, die naar de *Sandwich-Eilanden* gaan wilden om daar het Christendom te verspreiden, zonder evenwel iets te weten van de aldaar voorgevallen beeldstormerij, welke hunne oogmerken zeer in de hand moest werken. Hetzelve bestond uit zes huisgezinnen, en bragt twee jonge Sandwich-eilanders mede, die reeds in deszelfs school waren voorbereid. Deze zendelingen verschenen in April 1820 voor *Wahu*: doch de Koning, die hun oogmerk vernam, veroorloofde hun niet te landen, en begeerde, dat zij wederom zouden afzeilen. KAREMAKU schoot weder tuschen beiden, en trachtte

den Koning te overtuigen, dat de Christelijke Godsdienst de grootste weldaad voor zijne Staten zoude zijn, daar zij er toch eene hebben moesten. Nu verzamelde de Koning de voornaamste *Jeri's*, en, na eene voorafgaande beraadslaging van veertien dagen, werd er bepaald, dat den zendelingen een stuk gronds zoude worden aangewezen, om eene kerk te stichten en hunne leer te prediken, onder beding evenwel, dat zij, ingeval zulks een' nadeeligen invloed op het volk mogt hebben, terstond het eiland weder zouden verlaten. De zendelingen namen de voorwaarde aan, vestigden zich op *Wahu*, en vandaar op de andere eilanden. Hunne eerste pogingen hadden ten doel den Koning, diens huisgezin en de voornaamste *Jeri's* te winnen, hetgeen hun ook gelukte. Dewijl deze spoedig hunne geloofsleer aannamen, hadden zij er vasten voet gekregen, en konden zich nu zoo veel te ruimer op de uitvoering van hun plan toelleggen. Zij leerden de taal der inboorlingen spoedig met weinig moeite, onderrigten hen in het lezen en schrijven, hetgeen de eilanders gemakkelijk begrepen, en in het jaar 1822 kwam op *Wahu* het eerste gedrukte boek in de taal der eilanden, naar het grootste derzelve de *Owahitaal* geheeten, in het licht, hetwelk niets dan geestelijke liederen bevat. De Christelijke Godsdienst verspreidde zich meer en meer, zonder dwang of bloedstorting, zoo als helaas! op *Tahiti* het geval geweest was. De zendelingen waren Protestanten: doch de Roomschegezinde *KAREMAKU* aarzelde niet hunne leer aan te nemen; hij had mogelijk de duidelijkste begrippen niet van de leerstellingen, die deze kerken van een scheiden.

Het volk was intuschen, niettegenstaande alle de pogin-

gingen van KAREMAKU, nog niet geheel tevreden gesteld. De oude geloofsleer had nog altijd heimelijke aanhangers, en de Koning wist zich noch achting noch liefde te winnen. Men had dus gedurig oproerige bewegingen te vreezen. RIO RIO achtte zich derhalve zelfs achter zijne bolwerken op *Wahu* niet veilig genoeg, en besloot, op aanraden van eenige Europeanen, eene reis naar *Engeland* te doen, hopende, dat de onlusten gedurende zijn afwezen uit zouden gisten. Hij vertrouwde het oppergezag aan den getrouwen KAREMAKU, en aan de meest geliefde gemalin van zijnen vader, KAHUMANNA, en ging in 1824 op een Noord-Amerikaansch schip naar *Engeland*, vergezeld van zijne gemalin, van BOKI, den broeder van KAREMAKU, en van nog eenigen zijner aanzienlijkste onderdanen. Uit de schatkist, die zijn vader had nagelaten, nam hij 25000 Spaansche piasters mede.

Een volslagen opstand brak welras na des Konings vertrek op het eiland *O Tuai* uit. De voormalige heerscher van hetzelfde TAMARI was gestorven, en zijn zoon, een jongeling, die in de vrije Noord-Amerikaansche Staten opgevoed, doch aldaar niet in het beste gezelschap geraakt was, wilde zich weder van het opperbewind des eilands meester maken. KAREMAKU en KAHUMANNA snelden er met een leger heen, en toen wij in de haven van *Hanaruro* binnenliepen, werd de oorlog op *O Tuai* nog doorgezet. Men dacht evenwel, dat hij spoedig gelukkig ten einde gebragt zoude zijn. Gedurende de afwezigheid der regenten voerde eene andere gemalin van TAMEAMEA, die den naam van NOMAHANNA droeg, het bewind op *Wahu*. Haar was een *Jeri*, met name CHINAU, als raadsman toegevoegd.

Op den ochtend na onze aankomst voer ik met eenige officieren aan land, om bij de Koningin NOMAHANNA een bezoek af te leggen. Op de landingsplaats vonden wij den Spanjaard MARINI, die ons als tolk naar hare Majesteit geleidde. Op den weg ontmoette ik vele van mijne voormalige bekenden, die mij een vriendelijk *Aroha!* toeriepen. In de wijze van zich te kleeden hadden zij geene vorderingen gemaakt. Zij bestond nog enkel uit eenige afzonderlijke Europeaanfche kledingstukken, waarin zij met grooten schik omwandelden. De woning van NOMAHANNA lag nabij de vesting aan het strand. Zij was een zindelijk, naar de Europeaanfche manier van planken gebouwd huis van twee verdiepingen, met groote vensters en een balkon, netjes met olieverbw bestreken. CHINAU, de Gouverneur van *Wahu*, ontving mij *en profond negligé* op den trap. Hij had niets aan behalve een rood vest, hetwelk echter voor zijn kolosfaal lichaam niet gemaakt was, alzoo hij het niet konde toeknoopen. Zijn gang werd geweldig belemmerd door groote schoenen, gelijk bij ons de vischcers dragen. Hij reikte mij onder een herhaald *Aroha!* hartelijk zijne hand, en bragt mij naar de tweede verdieping, waar alles een zeer net en smaakvol voorkomen had. De trap was van beneden af tot aan de deur van het vertrek der Koningin bezet met kinderen, volwasfenen en zelfs oude lieden van beiderlei geslacht, die, onder het opzigt van NOMAHANNA zelve, ijverig bezig waren zich met *A*, *B*, *C* boeken in het lezen, en op bordjes in het schrijven te oefenen. Deze *philanthropie* deed haar veel eer aan. De Gouverneur zelf had mede een *A*, *B* boek in de hand, en tusfchen deszelfs bladen lag een sierlijk van been gemaakt pennetje, om de letters aan te duiden.

Eeni-

Eenige grijskoppen waren hierbij tegenwoordig, meer om een goed voorbeeld te geven, dan uit leergierigheid; want zij hielden hunne boeken voor een gedeelte ten onderste boven in de hand, zoodat de letters verkeerd stonden; maar zij hielden zich toch, alsof zij vlijtig studeerden. De ontmoeting van deze gebrekkig gekleede scholieren en scholiersters was niet zeer geschikt, om mij het deftig voorkomen te geven, waarmede ik voor hare Majesteit verschijnen moest. De deur ging open, ik trad binnen, en CHINAU stelde mij aan de Koningin voor als den bevelhebber van het Rusfische fregat. Het vertrek was op de Europeaanfche wijze met eene tafel, stoelen en spiegels gemeubileerd. In een' hoek stond een geweldig groot ledekant met zijden gordijnen behangen. De vloer was met fijne matten bedekt. Op deze lag NOMAHANNA in het midden van de kamer, zoo lang als zij was, op haren buik, mer haar hoofd naar de deur gekeerd, en met de armen op een zijden kussen lenende. Twee jonge meisjes in ligte chitsenkleedjes zaten met de beenen kruisfelings over elkander geslagen aan weérskanten van de Koningin, en weerden met groote aan rietstaven vastgemaakte vederbosfen de vliegen van hare Majesteit af. NOMAHANNA, ten naastenbij veertig jaren oud, was juist zes voeten twee duimen lang, iets over de twee ellen in omtrek, en gekleed in een blaauw zijden kleed naar eene ouderwetfche Europeaanfche mode gefneden. Haar pikzwart haar was midden op haar kogelrond hoofd in eene vlecht zamengebonden. Haar platte neus en vooruitstekende lippen waren juist niet fchoon, maar de trekken van haar gelaat hadden toch iets aangenaams en innemends. Men gevoelde zich haar toegenegen. Toen zij mij gewaar werd, schoof zij het gezangboek, waarin

zij lag te lezen, ter zijde, veranderde met behulp van eenige dienaren hare liggende houding in eene zittende, reikte mij onder een vriendelijk *Aroha!* de hand toe, en noodigde mij uit op eenen stoel naast haar te gaan zitten. NOMAHANNA had een sterker geheugen dan ik. Zij herkende in mij terstond denzelfden Russischen officier, die vóórheen den Koning TAMEAMEA op het eiland *O Wahi* bezocht had. Ik werd toen ook aan de Koninginnen voorgesteld: doch dewijl NOMAHANNA in dienstschentijd zoo zwaarlijvig was geworden, kende ik haar niet meer. Zij wist, hoezeer ik haren overleden gemaal geacht had. Mijne aankomst verwekte dan bij haar ook eene levendige herinnering aan hem, en zij konde hare tranen niet weêrhouden, terwijl zij van zijnen dood sprak. „Het volk,” zeide zij, „heeft in hem „een' vader en beschermmer verloren. Wat nu het lot „dezer eilanden zal worden, is slechts aan den God der „Christenen bekend.” Zij openbaarde mij thans ook met veel zelftevredenheid, dat zij het Christelijk geloof omhelsd had, en dagelijks meermalen naar het bedehuis ging. Om te ontdekken, hoe ver het met hare kennis ten aanzien van het Christendom geschapen stond, vroeg ik haar door middel van MARINI, welke de grond was geweest, waarop zij aan onze godsdienst de voorkeur boven de hare gegeven had. Zij antwoordde hierop, dat zij dien grond eigenlijk niet konde opgeven, doch dat de zendeling BENGHAM, die zoo buitengewoon vlug konde *pala, pala* (lezen en schrijven) haar gezegd had, dat het Christelijk geloof het beste was: dat zij zelve ook wel zag, hoe de Europeanen en Amerikanen, die deze eilanden bezochten, hare landslieden ver in kennis overtroffen, en dewijl deze verstandige menschen alle

Chris-

Christenen waren, zoo moest zij daaruit besluiten, dat hunne Godsdienst ook de beste was. „Ingevalle wij „mogten ontdekken,” voegde zij hierbij, „dat zij niet „goed is voor ons volk, zoo zullen wij eene andere „aannemen.” Men ziet hieruit, hoe weinig de zendingen hier ook in staat geweest zijn het Christendom zoodanig voor te stellen, dat het zich die innerlijke vereering verworven heeft, welke men aan deszelfs reinen geest niet kan ontzeggen. Tot een besluit bragt NOMAHANNA nog met eene foort van zegepraal het voordeel bij, dat de vrouwelijke sekse, die te voren slechts bij het hondenvleesch bepaald was, nu ook haren honger met zwijnevleesch tot zwijgen mogt brengen. Toen veranderde eene plotfelijk opkomende gedachte hare geelaatstrekken en haren toon. Zij riep met een' diepen zucht uit: „Wat zoude TAMEAMEA zeggen, wanneer „hij de veranderingen zag, die er bij ons zijn voorge- „vallen! Geene goden meer! geene *Marais!* alles ver- „nield! In zijn' tijd was het toch beter. Wij zullen „nooit weder zulk een' Koning krijgen.” Hare tranen begonnen weder te vloeijen. Zij ontblootte haren rechterarm en toonde mij denzelfden. Er stond met Latijnsche letters in de taal van *O Wahi* op *getatouced*: „On- „ze goede Koning TAMEAMEA is op den 8 Mei 1819 „gestorven.” Zulk een rouwteeken over den algemeen beminden Vorst, hetwelk niet gelijk onze lapjes floers afgelegd kan worden, maar de rouwende tot in het graf volgt, wordt veel bij de Sandwich-eilanders gevonden, en het strekt ten bewijs, hoezeer zij zijn aandenken eeren: doch zij gaven een nog sterker blijk van hunne smart over zijn verlies daardoor, dat zij allen op den dag van zijn' dood zich een' boventand uitsloegen, waar-

waardoor het geheele volk onder het spreken min of meer een fluitend geluid maakt. Vele hunner hebben zich zelfs de aangehaalde woorden op de tong laten *talou-ären*, waarvan CHINAU mij een blijk liet zien, door de zijne, waarop zij stonden, in hare gansche lengte uit te steken. Het is te verwonderen, dat deze pijnlijke bewerking, die een zwaar gezwel naar zich sleept, geene erger gevolgen gehad heeft.

NOMAHANNA was met geestdrift ingenomen voor de schrijfkunst. Zij zeide, dat zij voorheen slechts in staat geweest was met lieden te spreken, die zeer nabij haar waren: doch nu mogten zij zoo ver verwijderd zijn als zij wilden, zij konde hun toch hare gedachten in het oor fluisteren. Zij beloofde mij ook eenen brief aan mij te zullen schrijven, opdat ik, zoo als zij zeide, aan iedereen in *Rusland* zoude kunnen toonen, dat NOMAHANNA konde schrijven.

Ons gesprek werd door het gerammel van een rijtuig en een luid rumoer van menschenstemmen afgebroken. Ik keek het venster uit en zag een' kleinen rolwagen, voor welken een aantal kloeke jongelingen gespannen waren, die in de beste luim van de wereld schenen te zijn. Ik vroeg aan MARINI wat dit beteekende, en hij zeide mij, dat de Koningin naar de kerk zoude gaan. Er kwam een bediende binnen om te zeggen, dat het rijtuig gereed was. NOMAHANNA had de goedheid, mij te noodigen om mede te rijden. Vreezende, dat een weigerachtig antwoord haar mogt krenken, nam ik de genadige aanbieding met veel ernst dankbaar aan, hoe belagchelijk mij ook reeds vooraf de vertooning voorkwam, die wij zouden maken.

De Koningin zette eenen witten neteldoekfchen hoed op,

op, die met vele Chinefche bloemen opgefchikt was, nam eenen grooten Chinefchen waaijer in de hand, trok een paar zware matrozenlaarzen aan, en zoo gingen wij heen. Terwijl wij den trap afgangen, gaf zij een teeken, dat de fchool voor ditmaal was afgeloopen, hetgeen den fcholieren, inzonderheid den ouden, niet te onpas fcheen te komen. Beneden aan de deur ftond ons een groot aantal nieuwsgierigen op te wachten, die het genoegen wilden hebben hebben mij met hunne Koningin te zien rijden. De jonge lieden grinnikten van blijdfchap voor den wagen, en wachteden het bevel af van te vertrekken, doch er was eenige tijd mede gemoeid, eer wij behoorlijk onze plaatsfen hadden ingenomen. De wagen was een weinig smal en mijne dame zeer breed, zoodat ik nagenoeg op den rand te zitten kwam, en onder het rijden meermalen gevaar konde loopen van het evenwigt te verliezen. Om dit ongemak te verhelpen floeg de Koningin haren fterk gevleeschden arm om mij heen, en hield mij vast. Deze *attitude*, en het kontrast, hetwelk onze gefalten maakten, moet eene hoogst koddige vertooning hebben opgeleverd. Nadat wij ons aldus gefchikt hadden, beftoeg de Gouverneur CHINAU in zijne reeds beschrevene kleeding, waarbij nog een ronde hoed kwam, een mager paard zonder zadel, en gaf het teeken tot den afrid, waarop wij in volen draf voortrolden, en de Koningin waarlijk werks genoeg had om mij vast te houden. CHINAU reed vooraan. Het volk froomde van alle kanten toe onder het gejuich van *Aroha Maïta!* De troep van ons voorfpan vermeerderde gedurig, en ook achter den wagen bevond zich een aantal menfchen, die wedijverden om het voorregt van ons vooruit te duwen. Zoo reden wij het vlek *Hanaruro* in des-

deszelfs ganfche lengte door, en kwamen na een vierendeel uurs behouden bij de kerk aan, die op eene barre vlakke ligt, en zoo wel in bouworde als in hare inwendige inrigting volmaakt naar die op *O Tahaiti* gelijkt, welke ik reeds befchreven heb. Zij was zeer ledig. NOMAHANNA en eene oude vrouw waren de eenigfte vrouwen, ik en nog eenige andere de eenigfte mannen, waaruit de gemeente beftond. Diegene zelfs, die ons getrokken hadden, kwamen niet binnen. Men zag, dat de invloed der zendelingen hier nog op verre na zoo groot niet was dan op *O Tahaiti*, en dat hier het volk nog niet met den ftok naar den tempel werd gejaagd. Het zal ook moeilijk gelukken de gemoederen hier zoodanig aan banden te leggen, als daar, waar flechts zelden vreemdelingen komen, die wel eens het werk der zendelingen omverwerpen. Hier heerscht eene gedurige verkeering met buitenlanders, die wel Christenen zijn, doch welke eensdeels de noodzakelijkheid van zich met levensmiddelen te voorzien, anderdeels bloote winzucht herwaarts voert. Zij zetten met veel ijver hunnen handel voort, en breken er hun hoofd niet mede, om godsdienstige denkbeelden onder de eilanders te bevorderen. Zij werken die integendeel sterk tegen. De vreemde matrozen zijn, weinigen uitgezonderd, zeer ruw, en brengen hunne ondeugden onder de eilanders over. Zulke, die op de fchepen iets misdreven hebben, en bang zijn voor de straf, loopen weg en verbergen zich op de eilanden, hetgeen in TAMEAMEA's tijd strengelijk verboden was, doch tegenwoordig uit Christelijke liefde wordt toegelaten. Voor deze is er niets meer heilig, daar zij zich reeds eenmaal tegen hun innerlijk gevoel vergrepen hebben, en daarom spotten zij met de leer der zendelingen, die

die van hunne zijde door vele zonderlinge grondstellingen en voorbeelden ook aanleiding tot verkeerdheden geven.

Nadat de heer BENGHAM zijne predikatie, die mischien zeer goed kan geweest zijn, in de O Wahische taal, eigenlijk voor de ledige banken had voorgelezen — want de aandacht der toehoorders was duidelijk op iets anders gevestigd, en ik verstond hem niet — keerden wij op dezelfde wijze terug als wij gekomen waren. Ten huize van de Koningin nam ik weldra afscheid van haar, en zij beloofde mij, ons eenen overvloedigen voorraad van levensmiddelen te zullen bezorgen. Zij gaf ook, op mijn verzoek, bevel om ons een huis tot onze sterrekundige waarnemingen in te ruimen, hetwelk nabij hare woning lag, en waarvan zich onze Sterrekundige, de heer PREUS, ook den volgenden dag reeds in het bezit stelde.

Onze aankomst had veel opziens op het eiland gebaard. Een vreemd oorlogschip moest hier eene treffende gebeurtenis zijn, en dat het een Russisch was, verwekte vrij wat ongerustheid, omdat de dolzinnige doctor SCHEFFER in 1816, zonder medeweten van ons bestuur, het eiland *O Tuai* tegen TAMEAMEA had opgeruid, met het oogmerk om het onder *Rusland* te brengen; en deze zotte inval, hoezeer ten hoogste door Keizer ALEXANDER gelaakt, had hier de vrees voor dergelijke ondernemingen wortel doen schiepen. Ook is door de Engelschen, zelfs in gedrukte schriften, het onzinnig denkbeeld verspreid, alsof *Rusland* de bedoeling zoude hebben zich in het bezit der *Sandwich-Eilanden* te stellen, en dat RIO RIO alleen naar *Engeland* was gegaan, om zich van de bescherming van dat Rijk tegen *Rusland* te verzekeren. Uit den schijn van bescherming,

ming, dien *Engeland* reeds lang ten aanzien dezer eilanden heeft aangenomen, komt het mij integendeel voor, dat het zelf in stilte zulk eene gedachte koestert, en mischien slechts op eene gunstige gelegenheid wacht, om dat ontwerp ten uitvoer te brengen; hoewel de Engelschen uiterlijk de oppermagt van de beheerschers der *Sandwich-Eilanden* schijnen te erkennen, en de Koning van *Engeland* in eenen brief aan TAMEAMEA hem *Uwe Majesteit* noemde. Ik ben echter verre van af iets dergelijks met zekerheid te beweren. Wat de vrees voor ons nog vermeerderde, was een kort voor onze komst hier verspreid Mexikaansch nieuwspapier, hetwelk die Engelsche geruchten weder verlevendigde. Het mistrouwen duurde nogtans niet lang. De betuigingen van mijne vriendschap en het goed gedrag der gansche equipage, door hetwelk zij zich zoo uitstekend boven die der overige hier geankerde schepen onderscheidde, verwierven ons weldra vertrouwen en toegenegenheid. Ik moet hier tot de eer van mijne manschap verklaren, dat ik, gedurende den ganschen tijd van mijn verblijf alhier, nimmer reden gehad heb, om over haar gedrag misnoegd te zijn, hoe sterk ook de verlokking tot losbandigheid van wege de matrozen der koopvaardij-schepen, of van die, welke hier woonden, moge geweest zijn. Alle zondagen werd het grootste gedeelte der manschap aan den wal gelaten. Dit was algemeen bekend te *Hanaruro*. Daarom wachtte op dien dag altijd eene menigte Wahuaners aan het strand op de boot van ons schip, om hunne vrienden dadelijk te ontvangen, en het was een genoegen te zien, hoe onze lieden terstond na hunne landing paar aan paar met de inboorlingen gearmd heenstapten.

De

Y
b
d
n
k
de
ru
lig
bij
van
wo
de
doc
beel
equi
den
gen
op
dat
alle
word
blikke
schap
het z
reden
men is
Zeer
naruro
vele h
tot dri
gen zij
II de

De tijd verftreek voor ons genoeglijk onder onze bezigheden, en hiertoe bragt het fchoone klimaat niet weinig bij. Tot mijn leedwezen overtuigden mij de bezoeken, die ik dagelijks in *Hanaruro* deed, dat de Wahuanen niet meer over het algemeen de goedhartige onschuldige kinderen van den vorigen tijd zijn. Het uitfchot der andere natiën, dat zich onder hen gevestigd heeft, en het ruwe fcheepsvolk, dat hen bezocht, hebben zeer nadeelig op hunne zeden gewerkt. Het bedriegen, ftelen, bij nacht de huizen doorgraven en inbreken, iets waarvan men in TAMEAMEA's tijd nooit hoorde, valt tegenwoordig dikwijls voor. Alleen tot den moord hebben de verdervers dezer goede Indianen hen nog niet verleid: doch een kort voor onze aankomst hier gegeven voorbeeld zal hen mogelijk ook weldra zoo ver brengen. De equipagie van eenen Engelschen walvischvanger, zeer aanden drank overgegeven zijnde, floeg aan het muiten tegen haren Kapitein, en een matroos gaf hem eenen slag op het hoofd, die zijne herfenpan zoodanig verwondde, dat de arme man krankzinnig werd, en in weêrwil van alle pogingen onzer artfen niet geheelenal konde hersteld worden. Hij kwam weder eenigzins bij, ondervond oogenblikken van helderheid, waarin hij zich met de manfchap verzoende, die hem weder aannam, en, zoo als het zeggen was, naar *Engeland* zeilde; doch ik heb reden om te gelooven, dat dit fchip daar niet aangekomen is.

Zeer onaangenaam verraste het mij, het volk van *Hanaruro* zoo ver gevorderd te vinden, dat er reeds boven vele huizen uithangborden hingen, die de voorbijgangers tot drinken uitnoodigden. De kasteleins van deze kroegen zijn verloopen matrozen, en men kan wel begrijpen,

pen, dat zij om hunnes voordeels wille alle middelen aanwenden, om het volk tot liederlijkheid aan te sporen. Deze tapperijen worden dan ook drok bezocht. Er zijn ook betere tappershuizen, waar de *Kanacka's* en de matrozen niet komen, maar slechts *Jeri's* en scheepskapiteinen elkander ontmoeten. In dezelve wordt niet minder gedronken, maar daarenboven billard en whist gespeeld. Vooral van het laatste houden de Wahuanen veel, en zij zijn er meesters in. In de straten en op den blooten grond, overal ziet men whistpartijen maken, waarbij geld en goederen verloren gaan. Zulk eene partij is altijd door vele aanschouwers omringd, die na het einde van elk spel hun oordeel daarover vellen. De spelers zelve zijn met ijver bezig, en het loopt zelden zonder krakeel af. Men ziet er ook andere spelen, en het is betreurenswaardig, dat die zucht zoo veel voet gewonnen heeft. Het volk geeft zich door hetzelfde over aan lediggang, waaraan het zich voorheen niet schuldig maakte. Een groot gedeelte der bebouwde tarovelden, welke te voren *Hanaruro* omringden, is te niet gegaan, en biedt voor het oog niets dan eene ledige wildernis aan. Op de groote marktplaats van het vlek hebben den ganschen dag wedloopen te paard en te voet plaats, en daarbij worden aanmerkelijke sommen gewonnen of verloren. Voor de wedloopen te paard hebben de Wahuanen een even zoo groot zwak als de Maleijers voor de hanengevechten, en zij schamen zich somtijds niet hun geheel vermogen, hetwelk dikwijls alleen in hun paard bestaat, te wagen. Dewijl men hier nog niet veel werks heeft gemaakt van de paardenfloeterij, worden deze uit *Kalifornie* aangevoerd, en zij kosten twee-, drie- ja dikwijls vijfhonderd piasters het stuk. Menige Wahuaan spaart jaren lang

lang zorgvuldig al het geld zamen wat hij wint, om zich een paard te verschaffen, ten einde bij den wedloop veel te winnen, en verliest hetzelfde bij de eerste poging. De ridders zijn dikwijls naakt; zij hebben geen' zadel, en leggen het paard in plaats van eenen toom een' strik in zijn' bek. Zij zijn evenwel zeer bekwaam, en temmen de wildste paarden, doch zij weten ze verder niet te behandelen, en bederven ze daarom spoedig in den grond.

Ook bij het *Scheepspel*, zoo als het hier genoemd wordt, hetwelk men veel ziet en dat den zeemansgeest van dit volk verraaft, worden hooge weddenschappen aangegaan. De spelers zijn gemeenlijk ervaren scheepsbouwmeesters. Zij vervaardigen zich kleine scheepjes naar alle de regelen van de kunst, en weten zelfs het onder water liggende deel zoo te bewerken, dat het snelle zeilers worden. Deze vaartuigjes zijn ook volkomen opgetakeld, van alle noodige zeilen voorzien, en met vlaggen en wimpels versierd. Derzelver eigenaars verzamelen zich aan den kant van eenen grooten vijver, spannen de zeilen uit, maken het roer in de vereischte rigting vast, en laten vervolgens de kleine vloot aan den wind over. Het schip, hetwelk het best gebouwd is, en tot welks vervaardiging alle noodige voordeelen in acht zijn genomen, zeilt de overige voorbij, komt spoediger aan de overzijde, en deszelfs bezitter heeft het gewonnen. De menigte der aanschouwers neemt ook deel aan de weddenschap, en er ontstaat altijd een groot gejuich, wanneer een dezer vaartuigjes den prijs behaald heeft. De kinderen bootsen hunne vaders in dit spel na, bouwen zich mede scheepjes zoo goed als zij kunnen, en maken van elken plas na eene regenbui gebruik om ze te laten drijven.

Uit de zucht der Sandwich-eilanders voor het zeewezen laat zich opmaken, dat zij door den tijd eene magtige vloot zullen krijgen, waartoe hunne aardrijkskundige ligging hen ook aanpoort. TAMEAMEA heeft zijne opvolgers meer dan een dozijn goede schepen nagelaten, die alle met inboorlingen bemand zijn. De Amerikanen der Vereenigde Staten, die als zeelieden den Engelschen niets behoeven toe te geven, nemen tot hunne togten tusfchen *Kanton* en *Amerika* gaarne matrozen hier vandaan, en leggen het beste getuigenis af van derzelveer kwaamheid.

De weelde is op *Wahu* hoog gestegen. Men ziet er weinigen, zelfs onder de geringere volksklasse, of zij dragen Europeaansche kleedingstukken. Vooral zijn daar de vrouwen gretig naar. Wat de Koningin draagt, wordt door haar voor den nieuwsten smaak gehouden, en naar dien rigten zij zich. De mannen worden geplaagd om de vrouwelijke ijdelheid te voldoen, en wanneer hun vermogen hun het middel daartoe niet verleent, dan zoeken zij het ook wel langs kromme wegen te erlangen. De liefhebberij voor buitenlandsche koopwaren, in het bijzonder zulke, die tot de kleeding en den pronk behooren, brengt hier de meeste schelmerijen voort. De eigenaars der winkels geven zich alle moeite, om hunne waren regt aantlokkelijk ten toon te stellen en aan te prijzen. Zij verleenen ook krediet, in welk geval zij met dubbeld krijgt schrijven, hoezeer zij behalve dat eene ongehoorde winst vorderen. Ik heb zelf gezien, dat jonge meisjes voor zich gewone glazen koralen kochten, en een snoer daarvan, die haar naauwelijks voor haren hals voldoende was, met twee Spaansche daalders moesten betalen. Bovendien veroorloven zich de kooplieden hier aller-

lerlei beïriegerijen , en zij begaan dien roof , omdat er nog geene wetten tegen zijn , tot het dubbeld nadeel der bedrogenen , die dikwijls door navolging van het hun gegeven voorbeeld hunne schade weder zoeken in te halen. De voormalige meubelen zijn ook geheel van de baan geschoven. In de hutten zelfs der armoedigste *Kanacka's* hebben de borden van Chineesch porselein de kalebasen en kokoschalen verdrongen , waaruit niemand meer eten wil. Des zondags gaan ook de Wahuanen , even als de Tahaitiers , in hun beste pak naar de kerk , om zich te laten bewonderen , en indien zij al geene zoo volkomen belagchelijke vertooning maken als deze , zien zij er echter nog koddig genoeg uit.

Veertien dagen na onze aankomst kreeg ik berigt van KAREMAKU uit *O Tuai*. Hij liet mij weten , dat hij zich zeer over mijne komst verheugde , en aan CHINAU het bevel gegeven had mijn schip , zoo veel als hij slechts konde , van levensmiddelen te voorzien. Hij zelf had zijnen krijgstogt gelukkig ten einde gebragt , en dacht spoedig te *Hanaruro* te zijn. Over gebrek aan levensmiddelen hadden wij ondertuschen niet te klagen gehad. Men kan hier voor geld alles krijgen , en NOMAHANNA overlaadde ons met geschenken van vette varkens en keurlijken visch. Zij had alle de vischers geprest om onze tafel altijd rijkelijk te kunnen voorzien. Over het geheel genomen hadden wij alle reden om hare welwillendheid en opmerkzaamheid ten onzen aanzien dankbaar te erkennen , waarom wij ook gaarne toegaven , dat zij niet alleen de verstandigste en geleerdste , maar ook de beste vrouw op *Wahu* was , waarvoor zij dan ook zelfs bij de vreemde inwoners doorgaat. Dat zij ook eenen voortreffelijken eetlust ondervindt , daarvan ben ik oog-

getuige geweest. Ik bezocht haar dikwijls, gewoonlijk des morgens, en vond haar dan meestal uitgestrekt op den grond liggen, en bezig met haren brief aan mij, die haar veel hoofdbrekens scheen te veroorzaken. Eens trof ik het, dat zij juist aan het middagmaal zoude gaan. Ik trad in de eetzaal, waar zij op fraaije fijne matten, met eenen grooten spiegel tegen haar over, op haren zwaren ronden buik op den grond lag. Eene menigte van spijzen in toegedekte Chineesch-porfeleinen schotels opgedischt, stond in eenen halven cirkel voor de vorstelijke lippen, en de bezige bedienden schoven dezelve het eene geregt voor en het andere na toe. Hare Majesteit greep alles met hare vingers aan, en verflond het genadig met eenen razenden honger, terwijl een paar knapen, op hunne hurken naast haar gezeten, met groote pluimen de vliegen van haar wegjoegen. Mijne verschijning stoorde de Koningin in geen deele in hare bezigheid. Zij riep mij met eenen vollen mond een vriendelijk *Aroha!* toe: gaf mij een genadig teeken om bij haar op een' stoel plaats te nemen, en nu werd ik aarschouwer van den zonderlingsten maaltijd, dien ik ooit gezien heb. Hoe veel er voor mijne komst in den koninklijken mond gegaan was, weet ik niet: maar hetgeen ik er in zag verdwijnen, was genoegzaam geweest, om zes menschen te verzadigen. Hoezeer ik ook dezen eetlust bewonderde, zoo stond mij echter een tooneel te wachten, hetwelk mijne verbaasdheid tot het uiterste bragt. Toen de honger langzamerhand afnam en eindelijk geheelenal gestild scheen, riep de Koningin na een paar zware ademtogten uit: „Ik heb ter deeg gegeten!” Deze waren de eerste woorden, welke op de drokke bezigheid van hare Majesteit volgden. Hierop

op keerde zij zich met behulp van hare bedienden op den rug, en wenkte met de hand eenen langen en sterken kamerdienaar tot haar, die, met zijnen pligt bekend, haar terstond op het lijf sprong, en haar zonder omstandigheden met zijne knieën en vuisten zoo onbarmhartig kneedde, alsof hij een stuk brooddeeg voor zich had gehad. Dit gebeurde, om hare vertering te bevorderen; en nadat Hare Majesteit onder die bewerking een weinig gefteend had, en er een weinig van bekomen was, liet Hoogstdezelve zich wederom op den buik leggen, en begon haren maaltijd op nieuw. Mijn verhaal is letterlijk waar, hoezeer het den schijn moge hebben van overdreven te zijn. Ik kan mij deswege beroepen op het getuigenis mijner officieren, en der geleerde heeren, die mij vergezelden. De heer PREUSS, mijn Sterrekundige, die in de nabijheid der Koningin woonde, heeft dergelijke maaltijden meermalen bijgewoond, en plagt daarom ook te zeggen, dat NOMAHANNA en haar vet zwijn de grootste merkwaardigheden waren van *Wahu*. Het laatste is een bijzonder troetelkind van de Koningin, en wordt levenslang gemest en onderhouden. Het is zwart, en buitengemeen groot en zwaar. Twee *Kanacka's* zijn tot deszelfs bediening bestemd, zonder wier hulp het zich ook naauwelijks kan bewegen.

NOMAHANNA vindt gewoonlijk de menschen te mager, en raadt hun zich minder beweging te geven, om vetter te worden. Zoo verschillende zijn de denkbeelden van schoonheid. Hier gaat eene vrouwelijke figuur van eenen onmetelijken omtrek voor eene schoone door, terwijl de Europeaansehe vrouw zich daarentegen met alle magt zamenrijgt, en azijn drinkt, om door

eene onnatuurlijke smalheid en een toringachtig voorkomen de harten te treffen.

NOMAHANNA gaf een bewijs, dat zij met haren vreesfelijken eetlust ook zucht om te behagen paarde. Een onzer officieren verkreeg verlof van haar, om haar uit te schilderen. Alzoo deze kunst hier nog iets nieuws is, ijlden eene menigte der aanzienlijkste personen toe, en verzochten om de vergunning van te mogen zien, hoe hunne Koningin op het papier zoude gebragt worden: en deze werd hun gegeven. Reeds bij het schetsen van den omtrek volgden zij met groote oplettendheid elke streek van het potlood, en gaven overluid hunne verwondering te kennen over het te voorschijn komen van het gelaat. Toen zij den neus zagen, riepen zij uit: nu kan NOMAHANNA ruiken! Bij de oogen juichten zij: nu kan zij ook zien! En toen de mond geteekend was, verheugden zij zich daar zoodanig over, dat de Koningin nu ook eten konde, alsof zij gevaar had geloopt te zullen verhongeren. NOMAHANNA zelve was zoo verheugd over dit narigt, dat zij de schilderij terstond verlangde te zien. Zij vond den mond te klein, en begeerde, dat hij grooter gemaakt zoude worden. Toen het portret gereed was voldeed het haar niet, en zij zeide eenigzins verdrietig: „Ik ben toch waarlijk veel schoo-
ner.”

Op den 17 Januarij kwam KAREMAKU op een eskader-tje, hetwelk uit verscheidene twee- en driemastfchepen bestond, met vele troepen voor de haven van *Hananuro* aan, nadat hij den oorlog op *O Tuai* geheelenal tot zijn genoegen ten einde had gebragt. De wind was den fchepen tegen, zoodat zij de haven niet konden bezeilen, en dus lieten zij voor dezelve de ankers vallen. Ik
zond

zond dadelijk een' mijner officieren met de floep af, om den plaatsbekleeder des Konings mijne blijdschap te be-
tuigen over zijne gelukkige aankomst, en hij kwam met
zijne jonge echtgenoot (die, van welke ik in mijn vorig
reisverhaal gesproken heb, was gestorven) met de terug-
keerende floep bij mij aan boord. Ik ontving hen met
eenige kanonschoten, hetgeen den braven oude zeer ver-
heugde, omdat, gelijk hij zeide, dit eereblijk van een
Rusfisch oorlogfchip bij zijne landslieden des te meer
den argwaan zoude doen verdwijnen, alsof *Rusland* vij-
andige oogmerken jegens hen koesterde.

KAREMAKU was naar allen schijn zeer verblijd, omdat
hij mij weder zag. Na eene hartelijke omhelzing stelde
hij mij aan zijne jeugdige gemalin voor, die er gansch
niet kwaad uitzag. Hij gaf over vele hem nieuwe voor-
werpen zijne goedkeuring te kennen en riep eindelijk uit:
„ Er is toch een groot onderscheid tusfchen dit fchip
„ en de onze. Ik wenschte die gaarne in zulk een' toe-
„ stand te zien. O TAMEAMEA! gij zijt te vroeg ge-
„ storven!” In mijne kajuit sprak hij nog meer over
den dood zijnes koninklijken vriends, hetgeen MARINI
mij verklaarde niet vatbaar te zijn voor eene overzetting,
omdat geene andere taal in staat was zoo veel diepzin-
nigs met zoo veel gevoel verbonden te kunnen uitdruk-
ken. Ik geloof wel, dat MARINI, als zijnde niet zeer
gevormd, geene taal geheelenal magtig was, en uit dien
hoofde KAREMAKU's uitdrukkingen niet konde overbren-
gen; intusfchen verzekeren ook de zendelingen, dat de
taal van *O Wahi* in dit opzigt moeilijk over te zetten,
en bijzonder geschikt voor de dichtkunst is.

KAREMAKU sprak ook van de verandering in de gods-
dienst, die hier was voorgevallen. „ Ons tegenwoordig

„ geloof, ” zeide hij , „ is beter dan het vorige , doch
 „ de *Kanacka's* , die op het gebergte wonen , zullen
 „ dat zoo spoedig niet inzien , en men behoort strenge
 „ maatregelen in 't werk te stellen , om een' opstand on-
 „ der hen te voorkomen. De Koning had de oude
 „ heiligdommen niet zoo eensklaps moeten vernielen.
 „ Het gevolg daarvan is , dat hij naar een vreemd land
 „ heeft moeten vlugten , omdat zijn leven hier niet veilig
 „ was. God weet , hoe alles nog eindigen zal ! ik vrees ,
 „ niet goed. Het volk bemint mij en doet veel om
 „ mijnentwille , doch ik ben zeer ziekelijk , en wanneer
 „ ik sterf , zoude de met zoo veel moeite gehandhaafde
 „ Staat wel kunnen te onder gaan. Dan zoude er veel
 „ bloed stroomen en ieder zoude rooven wat hij slechts
 „ kan. Het eiland *O Tuai* heeft zich immers reeds bij
 „ mijn leven in opstand verklaard.”

Het schijnt , dat deze vrees niet ongegrond is. In-
 boorlingen zoo wel als vreemden deelden in dezelve ,
 en vele *Jeri's* spraken er stellig over , dat het nooit an-
 ders worden kan , dan dat met *KAREMAKU's* dood de
 Staat in verval moet geraken. Hierbij zijn reeds vele
 der opperhoofden er op bedacht , wat zij zich dan willen
 toeëigenen , en maken daarvan zelfs geen geheim. En
 nochtans houdt de oude ziekelijke *KAREMAKU* alleen tot
 nog toe alles in orde , zoodat het niet één wagen durft
 zich te verzetten.

Bij mijn vorig verblijf alhier had de schilder *CHORIS* ,
 die mij op mijne toenmalige reize vergezelde , en nader-
 hand in *Mexico* werd omgebracht , *TAMEAMEA* geportret-
 teerd en volmaakt getroffen. Thans schonk ik den eer-
 waardigen *KAREMAKU* eene afgedrukte plaat van dit por-
 tret , en de blijfchap , die hij hierover gevoelde , was

inderdaad roerende. In verrukking staarde hij de beelden aan, kuste dezelve bij herhaling, terwijl de tranen hem over de wangen liepen. Bij het afscheidnemen bad hij mij om de hulp van een' arts, dewijl hij zich sedert lang niet wel gevoelde. Hij drukte mij de hand en zeide: *Ik ben ook een Christen, en kan lezen en schrijven.* Dat de held en staatsman zich op het laatste voorregt beroemde, en van geen ander melding maakte, bewijst, welke waarde men daaraan hecht. De Sandwich-eilanders zien er den band in, die hen met de beschaaftde volken vereenigt.

KAREMAKU en zijne echtgenooten waren, niettegenstaande de hitte, volkomen op de Europeaanfche manier gekleed. Hij had eenen donkerkleurigen overrok, een zwart vest en zwarte pantalon van zeer fijn laken aan. Zijn ronde hoed was met zwart floers omwonden. Hij had den rouw over zijn' geliefden vorst nog niet afgelegd. Zij droeg mede een zwart zijden kleed.

Eene menigte menschen van beiderlei geslachten had zich bij den oever verzameld, om hunnen bevelhebber te ontvangen, en wachtte hem met ongeduld af. Naauwelijks had hij voet aan land gezet, of het volk raakte zich onderling met de neuzen aan, en op een gegeven teeken begonnen zij alle te schrijven. Dat is hier de wijze, waarop hooge bevelhebbers ontvangen worden. Eenige aanzienlijke oude vrouwen omringden KAREMAKU onder geleide van CHINAU, wroeven hare neuzen tegen elkander, en zongen op een' klaagtoon een lied, welks inhoud ik mij deed overzetten, en die van dezen aard was:

„ Waar hebt gij zoo lang getoefd, geliefde heerscher?
„ Dagelijks hebben wij om u geweend. De hemel zij

„ ge-

„gedankt, dat wij u wederzien. Gevoelt gij hoe de
 „aarde zich verheugt, omdat gij op haar treedt? hoort
 „gij de zwijnen, die u ruiken, van vreugde knorren?
 „ruikt gij hoe de gerooste visfchen u verbeiden? Kom,
 „wij zullen u wel doen, opdat het u onder ons behage.”
 Men moet erkennen, dat wanncer de taal van *O Wahi*
 zoo bijzonder voor de dichtkunst gefchikt is, zij hier
 een weinig van haren gewonen aard is afgeweken.

KAREMAKU lachte om dit onthaal, en liet zich in groo-
 te staatfie tot NOMAHANNA geleiden, die zich niet zoo
 ver wilde vernederen, om hem te gemoet te gaan. De
 inwoners van *Hanaruro* bleven den ganschen dag over
 in eene woelige beweging. Men fprak flechts van KA-
 REMAKU's terugkomst, van zijne heldendaden en van
 den opftandeling, den zoon van TAMARI, welken KARE-
 MAKU gevangen genomen en medegevoerd had. Deze
 wordt hier *de Prins* GEORGE genoemd. Ik heb hem
 meermalen gezien en gefproken. Hij is een jongeling
 van 25 jaren, die niets innemends heeft. Hij gaat ge-
 heel in het Europeaansch gekleed. Hoewel hij in de
 Vereenigde Staten van *Amerika* is opgevoed, heeft ech-
 ter zijne befchaving die van eenen gewonen matroos nog
 niet bereikt. Men zegt zelfs daarentegen, dat hij zich
 door groote ondeugden, welke hij op de hoogeschool
 tot de volmaking gebragt heeft, onderscheidt. KAREMA-
 KU houdt hem geftadig in het oog. Hij heeft twee *Je-
 ri's* tot zijne opzigters aangefield, van welke hij zich
 niet mag afzonderen. Ook is hem aangezegd, dat hij
 bij eene eerfte poging om te ontkomen, terftond zal ge-
 worgd worden.

KAHUMANNA was nog op *O Tuai* achtergebleven, om
 de herftelde rust nog vaster tot ftand te brengen. Deze
 VROUW,

vrouw, die in den tijd van VANCOUVER reeds eene be-
duidende rol speelde, heeft veel verstand, eenen manne-
lijken geest, en is tot heerschen geboren.

KAREMAKU'S aankomst was ons zeer nuttig. Een
groot gedeelte van het koper, waarmede ons schip besla-
gen was, van de kiel zijnde losgegaan, was het hout der-
zelve aan het bederf door den worm blootgesteld. Om
dit gebrek te herstellen hadden wij ons de moeite van
het ontladen en kielen moeten getroosten, bijaldien
onze vriend ons niet op eene gemakkelijker wijze uit de
verlegenheid had gered. Hij zond mij drie bekwame
duikers, die zeer behendig onder het water arbeidden en
het schip met nieuwe koperen platen besloegen. Twee
derzelve waren van hamers voorzien om de nagels vast
te slaan, en de derde reikte hun het noodige toe. Wij
namen op de klok waar, hoe lang de duikers onder water
konden blijven, en het bleek, dat zij het 48 seconden
lang uithielden. Wanneer zij weder opkwamen, waren
hunne oogen steeds rood, ontstoken en uitpuilende. De
oorzaak daarvan is, dat zij onder het water hunn' arbeid
niet naar het gevoel alleen verrigten, maar ook hunne
oogen daartoe behooren te baat te nemen, hetgene eene
zware inspanning der oogzenuwen vereischt. Wij had-
den onder onze matrozen ook een paar ervaren duikers;
doch deze waren tot dien arbeid niet te gebruiken. Zij
konden echter zoo veel doen, dat zij den arbeid van de
Wahuanen betasteden, om zich te overtuigen, dat hij
goed was.

Eenige dagen na KAREMAKU'S aankomst kwam er een
afgezant van NOMAHANNA aan boord en wenschte mij te
spreken. Ik liet hem bij mij in de kajuit komen. Hij
had slechts een hemd aan en een' zeer breedten hoed van
stroo

stroo op het hoofd. Aan zijne zijde hing aan een snoer van boomvezelen, hetwelk hij om zijn' hals had vastgemaakt, eene tasch van riet gevlochten. De kerel had iets listigs, en geheimzinnigs in zijn voorkomen. Spreken konden wij niet, want hij verstond niets dan zijne moedertaal. Hij gaf mij daarom door gebaren te verstaan dat hij iets voor mij in zijne tasch had. Daarop haalde hij een pakje uit dezelve, en wikkelde eene menigte van de hier groeiende papierstof daarvan af, tot dat er eindelijk een brief voor den dag kwam, dien hij mij met de woorden *Aroha NOMAHANNA!* (NOMAHANNA groet u!) overhandigde. Vervolgens gaf hij mij nog te kennen, dat de Koningin van zins was mij nog heden te bezoeken, en dat ik haar mijne eigene boot moest zenden. Nadat hij nog veel van *pala pala* gesproken had, verliet hij mij weder, en ik liet MARINI roepen, die mij den brief aldus vertolkte:

„ Zijt gegroet, man uit *Rusland!* Ik bemin u van ganscher harte, en meer dan mij zelve. Ik ben daarom verheugd u weder in mijn land te zien, zoo verheugd, dat onze arme taal dat niet kan uitdrukken. Gij zult hier alles veranderd vinden. Toen TAMEAMEA nog leefde was het land in vollen bloei: met zijn' dood is de bloei afgevallen, en alles is op de eilanden in wanorde geraakt. De jonge Koning is in *Londen*. KAREMAKU en KAHU-MANNA zijn in dit oogenblik afwezig, en CHINAU, die hier hunne plaats bekleedt, heeft te weinig gezag over het volk, om u zoo te onthalen, als het uwen rang voegt. Hij kan u zoo vele zwijnen, pataten, en taro's niet leveren, als gij noodig hebt. Met welk een harteleed betreur ik het, dat mijne groote bezittingen op het eiland *Muwe* zoo ver van hier over de zee liggen.

„ Wa-

vas
ren
bev
zef
aan
sch
gez
ont
die
dage
H
de k
doet
zien

„ Waren zij digter bij, gij zoudt alle dagen omringd
 „ zijn van zwijnen. Zoodra KAREMAKU en KAHUMANNA
 „ terugkomen, zal men u van al het noodige voorzien.
 „ Des Konings broeder komt met hen mede: doch die
 „ is nog een knaap zonder ondervinding, en hij kan
 „ het goede nog niet van het kwade onderscheiden. Ik
 „ verzoek u uwen Keizer uit mijn' naam te omarmen.
 „ Zeg hem dat ik dat zelve gaarne zoude doen, wan-
 „ neer er slechts zulk eene groote zee niet tuschen ons
 „ lag. Vergeet niet uw geheele volk van mijnentwege
 „ te groeten. Alzoo ik eene Christin ben en gij een
 „ Christen zijt, zoo zult gij wel inschikkelijkheid heb-
 „ ben met mijne geringe schrijfkunst. De honger dwingt
 „ mij mijnen brief te eindigen. Ik wensch u toe, dat
 „ gij ook met lust en genoegen een verkenkop opeten
 „ moogt. U zal met koninklijke standvastigheid eeuwig
 „ beminnen — NOMAHANNA!”

Deze zonderlinge brief was voor het overige met eene
 vaste hand en zeer netjes geschreven. De letters wa-
 ren groot, duidelijk en wel geteekend. Het opschrift
 bevatte niets anders dan de woorden, waarmede de brief
 zelf begon: *Aroha Rukkini!* Zij had er weken lang
 aan besteed, voordat hij voltooid was. NOMAHANNA
 schreef er bijkans alle dagen aan, en wat zij er eens in
 gezet had, bleef er ook in fraan. Het blad, hetwelk ik
 ontving, was hetzelfde, waarop de brief begonnen was,
 die de afgebrokene denkbeelden van eene lange reeks van
 dagen bevatte.

Het werd spoedig in geheel *Hanaruro* bekend, dat
 de koningin mij geschreven had, en dewijl alles, wat zij
 doet, nagebootst wordt, werden er spoedig alle de aan-
 zienlijksten op bedacht om mij met een' brief te vereeren:

doch

„ Wa-

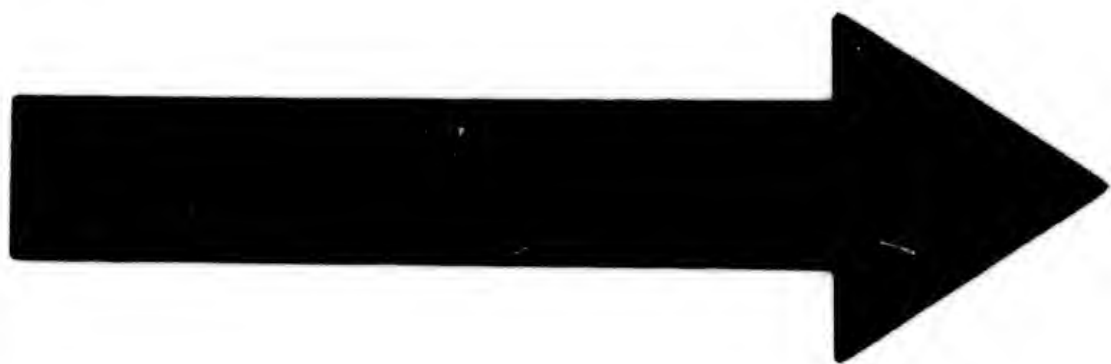
doch dewijl zij bijkans allen zoo veel tijds noodig hadden als de Koningin, om hunne gedachten op het papier te stellen, zoude ik lang naar de ontvangst hunner brieven hebben kunnen wachten.

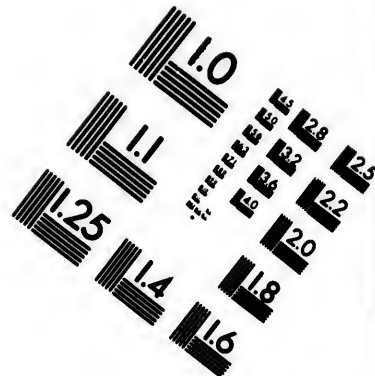
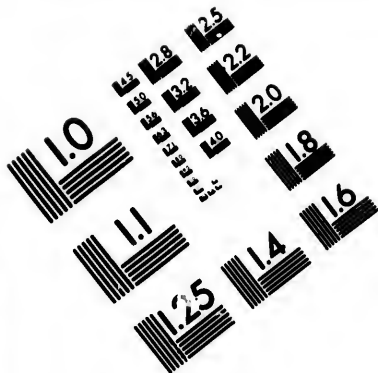
Ik had op NOMAHANNA's verzoek mijne floep met een' officier naar haar toe gezonden, doch het duurde een paar uren eer zij kwam, omdat zij, gelijk mij de officier zeide, te veel met haar *toilet* te doen had gehad. Toen zij eindelijk gered was, had zij den officier verzocht haar zijn' arm te geven, en naar de floep te geleiden. Dit was weder eene der nabootsingen van Europeansche zeden, waarop men zich hier niet weinig laat voorstaan.

NOMAHANNA was heden voor eene bewoonster der *Sandwich-eilanden* zeer smaakvol gekleed. Een perzikkleurig kleed van eene fraaije zijden stoffe, van onderen met breede zwarte kant gezoomd, bedekte het ontzettende ligchaam van hare Majesteit, hetwelk door een breed lint van voren met een' grooten strik vastgemaakt, juist in twee helften verdeeld was. De Koningin droeg om haren hals een' schoonen kraag van gele en roode vederen, van inlandsch maakfel. Een hoed van fijn Italiaansch stroo bedekte haar hoofd, op welken kunstige bloemen uit *Kanton* praalden, en van welks rand zwarte kant nederhing. Op haar boezemgebergte prijkte een geheel bloembed, waarachter zij hare kin verborg. De *chausure* van hare Majesteit, uit een paar lompe mans overchoenen bestaande, stak een weinig bij de overige smakvolle kleeding af. Er is nog geen schoenmaker op de *Sandwich-eilanden*. Alle schoenen en laarzen moeten uit *Europa* of *Amerika* ingevoerd worden. Daar men nu in deze beide werelddelen niet op zulke groo-

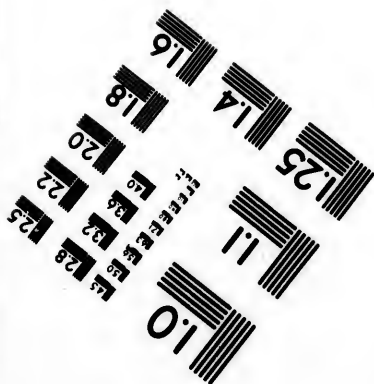
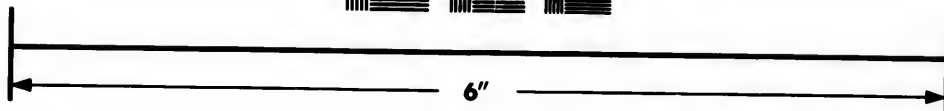
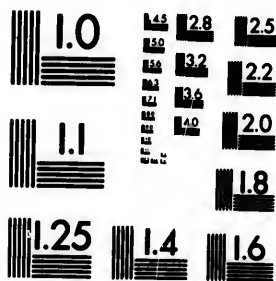
I
 K
 a
 v
 z
 h
 v
 zo
 ha
 he
 zij
 bel
 gele
 har
 kun
 vlu
 het
 troz
 Alle
 noeg
 nape
 dra
 AND
 te z
 ders
 zeide
 scher
 II

groote voeten had kunnen rekenen, zoo kon de Koningin ook geene schoenen krijgen, die haar pasten, en zij diende hare toevlugt te nemen tot deze overschoenen, wanneer zij niet ongeschoeid wilde verschijnen, hetgeen zij wanvoegelijk vond. Men had haar met meer grond mogen verwijten, dat zij geene kousen had aangetrokken, en te veel van hare kolomvormige beenen liet zien, alzoo haar kleed een weinig kort was uitgevallen. Zij waande intusfchen met koninklijke pracht gekleed te zijn, sloeg op die kleinigheid geene acht, en men kon het haar aanzien, dat zij volmaakt met haar zelve tevreden was. Toen zij aldus uitgedost en met een' zonnefcherm in hare hand den fchepstrap, waaraan ik haar met mijne officieren ontving, opgekloumen was, hetgeen nog al met eenige moeite gepaard ging, wilde zij op den bovenften trap reeds een bewijs geven, hoe bekend zij was met onze gebruiken, en naar alle de regelen der danskunst hare pligtpleging betoonen, waarbij hare voeten eene koddige rol fpeelden. Het ongewone kunstftuk mislukte zoo veel te eerder, omdat zij het regt vlug wilde doen. Zij verloor het evenwigt en zoude in het water gevallen zijn, wanneer een paar forsche matrozen haar niet in hunne armen hadden opgevangen. — Alles, wat zij op het fchip zag, wekte haar grootfte genoegen, vooral mijne kajuit, waar ondertusfchen de kanapé zijnen laaften dag beleefde. Hij zakte ineen, zoodra zij er op ging zitten. Het portret van Keizer ALEXANDER wekte hare bijzondere opmerkzaamheid. Zij plaatste zich tegenover hetzelfde op den grond, om niets anders te breken, befchouwde het met veel aandacht, en zeide: *Maitai Jeri nue Rukkini*. (De groote beheerscher der Rusfen is schoon.) Ook verhaalde zij mij,





**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**



**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

dat zij regt goed wist, hoe het er in *Rusland* uitzag. Een Sandwich-eilander, met name LAURI, die in 1819 met den kapitein GOLOWNIN op het Rusfische fchip *Kamt-schatka* de reize derwaarts gedaan had, en die weder naar zijn vaderland was teruggekeerd, had haar, gelijk zij zeide, veel van *Petersburg*, en in het bijzonder veel van den Keizer verhaald. Zij verzekerde, dat zij zelve gaarne naar hem toe wilde reizen, wanneer haar de koude slechts niet affchrikte, waarvan LAURI een vreesfelijk tafereel had opgehangen. Hij had gezegd, dat men zich geheel in beestevellen moest inwikkelen, en dan nog zeer veel zorg dragen, dat men zijn' neus en ooren niet kwam te verliezen. Hij had ook verteld, dat de koude het water in glas veranderde, en dat men in groote kasten door paarden getrokken, zonder het te breken, over hetzelfde heengleed. Hij had de huizen zoo hoog als bergen gevonden, en zoo ruim, dat hij er in een drie dagen lang geloopt had, zonder het einde te vinden. Men bemerkt wel, dat LAURI ook een weinigje had opgefneeden: doch NOMAHANNA geloofde hem ten volle. Zij prees hoogelijk onze uitvinding, om het binnenste onzer huizen warm te houden door het vuur, en meende, dat, wanneer zij in *Petersburg* was, zij gedurende het koude faizoen niet uit zoude gaan, maar binnenshuis zoude wandelfrijden. Zij begeerde te weten waar het vandaan kwam, dat het bij ons in het eene faizoen zoo warm en in het andere zoo koud was. Ik zocht naar de oorzaak hiervan aan het verstand te brengen, en zij was tevreden. Zij zeide vriendelijk: LAURI heeft wel gelijk. *Er zijn verstandige menschen in Rusland.* Ik had echter niet veel reden om verheugd te zijn over die erkentenis mijner geleerdheid; want nu viel zij mij

las-

lastig met een aantal vragen, waarvan een gedeelte zeer zot was en niet te beantwoorden, dan door eene voorafgaande teregtwijzing van hare denkbeelden, waartoe een langdurige tijd vereischt werd: b. v. hoeveel hout er wel jaarlijks verbrand werd, om alle de landen der aarde te verwarmen: of het niet wel eens zoo geweldig regenen konde, dat al het vuur uitging, en het dan op *Wahu* zoo koud zoude worden als in *Rusland*: en dergelijke meer. Ik zocht haar zoo kort als mij doenlijk was af te scheppen, en om hare gedachten af te leiden zettede ik haar wijn voor, die haar zeer goed scheen te smaken, waarom ik haar eene flesch daarvan tot een geschenk gaf: doch hare weetlust nam onder den tijd van haar bezoek, hetwelk een paar uren duurde, gestadig toe, en ik verheugde mij niet weinig, toen zij eindelijk aftrok. Bij het afscheid nemen zeide zij: *Nu ik wijn heb, moet ik ook glazen hebben, om dien te drinken.* Met deze woorden nam zij de flesch in de eene hand, alle de glazen, die op de tafel stonden, zonder omstandigheid in de andere, en ging er mede naar het verdek. Daar maakte zij voor allen eene diepe buiging, plaatste zich in de floep, en zoo liep het hooge bezoek met den willekeurigen roof mijner wijnglazen af. *NO-MAHANNA* had zich evenwel altijd zoo milddadig ten onzen aanzien gedragen, dat zij vooraf wel konde vooronderstellen, dat ik haar dezelve gaarne zoude overlaten.

Sedert *KAREMAKU*'s aankomst op *Wahu* was zijne ziekelijkheid sterk toegenomen. Alle de kenteekenen van waterzucht deden zich op. Het gelukte onzen artsen evenwel hem eenigermate tot herstelling te brengen. Toen ik hem vervolgens bezocht, was hij uitermate dankbaar voor de verleende hulp en zoo blijde, dat hij regt vrolijk

schertste. Ik stemde mede in zijn' toon in, en verzekerde hem, dat wij hem ten volle zouden genezen, al moesten wij hem ook het lijf opensnijden, de ingewanden er uinemen, en na de behoorlijke reiniging er weder inleggen. KAREMAKU lachte en zeide, dat hij zich die bewerking zoude laten welgevallen, om geheelenal gezond te worden. Eenige oude vrouwen, die bij het gesprek waren geweest, hadden de zaak ernstig opgenomen en spoedig het berigt onder het volk verspreid van de schrikkelijke behandeling, waarmede ik KAREMAKU bedreigd had: en hierdoor ontstond in *Hanaruro* vrij wat ongerustheid. Men geloofde, dat ik hem meende om te brengen, en was zeer op mij verstoord. KAREMAKU liet er mij zelf door MARINI kennis van geven, met de waarschuwing, dat ik niet aan land moest komen, voordat hij het volk dien dwazen waan benomen had, hetgene hem zekerlijk binnen een paar dagen zoude gelukken. Hoe vereerend was het gevoel, hetwelk zich bij deze gelegenheid openbaarde, voor het volk en voor deszelfs bestuurder!

Er heerschte in dit jaar op de *Sandwich-Eilanden* eene besmettelijke ziekte, waaraan zeer vele na verloop van weinige dagen stierven. Ik zag te *Hanaruro* dagelijks dooden wegdragen. Doch de genezing wordt ook nergens zoo ongemakkelijk als hier. Zoodra iemand het bed moet houden, komen terstond zijne nabestaanden, vooral de vrouwen bij hem, doen zich geweld aan om te weenen, en heffen op eenen treurigen toon liederen aan, door welke zij hem meenen te genezen, of immers verzachting toe te brengen. Hoemeer de ziekte toeneemt, des te grooter wordt de vergadering en des te luider het gejammer. Ook de vrienden en bekenden stroomen nu toe-

toe, en wat binnen in het huis geene plaats meer vinden kan, omringt het van buiten. Alles jammert, tiert en huilt, totdat de lijder bezweken is. Deze aanhoudende verontrusting, de gestadige herinnering van den dood, en de verpesting der lucht door de menigte van menschen, moet natuurlijkerwijze zeer ongunstig op den kranke werken, en menigeen sterft niet door de ziekte, maar door de droefheid over zijn naderend einde.

KAHUMANNA had inmiddels hare zaken op *O Tuai* ten einde gebragt en was met den broeder des Konings, eenen aardigen dertienjarigen knaap in *Hanaruro* aangekomen. Ik legde ook bij haar een bezoek af en werd zeer genadig ontvangen. Zij is veel ouder dan NOMAHANNA: ook tamelijk zwaarlijvig, doch bij lang na zoo niet als deze. Haar gelaat draagt nog de sporen van vorige schoonheid. Zij gaat steeds naar den Europeaanschen sinaak gekleed, en heeft zich onze zeden beter eigen weten te maken dan NOMAHANNA. Haar huis half van hout en half van steen gebouwd, is grooter dan dat waarin deze woont, doch niet beter gemeubileerd. Het heeft insgelijks twee verdiepingen en een balkon. Digt bij hetzelfde staat het huis van den zendeling BENGHAM. Even gelijk NOMAHANNA, draagt KAHUMANNA de dagteekening van TAMEAMEA's dood op haren arm. Overigens zijn geene van beiden *getatoueed*, hetgeen men hier over het algemeen weinig meer, en slechts bij de oudste lieden vindt.

KAHUMANNA vereerde mij meermalen met hare bezoeken op het schip, en was ook zoo genadig van mij een brief te schrijven, waarvan MARINI mij verzekerde, dat hij anders niets inhield dan winderig uitgedrukte denk-

beelden, die hij niet begrijpen en dus ook niet vertolken konde.

De tijd naderde, waarop wij den togt naar *Nieuw-Archangel* wederom zouden moeten aannemen. Ons schip was op het zorgvuldigste nagezien, om de geweldige en aanhoudende stormen van het noorden gedurende den winter te kunnen wederstaan. Ik wachtte slechts de terugkomst af van onzen delfstofkundige den heer HOFMANN, die op een schip van hier eene reis was gaan doen naar *O Wahi* om den *Mou-na-roa* te beklimmen, hetgeen hem echter niet gelukt was. Men had hem daar wel op bevel van de Koningin NOMAHANNA hulp verleend, doch de beide eilanders, die hem tot wegwijzers gegeven waren, weigerden verder te gaan, toen zij de hoogte van 7000 voeten boven de zee bereikt hadden, en zich bij gevolg eerst ter halverwege van den berg bevonden, waar niet alleen geene menschen meer wonen, maar waarheen de koenste *O Wahiers* het zelden wagen te komen, gedeeltelijk uit vrees voor de geesten, die zij meenen, dat op de kruin van den berg wonen, en wel voornamelijk om de koude, die op deze hoogte reeds merkbaar wordt, en voor de verwende bewoners der keerkringen onverdragelijk is. De *Kanacka's* van den heer HOFMANN legden zich op den grond neder, en verklaarden geen' voetstap meer te kunnen doen, hoewel zij wisten, dat zij om die ongehoorzaamheid gestraft zouden worden. De heer HOFMANN bood hun aanzienlijke geschenken, dreigde hen ook met geladen pistool, doch dat alles veranderde niets in hun voornemen, en de heer HOFMANN moest tot den terugtocht besluiten. Hij is echter niet ledig van zijne expeditie te huis gekomen. Hij heeft behalve zijne delfstofkundige waarnemingen eene bij uitstek merkwaardige grot

grot ontdekt, die in eenen scherpen hoek vele honderden voeten ver onder den berg loopt, waar zich dan eene vlakke van water opdoet, die zich verder uitstrekt, dan het fakkellicht in het akelige duister toeliet te ontdekken. Het moet zeer belangrijk zijn dit onderaardsche meer in eene boot te bevaren. Het opmerkelijkste is, dat hetzelfde zeewater bevat, en dat de ebbe en vloed zich hier even zoo regelmatig afwisselen als aan de kust. Het is te verwachten, dat de heer HOFMANN meer dien-aangaande zal bekend maken.

Op den 31 Januarij 1825 verlieten wij de haven van *Hanaruro*, en hadden het genoeg en onze vriend KAREMAKU bij ons te zien, die zich door de hulp onzer artsen zoo versterkt gevoelde, dat hij het durfde wagen ons uitgeleide uit die haven te doen. Hij had verscheidene kano's medegebragt om het schip te boegsêren. Toen wij de haven uit, en zoo ver in zee waren, dat wij geen gevaar liepen door de stilte van den wind naar de branding gedreven te worden, nam KAREMAKU met de hartelijkste uitdrukkingen afscheid van ons, wenschte ons eene voorspoedige reis, en verzekerde ons, dat hij zich met de hoop op onze spoedige terugkomst vleide. Op een sein van hem brandden er vijf kanonnen van de vesting af, hetgeen wij dadelijk met zoo vele schoten beantwoordden. KAREMAKU zwaaide met zijnen hoed in de boot, riep nog verscheiden keeren *Aroha!* en verdween weldra in de haven. Tegelijk stak er een frischen wind op, door welken wij spoedig de gansche kust, waar wij zoo genoegelijk geleeft hadden, uit het oog verloren, om den weinig bemoedigenden strijd met de winterstormen van het noorden te moeten gaan. Ik verkoos de vaart door het kanaal tuschen *Wahu* en

O *Tuai*, als zijnde voor de schepen, die van *Hanaruro* komen en naar het noorden willen, het beste om de opene zee te bereiken. Wij waren hetzelfde des anderen daags reeds doorgezeld, en wendden nu den steven regt-uit op *Nieuw-Archangel* aan.

De lezer zal mij wel gaarne van eene uitvoerige beschrijving dezer moeilijke vaart willen ontslaan. Dit alleen wil ik zeggen, dat wij op den 14 Febr. een punt onder den 35 graad van breedte en 155 graad van lengte, waarop volgens de verklaring van eenige walvischvangers op *Wahu* een eiland zoude moeten leggen, bij zeer helder weder voorbijzeilden, zonder het minste blijk van land te zien, en dat onze vaart over het geheel gelukkiger en spoediger afliep, dan het in dit seizoen te verwachten was.

Onze sterrekundige waarnemingen leverden de volgende uitkomsten op:

Breedte van <i>Hanaruro</i>	21° 17' 57"
Lengte	158° 00' 30"
Lengte der oostkaap van <i>Muwe</i>	156° 13' 10"
Lengte der westkaap	156° 48' 11"

Breedte van een der kleine eilanden ten oosten van *Morotai*, die op VANCOU-

VER's kaart niet aangeteekend staan 21° 13' 30"

Lengte van hetzelfde 156° 49' 12"

De tiende afdeeling heeft ons verblijf op *Nieuw-Archangel* beheld. Op onze terugvaart naar *Wahu* hadden wij doorgaans mooi weder, maar eenen slapen wind, zoodat wij ons eerst op den 29 Aug. op de parallellijn van 34° bevonden, waar wij voor het eerst bij eenen helderen sterrenhemel de toenmaals zichtbare komeet in de nabijheid van *Aldebaran* zagen. Haar staart was 4½° lang.

lang. Op den 4 September zeilden wij over het punt, hetwelk op de kaart van ARROWSMITH door het eiland *Laxara* is bezet; doch wij ontdekten geen spoor van land. Het bestaan van dit eiland, hetwelk in vroegere tijden door Spaansche zeevaarders zoude ontdekt zijn, blijft dus nog aan twijfel onderworpen.

Toen wij den keerkving genaderd waren, bragt ons een frische pasfaatwind spoedig bij de *Sandwich-Eilanden*, en op den 12 September zagen wij den *Mouna-roa* reeds, op eenen afstand van 124 mijlen, duidelijk op *Owahi* als eenen geweldigen klomp, boven den horizon uitsteken. Nadat wij tusschen de eilanden *Wahu* en *Morotai* doorgezeild waren, lieten wij op den volgenden morgen voor den mond der haven van *Hanaruro* het anker vallen, nadat wij van *Nieuw-Archangel* af 35 dagen op zee waren geweest.

Dewijl mijn voornemen was hier slechts eenen voorraad van versche levensmiddelen en water in te nemen, en mijne reis zonder langer vertoef voort te zetten, hield ik het voor onnoodig de haven binnen te loopen, en wij bleven vertuid op de reede liggen, niettegenstaande deze aan den zuidewind ligt blootgesteld, die voor de schepen wel eens gevaarlijk kan worden. Doch deze wind heerscht hier zelden, en slechts op vaste tijden van het jaar. Hij kondigt zich ook altijd door donkere lucht vooraf aan, en laat dan tijds genoeg over om zich van de kust te verwijderen.

Op den morgen na onze aankomst had hier een merkwaardig natuurverschijnsel plaats, waarvan wij van het begin af tot het einde toe ooggetuigen waren. Bij eene volmaakt heldere lucht vormde zich eene dikke zwarte wolk boven het eiland, welke met haren ondersten rand de

hooge toppen der bergen aanraakte. Het donkerste gedeelte dezer zeldzame wolk hing boven het stadje *Hanaruro*. De wind was doodstil: doch plotseling ontstond er een storm uit het noordoosten. Tegelijk hoorde men een zwaar gekraak in de wolk, even alsof vele schepen hunne stukken lieten losbranden, en de gelijkheid daarmede was zoo groot, dat men naarmate van de onderscheidene kracht, de enkele stukken nu der batterij aan stuur- en dan die van het bakboord meende te hooren. Dit gedruisch hield een paar minuten aan: en toen het op eens stil werd, vielen er uit de wolk twee steenen te *Hanaruro* op de straat, en sprongen door het geweld van den val uit zulk eene hoogte in verscheiden stukken. De inwoners raaptten de nog heete stukken bijeen, en naar deze te oordeelen, zal elke der nedergevallene steenen vóór derzelve breuken ten naasten bij 15 ponden gewogen hebben. Zij waren van binnen graauw en van buiten met eene zwarte verbrande korst omgeven, gelijk de brokken nog deden zien. Uit een chemisch onderzoek bleek, dat zij van denzelfden aard waren als de dondersteenen, die in andere landen nedergefallen zijn.

In den korten tijd van ons afzijn waren hier groote en gewigtige veranderingen voorgevallen. Het zal mijnen lezers bekend zijn, dat de Koning en de Koningin dezer eilanden, nadat zij zich op hunne reize te *Rio-Janeiro* hadden opgehouden, gelukkig te *Londen* aankwamen, en door de Engelsche regering met bijzondere oplettendheid behandeld werden, doch dat beide kort daarna stierven, nadat zij kort voor hunnen dood het verlangen te kennen hadden gegeven, om op hunnen vaderlandschen bodem begraven te worden. Het Engelsche be-

bestuur vervulde dien wensch. De lijken werden gebalsemd, in prachtige met goud versierde kisten gelegd, en een Lord BYRON ontving den last dezelve tegelijk met het koninklijk gevolg op het fregat *Blond* naar *Wahu* over te brengen. Toen hij alhier aankwam, en de tijding van den dood des Konings en der Koningin zich schielijk verspreidde, maakte dezelve eenen diepen maar verschillenden indruk. De meesten verheugden zich van eenen Koning verlost te zijn, in wien zij weinig vertrouwen stelden: anderen treurden om zijn verlies. Onze vriend KAREMAKU vooral scheen er bijzonder over getroffen te zijn, mogelijk uit eene oude genegeheid voor de koninklijke familie, of uit vaderlands-liefde, alzoo hij hoopte, dat de Koning zich in *Engeland* tot eenen goeden heerscher zoude vormen, en hij nu niemand kende, die geschikt was, om na hem de teugels van het bewind op eene waardige wijze in handen te houden.

Op den 11 Mei, eenige dagen na Lord BYRON's aankomst, werden de beide kisten met vele plegtigheden onder het gebulder der kanonnen van het Engelsche fregat en van de vesting, in groote staatsie van het strand naar de kerk gebragt. Het volk huilde en jammerde, gelijk het gebruik hier in zulke gevallen medebrengt, en bewonderde tegelijk de pracht der doodkisten. Sommige meenden, dat het een genoegen zijn moest in *Engeland* te sterven, waar men in zulke fraaije kisten gelegd werd. Op de kisten, welke ik gezien heb, bevonden zich in de Owahische en Engelsche talen de volgende opschriften:

TAMEAMEA II, de Koning der *Sandwich-Eilanden*
stierf te *Londen* op den 14 Julij 1824 in den ouderdom

dom van 28 jaren. Wij willen de nagedachtenis van onzen geliefden Koning JOLANI in eere houden.

(JOLANI was een bijnaam van den Koning.)

TAMEHAMELU, de Koningin der *Sandwich-Eilanden*, stierf te *Londen* op den 8 Julij 1824 in den ouderdom van 22 jaren.

De lijkstaatsie was op de volgende wijze ingerigt. Twaalf *Jeri's* in de landskleeding als krijgslieden, met fraaije bonte veders en helmen, gingen vooraan. Hierop volgde een kommando der soldaten van het fregat *Blond*, met een koor muzikanten, die den lijkmarsch uitvoerden. Achter deze de geestelijken van het fregat met de zendelingen, gevolgd van de kisten op twee lijkkoetsen, waarvan elke door veertig *Jeri's* getrokken werd. Voort achter de lijkkoetsen ging de troonsopvolger, des Konings broeder, een knaap van dertien jaren, geheelenal in Europeaansehen uniform. Op dezen volgden de koninklijke familiën met Lord BYRON en zijne officieren. Het volk, dat, door dit buitengewoon schouwspel uitgelokt, van alle kanten toestroomde en zich in groote menigte achter den trein aanvoegde, besloot den optogt. Alles droeg rouwteekenen van floers, of bij gebrek van hetzelfde van zwarte tapa. In de kerk, die geheelenal met zwart behangen was, verrigtte de geestelijke van het Engelsche fregat de lijkdienst. Na dezelve begaf zich de trein in de vorige orde naar eene kleine steenen ka-

(*)
 Fransch
 sche lee
 De Ko
 alle lijf

kapel , waar de kisten werden nedergezet , en zich thans nog bevinden.

Kort hierna liet KAREMAKU den troonsopvolger onder den naam van TAMEAMEA III tot Koning der *Sandwich-Eilanden* uitroepen (*), en behield met de Koningin KAHUMANNA , gedurende zijne minderjarigheid , de regering in handen.

De bestierders waren dus nog dezelfde gebleven , doch KAREMAKU was zoo zwak , dat hij weinig deel in het bestuur konde nemen , en de zendeling BENGHAM had zich zulk eenen invloed op de heerschzuchtige Koningin KAHUMANNA weten te verwerven , en door haar op het gansche volk , dat de Wahuanen na verloop van zeven maanden dezelfde niet meer waren. Wij konden inderdaad gelooven , dat wij ons onder een ander volk bevonden. BENGHAM heeft zich tot den opvoeder des jongen Konings opgeworpen , en houdt dien onder een streng opzigt. Hij mengt zich in elke aangelegenheid van het bestuur , en alle de nieuwe inrigtingen zijn denkbeelden van hem , die hij door KAHUMANNA en gedeeltelijk ook door KAREMAKU smakelijk weet te doen maken. Hij rigt zijne aandacht vooral op de zaken van den koophandel , waarbij hij groot belang heeft. Hij heeft zijn' stand en de eerste beweegreden van zijne komst alhier geheelenal vergeten , en vindt het gemakkelijker te verkoopen dan te prediken. Dit is iets , hetwelk men

hem

(*) Onder dezen Koning is , volgens de berigten van den Franschen Vice-admiraal DUPERRÉ , een bestuur op de Engelsche leest geschoeid , op de *Sandwich-Eilanden* tot stand gebracht. De Koning heeft aan zijn volk eene grondwet gegeven , en alle lijfstraffelijke zaken worden door eene *Jury* behandeld.

(VERT.)

hem nog zoude kunnen vergeven, wanneer hij de kunst verstond den ruwen diamant, zoo als de Sandwich-eilander wezenlijk is, te slijpen en daardoor zijne inwendige waarde en zijnen uiterlijken glans te vermeerderen: doch dat is het geval niet. Hij gaat zoo onhandig te werk, en koestert zulke bijoogmerken, die hem nog verder van den regten weg af brengen, dat men het ten diepste moet bejammeren, het geestelijke en lichamelijke welzijn van dit goedhartig volk aan het geknoei van dien ontwerpmaker overgelaten te zien.

De heer STEWART, mede een zendeling, die hier later gekomen is dan BENGHAM, is een zeer verstandig en in vele opzichten allerbefchaafdst man. Hij zoude een oneindig nut kunnen stichten: doch BENGHAM, die zich ook het oppergezag over de geestelijke aangelegenheden heeft aangematigd, en die in het geheel alles naar zijne grillen wil dwingen, heeft hem dermate in deszelfs werkzaamheid weten te beperken, dat hij buiten staat is iets voor de vorming dezer eilanders te doen, waartoe hem anders zijn naarstige ijver en zijn heldere geest zouden aansporen. Hij heeft daarom ook het besluit genomen zich weder van hier te begeven.

Opdat BENGHAM's bijoogmerken niet gemakkelijk doorgrond mogen worden, moet hem in alles de godsdienst tot eenen dekmantel dienen. Daarom wordt thans hare uitbreiding en de strengste kerkelijke tucht met alle geweld doorgezet. Te *Hanaruro* is geen huis of hut, waar op hoog bevel niet gedurig gebeden wordt. Zelfs de hier woonachtige vreemdelingen moeten zich van dien dekmantel bedienen, om ongestoord hun schelmsch bedrijf te kunnen voortzetten. De voorheen zoo volkrijke straten zijn thans ledig: alle spelen, ook de onschuldige, zijn

2
e
w
z
-k
ge
aar
-ko
gen
-de
Chr
maa
duld
elker
bukt
tige
Ko
landbe
die d
Hanaruro
schrijv
ren hi
zich t
hunnen
wij ee
welke
B, C
die reed
ren var
naruro
ge schu
In elk

zijn ten strengste verboden: het zingen is een misdrijf, en die zich vermeet te dansen zoude voor niets in de wereld in het oog zijner regters genade vinden. Des zondags mag men niet koken, en zelfs geen vuur stoken. Er wordt den ganschen dag door niets gedaan dan gebeden, en men kan zich ligt voorstellen met welk eene aandacht. Eenige lieden van het uit *Londen* teruggekomen gevolg des Konings hebben zich in het eerst tegen deze gestrengte inrigtingen willen aankanten, en staande houden, dat de Engelschen, die toch ook goede Christenen zijn, zich zulk een' dwang niet oplegden, maar KAHUMANNA, door haren eersten raadsman verblind, duldt geene tegenspraak, en dewijl het van haar afhangt elken wederspannige den hals te laten omdraaijen, zoo bukt alles onder den ijzeren schepter dezer heerschzuchtige oude vrouw.

Kort voor onze aankomst was er een bevel aan de landbewoners uitgevaardigd, dat zij alle hunne kinderen, die den ouderdom van acht jaren bereikt hadden, naar *Hanaruro* zouden brengen, om daar in het lezen en schrijven onderrigt te worden. De arme landlieden waren hier zeer over misnoegd, doch waagden het niet zich te verzetten, maar zij onttrokken zich gedwee aan hunnen veldarbeid om naar *Hanaruro* te gaan, alwaar wij een aantal huisgezinnen in de straten of in hutten, welke zij uit struiken hadden zamengesteld, met het *A*, *B*, *C* boek in de handen, gelegerd vonden. De zulken, die reeds konden lezen, werden met het van buiten leeren van bijbelplaatsen gekweld. In elke straat van *Hanaruro* stonden een paar schoolgebouwen. Het zijn lange schuren van riet zonder verdeeling van binnen. In elk derzelve worden omtrent honderd kinderen van
bei-

beiderlei geslacht door eenen leeraar uit de inboorlingen onderwezen. Deze staat op eene verhooging en spreekt de letters overluid voor, hetgeen telkens al schreeuwende door den ganschen hoop nagebauwd wordt. Men kan dusdanige inrigtingen ook reeds uit de verte hooren. Anders is alles stil, en men ziet weinige menschen, behalve wanneer de leerlingen, met de onderwijzers aan het hoofd, naar de kerk gaan. Alle mogelijke vrolijkheid wordt gestraft en onderdrukt. Lord BYRON had uit *Engeland* allerlei speelgoed medegebragt, poppen, tooverlantaren, enz., om den eilanders eenig vermaak te verschaffen. Toen er op zijn bevel aan land toebereidfeelen werden gemaakt, om aan het volk die vertooningen te doen zien, onderwond zich BENGHAM dit te verbieden, dewijl het, zoo als hij zeide, aan geene godvreezende Christenen paste, zulke wereldsche dingen aan te zien. Lord BYRON zich hierover niet met hem in eenig ongenoegen willende steken, was genoodzaakt zijn welmeenend oogmerk op te geven. Dat het van natuur vrolijke en levendige volk zich zoo gedwee aan de voorgeschrevene neêrslagtigheid onderwerpt, is een bewijs, hoezeer het gewoon is met goedhartigheid den wil zijner beheerschers op te volgen, en hoe gemakkelijk het derhalve eener wijze regering zoude vallen, hetzelfde tot eene verstandige beschaafdheid te brengen. Men voelt zich genoopt om met KAREMAKU uit te roepen: TAMAMEA! *gij zijt te vroeg gestorven!* Indien deze alleenheerscher eenen dubbelden menschen-leeftijd had bereikt, dan zouden de Sandwich-eilanders zich de achting van alle volken hebben verworven, in plaats dat zij nu in beschaafdheid achteruit gaan en gedwongen worden tot schijnheiligheid en huichelarij.

Op

t
v
e
z
k
fl
ac
ter
hij
wo
" l
" s
" l
" h
" g
" ve
" w
" m
" da
" da
" da
" da
Zo
onder
hierin
zoo g
Wij
KAHUN
Een z
harer
altijd
II D

Op eene wandeling, die ik met een' hier gevestigden Amerikaanschen koopman deed, ontmoette ons een naakte grijsaard met het boek in zijne hand. Mijn metgezel was daarover verwonderd, omdat hij hem kende als eenen stelligen tegenstrever van de bestaande orde van zaken. Hij gaf den ouden man zijne bevreemding te kennen, en vroeg hem, sedert wanneer hij dan ook besloten had, het *A, B, C* te bestuderen. Met een' spotachtigen lach, waarin toch een weinig gevoel van bitterheid lag opgesloten, antwoordde de grijsaard, nadat hij vooraf rondgekeken had, of hij ook konde gehoord worden: „Geloof toch niet dat ik wil leeren lezen. Ik heb het boek gekocht om er in te kijken. Dan zal *KAHUMANNA* denken, dat ik zoo doe als de overigen. Deed ik het niet, dan had ik verder geen' toegang tot haar, en dan stond het slecht met mij armen ouden gebrekkigen man geschapen. Waartoe dient ook dat verwenschte *B, a, ba?* groeijen onze jams- en taro-wortelen daar beter van? Integendeel, de landlieden moeten er hunne velden om laten liggen; de helft daarvan wordt ter naauwernood bebouwd. Wat moet daarvan worden? De hongersnood zal komen, en dan zal *pala pala* ons niet verzadigen.”

Zoo lofwaardig het is, dat de Staat voor het volksonderwijs zorgt, zoo is toch alle overdrijving, ook hierin, ten uiterste nadeelig, en de oude man zag het zoo geheel verkeerd niet in.

Wij hadden nog een treffend voorbeeld, hoe gestreng *KAHUMANNA* in dit opzigt hare denkbeelden doorrijft. Een zeventigjarige grijsaard leefde als pachter op een harer goederen eenige uren van *Hanaruro* af, en had altijd getrouw zijne opbrengst betaald, doch meende

zich, uit hoofde van zijnen hoogen ouderdom en den verren afstand, van het bezoeken der school en der kerk te kunnen ontslaan. KAHUMANNA joeg hem hierom van haar land af. Nu verfechen hij biddende voor de Koningin, zocht haar medelijden op te wekken door zijne armoede, en bragt haar onder het oog, dat hij in zijne hooge jaren niet meer in staat was het lezen te begrijpen. Alles was vergeefs. KAHUMANNA riep hem met verhoorde gebaren toe: *wilt gij niet leeren lezen, ga dan heen, en verzuipt u.*

Zoo ver gaat de dwingelandij, waartoe BENGHAM de Koningin gebragt heeft, en hij houdt zich zelve misfehen reeds voor den onbepaalden beheerscher van alle de zielen op deze eilanden. Doch hij maakt de rekening buiten den waard. Hij spant den boog te sterk, dan dat hij niet zal breken, en ik voorspel hem, dat zijn aanzien plotselijk zal verdwijnen. Er is reeds een aantal misnoegden. Door de oproeping der landlieden naar *Hanaruro* zijn hier de levensmiddelen zeer in prijs gestegen, en zullen het nog meer doen, vooreerst uit hoofde van het groot getal der monden, als ook omdat er wegens het drukke studeren en bidden weinig meer verbouwd kan worden. Dit drukkend gebrek komt nog bij de slavernij der zielen, en spoort zoo veel te erger aan om de ketenen te verbreken. Ik heb verfecheiden *Jeri's* hunne misnoegdheid hooren betuigen, en de landlieden, die BENGHAM voor den bewerker van al hun leed houden, staken eens bij den nacht de kerk in den brand, welke echter spoedig, en zonder dat de kerk veel geleden had, gabluscht werd. De daders werden niet ontdekt.

KAREMAKU was in eenen hoogen graad van de waterzucht

zu
her
een
plac
stell
intu
fein
door
Z
gewe
onze
waren
en sp
wij
boord
een w
banner
Er
onder
cisco w
gaan.
van de
welke
komen
naar E
Een
overgeko
gevaren
en teven
te zijn.

De M
1820 m

zucht aangetast. De geneesheer van Lord BYRON had hem het water afgetapt: doch wij vonden hem weder in eenen toestand, dat er andermaal eene aftapping moest plaats hebben, welke onze artsen ook aan hem bewerkstelligden, waarna hij zich veel beter bevond. Hij kan intusfchen niet lang meer leven, en zijn dood zal het fein worden tot eenen algemeenen opstand, die vooral door BENGHAM's verkeerdheden wordt voorbereid.

Zoo aangenaam als ons eerste verblijf te *Hanaruro* geweest was, zoo onaangenaam was het laatste. Zelfs onze beste vrienden, NOMAHANNA niet uitgezonderd, waren geheel veranderd. Zij ontvingen ons ernstig, koel en spraken weinig. Wij verheugden ons daarom, toen wij de levensmiddelen en het noodige water hadden aan boord gekregen, een land te kunnen verlaten, waar het een warhoofd gelukt was, alle vreugde des levens te verbannen.

Er lagen verscheiden walvischvangers in de haven, en onder deze ook die, waarmede wij tegelijk te *S. Francisco* waren geweest, en wien het toen zoo erg was gegaan. Thans had het geluk hem bekroond, en hij was van de kust van *Japan* met eene rijke lading *spermaceti*, welke de Kapitein op 25000 P. St. begrootte, hier gekomen, om zich van de noodige proviand voor de reis naar *Engeland* te voorzien.

Een andere verhaalde mij, wat een' zijner kameraden overgekomen was, en dat een voorbeeld oplevert van de gevaren, waaraan de walvischvangers blootgesteld zijn, en tevens van eene redding, waarop geen uitzigt scheen te zijn.

De Noord-Amerikaansche Kapitein SMITH zeilde in 1820 met een driemastfchip *de Albatros* genoemd, naar

de *Zuidzee* om de vangst van den *Spermaceti*-visch. In de nabijheid der linie, ten oosten van de *Washingtons-eilanden*, ontmoette hij eenen zoodanigen, die van eene ongemeene grootte was. Alle de booten werden onmiddellijk uitgezet om hem spoedig en zeker te vangen, en de gansche equipagie medegenomen. Alleen de koksmaat bleef aan boord bij het roer van het schip, hetwelk onder klein zeil geankerd lag. De visch, die langzaam en gerust op de oppervlakte des waters zwom, werd nu ijverig gejaagd en geharpoend. Hij gevoelde zich ter naauwernood gewond, of hij sloeg zoo geweldig met zijnen staart rondom zich, dat hij alle de booten, die het naast bij hem waren, zoude verbrijzeld hebben, wanneer het haar niet gelukt was, zich schielijk te verwijderen. De visch wilde nu zijne wraak aan het schip koelen, zwom gierende en snuivende op hetzelfde los, zwom er een paar malen om heen en gaf het toen zulk eenen vreesfelijken slag aan den voorsten boeg, dat de koksjongen verzekerde, dat de schok naar eene aardbeving geleken had. De visch was verdwenen, maar het lek van het schip zoo zwaar, dat het in vijf minuten met alles wat er op en in was, zonk, en de koksjongen slechts met moeite gered werd. Daar was nu de equipagie in vier kleine booten aan de zee ter prooi gegeven. Zij had tot aan het naaste land eene reis van vijf weken af te eggen, en haar gansche voorraad bestond uit een weinig beschuit, welken zij bij toeval had medegenomen. Nadat men eenigen tijd beraadslaagd had, waarheen men gaan zoude en het daaromtrent niet eens konde worden, namen twee booten de keuze naar de *Washingtons-* of *Marquesas-eilanden*, en de beide andere, waarbij zich de Kapitein ook bevond, stuurdten zuid-

zu
na
der
een
mar
van
met
C
het
wij
wel,
naam
tot h

zuidwaarts, met het oogmerk om het eiland *Juan Fernandez* te bereiken. Van de eerste heeft men niets naders vernomen: de laatste werden na veertien dagen door een ander schip opgenomen. De Kapitein en slechts vier matrozen waren nog in leven. De andere tien waren van honger omgekomen, en de overlevenden hadden zich met de lijken gevoed.

Op den 19 September, toen de eerste zonnestralen het romaneske gebergte van *Wahu* verguldden, haalden wij onze zeilen in top en zeiden deze eilanden vaarwel, hun eenen tweeden *TAMEAMEA*, niet slechts in naam, maar ook in geest, toewenshende, welken zij tot hunne instandhouding zoo zeer noodig hebben.

XIII.

DE PESCADORES- OF VISSCHERS-, RIMSKI-KORSAKOFF-, ESCHSCHOLTZ- EN BRONUS-EILANDEN.

Van de *Sandwich-eilanden* zetteden wij koers naar het zuiden, en mijn oogmerk was, langs tot nu toe onbevaren gewesten naar de *Radacksketen* te zeilen. Verscheiden scheepskapiteinen hadden mij in *Hanaruro* gezegd, dat er onder $17^{\circ} 32'$ breedte, en $163^{\circ} 52'$ lengte een eiland lag. Op den 23 September zeilden wij over dit punt heen. -Er lieten zich wel is waar vogels zien, die zich niet ver van land plegen te verwijderen, doch het land zelf konden wij, hoewel de lucht helder was, zelfs uit den top van den mast niet zien. Zoo weinig kan men zich verlaten op de juistheid van de opgaven der koopvaarders.

Op den 26 bevonden wij ons volgens de middagswaarneming op $14^{\circ} 42'$ breedte en $169^{\circ} 38'$ lengte. Wij zagen den ganschen dag door zwermen van zulke wintervogels, die in de nabijheid der kusten blijven, en zelfs eenige landvogels, zoodat er geen twijfel overbleef, of wij waren in de nabijheid een nog onbekend eiland voorbijgevaren, welks ontdekking wij echter aan ande-

re

re
to
bi
ha
14
spe
gen
op
hun
de
Wij
drie
west
zien
ontd
naau
west
eilan
te ov
niet
en g
tebep
Bij
onzen
wacht
het v
bij he
den a
over d
dat er

re zeevaarders overlieten. Wij hadden op dezen overtocht over het geheel dikwijls kenteekenen gehad van nabijgelegen land, maar nog niet zoo veel als heden.

Een Scheepskapitein, die meermalen de reis gedaan had tusschen de *Sandwich-eilanden* en *Kanton*, wil op $14^{\circ} 42'$ breedte en $170^{\circ} 30'$ lengte eene ondiepte bespeurd hebben. Ik kan deze verzekering noch bevestigen noch tegenspreken, en maak er slechts melding van, opdat zeevaarders, die deze plaats voorbijzeilen, op hunne hoede mogen zijn.

Op den 5 October bereikten wij de noordelijkste aan de *Radacksketen* behoorende eilandengroep van *Udirik*. Wij zeilden hare zuidelijkste punt op een' afstand van drie mijlen voorbij, en reguleerden onze lengteberekening, weshalve ik gaarne een juist bepaald punt van *Radack* te zien had gekregen, om, ingeval wij de keten van *Ralik* ontdekten, het lengteverschil tusschen haar en *Radack* naauwkeurig te kunnen opgeven. Hierop voeren wij westelijk op in de strek, waar de *Pescadores* (*Vischers-eilanden*) behooren te liggen, om ons met eigene oogen te overtuigen, dat die eilandengroep en die van *Udirik* niet dezelfde zijn. Vele houden deze meening nog vast en gelooven, dat de ontdekker der eerste derzelve lengtebepaling slechts onnaauwkeurig heeft opgegeven.

Bij het schoonste weder zetteden wij den ganschen dag onzen westelijken koers voort, en er was altijd eene wacht in den top van den mast. Bij den nacht was het volle maan. Wij voerden klein zeil: maar terstond bij het aanbreken van den dag (het was de zesde) werden alle de lappen weder bijgezet, zoodat het schip snel over de baren vloog. Tegen den middag riep de wacht, dat er regt vooruit in onzen koers land te zien was.

Wij kwamen er gaauw, en vonden eene groep van lage, sterk begroeide koraaleilanden, welke zoo als overal, een' kring sloten om eene waterkom. Te een ure bevonden wij ons slechts drie mijlen af van deze geheel met kokosboomen bedekte groep, en hadden uit den top van den mast een duidelijk overzigt over derzelver gansche uitgestrektheid. Terwijl wij ons met derzelver beschouwing vermaakten, zeilden wij er de zuidpunt van om, op eenen afstand van anderhalve mijl van de riffen, en wij vonden, dat de grootste uitgebreidheid dezer groep zich van het oosten naar het westen uitstrekt, en in die rigting eene ruimte van tien mijlen beslaat. Het gezigt van het groene land was zeer aangenaam, en naar den schijn te oordeelen, konde het voldoen voor de behoefte eener niet al te talrijke bevolking: doch niettegenstaande wij alle deze eilanden zeer dicht voorbijzeilden, en onze verrekijkers te hulp namen, konden wij op geen daarvan spoor van menschen ontdekken.

Volgens nauwkeurige sterrekundige waarnemingen ligt het middelpunt dezer groep onder $11^{\circ} 19' 21''$ breedte en $192^{\circ} 25' 3''$ lengte. Wanneer men de opgaven van den kapitein WALLIS van de door hem ontdekte *Pescadores-eilanden* met de onze vergelijkt, dan zal men moeilijk gelooven, dat het dezelfde groep is. Ik heb haar echter den naam van *Pescadores* laten behouden, omdat de ligingsbepalingen toch ten naastenbij overeenkomen. Nadat wij de gansche groep rondgezeild waren, bevonden wij ons des middags te 4 ure zoo nabij haren noordwestelijken uithoek, dat men met het bloote oog elke beweging van een' mensch op het land zoude hebben kunnen zien: doch ook hier was geen het minste spoor van menschen zichtbaar, met welke WALLIS toch, indien wij deze eilanden

den
me
daa
zijn
T
ver
uur
wij
was
onde
bij
de
dag
res
mijlen
wij
er de
bragt
duidel
bevond
af, er
evenwi
weder
om ee
lige gr
hunne
ners.
werpen
onderfel
hebben
wij dez
eene fri

den voor de *Pescadores* houden, in gemeenschap gekomen was. Zij moeten dus voor lang uitgestorven zijn, daar zich tot nu toe geen blijk van hun voormalig aanzijn hier geopenbaard heeft.

Toen wij de opneming volbragt hadden, gingen wij verder westwaarts, en naauwelijks hadden wij een half uur gezeild, of de wacht riep weder van den mast, dat wij land vooruit hadden. De onderzoeking van hetzelfde was heden niet wel meer doenlijk; daarom legden wij onder klein zeil bij, om gedurende den nacht niet te digt bij de koraalriffen te komen, en des anderen daags met de opneming te beginnen. Bij het aanbreken van den dag zagen wij de eilanden, welke wij voor de *Pescadores* hadden laten doorgaan, op eenen afstand van zes mijlen oostwaarts van ons af: die daarentegen, welke wij later gezien hadden, waren verdwenen. Wij waren er des nachts van afgeraakt, doch een frische pasfaat bragt ons binnen een uur weder zoo ver, dat wij ze duidelijk in het oog kregen. Te 8 ure des morgens bevonden wij ons nog slechts drie mijlen van dezelve af, en begonnen de opneming, terwijl wij onzen koers evenwijdig met de rigting van het land namen. Het was wederom eene groep van koraaleilanden door riffen rondom eene waterkom verbonden. Ook hier was eene weelige groeikracht, en hooge kokosboomen staken stout hunne kruinen op, doch er was geen teeken van bewoners. Wij waren zoo nabij dezelve, dat wij alle de voorwerpen op het land met het bloote oog duidelijk konden onderscheiden, en wij zouden het dus zekerlijk bespeurd hebben, wanneer zij bewoond waren geweest; weshalve wij dezelve voor onbewoond moeten verklaren. Door eene frische koelte begunstigd waren wij tot aan het

vallen van den avond langs de eilanden naar het westen gezeild, zonder het uiteinde dezer groep te bereiken. Slechts met veel moeite en door allerlei pogingen gelukte het ons in het donker onze ligging te behouden, daar wij ons uit hoofde van den harden wind slechts onder een gereefd marszeil konden houden, zoodat onze toestand tusfchen eene menigte riffen en in een onbekend vaarwater bedenkelijk had kunnen worden, indien wij ons niet bij geluk beneden den wind van de eilanden bevonden hadden, en eenigermate door dezelve beschut waren geweest. Onze blijdschap was daarom des te grooter, toen wij des morgens, terwijl ook het weder beter werd, de voorwerpen, naar welke wij ons des avonds te voren gerigt hadden, wederom voor ons zagen, en onzen arbeid met gemak konden voortzetten.

De grootfte uitgestrektheid dezer eilandengroep, welke ik naar onzen tweeden luitenant *Rimski-Korsakoff* noemde, loopt van het oostnoordoosten naar het westzuidwesten, en beslaat in die rigting 54 mijlen. Hare grootfte breedte is slechts van 16 mijlen. Terwijl wij de bovenwindfche eilanden voorbijvoeren, konden wij uit den mast ook de aan de andere zijde van de waterkom gelegen benedenwindfche duidelijk onderscheiden.

Na het volbrengen der opneming zetteden wij onzen koers voort, in de hoop van nog meer land te zullen ontdekken. Wij hadden den ganfchen dag door gezeild zonder iets te zien. Des nachts gingen wij bijleggen. Op den volgenden morgen, den 9 October, toen wij nog naauwelijks alle de zeilen bij hadden, bespeurde de wacht in den mast eenige lage eilanden in het noorden, welke wij reeds een weinig voorbij waren gevaren, en die wij thans boven den wind hadden. Ik liet terftond

wen-

we
rei
het
fnel
men
wes
der
ron
op
onze
op
zagen
waar
haald
wij e
gen
11°
zettede
liggen
kom.
zien,
men.
doctor
de reiz
Ik b
eilandgr
zelve d
fchreven
de leng
men in
toe ten
nog we

wenden, en wij trachtten dezelve al lavérende te bereiken: doch wij vervielen in eenen sterken stroom uit het oosten, die onze pogingen geheel verijdelde, en in snelheid toenam, naarmate wij digter bij het land kwamen. Het gelukte ons echter tot op $11\frac{1}{2}$ mijl nabij de westelijkste punt dezer eilandengroep te komen. Zij onderscheidt zich merkelijk van het overige land door eenen ronden heuvel op een klein eiland, en wij hadden haar op den middag regt ten oosten, toen wij ons volgens onze waarnemingen op de breedte van $11^{\circ} 30' 32''$ en op de lengte van $194^{\circ} 34'$ bevonden. Van dit punt af zagen wij duidelijk de groep zich zuid- en noordoostwaarts tot aan den gezigteinder uistrekken. Wij herhaalden onze pogingen om haar te naderen: doch, dewijl wij er niet in konden slagen, moesten wij ons vergenoegen met de bepaling van hare westelijke grenzen onder $11^{\circ} 40' 11''$ breedte en $194^{\circ} 37' 35''$ lengte, en wij zetteden onzen koers westwaarts voort. Vermoedelijk liggen deze koraaleilanden insgelijks rondom eene waterkom. Van bevolking hebben wij hier geen spoor gezien, hoewel zij ons daarvoor wel geschikt voorkwamen. Ik gaf aan dezelve den naam van onzen waardigen doctor en profesor ESCHSCHOLTZ, die reeds zijne tweede reize met mij deed.

Ik behoef hier over de ligging der hier vermelde drie eilandgroepen niets meer te zeggen, dan, dat geene derzelve de minste gelijkheid heeft met de van WALLIS beschrevene *Pescadores-eilanden*. Hij was niet in staat, om de lengteberekening naar behooren op te geven, alzoo men in dien tijd de hulpmiddelen niet had, die ons daartoe ten dienste staan. Zijne *Pescadores* kunnen dus nog wel ergens anders liggen. Zoo veel is echter zeker,

ker, dat ten minste slechts ééne van deze groepen de *Pescadores* kunnen zijn, en dat wij ons dus met regt op de ontdekking der beide andere mogen beroemen. Die ontdekking heeft in zoo ver eenige waarde, dat deze groepen buiten allen twijfel het noordelijkste gedeelte van de *Raliskketen* zijn, en dat hare ligging en afstand van *Radack* naauwkeurig bepaald zijn, zoodat het voortaan gemakkelijk zal worden, alle de afzonderlijke groepen der *Raliskketen* te onderscheiden.

Van de *Eschscholtz-eilanden* af rigtte ik den koers van het schip zoodanig, dat wij de *Bronus-eilanden* in het gezigt moesten krijgen. Mijn verlangen was, de naauwkeurigheid van derzelver geographische lengte en breedte te onderzoeken, en mij te overtuigen, of de ruimte tusfchen deze beide groepen vrij van andere eilanden was.

Des middags op den 11 October, toen wij onder de breedte van $11^{\circ} 21' 39''$ en onder de lengte van $196^{\circ} 35'$ waren, werden de *Bronus-eilanden* van den top van den mast op eenen afstand van 20 mijlen zichtbaar. Toen wij na eenige uren de zuidelijkste punt dezer eilanden tot op $1\frac{1}{2}$ mijl genaderd waren, en een groot gedeelte van dezelve konden overzien, bleek het, dat zij even als de andere van koraal gevormde, uit eenen door riffen verbonden kring van eilanden bestaat. Deze groep schijnt nogtans van oudere geboorte te zijn dan de overige tot nog toe door ons bezochte. Het land is iets hooger, dan het anders gewoonlijk op dezelve plagt te zijn, en het geboomte is er veel zwaarder en dikker. Zij ook schijnt niet bewoond te zijn.

Eene plotselijke stilte van den wind bragt ons in gevaar van door den stroom, die hier met een vreesfelijk ge-

g
te
re
de
zu
te
De
der
wa
nem
de
aan
ons
land
dekk
ken
eilan
opge
Ladr
was v
Her
ren v
br. v
eilan
een u

geweld naar het westen loopt, tegen de riffen gedreven te worden: doch, toen wij reeds nabij de branding waren, veranderde zijn loop en ging met de rigting van de kust naar het zuiden. Op die wijze voeren wij de zuidelijke spits van de groep om, waar eene labberkoelte ons naar eenen veiligen afstand van het land voerde. Deze zuidelijke spits ligt volgens onze waarneming onder $11^{\circ} 20' 50''$ breedte en $197^{\circ} 28' 30''$ lengte. Het was mijn oogmerk de gansche groep naauwkeurig op te nemen, weshalve wij ons best deden het schip gedurende den nacht in hare nabijheid te houden: doch bij het aanbreken van den dag bespeurden wij, dat de stroom ons zoo ver beneden den wind had weggesleept, dat het land naauwelijks nog uit den top van den mast te ontdekken was. Dewijl wij nu onmogelijk, tegen den sterken stroom en den pasfaatwind tegelijk, weder bij deze eilanden konden komen, zoo moest ik mijn voornemen opgeven, en ik zette diensvolgens terstond koers naar de *Ladronen- of Mariannes-eilanden*, alwaar ik van zins was versche levensmiddelen in te nemen.

Het is een opmerkelijk en niet gemakkelijk te verklaren verschijnsel, dat op de-parallellijn van 11° noorderbr. van de *Radacksketen* af tot voorbij de *Bronus-eilanden* toe een stroom loopt, die anderhalve mijl in een uur aflegt.

XIV.

DE LADRONES- OF MARIANNES, EN DE PHILIP- PIJNSCHE EILANDEN.

Dewijl er van deze eilanden in de beschrijving mijner vorige reis wijdloopig gesproken is, heb ik dienaangaande hier slechts weinig bij te voegen.

Een frische wind en schoon weder maakten onze vaart voorspoedig en aangenaam. Op den morgen van den 19^{en} October zagen wij reeds het tot de *Ladrones* (*Dieven-eilanden*) behoorende eiland *Sarpani* op eenen afstand van 28 mijlen voor ons liggen, en spoedig daarna vertoonde zich ook het voornaamste eiland *Guaham*, waar wij heen wilden. Wij bevonden de oostelijke punt van *Sarpani* onder de lengte van $214^{\circ} 38' 00''$.

Het gezicht der oostkust van *Guaham*, die onophoudelijk aan den pasfaat is blootgesteld, belooft den aankomenden zeevaarder weinig vruchtbaarheid: maar hij wordt des te aangener verrast, zoodra hij de noordelijke spits is omgevaren, en zich aan de westzijde van het eiland onder den wind bevindt, waar de natuur zoo mild is, en

ve
A
in
da
ko
ma
raa
kon
dera
die
HOF
kolk
deze
De
ke d
in zu
onbru
lag t
-Engel
Spanja
Van d
vischva
oefener
verkiez
Met e
zij zic
kust va
ke zij
zelfs v
naauwke
zeelieden

en men zich over niets te beklagen heeft dan over de verdelging der bewoners bij de verovering van dezen *Archipel* door de Spanjaarden, en derzelver onzachte invoering van het Christendom. Het is opmerkelijk, dat de grond van *Guaham* onder de bovenste aarde uit koraalklumpen bestaat, waaruit men zoude kunnen opmaken, dat voorheen eene zoodanige groep van lage koraaleilanden als de overige zijn, tegelijk met de waterkom, welke zij omflood, door het geweld van een onderaardsch vuur in de hoogte is geschoven, en dat op die wijze het eiland *Guaham* ontstaan is. Dat de heer HOFMANN een' krater op haar vond, in welks diepen kolk tot heden toe het vuur niet is uitgebluscht, schijnt deze vooronderstelling te bevestigen.

De vesting op de hier zoogenoemde *duivelspunt*, welke de stad *Agadna* zal moeten verdedigen, vonden wij in zulk eenen vreedzamen toestand, dat er de kanonnen onbruikbaar waren. In de haven *Caldera de Apra* lag tot mijne verwondering een aantal schepen onder Engelsche en Noord-Amerikaansche vlag, ofschoon de Spanjaarden anders geene vreemde vaartuigen toelaten. Van de kapiteins dezer schepen vernam ik, dat de walvischvaarders, die hun bedrijf aan de Japansche kust uitoefenen, tegenwoordig veelal *Guaham* tot een rustpunt verkiezen, om zich van verschen leeftogt te voorzien. Met een groot genoegen hoorde ik ook van hen, dat zij zich bijna alle bedienen van de kaart der Japansche kust van onzen admiraal VON KRUSENSTERN, van welke zij verzekerden, dat zij de voortreffelijkste is, en zelfs voorwerpen van minder belang met de grootste nauwkeurigheid opgeeft. Hoe veel reden hebben de zeelieden niet, om den uitgever van zulk eene kaart te

ze-

nijner
gaan

onze
en van
rones-
eenen
daar-
ham,
e punt

phou-
aanko-
wordt
e spits
eiland
ld is,
en

zegenen! Hoe dikwijls hangt de redding van hun leven van derzelver juistheid af! Men mag stellig verzekeren, dat het beter is geene kaart te bezitten dan eene onnauwkeurige.

Dewijl ik hier slechts een paar dagen wilde vertoeven en de haven juist de veiligste niet is, zoo besloot ik, niet in dezelve binnen te loopen, maar het schip in de nabijheid der stad te houden, en ik zond een' officier aan den Gouverneur, met het verzoek ons van versche levensmiddelen te voorzien, waarvan ik eene lijst medegaf. Op den volgenden morgen voer ik met eenige officieren aan land, en wij werden door den Gouverneur dezer eilanden *Don GANGO ERRERO*, die reeds alle de vereischte maatregelen had genomen om ons van versche levensmiddelen te verzorgen, wel vriendelijk, maar niet zonder verloochening van den Spaanschen hoogmoed ontvangen. Hij had de oude ondervinding op nieuw bevestigd, dat weinige jaren eener slechte regering genoegzaam zijn om te vernietigen, hetgeen niet dan door langdurige pogingen van een goed bestuur tot stand kan worden gebracht. Voor acht jaren, toen *MEDENILLA* hier Gouverneur was, heerschte er tevredenheid onder de bewoners van *Guaham*, en zelfs, volgens hun zeggen, welvaart: nu is het omgekeerd, en de schuld daarvan ligt in éénen enkelen man. Zoo veel komt er op de keuze aan van hem, aan wien eenige magt wordt toevertrouwd in zulk eene verwijderde plaats, vanwaar slechts zelden de klagen der onderdrukten tot de opperste magt kunnen doordringen. *ERRERO* heeft zich zelfs schuldig gemaakt aan den moord van Engelsche en Amerikaansche schippers, waarover hunne kameraden uit *Manilla* niet vergeefs de Spaansche gerechtigheid hebben ingeroepen: want gelijk

lijk
van
liedj
Me
het
V
den
Karo
so o
dier
onze
rolijn
bewog
lijksch
weder
hielden
worden
Guaha
overtog
en zon
zijn.
eene ho
komen,
zij gett
De o
hictoe
trouw
Gouvern
hier geg
linieschip
vlugtige
vielen op
II DEE

lijk ik naderhand vernam, het bevel tot ERRERO's gevangenneming was reeds gegeven, toen hij mij vrolijke liedjes van de guitarre geaccompagneerd, voorzong. MEDENILLA was weder tot Gouverneur benoemd, om het door ERRERO gebrouwde kwaad te herstellen.

Van mijne vorige bekenden zag ik hier thans alleen den waardigen *Don LOUIS DE TORRES*, den vriend der *Karolijnsche-eilanden*, die aan den heer VAN CHAMISSO de belangrijkste berigten over de zeden en gebruiken dier beminnenswaardige eilanders mededeelde. Hij had na onze afreize op den *Rurik* weder eenen togt naar de *Karolijnsche-eilanden* gedaan, en aldaar vele huisgezinnen bewogen, om zich te *Guaham* neder te zetten. De jaarlijkse bezoeken der *Karolijners* op *Guaham*, worden wederom geregeld voortgezet, en, terwijl wij ons hier ophielden, bevond er zich eene kleine vloot van hen. Zij worden als bekwame zeelieden door de Spanjaarden van *Guaham*, die in dat vak geheel onkundig zijn, tot den overtogt naar de overige *Mariannes-eilanden* gehoord, en zonder hen zoude er met deze bijna geene gemeenschap zijn. Wij zagen eens zelve een paar kanos van hen bij eene hooge zee en harden wind van *Sarpana* alhier aankomen, en wij bewonderden de behendigheid, waarmede zij gestuurd werden.

De opstand der Spaansche koloniën heeft zich niet tot hietoe uitgestrekt. De inwoners van *Guaham* zijn getrouw gebleven, niettegenstaande de dwingelandij des Gouverneurs, en zelfs hebben zij zich door een onlangs hier gegeven voorbeeld niet laten verleiden. Een Spaansch linieschip en een fregat kwamen van *Peru* met voortvlugtige onderdanen, die getrouw gebleven waren, en vielen op hunnen overtogt naar *Manilla* hier binnen,

alwaar de manschappen der beide schepen aan het muiten floegen, de officieren met de pasfagiers aan den wal zetteden, en naar *Peru* terugkeerden, om gemeene zaak met de opstandelingen te maken.

Nadat wij vier dagen voor *Agadna* hadden bijgelegen en ons van leeftogt voorzien, dien wij tienmaal zoo duur moesten betalen als voor acht jaren, verlieten wij *Guaham* op den 22 October, en zetteden koers naar de *Bashi-eilanden*, tuschen welke door ik de *Chinesche zee* wilde bereiken, en dan regtuit op *Manilla* aanzeilen.

Op den eersten November leverde ons de middagswaarneming $20^{\circ} 15'$ breedte en $236^{\circ} 42'$ lengte, zoodat wij ons reeds in de nabijheid der *Bashi-* en der *Babuyan's-eilanden* bevonden. Tot aan den ondergang der zon waren wij nog zoo snel voortgezeild, dat wij niet ver meer van het land konden verwijderd zijn: doch in de richting, waarin wij de eilanden hadden, hoopten zich zwarte wolken op één, die dezelve aan ons gezigt onttoogen, en stormweder voorspelden. Wij waagden het daarom niet in den nacht verder te zeilen, en laveerden onder gereefde zeilen, de aankomst van den dag afwachtende. Omtrent middernacht begonnen hevige rukwinden op te komen uit het noorden. De zee stond hol, doch het kwam niet tot eenen storm. De opkomende zon had nauwelijks den gezigteinder verlicht, toen wij de drie hooge *Richmonds-rotsen* ontdekten, die in het midden der straat tuschen de *Bashi-* en de *Babuyans-eilanden* liggen. Spoedig daarna vertoonde zich ook het eiland *Bantan*, welks hooge bergen nog niet van de wolken bevrijd waren. Het weder werd thans helder, de wind woei hard uit het noorden, en wij liepen met zoo veel zeil, als de rukwinden ons slechts toelieten te voeren, op de straat aan

die

die
Ri
 der
 ver
 zijn
 hier
 zee
 elka
 vlak
 bran
 onre
 de st
 moes
 gelijk
 waren
 en w
 berek
 de ler
 ,
 ”
 ”
 de bro
 Alle d
 onze c
nilla o
 nuten

die door de zuidelijkste *Bashi-eilanden* en de rotsen van *Richmond* gevormd wordt. Toen wij ons in het midden derzelve bevonden, hadden wij reden om voor het verlies onzer stengen, ja zelfs der masten, beducht te zijn. De golven stapelden zich snel op één, en liepen hier tegen eenen zwaren stroom in, die uit de *Chinesche zee* door deze straat naar den oceaen loopt. Deze tegen elkander strijdende krachten veroorzaakten op de oppervlakte der zee eene verbolgenheid, die naar de sterkte branding geleek, en die het schip met zoo veel geweld onregelmatig heen en weder slingerde, dat ik inderdaad de sterkte onzer masten en de deugdzaamheid der takelagie moest bewonderen. Wij bragten twee uren in dezen zorgelijken toestand door: doch toen wij in de *Chinesche zee* waren gekomen, bevonden wij ons weder in een stil water, en wij maakten van die omstandigheid gebruik, om de lengteberekening van eenige punten op te maken. Wij bevonden de lengte van de oostelijkste der drie *Rich-*

		<i>monds-rotsen</i>	237° 50' 2"
"	"	westelijkste derzelve	237° 52' 00"
		oostelijkste punt van <i>Ban-</i>	
		<i>tan</i>	237° 55' 32"
"	"	westelijkste punt der <i>Ba-</i>	
		<i>buyanen</i>	238° 00' 56"
"	"	westelijkste punt der <i>Bas-</i>	
		<i>hi-eilanden</i>	238° 4' 47"

de breedte der oostelijkste punt 20° 15' 47"

Alle deze lengtebepalingen zijn berekend geworden naar onze chronometers, die dadelijk na onze komst op *Manilla* onderzocht werden. Zij verschilden slechts $3\frac{1}{2}$ minuten met die, welke op de nieuwe kaart van HORS-

BOURG zijn aangenomen. Onze bepalingen zijn zoo veel westelijker.

Wij zeilden nu onder eenen gunstigen wind, in het gezigt der westelijke kust van *Luzon*, naar het zuiden voort, totdat wij het voorgebergte *Bajador* bereikten, waar wij eenige dagen door stilte werden opgehouden, zoodat wij eerst op den 7 November de bogt van *Manilla* te zien kregen. Hier woei ons een felle wind tegen en verhinderde ons den ingang: doch alzoo hij van het land kwam, zoo konde hij de golven niet opstuwen, en het gelukte ons, al lavérende merkelyk voorwaarts te komen, zoodat wij eindelijk door den zuidelyken mond van de bogt tusfchen haren oever en het eiland *Corregidor* in haar konden binnenkomen. Een Spaansche brik, die met ons zamen laveerde, verloor door een' zwaren rukwind, die ons plotfelyk overviel, de beide stengen.

Des morgens van den 8 November lieten wij de ankers voor de stad *Manilla* vallen. Ik legde terftond een bezoek af bij den Gouverneur-generaal der *Philippijnsche eilanden*, Don MARIANO RICOFORT. Hij ontving mij vriendelyk, en verleende mij op mijn verzoek terftond het verlof naar *Cavite* te zeilen, een aan de bogt slechts een paar mijlen van de stad af gelegen vlek, alwaar zich eene admiraliteit bevindt, en de fchepen met alle gemak kunnen hersteld worden, hetgeen voor het onze noodzakelyk geworden was. Wij gingen er daarom den volgenden dag heen, en begonnen den arbeid.

Ook in dit fraaije keerkingsland verliep ons de tijd genoegelyk. Hoe rijk heeft de natuur deze eilanden be- deeld, en hoe weinig erkent *Spanje* nog den fchat, dien het in dezelve bezit. De stad *Manilla* heeft de gun- stig-

ftig
de
mid
jaar
ting
af:
en v
zet,
hun
zich
pa,
naar
zonde
lijns
land
de n
Chine
befcho
ze da
meerde
veren.
foorten
nemend
konden
menigv
zoo ve
daan k
overvlo
even als
ten, k
gen, gr
arbeid,

stigte ligging van de wereld voor den koophandel, in de nabijheid der rijkste gewesten van *Azie*, bijna in het midden van *Europa* en *Amerika*. De naijver der Spanjaarden ten aanzien van alle hunne buitenlandsche bezittingen sloot haar ook den handel met alle andere landen af: doch welras na den afval der Amerikaansche koloniën werd de haven van *Manilla* voor alle natiën opengezet, en nu zullen de *Philippijnsche eilanden* spoedig hunne nietsbeduidendheid verliezen. De uitvoer bepaalt zich nog hoofdzakelijk tot suiker en indigo naar *Europa*, en de kostbare Indiaansche vogelnesten en trepangs naar *China*. De laatste zijn eene soort van zeeslakken zonder huisjes, die vanhier tot naar de *Dieven-, Karolijnsche, Pelew-eilanden*, en zelfs tot naar *Nieuw-Holland* even zoo vervolgd worden, als de zeeotters aan de noordwestkust van *Amerika*, dewijl de wellustige Chinezen dezelve, even gelijk de vogelnesten, als een middel beschouwen, om de verspilde krachten te herstellen, en ze daarom zeer duur betalen. Doch hoe oneindig veel meerdere handelsartikelen konden deze eilanden niet opleveren. Koffij van de beste soort, cacao en tweeërlei soorten van katoen, de eene aan boomen, de andere uitnemend schoon aan struiken, wasfen hier in het wild, en konden met weinig moeite door aankweeking zeer vermenigvuldigd worden. Deze artikelen zijn echter nog zoo verwaarloosd, dat er geen geregelde handel in gedaan kan worden. Men vindt op *Lugon* eenen grooten overvloed van de schoonste sagoboomen, doch zij staan even als gansche kaneelbosfchen ongebruikt. Muskaatnoten, kruidnagelen en alles wat de *Molukken* voortbrengen, groeijen ook hier, en het vereischte slechts eenigen arbeid, waaraan het helaas! nog ontbreekt, om dit alles

tot eene ware bron van rijkdom te maken. Bovendien vindt men hier parelen, amber, cochenille, en de aarde verbergt goud, zilver en andere metalen in haren schoot. Eeuwen lang heeft *Spanje* dit alles nutteloos gelaten, en zich in de noodzakelijkheid bevonden, om voor de betaling der beambten nog geld hier naar toe te zenden.

Zoo wel de geregelde troepen als de militie zijn hier uit de bruine inboorlingen zamengefeld. De officieren zijn Spanjaarden, voor het grootste gedeelte hier geboren, en weinige uitgezonderd, zeer onkundig. Men zegt, dat de soldaten dapper zijn, vooral, wanneer zij daartoe eerst door de priesters worden aangemoedigd en ingezegend. Voor zoo verre ik in de gelegenheid ben geweest de militairen hier te zien, moet ik het er echter voor houden, dat zij tegen de Europeaanse troepen niet bestand zouden kunnen zijn. Behalve dat het krijgsvolk hier flecht gewapend is, heerscht er bijna geene krijgstucht onder, en zelfs de aanvoerders schijnen weinig begrip van dezelve te hebben. De officier onderscheidt zich door niets van den soldaat dan door zijnen uniform, en staat over het algemeen met hem in beschaving op een' gelijken trap. Aan juistheid van handgrepen valt niet te denken, en wanneer een schildwacht met het geweer in den arm gerust ligt te slapen, zoo heeft dat niets te beteekenen. Men heeft mij gezegd, dat er zich op *Luçon* 8000 man geregelde troepen bevinden, en dat er door oproeping der militie tot 20000 toe kunnen bijeengebragt worden. Het veld van eer, waarop de helden van *Luçon* zich onderscheiden, is op de zuidelijke tot de *Philippijnen* behorende maar nog niet onderworpen eilanden, die door Mohamedaanse Indianen bewoond

wo
too
kus
sch
Me
non
de z
M
beh
te z
hand
de J
nage
lerle
geene
word
en n
winz
wjl
schaan
kelijk
opbre
nilla
en w
daar
boorli
met w
De
beeld
onrust
paar
de reg

woond worden, welke met de Spanjaarden in eenen altoosdurenden oorlog leven, en als zeeroovers op alle de kusten van dezen *Archipel*, waar Christenen wonen, schrik verspreiden, en ook wel verwoestingen aanrigten. Men zendt er van tijd tot tijd eenige welbemande kannonneerbooten heen, die veel kruid verschietsen, maar de zeeroovers niet kunnen in toom houden.

Men telt in de voorsteden van *Manilla*, waar zij ook behooren te blijven, nagenoeg 6000 Chinezen. De meeste zijn kundige en arbeidzame ambachtslieden, de overige handelaars, en onder deze zijn er eenige zeer rijk. Zij zijn de Joden van *Luzon*, maar ook nog meer dan deze en nagenoeg zonder eenige uitzondering, tot bedrog en allerlei lage trekken geneigd. Zij ondervinden niet alleen geene onderscheiding boven het gemeene volk, maar zij worden integendeel onderdrukt, onregtvaardig behandeld, en niet zelden meer dan zij verdienen gestraft. Hunne winzucht doet hen dit alles geduldig verdragen, en dewijl alle eergevoel bij hen is uitgedoofd, troost hen een schaarsch gewin door eene welgelukte bedriegerij gemakkelijk over eene honende behandeling. De jaarlijkse opbrengst van eenen Chinees om de vrije lucht in *Manilla* in te ademen, bedraagt 6 piasters, (30 roebels) en wil hij eenig handwerk te baat nemen, zoo moet hij daar nog 5 piasters bijleggen, terwijl de Indiaansche inboorling slechts 5 realen (3 roebels) betaalt, welke hij met weinig moeite kan verdienen.

De *Philippijnsche eilanden* volgden mede het voorbeeld der Amerikaansche opstandelingen niet: want eene onrustige beweging onder de Indianen alhier, die een paar jaren voor onze aankomst was voorgevallen, gold de regering niet, en een spoedig daarna ondernomen op-

stand tegen dezelve vond weinige aanhangers. Een paar onschuldige plantenkenners , die het eiland doorkruisten om kruiden op te zoeken . gaven aanleiding tot de eerste. Er brak eene besmettelijke ziekte onder de Indianen uit , waaraan vele hunner stierven , en nu ontstond plotseling het gerucht , dat de vreemde plantenziekers de bronnen vergiftigd hadden om de Indianen uit te roeijen , die nu tot woede vervoerd bij troepen rondzwierven , een aantal vreemdelingen vermoordden , en zelfs in de stad *Manilla* de huizen van eenige hier reeds lang gevestigde buitenlanders plonderden en onder den voet haalden . Men geloofst , dat eenige Spanjaarden zelve de eigenlijke onruststokers geweest zijn , en het volk door het verspreiden van dat gerucht hebben opgeruid , ten einde in troebel water te vischen . Men beschuldigt den toenmaligen Gouverneur FULGROS , dat hij de wanorde niet krachtadig genoeg zoude te keer zijn gegaan . Deze bescheiden en beminnenswaardige man , maar tevens misfchien te zachtmoedige Gouverneur van een ruw volk , werd een jaar daarna door een Mesties , die hier als officier bij een regiment diende , en een gedeelte van hetzelfde tot opstand bewogen had , bij nacht in zijn bed vermoord . De oproerigen hadden zich op de markt verzameld , doch werden spoedig door een ander trouw gebleven regiment verstrooid , en binnen weinige uren was de rust volmaakt hersteld , die naderhand niet weder gestoord is .

De Koning geroerd door de trouw van de stad *Manilla* op eenen tijd , waarin de andere Spaansche koloniën de zware ketenen van het moederland afwierpen , schonk haar tot een teeken van zijne bijzondere tevredenheid zijn borstbeeld , hetwelk de nieuwe Gouverneur me-

me
der
kon
in
van
stad
verr
deze
nis
des
stad.
stond
ware
diena
gala.
sche
maakt
door
die p
behang
cene
gulde
officier
diana
schoof
Koning
kroon
diepe
doch v
schoven
Met
vond z

medebracht. Men bewees dit beeld hier eene eer, die den hoogen prijs kenbaar maakte, welken men aan het koninklijk geschenk hechtte. Het werd ten toon gesteld in een aan de kroon toebehoorend huis in de voorstad, vanwaar het met groote staatsie deszelfs intogt in de stad houden, en de bestemde plaats in het slot des gouverneurs zoude innemen. De zesde December was tot deze voor *Manilla's* inwoners zoo heugelijke gebeurtenis bepaald, en drie dagen te voren ontving het beeld des konings alle avonden een aanzienlijk *cour* in de voorstad. Het huis was allerfraaist verlicht: voor hetzelfde stond een zeer welgekleed wachtpiket, alle de deuren waren met schildwachten bezet, en de zalen vol kamerdienaars, pagies, en officieren van allen rang in groot gala. Men zocht geheel en al de *etiquette* van het Spaansche hof na te bootsen. Hij, wiens rang hem waardig maakte aan den Koning voorgesteld te worden, werd door den officier *du jour* binnen de gehoorzaal geleid, die prachtig met de kostbaarste Chinese zijden stoffen behangen was. Hier bevond zich het borstbeeld op eene verhooging van eenige trappen tuschen twee vergulde kolommen achter een zijden gordijn geplaatst. De officier *du jour* bekleedde de plaats van eersten kamerdienaar, voerde den binnengeleide voor hetzelfde, en schoof het gordijn weg. Bij het voorstellen aan den Koning, die met eenen sluweelen mantel omhangen de kroon op het hoofd droeg, moest de voorgestelde eene diepe buiging maken: de Koning zag hem zwijsende, doch vriendelijk aan, het gordijn werd weder dicht geschoven, en de *audientie* nam een einde.

Met het aanbreken des daags van den 6 December bevond zich de ontzettende menigte van menschen, die uit

alle de provinciën tot dit feest naar *Manilla* was toegestroomd, reeds in volle beweging. Men zag een groot gedeelte van de lagere volksklasse in allerlei koddige kleedingen gemaskerd door de straten gaan: vuurpijlen stegen in de lucht op, en op vele plaatsen werden Chinese vuurwerken afgestoken, die bij den helderen dag slechts gedruisch en rook veroorzaakten. Sierlijke rijtuigen doorkruisten in haastige drift de straten, en konden zich niet dan met moeite door de bonte rijen der opgeschikte en gemaskerde voetgangers een' weg banen. Te 9 ure bulderde het geschut van de vesting, en om 12 ure begon de optogt, bij welchen zich een mengelmoes van Aziatischen en Spaanschen smaak te toon spreidde. Ik bevond mij in een huis, onder welks vensters hij moest voorbijkomen, en waar ik hem geheel konde overzien. De trein werd door de Chinezen geopend. Eerst kwam er een koor van 24 muzikanten; waarvan een gedeelte met slaven op groote ronde koperen platen sloeg, en daardoor een dof klokkenspel maakte, terwijl het andere uit eene foort van klarinetten een akelig fluitend geluid haalde. De toonen der koperen platen klonken veel te veel door elkander, dan dat de maat behoorlijk konde opgemerkt worden; en over deze scheen dan ook de kapelmeester zich weinig te bekommeren. Achter de muzikanten ging een troep Chinezen met zijden vaandels, waarop hunne afgoden en draken van verschillende gedaante; met hieroglyphen omringd, geteekend waren. Hierna werd op eene foort van draagzetel, die rijk opgemaakt en glinsterend glad gemaakt was, een jong Chineesch meisje gedragen, met eene weegschaal in hare hand, hetwelk, zoo als men mij zeide, de gerechtigheid moest verbeelden, over welke hare landslieden zich hier toch

to
te
hu
ha
me
ha
wa
gav
kran
wel
zij
Bac
ven
onge
lang
zij o
heid
Waar
bezo
Doch
volgd
deze r
gewap
Vervo
bestaan
schen:
insgelij
den va
dragen
de pla
de bee
zijne r

toch niet bijster te verheugen hebben. Eenige muzikanten omringden de Godin, en maakten zulk een geraas op hunne koperen platen, alsof zij elken klaagtoon, die tot haar konden komen, zochten te verdooven. Nu kwamen er vier een weinig te bejaarde Bacchanten in eene havenclooze kleeding, en meer ontbloot dan welvoegelijk was. Derzelve lange, zwarte, omfladderende haren gaven haar het voorkomen van Furiën, en slechts de kranfen van wijngaardsbladeren, en de drinkschalen, welke zij in de handen hielden, gaven te verstaan wat zij zouden verbeelden. Bij het tamboerijngeluid van den *Bacchus*, die even veel naar eenen *arlequin* geleek, gaven zij aan het juichende volk de vertooning van eenen zeer ongepasten pantomimischen dans: en alzoo de trein slechts langzaam voortging en ook dikwijls staan bleef, hadden zij overvloedig den tijd, om hare schaamteloze bekwaamheid op de walgelijkste wijze aan den dag te leggen. Waarom deze optocht door zulk eene schandvlek moest bezoedeld worden, was mij niet duidelijk te begrijpen. Doch er ging veel onbegrijpelijks mede gepaard. Thans volgde er een troep Indianen, zonderling uitgedost; deze moesten Wilden verbeelden, met spiefen en schilden gewapend, en in eenen gedurigen strijd tegen elkander. Vervolgens marcheerde een bataljon voetvolk, uit knapen bestaande, met houten geweren en papieren patroontaschen: deze werden gevolgd door een eskadron ruitery, insgelijks knapen met uitgetogene houten sabels en paarden van bordpapier, die, in plaats van de ruiters te dragen, door deze gedragen werden, terwijl zich op de plaats van den zadel een gat bevond, door hetwelk de beenen van den huzaar staken, zoodat het paard de zijne niet noodig had. Hoewel de paarden zeer moedig

wa-

waren, steigerden, en voor- en achteruit sloegen, bleef het eskadron echter in gelid en in orde. Hierna vermaakte een troep van twee ellen lange, als *petit maitres* gekleede reuzen, wier bovenlijf uit kaartpapier bestond, met even zulke groote en opgeschikte dames, benevens eenige zeer kleine dwergen, het volk door koddige bewegingen en dansen. Op deze volgden allerlei dieren, leeuwen, beeren, osfen, enz. insgelijks van eene reusachtige gestalte, zoodat in ieder van derzelver pooten een mensch liep, hetgeen aan hunnen gang een deftig voorkomen bijzette. Nu kwam in deftigen ernst *Don QUICHOT* aanrijden, van zijnen getrouwen *SANCHO* vergezeld. Op mijne vraag, wat de eerzame ridder der droevige figuur hierbij te maken had, meende iemand, dat hij de inwoners van *Manilla* beteekende, die kort te voren een' windmolen voor eenen reus hadden aangezien. Achter hem marcheerden, even alsof hij de aanvoerder ware, eenige wezenlijke krijgslieden met fraaije muziek, waarop tweehonderd jonge meisjes uit de gezamenlijke gewesten der *Philippijnsche eilanden*, in hare verschillende landsdragt rijk en voornaam gekleed volgden. Vijftig dezer *Gratiën* trokken den prachtigen, met rood fluweel en veel goud versierden triomfwagen, waarop het beeld van *FERNANDO* prijkte. Niet tevreden met den geschilderden mantel, had men hem nog eenen wezenlijken van purper fluweel met goud gestikt omgehangen. Een weinig zijdelings tegen hem over zat op eenen wereldbol eene hooge witte gedaante, welke in de eene hand een opengeflagen boek en in de andere eenen staf hield, waarmede zij op het borstbeeld wees. Deze stelde de Muze der geschiedkunde voor. Mogt zij toch eenmaal ook op het origineel kunnen wijzen! Achter den triomfwagen reed een

een
een
fon
gen
sted
men
stra
om
ouk
zegg
T
door
van
meisj
aanh
kanon
milita
van
deren
stemde
bleef
na de
weder
woning
De
den op
klokke
ren de
Voor
derzelve
straat a
tie der

een eskadron dragonders, en de trein werd gefloten door eene menigte van rijtuigen, waarin de aanzienlijkste personen zaten. Verscheiden torenachtige Chinese eerebogen verfraaiden den weg, welken de trein door de voorsteden naar de stad nam. Zij waren van planken getimmerd, besloegen van beneden de geheele breedte van de straat, en waren — naar den smaak der Chinezen, die, om de Spanjaarden te vleijen, bij deze gelegenheid geene onkosten gespaard hadden — op het prachtigst, dat wil zeggen, op het bontst versierd.

Toen het borstbeeld in de stad aankwam, werd het door den Gouverneur en doór de ganfche geestelijkheid van *Manilla* ontvangen, en in de plaats der jonge meisjes trokken nu burgers den triomfwagen, onder een aanhoudend geroep van: *Viva el Rey Fernando!* De kanonnen werden van alle de wallen gelost, eene fraaije militaire muziek deed zich hooren, en de troepen, die van de poort af tot aan de hoofdkerk toe in twee ledereu geschaard stonden, presenteerden het geweer, en stemden mede in het *Viva!* des volks in. Bij de kerk bleef de trein staan; het beeld werd er in gedragen, en na de godsdienstoefening, welke de bischop verrigtte, weder op den wagen gezet, en naar des gouverneurs woning gebragt, waar het eindelijk tot rust kwam.

De plegtigheid duurde nog drie dagen voort. Van den opgang der zon tot haren ondergang toe werden de klokken geluid en de kanonnen gelost. Des avonds waren de geheele stad en de voorsteden prachtig verlicht. Voor vele huizen waren chasfinetten geplaatst, welke derzelve geheele ruimte besloegen, zoodat men van de straat af de huizen in het geheel niet zag. De illuminatie der Chinese eerebogen overtrof echter alle de andere.

re. De draken, waarmede zij versierd waren, braakten vuur uit, overal draaiden veelkleurige vlammen bont door elkander, en groote vuurballen stegen ais volle mannen langzaam in de hoogte, totdat zij zich onder de sterren verloren. Elk dezer gebouwen had drie verdiepingen met galerijen omgeven, waarop Chinezen allerlei kuren maakten om het volk te verlustigen. Men zag daar goochelaars, koorddanfers, springers, tooverlantaarrens, en zelfs tooneelvoorstellingen, zoodat het volk in menigte zamenvloeide, en deszelfs genoeg door een luid gejuich te kennen gaf. Ik zag op eene dier galerijen een treurspel vertoonen. Een weldoorvoede Mandarijn werd op des Keizers bevel geworgd, en die bewerking onder vele kluchten verrigt. Het volk liep des avonds gemaskerd door de straten, liet vuurpijlen opgaan, en stak Chineseche vuurwerken af. Op verscheidene plaatsen van de stad waren stelaadjes opgerigt, waar insgelijks allerlei fraais tot verlustiging van het volk te zien was. De muziek klonk van alle kanten. Er werden ook danspartijen gegeven met vrijen toegang.

Deze voorbeeldelooze bedwelming van blijdschap over de getuigenis van des Konings weltevredeheid schijnt te bewijzen, dat de *Philippijnsche eilanden* wel getrouw blijven, en aan geenen afval zullen denken, vooral niet, wanneer het moederland slechts geen stiefmoederland voor dezelve is.

Op den 10 Januarij 1826 was ons fregat zeilree, en wij verlieten *Manilla*, zonder eenen enkelen zieke aan boord te hebben.

D
passee
lijn op
25 tu
nadat
af tot
men.
Goede
hoopster
Toer
van 12
dit saiz
geweldi
te wolk
nedersto
nog he
stikdonk
den naa
deszelfs
Het wa

XV.

St. HELENA.

Door eenen frisfchen noordoostenfoker begunftigd, pasfeerden wij reeds op den 21 Januarij de evennachtslijn op de lengte van $253^{\circ} 38'$, en wij bereikten op den 25 tufchen de eilanden *Sumatra* en *Java* den oceaan, nadat wij de *Chinefche zee* van hare noordelijke grenzen af tot aan de zuidelijke toe gelukkig door waren gekomen. Wij rigtten nu onzen koers naar de *Kaap de Goede Hoop*, waar wij ook op eenige verversching hoopten.

Toen wij op de lengte van 256° de zuiderbreedte van 12° bereikten, liep de oostewind tegen den regel van dit faizoen, naar het westen om, en groeide tot eenen geweldigen storm aan. De gansche lucht was met zwarte wolken bedekt, waaruit de regen als wolkbreuken nederstortte. Tegen den middernacht, terwijl de storm nog hevig woedde, zagen wij bij de ons omringende ftikdonkere duisternis het verschijnfel, hetwelk onder den naam van *Castor* en *Pollux* bekend is, en hetwelk deszelfs oorsprong in de electriciteit van de lucht vindt. Het waren twee fonkelende lichten, van de grootte zoo
als

als de *Venus* ons toefchijnt, en even zoo flikkerend. Zij vertoonden zich tweemaal kort na elkander op dezelfde plaats, eenige duimen beneden de uiterfte punt van onze langfte ra, en waren slechts eenen halven voet van elkander verwijderd. Hunne verschijning duurde telkens eenige minuten, en maakte eenen diepen indruk op de manschap, die dezelve niet konde verklaren. Ik moet erkennen, dat zij voor mij zelve in de volslagene duisternis, onder het gehuil van den storm en het geraas der golven, iets schrikverwekkends had.

Tegenwinden hielden onze vaart op. Den 22 Februarij pafeerden wij de middaglijn van *Isle de France*, op eenen afstand van 340 mijlen van het eiland af. Wij hadden zeer stormachtig weder, en vernamen naderhand op *St. Helena* van fchepen, die van *Isle de France* kwamen, dat aldaar op dat tijdstip een schrikkelijke orkaan had gewoed, door welken vele fchepen, die zich in de nabijheid van dat eiland bevonden, groote fchade gekregen, en gedeeltelijk hunne masten verloren hadden. Mifchien zoude het met ons ook erg gefchaps hebben geftaan, wanneer wij onzen koers slechts honderd mijlen digter bij *Isle de France*, of het eiland *Bourbon* genomen hadden. Ik moet alle zeevaarders waarfchuwen, dat zij van de helft van Januarij tot aan de helft van Maart deze eilanden niet zonder de dringendfte noodzakelijkheid genaken, alzoo ideze de tijd is, wanneer aldaar de hevigitte orkanen woeden, die zelfs op het land jaarlijks groote verwoestingen aanrigten.

Op den volgenden dag haalden wij het groote fregat *Bombay* in, hetwelk aan de Engelsche Oost-Indifche Compagnie toebehoort, waarop zich de Gouverneur van *Batavia*, de Baron VAN DER CAPELLEN met zijne echt-

ech
St.
O
Hoo
ker
inner
dit f
St. A
Op
het w
dag v
eenen
Op
St. J
gezond
geltoon
ANDER
Den
heer b
maals
kend v
zorg, o
blijf op
genoegen
steeds
Daardoo
langen v
wood te
loopbaan
digde.
Op ee
daarheen
II DEE

echtgenoot als pasfagiers bevonden, met wie wij op *St. Helena* eene belangrijke kennis maakten.

Op den 15 Maart zeilden wij de *Kaap de Goede Hoop* om. Mijn oogmerk was in de *Tafelbaai* ten anker te gaan, maar een geduchte noordwester storm herinnerde mij nog bij tijds, hoe gevaarlijk deze baai in dit seizoen is, en wij sloegen daarom den weg in naar *St. Helena*.

Op den 25 Maart hadden wij van het oosten naar het westen 360 lengtegraden afgelegd en daardoor een dag verloren, zoodat wij onzen vrijdag van heden in eenen zaterdag moesten veranderen.

Op den 29 lieten wij bij *St. Helena* voor het stadje *St. James* de ankers vallen. De gansche equipage was gezond en vrolijk: doch onze blijdschap werd weldra gestoord door het berigt van den dood van Keizer ALEXANDER, hetwelk wij hier kregen.

Den waardigen Gouverneur van *St. Helena*, den heer brigadier ALEXANDER WAKKER moet ik hier nogmaals mijnen schuldigten dank zeggen voor zijn uitstekend vriendelijk onthaal, en voor de bestendige voorzorg, om mij en mijne gezamenlijke reisgenooten het verblijf op dit eiland zoo aangenaam te maken. Tot ons genoegen gaf hij diné's en danspartijen, en hij was steeds bereid om elken onzer wenschen te vervullen. Daardoor verkregen wij ook de anders moeilijk te erlangen vergunning, het zoo vermaard geworden *Longwood* te bezoeken, alwaar NAPOLEON zijne glansrijke loopbaan in eene stille vreugdelooze afzondering voleindigde.

Op een' schoonen morgen begaven wij ons te paard daarheen op reis. Toen wij de aardige kleine stad *St.*

James verlaten hadden, die in eene kloof tusfchen twee zeer hooge, steile, van alle groeikracht ontbloote lavarotfen ligt, en door het uitlokkende van haar voorkomen het fombere van hare omftreken nog meer in het oog doet loopen, bragt ons een kronkelende in de rotfen uitgehouwen weg, de fchuinfche en van natuur ontoegankelijke fteilte op. Deze weg, waar men aan de eene zijde altijd de bijna loodregt oprijzende rots, en aan de andere eene even zoo nederdalende fteilte heeft, is zeer smal, en befaat slechts op eenige plekken de breedte van drie vademen: doch hij is voor de veiligheid der reizigers van eene fteenen lening voorzien, zoodat hij dan slechts gevaarlijk wordt, wanneer zich, gelijk het fomtijds gebeurt, groote ftukken van de rots losmaken en in den afgrond nedervallen, wanneer zij alles, wat in hunnen loop ligt, medeflepen.

Nadat wij met eenige moeite het hoogfte punt van het eiland beftegén hadden, alwaar zich de keerkringshitte der lagere ftreken tot onze verkwikking in eené matige temperatuur veranderde, en wij een ruim uitzigt genoten, kwam het land ons geheel anders voor, dan het zich voor de aankomende zeevaarders opdoet. Deze zien slechts hooge, zwarte, puntige, barre rotfen, loodregt uit de zee opftijgende, overal door eene vreeselijke branding befpoeld, zoodat men zonder het grootfte gevaar nergens landen kan, dan alleen bij *St. James*. Hunne blikken turen vergeefs naar eene groene plek. Hier fchijnt geene groeikracht te zijn, en het is alfof de natuur zelve *St. Helena* tot eenen kerker voor ftaatsmisdadigers beftemd heeft. Een geheel ander voorkomen heeft het eiland, wanneer men het van de hoogte af befchouwt. Dan vormen bevallige fchilderachtige landfchappen het treffendfte kontrast met de dorre buitenzijde,

de, even zoo als een vol gemoed door smartelijke ondervindingen er toe gebragt wordt, om zich zelf van eene terugstootende koelheid te ontfangen.

Dit is echter met het gansche hoogste gedeelte des eilands het geval niet, maar alleen van den westkant, die niet aan den invloed van den pasfaat blootgesteld is. De oostkant, waar *NAPOLEON* woonde, is even zoo doodsch en bar als de buitenste rotsmuur. De pasfaatwind, die onophoudelijk scherp over deze hemelstreek waait, jaagt gestadige nevels en wolken voor zich heen, die om de toppen der bergen blijven hangen, en zich in plasregens uitstorten, welke menigmaal overstromingen veroorzaken en de lucht voor het grootste gedeelte van het jaar vochtig en ongezond maken. Vandaar is hier de grond ook volkomen ongeschikt voor eenige voortbrengselen, en eene soort van gomboomen, de eenigste, die men in de nabijheid van *Longwood* ontwaart, bewijst door haren gebrekkigen wasdom, die ter naauwernood een' vadem bedraagt, en door hare buiging in een' scherpen hoek naar de rigting des pasfaatwinds, welken verderfelijken invloed deze op alles, wat werktuigelijk is, heeft.

Hoe nader wij bij de grenzen kwamen van het bestek, waarin het den beroemden gevangene veroorloofd was zich te bewegen, zoo veel te meer verdween het bevallige van het landschap, en zoo veel te ruwer werd de luchtgesteldheid, totdat wij ons ten naasten bij eene Duitsehe mijl van de stad af, op den beschreven onvruchtbaren bodem bevonden. Hier leidt een smal voetpad langs de helling naar een klein door heuvelen omringd dal, hetwelk voor den wind beveiligd zijnde door deszelfs welige boomrijkheid een zeer bevallig gezigt oplevert.

„*Daar rust het overblijffel van NAPOLEON,*” zeide

de wegwijzer, dien de Gouverneur ons had medegegeven. Wij zaten af en sloegen den weg naar het graf te voet in. Een oude invalide, wiens eenzame hut in dezelfde nabijheid stond en die het bewaakt, kwam ons te gemoet, en bragt ons bij de platte ongefierde zerk, die van een ijzeren hek omgeven was. Vijf treurwilgen, waarschijnlijk door zijne laatste aanhangelingen geplant, overschaduwden dien. Het is een treffend gevoel, waarmede men dit eenvoudige graf nadert. Deze eenvoudige steen dekt het omkleedsel van hem, die eens *Europa* deed beven, en die zijn onrustig leven ver van zijn vaderland op eene eenzame klip in het midden des oceaans, als een gevangene eindigde. Geert opschrift onderscheidt dezen lijksteen; ieder kan er zich volgens zijn gevoel een bij denken. De nakomelingschap zal hem, die het lot der volkeren zoo gewelddadig regelde, een verdiend grafchrift oprigten. Wij zijn hem nog te nabij. Misschien heeft hem, om de grootste man van zijnen tijd te zijn, niets anders ontbroken dan regtschapenheid.

De invalide vulde ons uit eene nabijgelegene bron eene gemeene aarden kan met helder water, en reikte ons dezelfde toe met de aanmerking, dat NAPOLEON op zijne wandelingen hierheen zich met dit koele water uit hetzelfde vat plagt te verkwikken. Dit kleine dal was de eenigste plek, waar hij eene gezonde lucht kon inademen en zich in de beschouwing der natuur verheugen. Hij kwam er daarom dikwijls, en gaf den wensch te kennen eenmaal hier begraven te worden. Hoe weinig aandacht er ook voor het overige op zijne wenschen werd geslagen, zoo heeft men dezen ten minste vervuld.

Nadat wij eenigen tijd bij het merkwaardigste gedenk-

tee-

teek
toef
hadd
naar
roof
Keize
zijner
Toen
den r
baar
Duits
bloem
zagen
effene
welk
was,
Onze
het h
hadden
te vin
was.
weest
wegger
ambten
deelen
LEON's
dient
smeer,
NAP
haalde,
legd,
noote

teeken van de wisseling der menschelijke lotgevallen ver-
toefd, en onze namen in een daarvoor bestemd boek
hadden ingeschreven, stegen wij weder te paard en reden
naar de woning des verlatenen en van allen invloed be-
roofden gevangene, die met dat al hier nog altijd voor
Keizer speelde, en zich door de vrijwillige deelgenooten
zijner ballingschap *Sire* en *Uwe Majesteit* noemen liet.
Toen wij het aardige, kleine, tuinachtige dal achter
den rug hadden, nam de landstreek weder haar onvrucht-
baar en woest karakter aan, en nadat wij omtrent eene
Duitsche mijl in dit onherbergzaam oord, waar geene
bloem bloeit, en geen vogel zingt, hadden afgelegd,
zagen wij van een' der hoogste heuvelen af eene kleine,
effene vlakte, op welker midden een huisje stond, het-
welk in dit oogenblik door eenen dikken nevel omtogen
was, zoodat men het ter naauwernood konde opmerken.
Onze wegwijzer zeide ons, dat het *Longwood* was, en
het huis de voormalige woning van NAPOLEON. Wij
hadden het spoedig bereikt en dachten het nog zoo goed
te vinden, als het bij den dood des bewoners geweest
was. Hoe belangrijk zoude het voor de bezoekers ge-
weest zijn, wanneer men daar niets veranderd, niets
weggenomen had! Hieraan hebben de Engelsche be-
ambten niet gedacht. Het armoedige huis is in twee
deelen van een gescheiden. Het kleinste gedeelte, NAPO-
LEON'S slaapvertrek, is een paardenstal, en het grootste
dient voor een magazijn tot berging van schapevachten,
smeer, en andere voortbrengselen van het eiland.

NAPOLEON had, gelijk men ons reeds in de stad ver-
haalde, nevens zijne woning eenen kleinen tuin aange-
legd, waarin hij zelf arbeidde, wanneer hem de echtge-
noote van den Generaal BERTRAND dikwijls behulpzaam

was. Na vele vergeeffche pogingen gelukte het eindelijk eenige bloemen te kweeken, en zelfs eenige eikenboomen te planten, die voorfpoedig opfchoten. Een' dezer boomen had NAPOLEON met eigene hand geplant, en mevrouw BERTRAND een' anderen. Alzoo er van dien tuin niets meer te ontdekken was, vroeg ik onzen wegwijzer, waar hij gelegen had, en deze toonde mij met een' bitter spottenden lach eene door de zwijnen omgewroete plaats, en zeide: *Hier heeft NAPOLEON even zoo gelukkig bloemen gekweekt, als hij eens rijken fichtte: doch zij zijn ook even zoo kortftondig geweest.* Bij eene vervallene heining staan nog eenige eikenboomen. Niemand weet echter te zeggen, welke van die door NAPOLEON zelven geplant is.

Er werd ons nog een klein aardig huis getoond, hetwelk de Koning voor NAPOLEON had laten bouwen, en hetwelk niet lang voor zijnen dood in gereedheid was gebracht. Hij wilde het niet betrekken, oewel het veel beter en gemakkelijker was ingerigt, dat, hetwelk hij bewoonde. Het is mogelijk, dat hij de aannadering van zijnen dood gevoelde, en geen' prijs meer op het leven ftelde.

Bij het woeste eenzame *Longwood* fteekt het zomer-verblijf van den Gouverneur alhier zeer voordeelig af. Het ligt aan den westelijken oever van het eiland aan de *Sandybaai*, eene halve Duitfche mijl van de ftad af. Hier doet het fchoone gezonde klimaat bijkans alle de keerkringsplanten met weligen wasdom voortkomen. Wij werden in het fchoone, ruime en gemakkelijke landhuis zeer gastvrij onthaald. Het is van een groot park omgeven, alwaar de natuur en de kunst zich de hand hebben gereikt, om te verrasfen en te verrukken. Wanneer men zich in dit fchoonfte oord onder dezen helderen hemel

me
dan
de,
der
klei
bek
feld
zett
wer
zeer
fteite
bied
op
mees
lagr
den.
der
meen
uit.
perkte
niet
oud v
der h
behoor
ons z
ons h
omdat
konder
landbe
negenti
levendi
man v

mel zoo wel gevoelt, en dan aan *Longwood* terugdenkt, dan kan men dengenen, dien het noodlot daar verbande, zijn mededoogen niet onthouden. Aan de omstreken der *Sandybaai* ontbreken slechts de ijsvelden, om een klein *Zwijserland* voor het oog aan te bieden. Zeer bekoorlijke schilderachtige landschappen worden afgevisfeld door schrikkelijke wildernissen, waar de natuur ontzettende rotsklompen door elkander verspreid heeft. De werkzaamheid der bewoners heeft deze landstreek nog zeer verfraaid. Gemakkelijke paden kronkelen zich langs steile hellingen tusfchen gespletene rotsen naar boven, en bieden van tijd tot tijd verrukkelijke gezigtpunten aan, op vruchtbare velden, smaakvol gebouwde huizen, die meestal van aangelegde tuinen omringd zijn, en op kleine lagzende boerewoningen met derzelve nette boomgaarden. Alles geeft hier de werkzaamheid en de welvaart der inwoners te kennen. Zij gaan ook over het algemeen zeer wel gekleed, en zien er gezond en vergenoegd uit. Men verzekerde ons, dat zij zich met hunne beperkte bezittingen zoo gelukkig gevoelen, dat zij zich niet dan zelden van dezelve scheiden, en dat er vele oud worden, zonder ooit de stad gezien te hebben. Onder hunne veelvuldige beminenswaardige eigenschappen behoort mede eene groote gastvrijheid. Zij noodigden ons zeer vriendelijk in hunne woningen, en zetteden ons het beste voor wat zij hadden, zich verheugende, omdat zij de eerste Rusfen, die hun landje bezochten, konden vergasten. Wij werden bij een' der gegoedste landbezitters ter maaltijd genoodigd, die, hoewel over de negentig jaren oud, nog zeer kloek en van eene jeugdige levendigheid was. Dezen geestvollen en beschaafden man was het tot voor zijn negenenzestigste jaar nooit

in den vóór gekomen zijne schoone woonplaats te verlaten, behalve dat hij wel eens, hoewel zelden en dan nog voor eenen korten tijd, naar de stad gegaan was. Door zijne belezenheid en door de verhalen der vreemdelingen, die op *St. Helena* komen, was hij genoegzaam met *Europa* bekend, zonder dat echter de wensch bij hem was opgekomen dit werelddeel, voor welks beschaving hij groote achting gevoelde, te zien: doch nu bekroop hem op eens de lust, om het zoo hoog geroemde *Engeland* van naderbij te leeren kennen, en hij besloot eene reis derwaarts te doen. Bij zijne aankomst in *Londen* was hij, gelijk hij zeide, verblind door de grootschheid en pracht van die stad. Het gewemel op de straten, welke hij bij mierenhoopen vergeleek, had zijne verwachting ver overtroffen. Hij bezocht fabrieken, en stond versteld over de volkomenheid der werktuigen in dezelve: het tooneel verlustigde hem, en hij verzekerde, dat hij door alle deze voor hem zoo nieuwe indrukfelen, bij voortdoring in eenen staat van bedwelming had geleefd. Dat was hem toch op den duur niet aangenaam geweest, en na verloop van eene maand begon hij weder naar zijne schoone stille *Sandybaai* te verlangen. Hij maakte van de eerste gelegenheid gebruik, om naar zijne bezitting terug te keeren, en haar dan nooit weder te verlaten.

Wij vertoefden negen dagen lang zeer vermakelijk op *St. Helena*, waarvan ons door de vriendelijkheid en de voorkomendheid der beminneuswaardige inwoners de aangenaamste herinneringen bijgebleven zijn. Onze manschap, die wel is waar gezond maar toch van eene driejarige zee-reis vermoeid was, zocht ik, zoo veel als in mijn vermogen was, door versche levensmiddelen, hoe duur die ook

ook waren, te versterken, alzoo wij nog eenmaal de linie passeren moesten, en dat wel in eene luchtstreek, die allernadeeligst op de gezondheid pleegt te werken.

Op den 7 April zeilden wij van *St. Helena* af, en kruisten reeds de evenachtslijn op den 16 op de lengte van $22^{\circ} 37'$. Hier in de streek der windfilte werd ons de vochtige hitte ten uiterste lastig. Niettegenstaande mijne maatregelen van voorzorg braken er echter zenuwkoortsen onder mijne manschap uit, en deden ons, na alle de tot hertoe gelukkig doorgeworfelde gevaren, nog voor eenen treurigen afloop onzer reis vreezen.

Het is waarschijnlijk, dat besmetting ons dit onheil berokkend had, De naar *Europa* terugkeerende schepen der Engelsch Oost-Indische-Compagnie, die bijna alle op *St. Helena* aanhouden, hebben slechts eenen spoedigen overtocht en de daaruit ontspruitende winst in het oog. Ik ben in de gelegenheid geweest van mij te overtuigen, dat weinige derzelve behoorlijk acht geven op de gezondheid van het voedsel en op de zindelijkheid der equipage; en hierdoor ontstaan niet zelden ziekten. Ten tijde van ons verblijf te *St. Helena* lagen verscheiden schepen, die uit *Oost-Indië* kwamen, met zieken aan boord op de reede. Volgens de bestaande inrigtingen mag wel is waar geen schip bij *St. Helena* ten anker komen, voordat een arts de gezondheid der equipage onderzocht heeft: doch de kapiteins weten hunne zieken te verbergen, of ten minste den aard der ziekte te bewimpelen: en zoo kunnen zij, die nog gezond zijn, de ziektestof aan anderen mededeelen.

Onze halve equipage lag ziek, en tot overmaat van ramp was ook onze kundige en werkzame arts onder de bedlegerigen. Daar verhief zich de wind, bracht ons

spoedig naar eene koelere luchtstreek, zoodat zij weldra hersteld werden. Wij ontkwamen ook dit gevaar met verlies van één' enkelen matroos.

Den 12 Maart, toen wij de *Azorische eilanden* omvoeren, was de geheele manschap weder in den besten staat. Den 3 Junij bereikten wij *Portsmouth*, waar wij eenige dagen bleven. Den 29 kwamen wij te *Kopenhagen*, en op den 10 Julij lieten wij juichende het anker vallen voor de reede van *Kronstadt*, vanwaar wij voor drie jaren min drie dagen waren uitgezeild.

Wanneer mijne lezers eenig belang in mij stellen, zoo zal het hun niet onverschillig zijn te vernemen, dat mijn allergenadigste Keizer en Heer mij door gunstbewijzen zijne tevredenheid heeft te kennen gegeven, en dat ik na eene zoo langdurige scheiding mijne vrouw en kinderen gezond en welvarende heb aangetroffen.

DIERKUNDIG AANHANGSEL

VAN

FR. ESCHSCHOLTZ,

Hoogleraar aan de Hoogeschool te Dorpat.

H
zoek
dan
beste
groot
paald
wij v
het l
zee o
waarn
zijn o
geheel
opmak
niet b
wing
men f
den na
gebleve
omdat
zelve o
zal het

DIERKUNDIG AANHANGSEL.

Het is geenszins te verwonderen, dat de Natuuronderzoeker op eene zeereis minder als verzamelaar kan doen, dan gedurende eene verre landreize, vooral, wanneer de bestemming van het schip medebrengt, dat er in haast groote afstanden moeten worden afgelegd, om ten bepaalden tijd tot het doel te komen. Hierdoor hebben wij van de drie jaren slechts iets meer dan een jaar op het land doorgebracht. Het is waar, men treft in volle zee ook vele zeer merkwaardige dieren aan, met welker waarneming men zich dagen lang bezig houdt: doch er zijn ook zekere streken in de zeeën, welke oppervlakte geheelenal onbewoond schijnt, gelijk men hieruit kan opmaken, dat ons eene vaart van elf weken achteréén niet boven de tien soorten van dieren tot onze beschouwing heeft opgeleverd. Doch juist deze dieren, welke men slechts in de ruime zee aantreft, en die daarom den natuuronderzoekers nog tamelijk raadselachtig zijn gebleven, boezemden mij eene groote belangstelling in, omdat ik reeds met vele merkwaardige soorten van dezelfde op de vorige reize kennis had gemaakt. — Het zal het beste zijn, alles wat zich op deze reize met betrek-

trekking tot de dierkunde heeft voorgedaan, naar orde van tijd mede te deelen.

Vooreerst dan heb ik te vermelden, dat het langdurende oponthoud in de *Noordzee* door eenen aanhoudenden flauwen tegenwind veroorzaakt, op de groote banken aldaar ten nuttigste besteed werd, door met het groote werpnet te vischen, waardoor wij een aantal zeedieren voor den dag haalden. Aan de takkige stammen, ten naastenbij een' voet lang van de *Spongia dichotoma*, zaten geheele scharen van de *Ophiura fragilis*, *Asterias rubens*, *Inachus araneus*, *Phalangium*, *Scorpio*, *Galathea strigosa*, en *Caprella scolopendroides* Lam: tot de laatste is ook de *Leptomera rubra* als gelijkfoortig te brengen, alzoo zij overeenkomt met de *Squilla yentricosa* Müll: welke laatste eene varieteit is van het wijfje der *Caprella scolopendroides*. Wij kregen tegelijk fraaije stukken van de *Labularia digitata*, de *Sertularia abietina*, waaraan niets dierlijks te bemerken was, maar waaraan een overvloed van *Flustra dentata* vast zat: wijders den *Pagurus Bernhardus*, *Fusus antiquus*, *Rostellaria pes pelecani*, *Cardium echinatum*, *Ascidia prunum*, *Balanus sulcatus*, *Echinus saxatilis*, en *Spatangus flavescens*. Er werden nog twee *Actinien* aan steenen gehecht opgehaald, die noch in PENNANT'S *British Zoology*, noch in de *Fauna Danica* te vinden zijn.

Gedurende eene windstilte, die ons twee dagen aan de Portugesche kust ophield, vischten wij de *Janthina fragilis* en *exigua* op, de *Rhizophysa filiformis* en eene andere soort. Van de *Janthina exigua* waren vele exemplaren, welker blaasachtig ligchaam zeer in de lengte uitgerekte was, en aan de spits bij wijze van een' haak

ha
vle
ne
aan
gro
men
is
foor
van
wer
vele
haald
eiland
zeer
ren v
aan b
te bui
schillen
benam
bij de
baaz:
zeedier
net van
de vlag
spoedig
er eene
sten ran
langen
waar m
te zien
ge in
bellen

haak gebogen: aan de buitenste zijde merkte men eene vleezige streep, die bezet was met eene digte rij van kleine gesteelde klokvormige pijpjes. Deze pijpjes, welke aan derzelve buitensten rand open waren, besloten een groot aantal bruine korrels, zijnde de eijeren, welke men zich zag bewegen. Ten aanzien der *Rhizophysen* is naderhand gebleken, dat alle de tot nu toe bekende soorten het weeke gedeelte van de *Physophora* zijn, die van derzelve harder gedeelte bij het optrekken beroofd werden: — ook ditmaal werden er tegelijk met denzelven vele afgezonderde zich nog bewegende stukken opgehaald en nauwkeurig onderzocht. — In de nabijheid der eilanden van *de Groene Kaap* kwamen, behalve de hier zeer gemeene *Exocoetus volitans*, ook eenige exemplaren van den veel grooteren *Exocoetus exiliens* Cuv. aan boord vliegen. De laatste is kenbaar aan zijne zwarte buikvinnen, en geweldige groote oogen, en zeer verschillende van de soort, die door Gmelin onder dezelfde benaming is opgegeven. — De streek der windstijte nabij de evennachtslijn is voor den dierkundige zeer vruchtbaar: men kan op het stille water de menigvuldigste zeedieren gemakkelijk zien, en zonder moeite met het net vangen. Tot zulk een net is het ligte doek, waaruit de vlaggen bestaan, het allerbeste, omdat het het water spoedig door laat zakken, en niet vastkleeft. Men maakt er eenen korten wijden zak van, knoopt deszelfs bovensten rand aan eenen hoepel, en maakt dan alles aan een' langen lichten stok vast. Het is wegens de hoogte, vanwaar men vischen moet, niet mogelijk zeer kleine dieren te zien, en daarom doet men wel het net ter halverwege in het water te laten zakken, alsof men de schuimbellen wilde opvangen. Wanneer men dan na verloop van

van eenige minuten het net optrekt, en het binnenste van den zak in eene ruime glazen stolp met versch zee-water affpoelt, dan heeft men dikwijls het genoegene kleine diertjes van eene bijzondere gedaante in zijne stolp te zien rondzwemmen. Ik won in tien dagen eenendertig verschillende foorten van dieren, waaronder een' *Diodon*, acht kleine schelpdieren van eene onbekende gedaante, een' *Halobates micans* (zeeluis), drie foorten van *pteropoden* met de *Clidora* verwant, eene kleine bijzonder fraaije *Hyalaa*, twee nieuwe *Janthinen*, de *Firola hyalina*, *Pyrosoma atlanticum*, de *Salpa coeruleascens* en eene andere onbekende foort, de *Porpita glandifera*: en eene andere kogelvormige foort *globosa*, eene *Velella*, twee nieuwe foorten van *Akalephen* (zeenetels), die zamen met de *Diphyes* een afzonderlijk gezin uitmaken, en zich door een enkel zwemstuk en eene enkele zuigbuis van haar onderscheiden: wijders eene *Pelagia panopyra* en twee andere zeer kleine foorten. Aan de kust van *Brazilie* zag men bij eene hooge zee en een' harden wind dikwijls de groote Zeeblaas over de oppervlakte zwemmen. Hier kregen wij nog in ons net eene kleine nieuwe *Hyalaa*, en eene nieuwe foort der vinvoetige dieren, het naast bij de *Limacina* komende, met eene breede kiel onder aan hare schaal, en daarom *Steira* genoemd.

Brazilie is in de laatste tijden door beroemde natuuronderzoekers bezocht, die zich aldaar jaren lang opgehouden, en het land in alle rigtingen doorkruist hebben: wij moesten daarom onze geringe waarnemingen, die wij er in den korten tijd van vier weken konden maken, verzwijgen. Alleenlijk door dat de Kapitein von KOTZEBUE in de baai van *Botafogo* dikwijls door onze ei-

eig
me
we
was
F
ze
kust
zijn
gron
plan
den
groot
den
ten)
heden
in gr
zee,
gustic
bosch
onzen
ken.
en de
zaagac
stamme
eene
even z
de ster
kening
voor n
pes ver
einde
van for
Il DE

eigene matrozen liet visfchen, verrijkten wij onze verzameling van visfchen met 32 foorten, wier grootste getal wel niet volmaakt overcenkomstig, maar toch zeer gelijk was met de beschrevene foorten der *Atlantische zee*.

Het is bekend, hoe rijk *Brazilie* aan infekten is: deze rijkdom is vooral zichtbaar in de vochtige en heete kustlanden, zoo als de omstreek van *Rio-Janeiro*: daar zijn slechts weinige onder dezelve, die zich in den grond ophouden, maar de meeste wonen op boomen of planten: bijna alle houden zich op in bloemen, op bladen, vruchten en onder den bast: nog leeft er eene groote menigte van op de boomgezwellen (*fungi*) en in den mest. Onder de *Kolepteren* (schildvleugelige infekten) behoort de roofkever in dit land tot de zeldzaamheden: de witgeveugelde *Cicindela nivea Kirby* leeft in groote menigte op het witte zand aan den oever der zee, terwijl daarentegen de *Cicindela nodicornis* en *angusticollis Dej.* zich meestal op de voetpaden in de bosschen ophoudt: de *Cosmania* bekleedt de plaats van onzen *Elaphrus*, en leeft aan de grazige oevers der beken. De kleine diertjes van de foorten der *Plochionus* en der *Koptodera's* kruipen door middel van hunne zaagachtig getande klauwtjes tegen de bemoste boomstammen op, en in de uitgestrekte bosschen moet zich eene talrijke menigte van dezelve bevinden. Van de even zoo vraatzuchtige *Cantharides* zijn er niet vele: de sterkste is de *Cantharis flavipes F.*, waarvan de tekening zeer onderscheiden is, en die bijkans algemeen voor nog niet beschreven doorgaat, alzoo bij den *flavipes* verkeerdelijk *China* als vaderland opgegeven is. Ten einde eenigermate moge blijken, hoe talrijk de foorten van sommige klassen zijn, wil ik hier het getal opgeven

II DEEL.

Q

der-

dergenen, die mij gedurende den korten tijd van ons verblijf alhier in handen kwamen, namelijk van den *Elater* 37, *Lampyris* 17, *Ateuchus* 14, (de ondergeslachten *Deltachilum* en *Eurysternus* medegerekend) *Passalus* 13, *Anoplognathiden* 14 soorten (de *Gentates* namelijk, de *Aulacodus* en andere soorten) van den *Helops* met de *Stenochia* en *Statira* 17, *Curculioniden* 108, *Cerambyciden* 101, *Cassida* 24, *Haltica* 26, *Doryphora* 12, *Colaspis* 15 en *Erotylus* 12 soorten. De klasfe *Phanæus*, welke MAC LEAY door het volkomen gemis van klauwen aan alle de voeten gekenschetst heeft, is slechts aan de warme gewesten van *Amerika* eigen. De *Onthophagus* schijnt aan het kustenland te ontbreken, doch hij wordt in de hoogere binnenlanden gevonden. Zulke groote soorten van den *Copris*, als die van de oude wereld, *Isidis*, *Hamadryas*, *Bucephalus* zijn hier niet ontdekt: derzelver plaats wordt aangevuld door de *Phanæi Faunus bellicosus*, *lancifer*, enz. iets zeer ongewoons is de goudgroene *Copris*, zoo als de *Copris Hesperus*. De *Onitis* schijnt in geheel *Amerika* niet te zijn, en wat van dit geslacht uit dat werelddeel werd opgenomen, behoort gedeeltelijk tot den *Eurysternus Dalm.*, eene zeer onderscheidene onderverdeeling van den *Ateuchus*. De *Ateuchen* zijn in *Zuid-Amerika* niet minder talrijk dan in *Afrika*, en de overgang tot den *Onitis* en den *Copris* schijnt hier te huis te behooren. Hare lange en dunne achterpooten worden bij sommige kleine soorten zoo kort, dat men deze zeer gemakkelijk tot den *Copris* rekenen kan. — Geen gedeelte der wereld is zoo rijk aan *Ruteliden* als de warme streken van *Amerika*, en volgens de enge grenzen, binnen welke MAC LEAY het thans daarvan bekende geslacht

hep
wor
niet
zijn
uit
leen
den
zijn
zien
genis
Amer
tot de
la. —
Nieuw
ka be
opgaan
naar
daarbij
stekend
deelen.
het vo
den zi
naar de
geen be
le de vo
verschill
vliegen
sche spr
ten dan
treft me
van den
op het
van het

bepaalt, zoude hetzelfde alleen in dat werelddeel gevonden worden. Bij het grootste geral is het schild van den kop niet door eene lijn van denzelfen afgescheiden: de kaken zijn van buiten getand, en de borst verlengt zich vooruit in eene punt: dit groote gezin is aan *Amerika* alleen eigen. In het tweede gezin, waar het schild van den kop duidelijk door eene dwarslijn afgescheiden is, zijn wederom diegene, welke van een borstbeen voorzien zijn *Amerikanen*, zoo als de *Arceoda* en de *Allogenis* (*Melolontha lanigera* F.) Eindelijk bezit *Zuid-Amerika* insgelijks den overgang van de *Ruteliden* tot de *Scarabæiden* in de foort van de *Cyclocephala*. — *Anoplognathiden* zijn er tot dus ver slechts uit *Nieuw-Holland*, *Azië*, *Zuid-Afrika* en *Zuid-Amerika* bekend, en worden gekenmerkt door derzelve regtopgaande bovenlip, welke in haar midden het verfte naar beneden reikt, en door hare ongelijke klaauwen: daarbij heeft de onderlip of in het midden iets vooruitstekends, of zij bestaat uit twee voor elkander liggende deelen. Gelijk de *Anoplognathiden* uit *Nieuw-Holland* het voorkomen van *Ruteliden* hebben, zoo onderscheiden zich de Zuid-Amerikaansche door hare gelijkenis naar de *Melolonthiden*; bij de Braziliaansche vindt men geen borstbeen, en altijd een' klaauw ten minste aan alle de voeten gespleten, waarin zij ook van de Aziatische verschillen. — De *Chelonarium* en de *Atractocerus* vliegen bij den avond op het licht af. De Braziliaansche sprinkhanen behooren bijkans alle tot andere geslachten dan de Europeaansche. Onder de *Heteromeriden* treft men in den omtrek van *Rio-Janciro*, uit hooft van den vochtigen grond, geen' ongevleugelden kever aan: op het *Orgelgebergte* alleen heeft men eenige foorten van het geslacht *Scotinus* gevonden.

De langdurige overvaart van *Rio-Janciro* tot naar de baai van *Conception* heeft wegens het stormachtige weder zeer weinig opgeleverd: eene van de rivier *La Plata* verwaaide snip, een exemplaar van den *Diomedea Albatros* aan het *Vuurland* eene groote *Salpa* van beide soorten, en eene *Lepas*. De baai van *Conception* biedt den vogelkenner eenen rijken oogst aan: eene soort van papgeaaijen met eenen langen gekuifden staart en gladde oogkringen vliegt bij geheele scharen, en eene kleinere soort, die uit het binnenland komt, wordt tot eenen kamervogel in de huizen gehouden. Twee kleine soorten van duiven worden er veel geschoten. Van de *Ambulatores* zagen wij den *Cassicus*, *Motacilla*, *Muscicapa*, *Pyrgita*, *Saxicola*, *Cotile*: van de roofvogels den *Pernopterus Jota* Mol., van de *Grallatoren* twee soorten van *Hamatopus*, beide met witte pooten, van welke die met een zwart lijf als de *Hamatopus niger* door QUOY en GAIMARD beschreven is; de andere had meer overeenkomst met den Europeaansehen: wijders een' *Vanellus* met sporen aan zijne vleugels, een *Numenius*, *Scelopax*, *Phalaropus*, den *Ardea Nictycorax*, en eindelijk eenen kleinen vogel met zeer kleine zwempooten, gespletten klauwen en eenen korten dikken snavel, die zich aan het strand ophoudt en van het zaad van *Rumex* en *Polygonum* leeft. Hij vormt een nieuw geslacht, dat men *Thinocorus* kan noemen. Van de watervogels: tweecërlei soorten van *Sterna* en *Larus*; van den *Rhynchops nigra* vele duizenden, zoodat zij bij het opvliegen eene zwarte wolk vormden; eene *Procellaria* van de onderverdeeling der *Nectris*: twee soorten van den *Podiceps*, en een *Aptenodytes* van het gezin der *Spheniscen*. De kleur van dezen laatsten is loodachtig, van onderen wit; op den witten grond loopt aan weërskanten nevens de af-

schei-

fel
de
zij
bra
den
zie
doo
ond
en
V
met
twee
eene
zijde
de
achtig
rhyn
onder
ren,
tunus
- Infa
welke
thans
doch
De m
fraaije
streept
den d
verwij
wijkt
ramby
Prionu
hangfel

scheiding der beide kleuren eene bleek graauwe streep van den bek af tot aan den buik toe: de bek en de beenen zijn geheel zwart. Dit dier, hetwelk ons levendig gebragt werd, legde zich, wanneer het wilde rusten, op den buik neder, en stak zijnen kop regtuit. Het scheen zich in het water niet anders te kunnen houden dan door een gedurig roeijen, waarbij het gansche ligchaam onder water dook: en zoo roeide het sterk met de borst en de pooten.

Van de *Amphibiën* kunnen wij slechts vijf soorten met zekerheid opgeven, nainelijk eene bruine adder, twee kleine hagedisfen uit het geslacht der *Scineoiden*, eenen kleinen kikvorsch met een vlekje als een oog in de zijde, en eene kleine pad. — Onder de vischen waren de merkwaardigste een trilvisch, die op den rug roodachtig bruin en zonder teekenen was, en een *Callorhynchus antarcticus*: de laatste kon zeer gevoegelijk onder de *Chimæra's* gerangschikt worden. De korstdieren, welke wij opvingen, waren drie kreeften, een *Porzurus*, *Porcellana*, *Sphaeroma* en *Ligia*.

Infekten heeft het barre kustland weinig; want die, welke wij in 1816 gevangen hebben medegerekend bij de thans gevondene, beloopt het getal nog slechts 67 stuks: doch die zijn ook geheel en al aan dit land alleen eigen. De merkwaardigste daarvan zijn: een *Carabus* met de fraaije kleuren van den *hispanus*, doch met smalle gestreepte dekshilden, en een groote *Prionus*, wiens leden der pooten zeer kort en schroefvormig, doch niet verwijderd en van twee lobben voorzien zijn. Hierdoor wijkt hij ten volle af van het gansche gezin der *Cerambycinen*: doch voor het overige is hij kennelijk een *Prionus*, die uit hoofde van twee vleugelvormige ahangfels aan het halschild den naam draagt van *Prionus*

Mercurius. Er werden in het geheel 16 *Carabiden* gevonden, zijnde de soorten van *Kalosoma*, *Poecilus*, *Harpalus*, *Trechus*, *Dromius*, en *Peryphus*. Het kwam ons bijzonder voor, zoo onbeduidend weinig kevers te vinden, die op den mest azen: wij troffen er slechts twee aan van de grootste foort, namelijk den *Megathopa villosa* Esch. Entomogr., welke eene varieteit is van den *Ateuchus*, en de *Copris torulosa* aldaar mede beschreven: doch hiervan is voor reden te geven, dat de mest er door de groote hitte terstond opgedroogd is. Het is opmerkelijk, dat alle de ons bekende (zeventien) soorten van *Copris* die in Zuid-Amerika te huis behooren, op de dekschild slechts zeven strepen hebben, terwijl men er intusschen acht telt bij de meesten der oude wereld: en alleen de grootste soorten, de *Hamadrias*, de *Bucephalus*, en de *Isidis* (*) komt in getal van strepen met de Zuid-Amerikaansche overeen. Dit merk, zoowel als een rand naast de zevende of achtste streep, kenschetst de natuurlijke onderverdelingen van dit geslacht. Van de Amerikaansche heeft slechts de *Copris Hesperus* Oliv. een' rand naast de zevende streep, en de *Actæon*. Klug. uit Mexiko is de eenigste foort met acht strepen.

In *Chili* houden zich vele soorten van kevers onder den gedroogden koemest op om zich voor de zonnestralen te verschuilen: bijna alle de opgevangene *Heteromeriden* met gebogene dekschilden, de meeste snuitkevers, en vele *Carabiden* werden van onder denzelfden weggehaald. De tien soorten van *Heteromeriden* met gebogene dekschilden.

(*) Deze foort was ook reeds van FABRICIUS bekend, want de *Copris Midas* is eene varieteit van het mannetje, en *Gigas* is het wijfje; van den eersten is uit onkunde *Amerika* als het vaderland opgegeven.

schilden, welke hier voorkwamen, behooren, behalve een *Opatrinus*, tot vijf nieuwe geslachten. De andere *Heteromeriden* bestaan in een' *Helops* met hooge schouderbulten, en eenen zwarten *Lytta* met roode schenkels. Onder de snuitkevers bevonden zich vier soorten van den *Listroderes*, twee uitstekende *Kryptorynchen* en eenige andere van de gedaante van den *Rhigus*. Eindelijk behooren nog opgemerkt te worden een *Lucanus* van den vorm des *femoratus*, een groote *Stenopterus*, en eene groote zwarte *Psoa*. Van de overige klassen der insecten deed zich weinig op: vele soorten van *Pompilus*, waarvan er eene twee duimen lang was, en eene uitstekende *Castnia* zijn de voornaamste.

Van de zeedieren vallen nog aan te merken een kleine *Octopus*, een *Loligo*, twee *Chitons*, eene *Patella*, eene *Crepidula*, een *Pileopsis*, eene *Fissurella*, eene *Calyptrea*, van de *Concholepas* tot onzen spijt niet dan de weggeworpene schelpen, een groote *Mytilus*, eene kleine *Modiola*, eene *Turritella*, *Turbo*, *Balanus* en eene *Holothurie* van het gezin van den *Psolus*.

In de groote zee tusschen de kust van *Chili* en de lage eilanden of den gevaarlijken *Archipel*, schijnen zeer weinige dieren op de oppervlakte te leven: er zijn er ons ten minste geene voorgekomen: men ziet er slechts vele vliegende vischen, die zeer veel gelijken naar den *Exocoetus volitans*, doch bij welken de stralen der borstsvinnen naar het einde toe gespleten zijn. — In den korten tijd van tien dagen, die wij op *O Tahiti* verbleven, werd het ons toch mogelijk door de hulp der inboorlingen, die ons voor een geschenk allerlei zeedieren bragten, een groot gedeelte der voortbrengselen van dit hooggeprezen land te leeren kennen. Vogels leven er slechts

wcinig aan de lage kust. De kleine blaauwe *Psittacus zaitianus* houdt zich in de toppen der kokosboomen op de *Arden sacra* wandelt gaarne over de koraalriffen, en men ziet slechts zelden een' keerkringsvogel voorbijvliegen. Een *Gecko* van het gezin der *Hemidactylus* leeft op de oude vervallene huizen, eene kleine hagedis uit het gezin der *Scineoideën* met een koperrood lijf en een' blaauwen staart, en eenen gestrepten *Ablepharus* treft men in menigte op de klippen aan. Aldaar is eene groote menigvuldigheid van visfchen, waarvan vele met de heerlijkste kleuren prijken, vooral de kleine, die zich van het koraaldierte voeden, en zich altijd tusfchen de takigste koraalplanten ophouden. Dienzelfden toevlugtsoord kiezen zich ook vele bonte kreeften, te weten, die uit de geflachten *Grapsus*, *Portunus* en *Galathea*. Wij vingen drieërlei foorten van bekende kreeften: namelijk den *maculatus*, den *corallinus*, en den *floridus*: de beide eerften zijn zeer ftijl van aard, en hebben eene fchaal zoo hard als fteen. Een kleine *Gelasimus* maakt zich daar aan den oever, waar de aarde vast in elkander zit, kleine buisachtige gangen, die uit het water naar het drooge land voeren. Het wijfje heeft zeer kleine fcharen: maar bij het mannetje wordt altijd eene groote rozenkleurige fchaar gevonden, die bij sommigen aan de regter, bij anderen aan de linker zijde zat. Een groote bruine *Gecarcinus* leeft op het land in holen, die hij zich zelve gegraven heeft. Zijne kieuwen zijn daarom ook geene opene kammen, maar zij beftaan uit rijen van zamengedrukte blaasvormige zakken. De *Hippa adakryla* F. is hier menigvuldig en houdt zich begraven in het zand der zee. Naar deze foort vormde FABRICIUS zijne klasfe van *Hippa's*, doch hij heeft ha-

re

re
den
van
lijk
mor
een
mig
aant
daar
Hol
een
den
ter
der
en v
Oede
ren m
den
een' g
Ald
Mollu
fchouv
Kaap
derd
rif, he
ven br
de bro
verberg
maten.
draden
horenac
gewape

re pooten niet juist beschreven: LATREILLE heeft ze tot den *Remipes testudinarius* gebragt. Wijders zes foorten van den *Pagurus*: van de beschrevene korstdieren eindelijk nog den *Palæmon longimanus*, den *Alpheus marmoratus*, en de *Squilla chiragra*, welke laatste door eene bijzondere bewerktuiging met hare roode knodsvormige scheenen slaat, en met hare punt verwondt. Het aantal der infekten, die op de lage kust werden opgedaan, is zeer gering: daartoe behoorden de in *Nieuw-Holland* voorkomende *Staphylinus erythrocephalus*, een *Aphodius*, ter naauwernood te onderscheiden van den aan de Kaap levenden *limbatus Wiedem.*, een' *Ela-ter* uit het gezin van den *Monocrepis*, (wiens vierde lid der voeten naar beneden tot eenen breeden lap uitloopt, en wiens halschild breed is) verder drie foorten van *Oedemera* uit het gezin van den *Dytillus* (hiertoe behooren mede de *Dryops livida* en *lineata F.*), eene *Apate*, den *Anthribus*, *Cossonus*, *Lamia*, *Sphinx pungens*, en een' grooten *Phasma*.

Aldaar is natuurlijkerwijze een groote overvloed van *Mollusken* en *Radiaten*, tot welker opzoeking en beschouwing ons geene plek geschikter voorkwam dan *Kaap Venus*. Hier bevindt zich tusfchen het eenige honderd schreden verwijderde en bij de ebbe geheel drooge rif, hetwelk mede uit koraal bestaat en het geweld der golven breekt, en het drooge land een ondiep water, waarin de broosste koraaldieren in groote menigte leven. Dikwijls verbergen zich in deze takken *Mollusken* en *Echinodermaten*. Opmerkelijk was de zeer snelle beweging der voeldraden van eenen kleinen *Strombus*, die met zijn' dunnen horenachtigen en aan de eene zijde met zeer spitse tanden gewapenden vleugel van de schaal om zich floeg, wanneer

men hem aanraakte. Bij het in stukken slaan van een brok steen uit gebroken koraal gevormd, vonden wij eene *Sternaspis*, die zich binnen hetzelfde eene loopgraaf gegraven had. Men heeft aan deze soort tot nog toe in het stelsel eene verkeerde plaats aangewezen, te weten onder de *Annuliden*, daar zij toch zeer nabij de *Teredo* komt, en in plaats van in hout, in den kalk graaft: zij behoort dus tot de schelpdieren. Wij namen zeven *Holothurien* waar: drie behoorden tot de *Holothuria fistularia* van LAMARCK, (doch welke benaming reeds door LINNÆUS aan den pijpvisch gegeven was): die, welke het naast bij dezelve kwamen, werden *Odontopyga* benoemd, omdat het achterste deel met vijf kalkachtige tanden gewapend is: daarenboven is de zijde van den buik met pijpjes, en de rug met bultjes bezet. Van de onderverdeeling *Thyone* kwamen ons twee soorten voor, en de zevende *Holothuria* eindelijk behoorde met de *Holothuria maculata* Cham. en de *Adharens* Mull. tot een bijzonder geslacht, omdat deze dieren geen pijpvormige voeldraden bezitten, maar zich door middel van derzelver scherpe huid aan andere voorwerpen vasthaken, waarom men ze *Synapta* heeten kan: derzelver voeldraden zijn gevederd, en zij leven verborgen onder de steenen. Ons kwamen vijf soorten van zeeegels voor, die alle tot de kleinste behoorden. Onder drie soorten van zeeftarren behoorde tot de opmerkenwaardigste de *Asterias Luna*. Deze had acht duimen middellijn en geene stralen, maar de gedaante van een rond, zeer hoog gewelfd brood: niettegenstaande het gemis van stralen deden zich tien blinddarmen voor: als hoofdwerktuig van het bewegings-vatenstelsel had het slechts twee lang uitlopende blazen. — De rijkdom der

ver-

ver-
 daa-
 tijd-
 van
Fur-
Fur-
 nog
 ook
 diep-
 Van
Pava-
noid-
 De
 den k-
 en e-
 ders
 ker v-
 weder-
 kanten
 den st-
 ver v-
 ten hi-
 vruchte-
 diertje
 Ond-
 avonds
 op het
 de laaf-
 en de
 daarent-
 en de

verschillende koraalsoorten is groot, gelijk men reeds daarnit kan opmakeu, dat wij binnen zulk een' korten tijd op eene kleine plek 24 soorten bijeen kregen, waarvan het grootste gedeelte nog niet beschreven schijnt. De *Fungia* heeft hier haar hoofdverblijf, want behalve de *Fungia agariciformis*, *scitaria* en *limacina* komt er nog eene langwerpige voor, die even als de beide eerste, ook slechts ééne maag heeft: zij liggen in eene geringe diepte tusschen andere koraalsoorten op den vasten grond. Van de bekende bladkoralen zijn nog op te merken de *Pavonia bolitiformis*, *Madrepora prolifera*, *abrotanoides*, *corymbosa*, *plantaginea* en *pocillifera*.

De bewoners der Zeevaarders-eilanden bragten ons den kleinen *Psittacus australis*, de *Columba australis*, en eene andere zeer aardig geteekende duif, welke vaders groen, de kop purperrood, de borst met een' donker violetkleurigen dwarsband versierd, en de pooten wederom purperrood waren. Zij klauterde tegen de kanten en het bovenstuk van de kooi op, sprong van den stok niet af om te drinken, maar boog zich zoo ver voorover naar beneden, dat zij slechts aan de pooten hing als zij drinken wilde. Zij at geen zaad, maar vruchten, vooral van de bananen, zoodat alles bij dit diertje aan de levenswijze der papegaaijen herinnert.

Onder onze vaart naar de evennachtslijn vielen er des avonds dikwijls de *Sterna stolidus* en de *Dysporus Sula* op het schip neder, en werden dan door ons gevangen. Bij de laatste soort van vogels is de oude geheelenal blaauw, en de pooten zijn bloedrood: bij de jongere vogels daarentegen heeft de bek meer eene roodachtige kleur, en de pooten zijn dan vleeschkleurig. De uitwendige

neus-

neusgaten zijn er niet, en overal liggen tusfchen de huid en de spieren luchtcellen van verschillende grootte.

Behalve deze dieren werden er nog zes verschillende *Pteropoden* door ons gevangen van even zoo vele foorten: wijders een *Glaucus* onderscheiden van den Atlantifchen, eene *Janthina penicephala* Per., eene *Planaria*, de *Salpa vivipara* Per. en twee nieuwe foorten, een *Pyrosoma* zeer gelijkende naar den Atlantifchen, en eene *Lepas*, die op de fchelpen van eene *Janthina* zat. Van *Akalephen* (zeenetels) kregen wij eenen grooten voorraad: onder de 14 diersoorten tot dit gezin behoorende was slechts de *Physalia Lamartinerii* bekend, en vijf er van behoorden tot verschillende foorten van *Beroe*, *Cestum*, enz.

Ons verblijf op het koraaleiland *Oidia*, hetwelk acht dagen duurde, verschafte ons de gelegenheid om ten naastenbij 100 verschillende zeedieren te vangen en te befchouwen. Het is reeds elders aangemerkt, dat het eenigfte zoogdier dezer eilanden eene rat is van middelbare grootte, die van de vruchten leeft van den pandanusboom, en in de uitgeholde doode takken van denzelven nestelt. Er zijn ook verscheiden hagediften op deze eilanden gevonden, gelijk mede de op *O. Tahaiti* aange troffen geftreepte *Ablepharus*, en een kleine *Gecko*: eene grootere, geheelenal zwarte hagedis werd meermalen gezien, doch ontkwam telkens onder de overal verspreid liggende drooge pandanusbladen. De visfchen onderscheiden zich door derzelver fraaije kleuren en bijzondere gedaante: die, welke ons de inboorlingen bragten, behoorden tot de geflachten *Holocentrus*, *Scarus*, *Mullus*, *Chatodon*, *Heniochus*, *Amphacanthus*,

Theu-

T
20
de
raa
lee
van
bog
eve
dad
zeer
beho
zich
de
blad
op
Dist
ren,
coeru
achtig
fchap
cens
Op
fchatk
derbr.
van d
wen v
klein
der Ha
ne' vin
daarom
van dit
aan he

Theutis en *Fistularia*. Van de schelpdieren waren er 20 foorten, onder welke zich een *Gonoplax* van middelmatige grootte bevindt, die zoo wit is als het koraalzand, waarin hij ook op het drooge land in holen leeft. De hier voorkomende *Hippopus* onderscheidt zich van den bekenden *maculatus* door eene veel sterkere gebogenheid van de schelp, gelijk mede door de grootere evenredigheid van alle zijne deelen; de zeer grootte *Tridachna* is de *Tridachna squamosa* Lam. Het is iets zeer ongewoons eene soort van dieren tot de *lepaden* behorende, te vinden in buisvormige hollen, welke zij zich zelve in de koraalsteen bereid heeft, gelijk b. v. de *Lithonaetta* N. Onder de 20 hier waargenomene bladkorallen bevindt zich geene soort van die, welke op *O Tahaiti* werden verzameld, namelijk 3 nieuwe *Distichopora*, *Seriatipora*, 6 foorten van *Madreporen*, 2 *Porites*, 4 foorten van *Astrea*, de *Pocillopora coerulea*, en eene andere soort, welke breede gele bladachtige stukken vormt, welker dierachtig vocht de eigenschap der brandnetels bezit; de *Cariophyllaea glabrescens* Cham. en de *Tubipora* met roode diertjes.

Op de overvaart van deze koraaleilanden naar *Kamtshatka* troffen wij tusfchen den 18 en 20 graad noorderbr. verscheidene dagen achtereen eene volkomene stilte van den wind, die ons gelegenheid gaf tot het befchouwen van vele zeldzame dieren. Eerst vingten wij een klein diertje van het door LAMARCK opgegeven gezin der *Heteropoden*, hetwelk zich door twee rijen gesplete vinnen aan de zijden van het lijf onderscheidde, en daarom *Tomopteris* genoemd werd. Vervolgens een *Salpa* van dit gezin, bij hetwelk de eenigfte levende soort aan het achtereinde van het ligchaam lange fijne draden heeft.

heeft. 3.) Eene kleine met de *Diphyes* na verwante soort van diertjes, bij welke het geleachtig gedeelte des lichaams, hetwelk het voedselkanaal bevat, geene zwemholten heeft *Eudoxia* N. 4.) Eene kleine *Beroe*, welke de rijen van hare zwemdraden kan verbergen. 5.) Eene zeer kleine *Porpita*, vooraan met langgesteelde zuignoppen bezet, (*Porpita ramifera*). Het zesde dier was een zonderlinge kreeft, welks driekantige rugschaal (slechts 2 lijnen lang) zoo wel van voren als van achteren eene 8 tot 10 lijnen toe lange punt draagt (*Lonchophorus anceps*). De Hoogleeraar GERMAR heeft wel aan eene soort van kevers den naam van *Lonchophorus* gegeven, doch dezelve is reeds voor vele jaren door MAC LEAY onder den naam van *Phanaeus* uitvoerig onderzocht. 7.) Eene tot de *Arthrodiën* behorende soort van dieren (*Arthronema* N.) eerst uit holle stijve pijpen bestaande, waarin zich vervolgens eene dierlijke huid afzondert. 8.) Eene *Clio*, welker kogelvormig bovenlijf in eene fijne punt eindigt. 9.) Eene tweede soort van het gezin der *Appendicularia*, welke mijn vriend en reisgenoot op den *Rurik*, A. VAN CHAMISSO, in het tiende deel der *N. Acta Acad. Leop. Car.* beschreven heeft, en waarvan het gebleken is, dat zij tot de *Mollusken* en wel tot de *Heteropoden* van LAMARCK behoort. 10.) Eene *Pelagia*, die of dezelfde is met de *Panopyra* Per., of dezelve zeer gelijk is. Eindelijk nog eene nieuwe soort van *Cestum*, (*Cestum Najadis* N.)

Onder den 34^o noorderbr. hield de stiltte het schip weder eenige dagen op, en in dien tusschentijd was de zee gelukkig zeer rijk aan dieren. Wij kregen namelijk 1^o.) Eene soort tot de *Physosporiden* behorende (*Agal-*

(A.
zier
lag
eene
4).
men
tot
den.
ligh
gelijk
schijn
bijzon
slacht
podem
Die,
en ee
vroege
en *Eu*
lirhoe
van d
na ver
met ee
donker
nog ac
Kamisc
strepn
mer ga
bloedro
van het
Op
baai van
gene mi

(*Agalma N.*) vooraan met vorkachtige werktuigen voorzien. 2.) Eene nieuwe *Diphyes*. 3.) Eene nieuwe *Pelagia*, met een geelachtig maagvlies, op welks schijf eene kleine *Cirrhipe* zat, van de soort der *Cinera's* 4.) Eene *Medusa*, behoorende tot de soort, waarvan men de eijerzakken nog niet kent. 5.) Eene *Medusa* tot dezelfde soort behoorende met vijf of zes randdraden. 6.) Eene zeer kleine *Entomostrace* met een plat ligchaam onderscheiden door hare blaauwe kleur, even gelijk bij de *Hoplia farinosa*. 7.) Een *Loligo*, waarschijnlijk de *Cardioptera Per.* opmerkelijk door zijne bijzonder groote oogen. 8.) Eene tweede soort van het geslacht *Phyllirrhoe*, welke LAMARCK onder zijne *Heteropoden* gerangschikt heeft, doch waaronder zij niet behoort. Die, welke in de *Zuidzee* leven, hebben geene oogen, en eenvoudige niet gekronkelde voeldraden, waarom zij vroeger door ons voor een afzonderlijk gellacht gehouden, en *Eurydice* genoemd werd. Hoewel het geslacht *Phyllirrhoe* door het missen van den poot veel in gedaante van dezelve verschilt, zoo houden wij haar toch voor na verwant met de *Eolidia*. 9.) Een nieuwe *Glaucus* met een zeer smal ligchaam, korte vinstralen en eene donkerblaauwe kleur. Behalve deze dieren kwamen er nog acht schelpdieren in het net. In de nabijheid van *Kamtschatka* zeilde het schip dagelijks door vele roode strepen: bij het uitscheppen van het water was de emmer gansch vervuld met een' anderhalven streep langen bloedrooden *Balanus*, welks voeldraden van de lengte van het lijf, en zeer stekelig waren.

Op *Kamtschatka* vonden wij de zeekust binnen de baai van *Awatscha* arm aan *Mollusken* en straaldieren, hetgene mischien het gevolg is van het geringe af- en toene-

nemen van het water. Een kleine onaanzienlijke *Turbo*, in welks ledige ſchalen een zwarte *Pagurus* woont, en een *Balanus* waren de veelvuldigſte voorwerpen. Eene groote *Cyanea* onderscheidt zich van de Europeaanche *Cyanea ciliata* door den vorm van de maag. Wij namen er eene andere *Medusa* waar, welk eene nieuwe foort, *Sthetonia N.* uitmaakt; hare verteringsorganen zijn, gelijk bij de *Aurelia*, in takken verdeeld, en nabij den buitenſten rand zitten acht boſſen lange vezelen, die gelijk die der *Physaliën*, met twee rijen van zuigwratten bezet zijn.

De omſiggende ſtreek van *St. Peter en Paul*, welke door den 23ſten graad N. B. doorneden wordt, heeft een aantal infekten, gelijk men ze in *Europa* slechts tuſſchen den 60 en 70ſten graad aantreft, b. v. in *Finland* en *Lapland*. Een aanzienlijk gedeelte derzelve komt met die der twee genoemde gewesten ten volle overeen: andere van die op *Kamſchatka* werden tot hiertoe slechts in *Siberie* gevonden, en een klein getal derzelve behoort eigenlijk aan het land zelf. Alle de 160 foorten zijn nog niet door eene nauwkeurige beſchouwing onderzocht, en wij kunnen er derhalve de volgende slechts met zekerheid van opgeven. Vooreerst bevinden zich ook in het noorden van *Europa* de *Pteroloma Forstroemii* Gyllh. *Nebria Arctica* Dej. (*hyperborea* Schoenh.) *Blethisa multipunctata*, *Pelophila borealis*, *Elaphrus Laponicus* en *riparius*, *Notiophilus aquaticus*, *Loricera pilicornis*, *Poecilus lepidus*, *Dyticus circumcinctus*, *Staphylinus maxillosus*, *Buprestis appendiculata*, *Elater holosericeus*, *Ptilinus pectinicornis*, *Nekrophorus mortuorum*, *Silpha thoracica*, *lapponica*, *opaca*, en *atrata*, *Strongylus colon*, *Byrrhus albopunctatus*,
dor-

do
des
car
tus
ra
Cas
ca,
pus
punc
twee
nu
derze
Fisch
sinus
Siberi
Van
getrof
beſche
tuſſche
Carab
zwarte
eene
den C
brande
Hofma
dulus
waard
welk
dalen.
berg g
loma,
van de
II DE

dorsalis, *varius*, en *aneus*. *Hydrophilus scarabaeoides* en *melanocephalus*. *Cercyon aquaticum*. *Hister carbonarius*. *Psammodius sabuleti*. *Trichius fasciatus*. *Oedemera virescens*. *Apoderus Coryli*. *Leptura trifasciata*, *atra* en *sanguinosa*. *Lema brunnea*. *Cassida rubiginosa*. *Chrysomela staphylæa*, *lapponica*, *anea*, *viminalis*, *armoracea* en *vitellina*. *Eumolpus obscurus*. *Cryptocephalus variegatus*, *Coccinella punctata* 7, *mutabilis* 13, en *guttata* 16. In de tweede plaats bevinden zich zulke daaronder, welke tot nu toe slechts in *Siberië* werden aangetroffen; hoewel derzelve getal niet groot is. De *Cantharis annulato Fischer*. *Dermestes domesticus* Gebl. *Aphodius ursinus* N. en *Aphodius Maurus* Gebl. en de *Leptura siberica*.

Van de kevers, welke tot hiertoe nergens werden aangetroffen, en daarom als het eigendom van het land te beschouwen zijn, kan men thans opgeven eene *Cicindela* tusfchen de *hybrida* en de *maritima* varicerende: een *Carabus* van de gedaante des *Cancellatus* Illig., met zwarte voelspriet en pooten *Carabus Clerki* N., en eenen anderen groenen goudglanzigen, behoorende tot den *Catenulatus*, die dicht bij de sneeuwgrenzen op den brandenden berg *Awatfcha* gevangen werd. *Carabus Hofmanni* N. eene *nebria nitidula*, de *Carabus nitidulus* Fabr. is, met die, welke in *BANKS Museum* bewaard wordt, tot hiertoe het eenigste exemplaar, hetwelk *Europa* kan aantoonen. Zij zijn veelvuldig in de dalen. Eene tweede zwarte soort werd mede bij den berg gevangen: wijders een kleine helder gele *Pteroloma*, een *Elaphrus*, zes soorten van *Bembidien*, 4 van den *Agonum*, een *Omasus*, eene *Amara*, een

Elater Scabricollis Esch. *Entomogr.*, een *Elater* als den *undulatus* P., 3 foorten van dezulken, die als *Bruc-teren* onder de steenen leven: eene foort zonder vleugels, die zich onder het zeezand begraaft, en een geheelenal zwarte *Campylus*. Wijders een kever, die een bijzonder gezin tusfchen den *Atopa* en den *Cyphon* uitmaakt: eene *Cantharis Cembraicola* Esch., en eene, die naar de *testacea* gelijk: een *Hylecoetus*, bijna volkomen de *dermestoides*: een *Catops* als de *agilis*, een breede en met witachtige schubben bedekte *Heterocerus*: een *Elophorus*, twee *Phaleria's*, zwart van grondkleur: twee foorten van den *Stenotrachelis*, beide grooter dan de Europeaanfche, die tot nu den naam droeg van *Dryops anea*: en de kever, die aldus door FABRICIUS benoemd, zich in de verzameling van BANKS bevindt; is werkelijk dezelfde, of ten minfte eene foort, die er zeer naar gelijk: men zoude daarom op het vermoeden kunnen komen, dat er in de aanwijzing van zijn vaderland eene vergifping plaats heeft gehad. Eindelijk moet ik nog melding maken van eene *Chrysomela*, gelijkende naar de *pyritosa*, en van eene *Coccinella* met vijf zeer groote vlekken op de beide dekschilden. Deze hield zich ook op den berg op. Het is waarfchijnlijk, dat het dal aan de Kamfchatka-rivier, hoewel noordelijker gelegen dan de ftreek van *Awafcha*, toch eenen grooteren overvloed van infekten bezit, alzo de lucht daar veel zachter is, en gefchikt tot den landbouw.

Van *Kamifchatka* af ging de vaart over het geheel genomen meestal oostwaarts op. In den beginne vonkelde de zee alle nachten fterk bij elken golfslag. Eens gebeurde het in het midden van dezen grooten oceaan dat in een' nacht, terwijl het fchip als naar gewoonte door

flik-

flik-
voor
frees
pen
de k
nen
tot a
W
meen
zee a
ftand
lengte
is, h
van k
taceen
de on
ten,
andere
de noo
en mer
Op
kaanfch
eiland
om de
zoo wi
Maart
onafgeb
men in
tegen ve
weersge
toen wi
van Sep

flikkerende golven omgeven was, een donkere afgrond zich voor hetzelfde schieen te openen. Zoodra het vaartuig die streek bereikte, bleek het, dat alle die lichtende voorwerpen, als de *mollusken* en *zoophyten* met hun gebroed, de kleine schaaldieren en de vischkuit geheel en al verdwenen waren; en de zee bleef zonder glinstering vandaar af tot aan de Amerikaansche kust toe.

Wij hebben in dezen grooten oceaan over het algemeen de gelegenheid gehad, om op te merken, dat de zee aan de Aziatische kusten, zelfs op eenen verren afstand van het land (te weten op dien van 30 graden lengte van *Japan* naar het Westen) altijd zeer troebel is, hetgeen gedeeltelijk voortkomt uit de groote menigte van kliene korstdieren, weekdieren en plantdieren (*Crustaceën*, *mollusken*, en *zoophyten*) en gedeeltelijk door de onreinigheid der walvisfchen, dolfijnen en cachelotten, die zich juist uithoofde van dit voedsel met vele andere visfchen hier ophouden. Daarentegen is de zee aan de noordwestkust van *Amerika* helder en doorschijnend, en men treft aldaar slechts zelden eene *Medusa* aan.

Op den voornaamsten handelspost der Rusfisch-Amerikaansche Kompagnie aan de *Norfolk-Sound*, en aan het eiland *Sitcha*, hadden wij meer gelegenheid dan elders, om de voortbrengfelen der natuur te leeren kennen: alzoo wij gedurende ons verblijf in het jaar 1825 van Maart af tot in het midden van Augustus bijna door onafgebroken schoon weder begunstigd werden, terwijl men in andere jaren gemeenlijk slechts drie drooge dagen tegen veertien donkere en regenachtige geniet. Zulk eene weersgesteldheid hadden wij er in 1824 aangetroffen, toen wij ons de laatste helft van Augustus en de eerste van September hier ophielden.

Er zijn ons van de dieren dezès eilands 260 foorten voor oogen gekomen, en uithoofde van de nabijheid der vaste kust is het niet te verwonderen, dat zich hier ook vele groote zoogdieren ophouden. Tot deze behoort de *Ursus Americanus* van het echte zwarte ras; eene foort van vosfen: eene van herten mogelijk overeenkomende met den *Cervus Virginianus*, en de gemeene bever, die de groote bladen van cen' *Pothos* vreet, welke door de inwoners als schadelijk voor den mensch wordt aangemerkt. Behalve deze merkten wij nog eene kleine *Vespertilio* (vledermuis) met korte ooren, eene *Mustela* (wezel) en een' *Phoca* (zeehond) op.

Van de vogels werden door ons waargenomen de *Aquila leucocephala* (witkoppige arend), de *Astur*, *Coryvus Corone* en *Stelleri*, benevens eenige foorten van *Turdus*, *Sylvia*, *Troglodytes*, *Parus*, *Alcedo*, *Picus*, *Ardea*, *Hematopus*, *Scolopax*, *Charadrius*, *Anas*, en *Colymbus*. De *Trochilus rufus* is hier niet alleen zeer menigvuldig, maar komt ook nog aan dezelfde kust onder den 60° graad van breedte voor. Van de *Procellaria furcata* kwam slechts eens bij storm weder eene kleine vlugt in de baai. De *Mormon cirrhatum* wordt ook enkel gevangen. Van de *Amphibien* troffen wij slechts eene groote foort van schildpadden aan. Er zijn weinige foorten van visfchen, maar derzelver getal is menigvuldig, vooral van smakelijke zalmen en haringen: een *Pleuronectes* van vele voeten lang, en eene twee voeten lange, dikke, roodgele *perca* (baars) levert hier den visfchers eene goede vangst.

Het aantal der naauwkeurig waargenomene *Annuliden* beliep 16: waaronder zeer fchoone en onbekende vormen voorkwamen. De meesten behoorden tot bekende foor-

foorten: *Cirrhatus*, *Arenicola*, *Aceronereis*, *Nereis*, *Aphrodita*, *Serpula*, *Amphitrite*. Eene *Nereis* werd in het midden der baai boven op het water zwenmende gevangen: zij was twee voeten lang en een duim dik: hare wamstukken geleken naar ronde bladen. Ecne zeer smalle, maar vele voeten lange *Aphrodita* was er niet zeldzaam. Een dier van de foort der *Amphitriten* leeft in een' geleiachtigen doorschijnenden klomp.

Van de *mollusken* namen wij waar: eene *Limacina*, twee *Eolidien*, waarvan eene met overheerlijke kleuren, een *Laniogerus*, eene *Polycera*, vier foorten van *Doris*: eene *Scyllaea*: een dier, hetwelk men *Planaria* kan noemen: het was drie duimen lang, twee duimen breed, en slechts eene halve lijn dik: op de oppervlakte stond een' halven duim van den voorsten rand af een paar oogen: op dezelfde plek aan de onderste zijde konde men den mond ontdekken, en in het midden nog eene opening, waaruit het dier in rust zijnde vier smalle gevouwene vellen uitftak. Het kroop even zoo behendig als de *Planarien*. — Wijders een klein *Onchidium*, en eene vreemde foort van schilddragende, luchtinademende flakken, welker schaal niet gedraaid was. Zij leeft op de *fuci*. In de mosrijke bosfchen onthoudt zich eene groote, geelachtige, zwartgevlekte flak, en tweeërlei *Helices* van middelmatige grootte. In de baai zelve komen weinige flakken met gedraaide huisjes voor: doch men vindt er een groot aantal van aan de kusten, die van de ruime zee beſpoeld worden. Hier vindt men ook vele foorten van *Murex*, *Fusus*, *Buccinum*, *Trochus* en *Turbo*. Verder leeft hier eene groote *Fissurella*, en zesderlei foorten, welke men om derzelve eenvoudig omgewondene ſchelp voor de *Patella* zoude nemen: doch het dier gelijkt in alles naar de *Fissurella*,

alleen met dat onderscheid, dat er slechts ééne kieuw in de sleuf van den nek zichtbaar is. Her verdient opmerking, dat ons aan de ganfche noordwestkust tot *Kalifornie* geene *Patella*, maar daarentegen slechts dieren van de foort der *Acmaea* zijn voorgekomen. Ook van de *Chitons* werden zes foorten waargenomen. Bij eene foort derzelve bedekt de huid van de zijden den rand der fchaal zoo ver, dat zij zamen slechts eene fmalle rugstreep fchijnen te vormen: bij eene andere zijn de fchalen geheel enal onder de buitenfte huid verborgen. Het is bijzonder, dat zoo wel deze laafte foort als eene dergelijke in *Kalifornie* levende, de aanmerkelijke lengte van acht duimen verkrijgt. *PALLAS* kreeg eene derde foort, die tot dit geflacht moet gerekend worden, van de Kurilifche eilanden, en heeft dezelve befchreven als den *Chiton amiculatus*.

Van de *Acephalen* behooren aangehaald te worden een groote *Cardium*, die ook aan de kust van *Kalifornie* leeft, twee foorten van *Modiolus*, een *Mytilus*; twee foorten van de *Mya* en een *Teredo palmulatus*, welke laafte hier door fchepen is aangebragt, groote verwoefingen aanrigt in de havenwerken en eene lengte van twee voeten bereikt. Aan dezen fchakelen zich drie *Ascidien* van bijzondere gedaante, eene *Anomia*, eene *Terebratula* op eenen *Fusus* gehecht, twee *Lepaden* en een *Balanus*. Wij namen zes *Holothurien* waar, tot drie verfchillende gezinnen behoorende: een groote *Thalaffema* ftelde ons in de lang gewenschte gelegenheid op te merken, dat deze klasfe meer tot de *Holothurien* dan tot de *annuliden* behoort: achterlei zeefferren leven hier deels aan de rotfen, deels op den grond van de zee: vier van dezelve zijn van vijf ftralen voorzien; bij de andere telt men er zes, tien, elf, ja tot achttien: de laafte is de grootfte, leeft op den grond der zee, en
het

het getal harer stralen belooft van 18 tot 21. Wij zagen slechts eene *Ophiura*. Verscheiden groote *Aksinien* zitten op de klippen: alle de waargenomene behooren tot die, welke uitwendig met wrastrepen voorzien zijn. Er werd ook eene *Velella* in de opene baai gevangen: tot nu toe was er van deze klasse nog geene soort op znlk eene hoogte gezien.

Aan *Zoophyten* deden zich voor onze waarnemingen op de *Antipathes*, de *Millepora*, de *Cellaria*, twee soorten van *Flustra*, de *Melobesia*, *Retepora*, *Acamarchis*, *Lafæa*, *Aglaophenia*, *Dynamena*, vier soorten van *Clytia* en twee der *Folliculina*. De *Antipathes* bestaat uit een eenvoudig houtachtig stammetje, ter dikte van eene schrijffpen: hij bereikt de lengte van 10 voeten, groeit in de baai op eene aanmerkelijke diepte, en wordt dikwijls bij toeval onder het visfchen opgehaald.

Hoewel van alle de infekten op dit eiland de kevers het talrijkste zijn, waren wij echter gedurende de geheele lente en den zomer bij voortdurend schoon weder en dagelijksche wandeljagten, slechts in staat om er 10 soorten van bijéén te krijgen. Ik moet echter hierbij in het algemeen aanmerken, dat er onder dezelve geene zulke soorten te vinden zijn, die als geheel aan *Amerika* eigen behooren beschouwd te worden, en van welke reeds eenige geslachten uit andere gewesten bekend waren. Er zijn er echter eenige onder dezelve, die op zich zelve staan, en daarom in eigendom aan de noordwestkust van *Amerika* toebehooren. Uit eene naauwkeurige vergelijking is echter gebleken, dat geene der hier aanwezige soorten noch in *Noordelijk Azië* noch in *Europa* voorkomen, en slechts zeven soorten derzelve zijn tot dus-

verre op *Unalasccha* gevonden. Het dierenrijk staat hier in evenredigheid tot het klimaat en tot den grond: van de besneeuwde bergkruinen storten zich ijskoude beken naar omlaag, aan welker oevers tusschen de steenen *Nebriën*, *Patrobus* en andere *Carabiden* een verkoelend verblijf vinden: in de boschen der naaldenhoutboomen (dennen, sparren, ceders, of dergelijken) leven verscheidene *Xylophagen* (houtvreter) en eenige *Cerambyciden*: de oude verrotte omvergevallene boomstammen, rijkelijk met mos begroeid, bieden eene schuilplaats aan verscheiden *Carabiden* aan, b. v. aan twee soorten van *Cychnus*, *Leistus*, *Platysma*: wijders aan de *Nitidula*, *Scaphidium*, *Agyrtes*, *Boros*; en aan de kanten der boschen voeden de struiken en hooge heesters ook eenige insecten, die tot onderscheidene gezinnen behooren, b. v. twee soorten van *Homalilus*, *Omalius* en *Anthophagus*, *Anaspis*, *Cantharis* en *Silis*, wijders de *Elatér*, en wel acht soorten van denzelfden. (De negende leeft onder de steenen.)

De kleine staande wateren, die uit enkele floten bestaan, zijn naar evenredigheid harer grootte rijk aan waterkevers, onder welke men mag opmerken een' *Dyticus* in de gedaante van den *fulcatus*, zeven *kolymbetes*, den *Hydroporus*, en een' *Gyrinus*. De *Carabiden* zijn de *Cychnus angusticollis*, de *Nebria metallica* en drie nieuwe soorten; *Leistus*; *Poecilus*, *Patrobus*, *Omaseus adstrictus*, *Platysma*, *Loricera*, duidelijk onderscheiden van den *pilicornis*, *Amara*, *Trechus*, *Bembidium* en drie soorten van *Leja*. Van de *Brachelytra* hebben wij 13 soorten waargenomen. Van de aaskevers een' *Nekrophorus*, eene *Silpha* van den vorm der *Subterranea* en een' *Catops*. — Van de *Pentameriden* zijn
nog

nog te vermelden de foorten van *Scydmaenus*, *Cryptophagus*, *Byrrhus*, *Cercyon*, *Psammodius*, en *Aphodius*. Het aantal der *Heteromeriden* belooft slechts vier, te weten een *Poros*, van de foort der *elongatus*, eene kleine *Phaleria*, eene bleekgele *Anaspis*, en een kleine zwarte kever met gebogene dekschilden, van eene vreemde gedaante, die tot het gezin der *Blapides* moet gerekend worden. Snuitkevers vingen wij er slechts 6, 7 *Xylophagen* (houtknagers), 2 van de foort der *Hylurgus*, 3 van den *Bostrichus*, een *Rhyzophagus* en een' grooten rooden *Cucujus*. De drie bokkevers zijn eene *Sphondylis*, eene *Lamia* met vlekken op de spitsafloopende dekschilden, en een kever van de foort der *Callidium's*. Van de groote afdeeling der *Chrysomeliden* komen hier slechts vijf kevers voor, namelijk tweeërlei *Donacia's*, een kever van de foort der *Lema*, en twee foorten van *Eumolpen*, welker leden der voeten niet gescheurd zijn. Eindelijk ontdekten wij nog drie *Trimeriden*, namelijk twee *Latridiën* en een' *Pselaphus*.

Ons verblijf in de baai van *S. Francisco* in *Kalifornie* gedurende de maanden October en November was juist niet al te gunstig voor de waarneming der bewerkte natuurvoortbrengfels: in dit jaargetijde heerscht aldaar eene groote droogte: de plantenwereld is als het ware uitgestorven, en alle de trekvogels hebben deze barre streek vaarwel gezegd. Aan het kustenland wisselen zich kale heuvels van eenen steenachtigen en leemachtigen grond met eene zandige vlakte af, die met laag kreupelhout begroeid is: dieper landwaarts in is de bodem zeer vruchtbaar; men bespeurt aldaar geen zand, maar er ontbreken ook bosschen. Op den achtergrond ziet men overal hooge bergen, van welke wij slechts de

hoogste even beklommen, waartegen het Russische fort *Ross* is aangelegd. Hier wordt men verkwikt door het uitzigt op een schoon woud, in hetwelk hooge denneboomen met eiken- en kastanjeboomen prijken. Van de zoogdieren van dit bijkans nog geheelnal niet onderzocht land kunnen er slechts weinige opgegeven worden. De graauwe Amerikaanse beer, die een' smallen kop heeft, komt dikwijls voor in de onbewoonde streken: doch er worden hier ook bruine beeren geschoten. Wij meenen ons overtuigd te kunnen houden van het aanzijn van tweeërlei *Stinkdieren*. Van de eene soort derzelve kregen wij een vel, waarvan het haar van onderen bruin en van boven zwart was: van den kop af tot op het midden van den rug loopt eene witte streep, die zich dan in tweeën verdeelt, en tot aan de punt van den staart voortloopt. De pooten bewijzen duidelijk, dat het dier op zijne geheele voetsool treedt, zoo als het dan ook even als de das in holen leeft. De tweede soort wordt gezegd twee strepen op den rug te hebben: er werd zulk een dier door onze matrozen gevangen, doch het ontkwam hun weder. — De hier te huis behoorende mol is grooter dan de Europeaansche, van boven graauwachtig bruin, van onderen aschgrauw, met witte haren aan de pooten. Zijn fijne staart beslaat het vijfde gedeelte van zijn ligchaam. Wij vingen ook eene marmot. Er wordt van twee groote soorten van katten gesproken, en eene *Mustela* (wezel) van den aard der *Lutreola* werd aan *Rio-Sacramento* geschoten. De zeeotter is hier nog menigvuldig, doch zijn haar niet zwart, maar bruinachtig. De *Cervus Wapiti* houdt zich hier in menigte in de bergachtige gewesten op, en wemelt in bijkans alle de onbewoonde streken. Bij den

laat-

laa
ch
zw
de
fte
zij
bei
ho
ver
glac
ven
den
foor
sche
er
zoo
is d
pica
E
is da
ken;
lijke
U
gels,
wij
aan
getal
noor
die v
werd
vliegt
Icter
Luda

laafden zijn in den zomer de rug en de zijden des lichaams roodachtig bruin, in den winter meest naar het zwart trekkende, de borst, de buik, en het binnenste der schenkels wit: de snoet, het voorhoofd, de buitenste kant der ooren en eene stekelige streep onder de kin, zijn zwart. Men vindt borstels en traankuilen bij de beide geslachten; en de borstels hebben eene smalle streep horen tot grondslag. Het geweide van het mannetje verdeelt zich op deszelfs hoogte in eene vork met ronde gladde takken. Het dier wordt 2 voeten en eenen halven hoog. Bij *Rio-Sacramento*, en in de nabijheid van den Russischen handelspost zagen wij jongen van eene soort van geiten, met lange hangende haren aan de schenkels, en kleine, tamelijk rechte horens; wij konden er tot onze spijt geen van magtig worden; doch voor zoo ver wij ze door een' verrekijker konden waarnemen, is dit dier de zoo befaamde *Capra Columbiانا* of *Rupicapra Americana Blainvill.*

Eindelijk komt nog een kleine haas die nog kleiner is dan het konijn, zeer overvloedig voor in de lage struiken; en eene soort van veldmuis, die wij op de zuidelijke vlakten zagen.

Uithoofde van het herfstweder hadden de meeste vogels, die hier komen broeden, deze streken verlaten: wij troffen dus slechts eenige blijvende vogels aan, die aan het land eigen zijn, en daaronder een vrij talrijk getal van moeras- en watervogels, die dagelijks uit het noorden aankwamen. Tot de eerste behooren vooral die van de klasfe des *Icterus*, waarvan 5 foorten gezien werden: eene geheel zwarte met hoogroode schouders vliegt er in tallooze zwermen, en houdt zich gelijk de *Icterus Phœniceus* in de rietbosfchen op. De *Sturnus Ludovicianus* (Louifiaanfche spreeuw) en de *Picus auratus*

tus worden ook in *Kalifornie* gevonden : verder de bekende *Pernopterus Californicus*, de *Corvus Mexicanus* en de *Perdix Californica*. Een groote grijze kraanvogel, die waarschijnlijk uit het noorden was overgekomen, bleef hier. Het aantal der waargenomene vogels beliep in het geheel 40 foorten.

Wij vonden eenige weinige *Amphibien* onder steenen verborgen, te weten een' grooten *Tachydromus*, een' *Crotalus*, een' *Coluber* en vier *Salamandriden*: van de laatste had er een een puistachtig ligchaam, en eenen snallen zamengeknepen staart: eene andere had een smal en tamelijk lang lijf, van de dikte van eenen regenworm met korte, ver van elkander staande pooten en bijkans onmerkbaare teenen.

Wij verzamelden bijna 200 foorten van kevers: behalve de *Lampyrus corusca Fabr.*, welke volgens de verzameling van *BANKS* aan de rivier van *Columbie* voorkomt, zijn die alle tot nu toe niet beschreven. Onder de steenen op den grond leven vele *Heteromeriden* met kromme dekschilden, waaronder zich zes nieuwe foorten bevinden. Daar leeft ook een groote *Cychnus*, en eene foort nabij de *Manticora* komende, benevens vele andere *Carabiden*, waarvan wij 50 foorten verzamelden.

Onze aanwinst van vischen en schelpdieren was het aanzienlijkst op de *Sandwich-eilanden*: van de eerste werden de veelfoortigste en fraaiste in de koninklijke vijvers bewaard: van andere foorten van dieren kwam er niet veel voor. In de digte bosschen, die de bergruggen bedekken, moeten zich vrij wat landvogels ophouden: wij kregen er slechts den *Melithreptus vestiarius* van en twee foorten van het geslacht *Dicaeum*: in de landen, die onder water staan, leeft de *Gallinula chlo-*

ro
wa
no
den
foo
nia
geri
is
kun
der
ten
hoor
wij
reld
pes,
van
spriet
uitgaa
aansch
MEGE
zoo a
twee
porcat
zoodan
weeke
bijna f
den A
wij he
schreve
Bij de
Psamm
lia bel

ropus en eene *Fulica*. De menigte der koraalfoorten was niet aanzienlijk, alzoo deze eilanden reeds nabij de noorderbreedte liggen, alwaar de koraalfoorten ophouden. In de nabijheid van de haven kwamen ons twee foorten van de *Astrea* voor, twee *Porites*, eene *Pavonia*, en eene *Hornera*. Het getal der infekten is ook gering, zoo als dat der landdieren over het geheel: het is dus reeds veel, dat wij twintig foorten van kevers kunnen opgeven. Een kleine *Platynus* is de eenigste der *Carabiden*: in het water vonden wij twee *Kolymbeten* en een' *Hydrophilus*. Onze eenigste *Elater* behoort tot eene onderverdeeling (*Agryppus N.*), waartoe wij eenige foorten rekenen, welke alleen in de oude wereld voorkomen, namelijk de *Elater tomentosus*, *fuscipes*, *Senegalensis*; kevers, die aan den bencdenkant van het halschild twee diepe fleuven hebben om hunne sprieten te bergen, en die bij den nacht om hun voedsel uitgaan. Op dezelfde wijze als deze zijn vele Europeaanfche met schubben bedekte kevers gevormd, welke MEGERLE onder den naam van *Lepidotus* vereenigt, zoo als den *fasciatus*, *murinus*, *varius*. Wij vonden twee *Aphodien*, eene van de grootte des *Psammodius porcatus*, doch zeer effen, levende onder den bast van zoodanige doode boomen, waarvan het hout tot eene weekke stoffe is overgegaan. Eene andere foort heeft de bijna stekelige schoulers en ongetande achterfcheenen van den *Aphodius stercorator* en *asper*: van deze maken wij het gezin *Stenocnemis*, en rekenen nog vier onbeschrevene foorten uit *Brazilie* en *Luçon* tot dezelve. Bij deze gelegenheid kan nog vermeld worden, dat de *Psammodius sabuleti* en *Cylindricus N.* met de *Aegialia* behoort vereenigd te worden, welke foort wegens

ha-

hare horenachtige kaken en vooruitstekende bovenlip, in het stelsel der natuurlijke Historie met den *Trox* in hetzelfde gezin te staan komt: de overige soorten tot den *Psammодиус* gerekend, komen met de kenmerkende teekenen door GYLLENHAL opgegeven in het geheel niet overeen, en behooren wederom tot den *Aphodius* gebragt te worden. Van de overige kevers, die onder de boomschorfen leven, is eene *Parandra* de grootste.

Het is ons gedurende een verblijf van twee maanden in de baai van *Manilla* slechts gelukt een zeer gering gedeelte der natuurlijke voortbrengfelen te leeren kennen, waaraan echter het groote eiland *Luzon* zeer rijk schijnt te zijn. Het valt nogtans moeijelijk zich dezelve te verschaffen, wanneer men geene verre reizen in het land kan doen: want de omstreken der steden *Manilla* en *Cavite* zijn dagreizen ver van dezelve bebouwd, en in den staat der natuur bevinden zich alleen de boschen op het gebergte. Hier leven de groote slangen en de krokodillen, waarvan iedereen weet te spreken. Een kleine *Cercopithecus* is hier zeer menigvuldig: wij hebben echter nog geene afbeelding of passende beschrijving van hem kunnen vinden. Men heeft ons vellen van den *Cercopithecus* gebragt en verzekerd, dat het dier zeer mak kon gemaakt worden, dat hij als een aap gaat opzitten en zijn voedsel met de twee voorpooten aanneemt. Twee soorten van vliegende honden, waarvan de eene de *Pteropus edulis* schijnt te zijn, worden in de nabijheid geschoten en opgegeten. Twee andere vliegende dieren behooren tot de klasse van den *Hypexodon* en den *Nycticejus*. Er werd ons eene *Chelone* (schildpad) gebragt van drie voeten in de lengte, die zich door zeven schilden op het midden van haren rug onderscheidt.

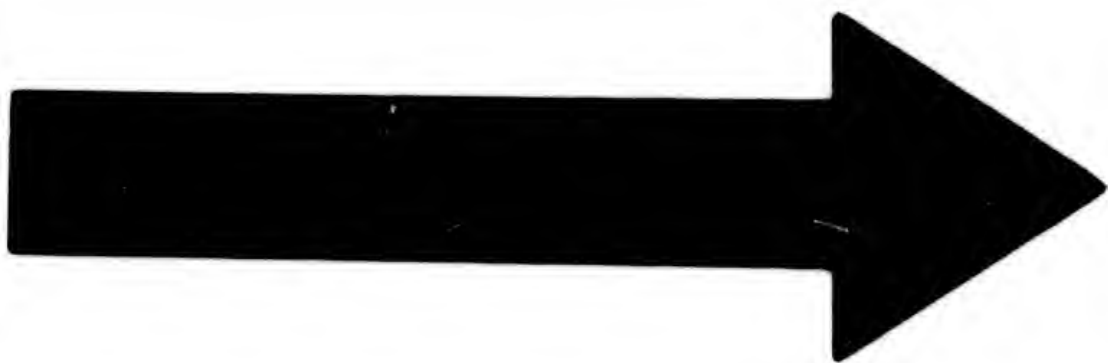
De

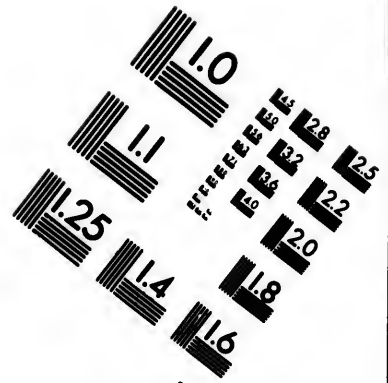
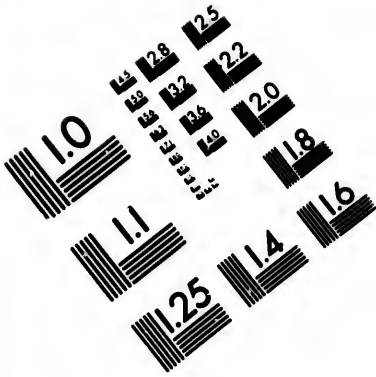
De
gen
Geo
De
mel
kan
Ju
wij
verb
die
lukte
te kr
va o
den
van
ons g
voor
foort
ter lev
den
mala.
wordt
met z
ken v
een M
hout.
der Si
kleine
den F
ven, v
den.
Van

De *Terrapene tricarinata* is hier menigvuldig. Wij kregen een' *Basiliskus*, een' grooten *Tupinambis*, en twee *Gecko's*, welker beschrijving men nog schijnt te missen. De *Achrochordus fasciatus* leeft in de zee en wordt tamelijk dikwijls onder het vischen opgehaald: op het land kan hij zich volstrekt niet van zijne plaats bewegen.

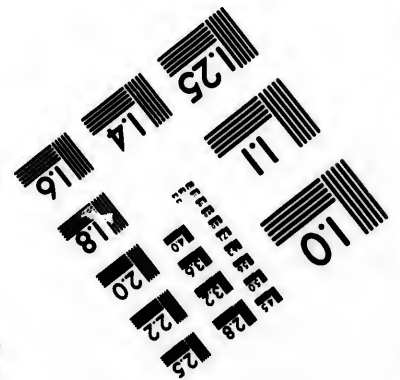
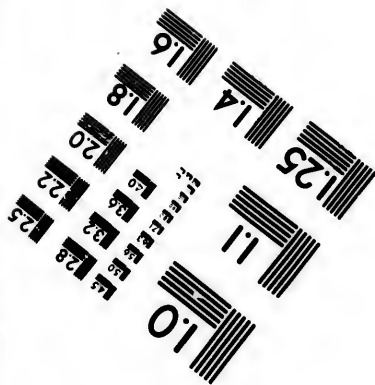
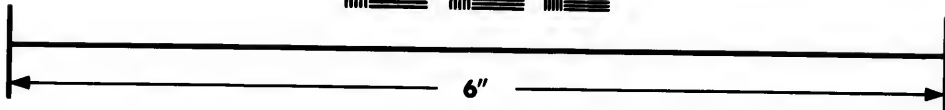
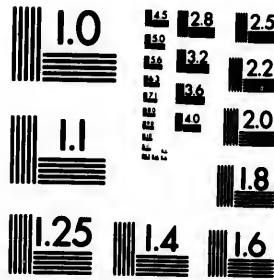
Juist in November en December, in welke maanden wij *Manilla* bezochten, hebben zich de meeste infekten verborgen: slecht door de ijverige hulp eeniger Maleyers, die den ganschen dag door op de infektenjagt gingen, gelukte het ons hier over de 200 soorten van kevers bijeen te krijgen. Zij komen over het algemeen met die van *Java* overeen, en zijn dus meerendeels bekend. Wij hadden zelve het genoegene eene *Tricondyla* aan den stam van eenen boom te vangen: de inboorlingen bragten er ons geene, omdat zij dezelve voor groote mieren houden, voor welker steek zij beducht zijn. Wij kregen drie soorten van den *Catascopus*, 19 roofkevers in het water levende, 6 exemplaren van den *Hydrophilus*, 5 van den *Buprestis*, 5 van de *Melolontha*, 4 van de *Anomala*. De *Scarabeus Gideon* is hier zeer gemeen en wordt aan de dikke struiken gevonden, waar hij zich met zijne lange pooten en groote klauwen aan de takken vasthecht. Van den *Oryctes nasicornis* bragt ons een Maleijer op eenmaal tegelijk 60 stuks uit vermolmd hout. Eene groene *Cetonia* van de grootte en gedaante der *Sinensis* met een' kopergloed komt zelden voor. Drie kleine *Lucaniden* tot de soorten van den *Nigidius* en den *Figulus* behoorende en door MAC LEAY beschreven, werden op het hout van levendige boomen gevonden.

Van ongevleugelde *Heteromeriden* vonden wij slechts eene





**IMAGE EVALUATION
TEST TARGET (MT-3)**



**Photographic
Sciences
Corporation**

23 WEST MAIN STREET
WESTSTAR, N.Y. 14580
(716) 872-4503

eene *Tagenia*, onder uitgedroogde boomschors. De grond is wel voor de *Pimeliaden* niet geschikt, alzoo er in den ganschen omtrek van *Manilla*, zoo ver wij dien leerden kennen, noch steenen noch breedbladerige kruipende planten gevonden worden, onder welke dusdanige dieren zich voor de brandende zonnestralen kunnen verbergen. Slechts onder de drooge boomschors vindt men *Heteromeriden*, en wel vooral aan den wortel van den stam, die soorten, die tot den *Opatrum*, *Uloma*, en dergelijke behooren: daarentegen moeten de *Helopiden* hoog boven aan de gestorvene takken gezocht worden. Zoo bragt men ons vandaar b. v. 6 soorten van den *Amarygmus* door DALMAN aangewezen. Ten aanzien der 26 soorten van bokkevers alhier verzameld kan men nog vermelden, dat zij gezamenlijk tot andere geslachten behooren, dan die, welke in *Zuid-Amerika* leven.

In de *Chinesche zee* ging onze vaart ras, en in de *Indische zee* hadden wij bijna bestendig stormweder, zoodat wij geene gelegenheid hadden zeedieren waar te nemen; eerst in de nabijheid van de kaap konden wij *Salpen*, *Physalien*, en *Veellen* opvangen. Doch in de noordelijke helft van den *Atlantischen Oceaen*, toen wij de streek van den *Sargassum natans* bereikt hadden, troffen wij dagelijks vele belangwekkende voorwerpen aan. Op onze vaart uit de streek, waar de zwemmende *Fucus* het eerst waargenomen is, (op den achttienden graad noorderbr. en ten naastenbij 30° westeringte van *Greenwich*) tot aan de Engelsche kust, werden 43 soorten van dieren waargenomen, die op de heenreize nog niet gezien waren. Bij de *Beroë punctata* konde men het gansche stelsel der bloedvaten duidelij

lij
ge
ri
de
In
gro
do
en
lpr
ne
bo
van
en
de
het
dan
Ste
de
voll
hebl
kel
is.
tal
del
lijk
gewe
W
foort
flech
klasf

lijk zien. Uit het gefloten einde des ligchaams ontspringen acht vaten, die onder de zwembladen in eene regte rigting naar den buitenften rand der groote opening van den mond toelopen, alwaar één vat ze allen opneemt. In hunnen ganschen loop verspreiden zich deze vaten in groote takken, die tot in het diepste van het ligchaam doordringen. Aan de randen van de holte ziet men daarentegen slechts twee regte vaten uit het groote vat ontspringen, en zich in den achtergrond verliezen: deze nemen in hunnen loop nu wederom de takken der acht bovenste vaten op. Wij ontdekten drie nieuwe foorten van *Medusen*: verder nog een dier tusfchen de *Velella* en *Porpita* in: het heeft het fchijfvormige ligchaam van de laafte, doch het is met een zeil voorzien, hetwelk het kan intrekken, *Rataria N.* Ook vischten wij zoodanig een dier op, als LE SUEUR in zijne afbeeldingen *Stephanomia wvaformis* genoemd heeft. Eindelijk voerde ons het geluk nog een dier te gemoet, hetwelk ten volle overeenkomt met de tot nu op zich zelve geftaan hebbende geflacht des *Pyrosoma*, zoodat het als de fchakel tusfchen den *Salpa* en den *Pyrosoma* te befchouwen is. Dit geflacht, *Anchinia* geheeten, bestaat uit een aantal diertjes, naar den *Salpa* gelijkende, welke door middel van een' steel aan een draadvormig gemeenfchappelijk ligchaam vastzitten, en zulks alle naar ééne zijde gewend.

Wij hebben in het geheel gedurende drie jaren 2400 foorten van dieren gedeeltelijk onderzocht, gedeeltelijk slechts bijeenverzameld, en zulks wel uit de volgende klasfen:

Zoogdieren 28 foorten.

Vogels 165 „

II DEBL.

S

Am-

<i>Amphibien</i>	33	foorten.
<i>Visfchen</i>	90	"
<i>Anneliden</i>	40	"
<i>Crustaceën</i>	127	"
<i>Insekten</i>	1400	"
<i>Arachniden</i>	28	"
<i>Cephalopoden</i>	20	"
<i>Gasteropoden</i>	162	"
<i>Acephalen</i>	45	"
<i>Tunicaten</i>	28	"
<i>Cirrhipeden</i>	21	"
<i>Echinodermaten</i>	60	"
<i>Acalephen</i>	63	"
<i>Zoophyten</i>	90	"

Dorpát, 7 Jan. 1828.

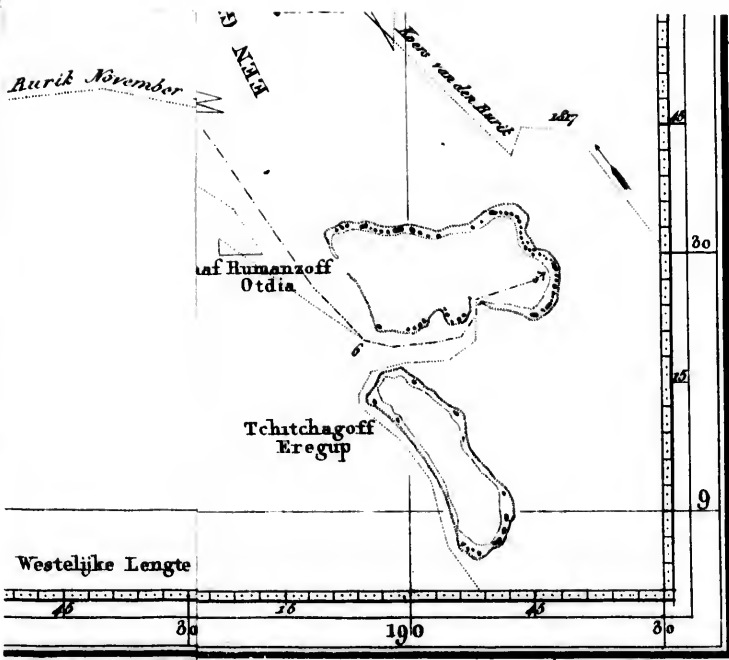
FR. ESCHSCHOLTZ.

Aurik

Westelijke

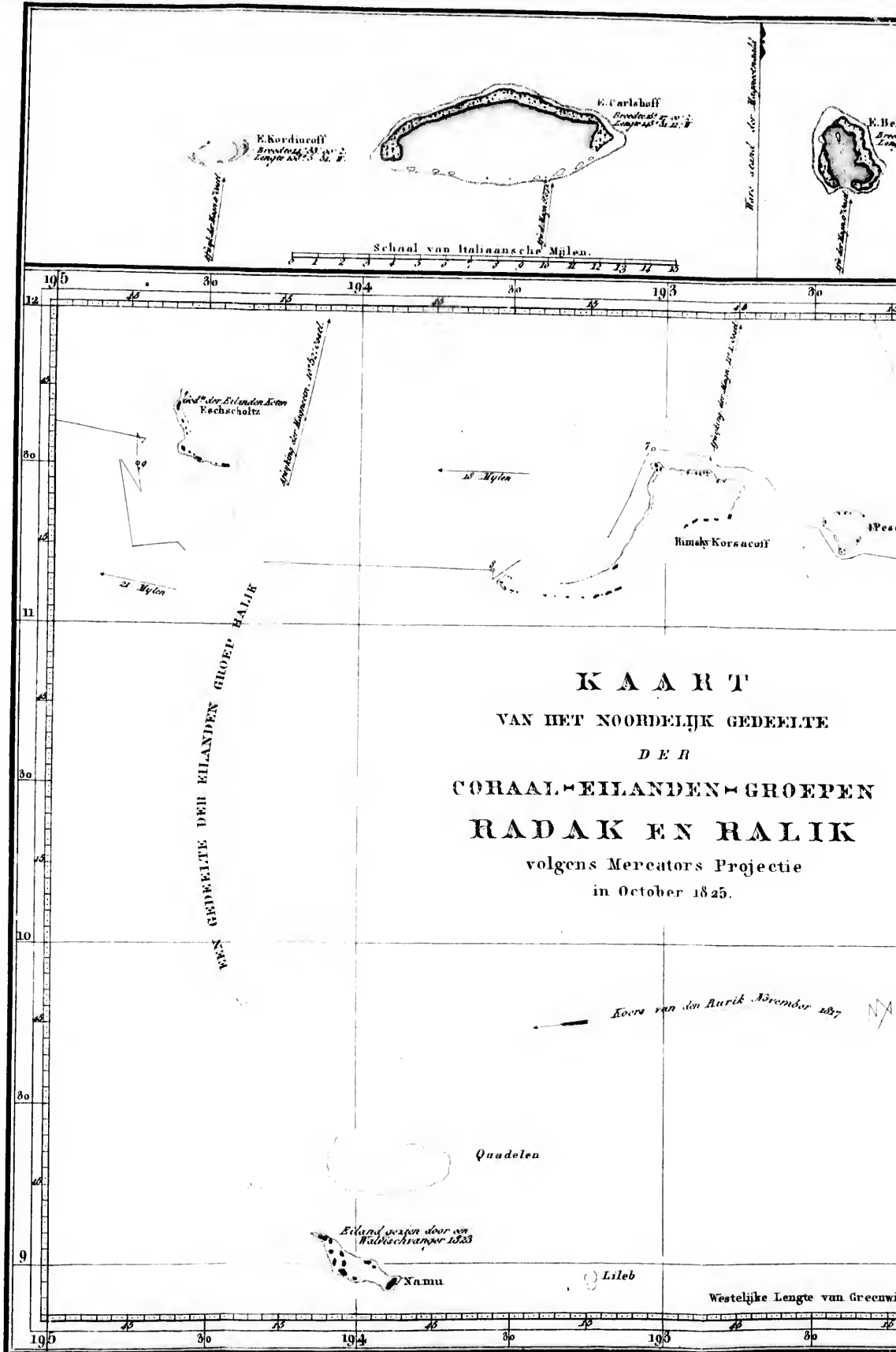
18

Wed. A. Loos



Wed. A. Loosjes, P. v. E.

2^{de} Voolwaard, Grooten, 1854.

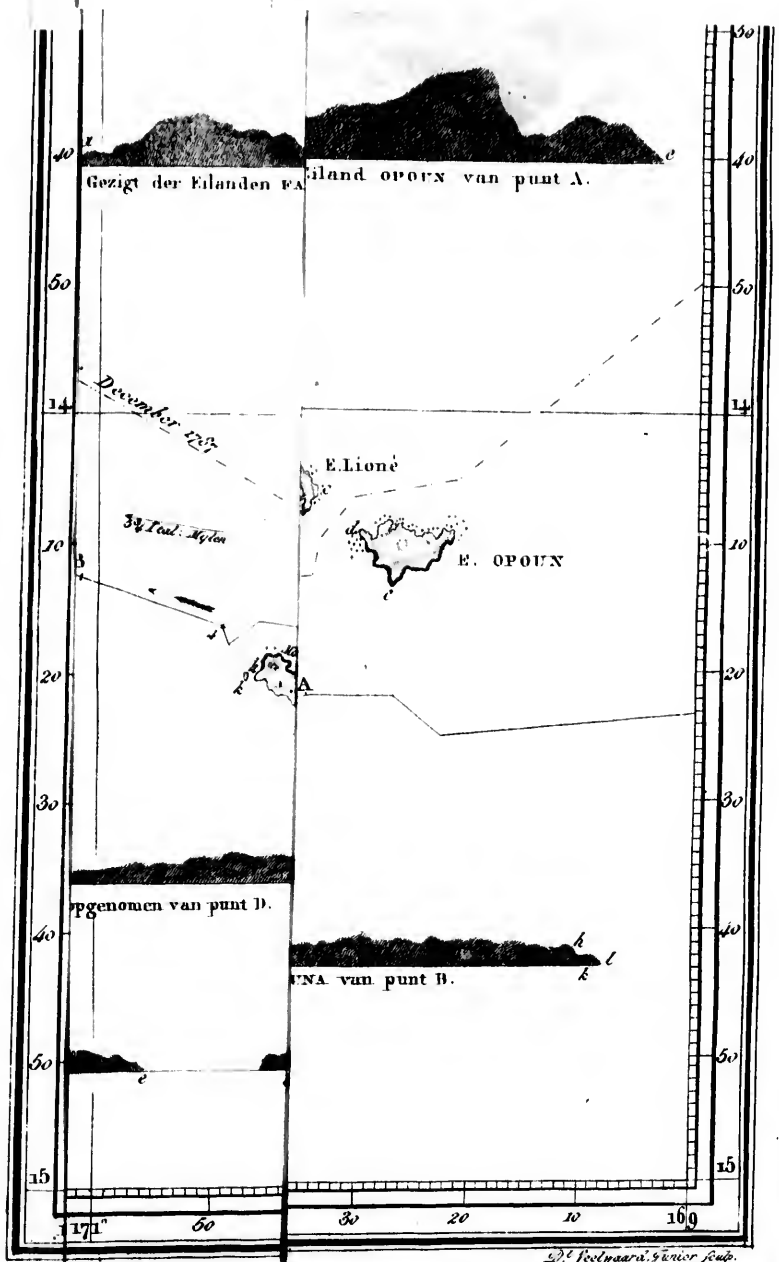


KAART
 VAN HET NOORDELIJK GEDEELTE
 DER
CORAAL-EILANDEN-GROEPEN
RADAK EN RALIK
 volgens Mercators Projectie
 in October 1825.

VAN GEDEELTE DER EILANDEN GROEP RALIK

Westelijke Lengte van Greenwich

2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

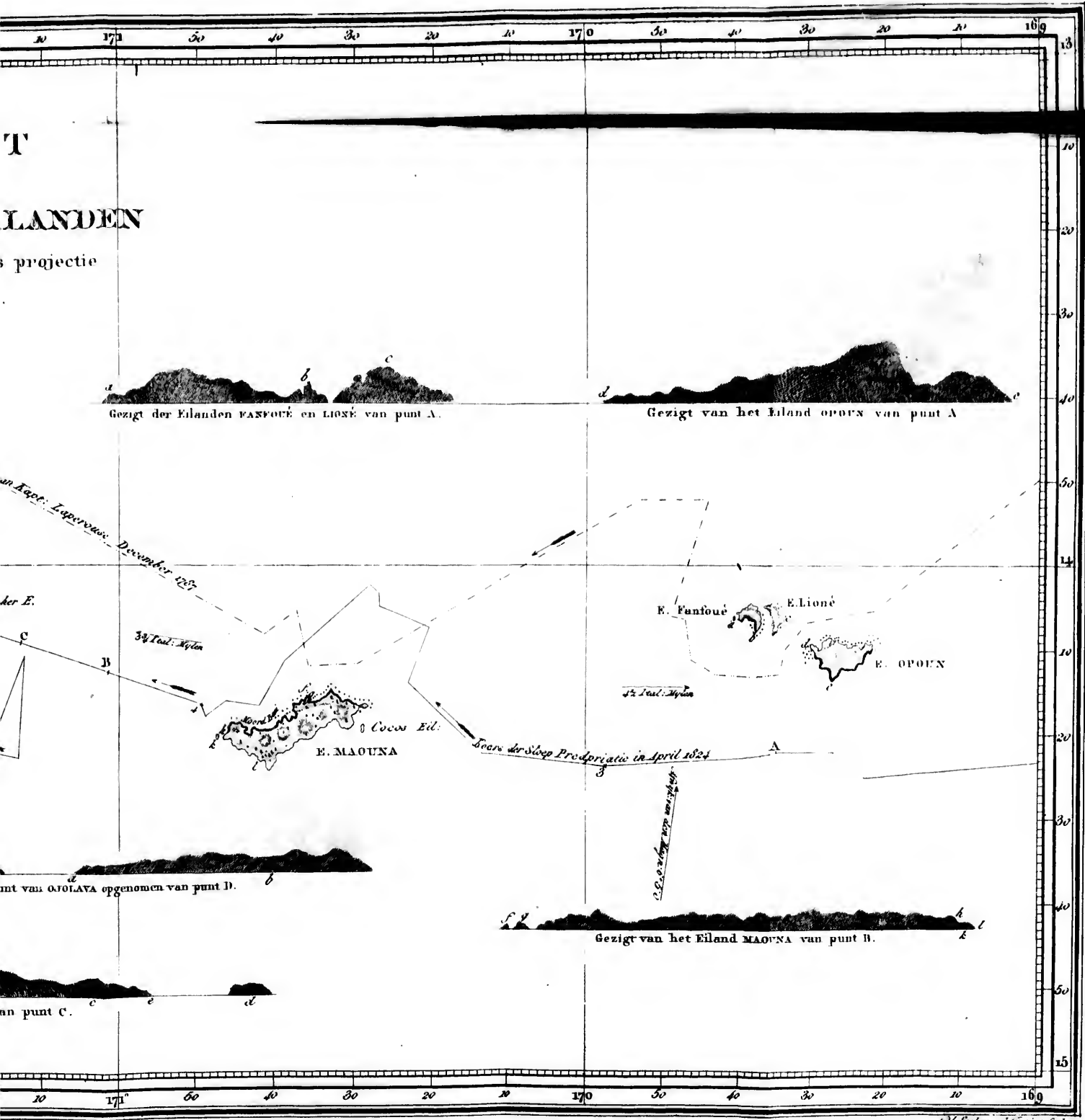


voesjes. Pr. arcoud:

27. Peetwaard's geverd. J. 1727.



T
 LANDEEN
 s projectie



Gezigt der Eilanden PASFOUÉ en LIONÉ van punt A.

Gezigt van het Eiland OPOUX van punt A

E. FANFOUÉ E. LIONÉ
 E. OPOUX

E. MAOUNA
 Cocos Eil.

Gezigt van het Eiland MAOUNA van punt B.

Gezigt van het Eiland MAOUNA van punt C.

